

**HAMMERFEST
KOMMUNE**

Kommuneplanens samfunnsdel 2015 - 2027

Mål og strategier

Innholdsfortegnelse

1. Forord	3
2. Innledning	4
3. Hammerfest mot 2027	4
4. Befolkningsutvikling	6
5. Visjoner og verdier	7
6. Satsningsområder	10
7. Fra kommuneplanens samfunnsdel til arealdel	30
8. Plansystemet	30

Kildehenvisning

Norut 2014:9 - Befolkningsutvikling og befolkningsframskriving Hammerfest – Analyser av demografi og framskrivingsalternativer for Hammerfest og nabokommunene

Hammerfest kommune - Bolignotat, mars 2015

Bilder

Tor Harry Bjørn, Grethe Nissen, Toto Holm-Glad/Båthuset og Zbigniew Wantuch

1. Forord

Visjonen **Sammen for Hammerfest** er vår felles drivkraft til å skape et godt samfunn for alle i kommunen. Hammerfest har tradisjon i å utvikle seg ved egen kraft. Vi inkluderer kunnskap om verden omkring oss og griper fatt i muligheter til ny utvikling. Med ambisjoner om å bli et stadig bedre kommunesamfunn, vil vi også gjøre dette i fremtiden. Hammerfest har mange muligheter og ønsker en retning hvor det er fokus på kvalitet like mye som vekst.

Utfordringene med å skape et godt samfunn for alle, er mange, og disse skal vi møte med optimisme og lagånd. Vi skal gjøre de riktige valgene, og ha trua på at vi får det til.

Kommuneorganisasjonen er både forvalter og myndighetsutøver av store ressurser. Disse må vi bruke til beste for befolkningen, på en slik måte at utviklingen ivaretar et godt livsgrunnlag også for kommende generasjoner.

Når vi nå reviderer kommuneplanens samfunnsdel for 2015-2027, har vi lagt til grunn en forventet befolknings- og næringsvekst. Samfunnet utvikler seg raskt på mange områder, og det er derfor lagt opp til en kommuneplan som på den ene siden skal bidra til langsiktig og stø kurs, samtidig som den skal kunne gi mulighet for raske endringer gjennom planberedskap og gode planverktøy.

Arbeidet med ny kommuneplan har engasjert mange aktører i kommuneadministrasjonen, og gjennom en rekke folkemøter og dialogmøter med eksterne parter, har en sikret åpenhet og bred medvirkning.

Alf E. Jakobsen
Ordfører

Leif Vidar Olsen
Rådmann

2. Innledning

Kommuneplanens samfunnsdel er Hammerfest kommunes overordnede styringsdokument for perioden 2015-2027. Kommuneplanen skal gi mål og strategier for en bærekraftig og langsiktig utvikling av Hammerfest kommune de kommende årene. Samfunnsdelen har to hovedfokus: kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon.

Planen inneholder visjon og verdier, satsningsområder, mål, og strategier. I tillegg inneholder den en beskrivelse av plansystemet. Grunnlaget for valg av satsningsområder, mål og strategier er det status- og utfordringsbildet som er grundig beskrevet i tidligere vedtatt planstrategi, planprogram og ulike arbeids- og medvirkningsprosesser under utarbeidelse av kommuneplanen. Som grunnlag foreligger også en utredning fra Norut om befolkningsutviklingen for Hammerfest og nærliggende kommuner, samt et bolignotat.

Etter plan- og bygningsloven skal kommuneplanens samfunnsdel legge føringer for all kommunal aktivitet og skal derigjennom være et viktig beslutningsgrunnlag for virksomheten. Det har vært et mål å utarbeide et plandokument som er reelt styrende for politisk og administrativt nivå, og en har derfor foretatt en spissing av innholdet. Det har også vært et mål å utarbeide et oversiktlig dokument som er funksjonelt med tanke på bruk i underliggende planer. Samlet vil dette kunne skape et behov for, og gjøre det mulig å foreta begrensede revideringer hvert 4. år.

3. Hammerfest mot 2027

Kommuneplanen skal gjenspeile samfunnsendringer, utfordringer, muligheter og forventninger, og man skal utifra dette skape et ønsket bilde av Hammerfest i 2027.

I grunnlaget for planen er det beskrevet et statusbilde og utfordringer innen ulike felt. Mange forhold påvirker lokalsamfunnet. Næringsutvikling, befolkningsvekst og kommunestruktur er sentrale forhold som vil innvirke på morgendagens kommune. Hammerfest har etablert seg som en petroleumskommune, og dette gir et relativt stabilt vekstgrunnlag fremover. Befolkningsveksten påvirker de fleste områder. Dette utløser behov for flere og endrede tjenester og økning i boligtilbudet. Kommunens innbyggere er sammensatt av mange nasjonaliteter, og økt innvandring fra andre kulturer gir muligheter for vekst og verdiskaping i lokalsamfunnet.

Som følge av økning av livsstilssykdommer er folkehelse et nasjonalt satsningsområde hvor målet er en best mulig helse for alle, og hvor fokuset skal dreie mot økt grad av forebygging. Kommunen vil i de neste årene få en stadig større del eldre som skal sikres et verdig liv. Dette fordrer langsiktige strategier og beredskap for å møte tjenestebehovet og utnytte de mulighetene det ligger i ressursen de eldre representerer. En god oppvekst er en forutsetning for et godt liv, og kommunen ønsker å møte utfordringer med økt grad av tidlig innsats og økt tverrfaglig arbeid. Grep som kan bidra til en meningsfylt hverdag for alle innbyggere er også sentralt.

Utfordringene rundt infrastrukturen i og rundt kommunen er mange, og det er derfor et tema som vektlegges i planarbeidet. Langsiktig planlegging av areal til både bolig- og næringsareal er viktig med tanke på bolyst og vekst. Kommuneorganisasjonen skal møte dagens og morgendagens utfordringer med åpenhet, tilstrekkelig med ressurser og riktig kompetanse. Petroleumsvirksomheten skaper ringvirkninger og mange muligheter fremover. De folkevalgte og administrativ ledelse skal bidra med gode beslutninger som kommer hele befolkningen til gode, både i by og bygd.

Hammerfest Ungdomsråds erklæring

I forbindelse med Grunnlovsjubileet 2014 utarbeidet Hammerfest ungdomsråd en erklæring om Hammerfest. Erklæringen viser hvilke verdier ungdom er opptatt av, hvilke forventninger de har og hva de mener er viktig for Hammerfest kommende 12 år.

VI ØNSKER en trygg by i fremtiden, med et mer synlig politi i hverdagen og voksne som tør å gripe inn i situasjoner vi opplever som ubehagelige. Byen vår vokser, dette vil merkes på både godt og vondt.

VI ØNSKER at ungdom skal bli hørt når det kommer til byutvikling. Vår stemme må få større oppmerksomhet og vi vil tas med i planlegging og avgjørelser for hvordan hjemstedet vårt skal se ut. Vi er fremtiden og det er vi som skal bruke byen.

VI ØNSKER en by der det er større utdanningsmuligheter. Vi vil også ha et større og bredere jobbmarked. Det kan ikke bare satses på olje og gass. Det trengs flere ben å stå på. Det må satses på yrker der høyere utdanning er en forutsetning, i tillegg til olje- og gassindustrien. Dette kan være med på å få flere unge til å bli boende, eller å komme tilbake etter endt utdanning.

VI ØNSKER at naturen ikke skal bli et offer for utbygging. Det er positivt med utvikling, men de vakre områdene i Hammerfest må ivaretas.

VI ØNSKER å bo i en ryddig og ren by, der alle er med på å bidra til å fjerne søppel!

VI ØNSKER et bedre tilbud innenfor kollektivtrafikk. Dagens tilbud er svært begrenset og kostbart. Vi tror og håper at flere vil benytte seg av kollektivtrafikk med et billigere, mer stabilt og hyppigere tilbud. Dette gjelder både på hverdager og i helger. Det er i dag et stort fokus på miljø og trafikk. Hammerfest, som en by i utvikling, kan ikke henge etter på dette feltet.

Med bakgrunn i visjon og verdier, statusbeskrivelse, utfordringer, muligheter og forventninger, har Hammerfest valgt ut følgende 5 satsningsområder;

- . Livskvalitet og folkehelse
- . Kunnskap og kompetanse
- . Verdiskaping og næringsutvikling
- . Klima, energi og miljø
- . Tjenester og demokrati

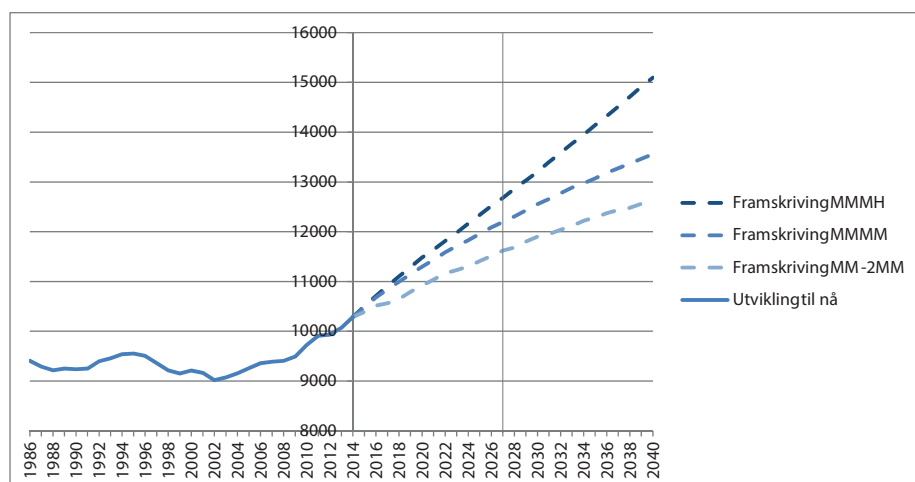
Begrepet satsningsområde skal forstås slik at det er noen områder som skal ha særskilt oppmerksomhet mot år 2027. Det er nødvendig å se mål og strategier innen de ulike satsningsområdene i sammenheng. For hvert satsningsområde er det oppført Mål – slik vil vi ha det, og Strategier – dette vil vi gjøre. Tiltakene skal komme i underliggende planer. Samfunnsplanen inneholder ikke mål som kan måles kvantitativt. Slike mål skal settes i handlingsprogram/ økonomiplan. I prioriteringsarbeidet i forbindelse med det 4.årige handlingsprogrammet/ økonomiplan, må man diskutere og komme frem til hvilke mål og strategier som skal prioriteres innen de ulike satsningsområdene i perioden.

4. Befolkningsutvikling

Befolkningsframskrivingen (Norut Alta, rapport 2014:9) for Hammerfest viser at alle framskrivingsalternativene gir vekst, men veksttakten er ulik i de tre alternativene.

Figur 2.2: Folketallsutvikling i Hammerfest 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

Med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM), som i dag, og betydelig lavere innvandringsnivå, vil folketallet stige med 1300 i perioden fram til 2027. I alternativet med flyttebalanse innenlands (MMMM) vil veksten bli 1900 mennesker, og i alternativet med flyttebalanse innenlands og høy innvandring (MMMH) vil folketallet øke med 2400.

Vårt hovedalternativ er MMMM. Det betyr følgende endringer:

	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-69 år	70-79 år	80-89 år	90+ år
Nå:	807	1189	505	6857	582	296	51
2027:	865	1358	579	7987	937	410	61
Endring	58	169	74	1130	355	114	10

Det er litt skeiv kjønnsbalanse i Hammerfest, men det oppveies noe av at andelen unge voksne i aldersgruppa 20-39 er høy. Høy andel i denne aldersgruppen innebærer et potensiale for betydelig egenvekst i befolkningen. Totalt sett i Hammerfest utvikles kvinneandelen noe negativt i perioden fram til 2027.

I nabokommunene Måsøy og Kvalsund forventes nedgangen i folketallet å fortsette, mens det i Hasvik forventes vekst i tråd med utviklingen de siste fire-fem år. Antall innbyggere i yrkesaktiv alder i Hasvik forventes å øke med inntil 100, mens det i Kvalsund og Måsøy forventes en nedgang på knappe 100.

Den forventede befolkningsutviklingen legges til grunn for Hammerfests innbyggertallde neste 12 årene. Imidlertid henger befolkningsutviklingen nøye sammen med bl. a. sysselsetting, bolyst, næringsutvikling, og ikke minst en evt. endret kommunestruktur.

Planen inneholder ikke målformuleringer for befolknings- eller sysselsettingsvekst, men har strategier som vil stimulere til fortsatt vekst. Kommuneplanens samfunnsdel inneholder ikke egne mål som skal møte et økt kapasitetsbehov for skoler, barnehager eller institusjoner. Det er foretatt beregninger som viser at dagens kapasitet i stor grad vil være tilstrekkelig i mange år fremover dersom en baserer seg på forventet befolkningsvekst. Imidlertid vil all planlegging ta utgangspunkt i, og dimensjoneres etter forventet vekst.

5. Visjon og verdier

Sammen for Hammerfest!

Visjonen **Sammen for Hammerfest** er vår felles drivkraft til å skape et godt samfunn for alle i kommunen. Visjonen er samlende for alle innbyggerne, næringsaktører, frivillige lag, organisasjoner og alle i kommuneorganisasjonen.

Fire utvalgte verdier skal bidra til at vi har god adferd på vei mot felles mål i kommunesamfunnet. Felles verdier motiverer og forplikter oss i møtet med hverandre.

Lagånd innebærer samhold og medansvar for felles oppgaver. Vi skal stå sammen og være lojal overfor hverandre og det vi arbeider for. Vi stiller opp for hverandre og har fokus på samarbeid i hverdagen. Lagånd betyr at vi tar felles ansvar for vår kultur og historie, og ikke minst for kommende Hammerfestinger.

Vi er **stolt** av å bo i Hammerfest, og vi ønsker å være stolt av hverandre både som arbeidskollegaer, naboer, samarbeidspartnere og innbyggere i samme kommune. Vi fremhever det vi er gode på, og fremhever hverandre og kommunen vi bor i.

Vi er **åpen** og inkluderende i møtet med hverandre, nye innbyggere og gjester. Kommunens innbyggere fremstår som rause og tolerante, og vi er opptatt av å ha gode relasjoner med aktører utenfor kommunes grenser. Vi er nysgjerrige og deler av vår kunnskap både i arbeidssammenheng og på fritiden.

Å **ha trua** på fremtiden er viktig, og gjennom langsiktig planlegging og innsats legger vi det beste grunnlaget for kommende generasjoner. Vi har grunn til optimisme, ser muligheter og viser pågangsmot. I Hammerfest har vi trua på oss selv, hverandre og at vi sammen skaper forandring og forbedring til beste for alle.

Livskvalitet og folkehelse:

Sammen skaper vi det gode liv for alle i Hammerfest

Hvorfor er livskvalitet og folkehelse et satsningsområde:

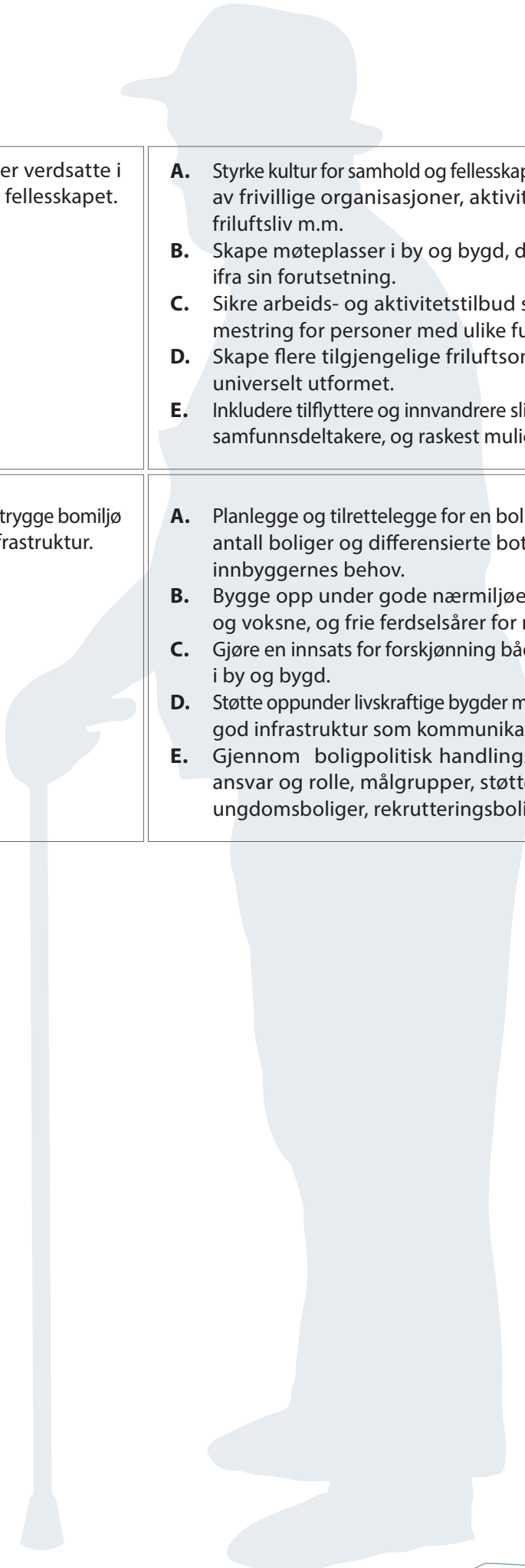
Hammerfest skal være et godt sted å bo og vokse opp i for alle. Lokalsamfunnet skal preges av innbyggere som er engasjert, aktive og ansvarlige, og en kommune der vi tar vare på hverandre. God folkehelse er et viktig satsningsområde, og vi skal ha strategier og tiltak for å oppnå dette. Barn og unge skal ha en trygg oppvekst og forebyggende arbeid skal stå sentralt i arbeidet både innenfor barnehage, skole, og andre tjenester. En økt andel barn og unge har psykiske lidelser, og dette må møtes med kompetanse og ressurser. Kommunen vil bestå av en stadig voksende del eldre, og dette krever strategier og valg som gjør at denne gruppen får et verdig liv og flest mulig leveår hjemme.

Frivillighet har stor betydning for samfunnet og den enkelte, og Hammerfest kommune skal bidra til økt grad av frivillighet i ulike sammenhenger.

Hammerfest har et rikt kulturliv, et mangfold av tilbud til barn og unge, og stor aktivitet innen idrett og friluftsliv. Fortsatt skal det stimuleres til høy aktivitet som kan inkludere flest mulig.

Tilpasset bolig til alle er et annet sentralt mål som må realiseres i årene fremover. Alle skal ha et godt sted å bo, der en varig og egnet bolig i et bomiljø er viktige elementer.

MÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik vil vi gjøre det
1. Alle innbyggere opplever trygghet, mestrer hverdagen, og har flere aktive leveår med god helse.	A. Tilrettelegge tjenestene slik at innbyggerne kan ha ansvar for eget liv, være aktive i eget liv med sine iboende ressurser og bo lengst mulig i eget hjem. B. Legge til rette for hverdagsmestring og velferdsteknologi som ivaretar den enkeltes behov gjennom alle livsfaser. C. Prioritere helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende aktiviteter for alle aldersgrupper, med vekt på lavterskeltilbud. D. Styrke frisklivsarbeidet ved å stimulere til sunne levevaner, god ernæring og fysisk aktivitet til den enkelte og befolkningen. E. Fremme folkehelse som tema i kommunens planer på alle nivå. I ettervernsarbeid skal gode overganger med hverdagsmestring, tilpasset jobb og bolig sikres.
2. Barn og unge har en god start på livet og en trygg oppvekst.	A. Sikre likeverdig og høy kvalitet på arbeidet med barn og unge, ved å prioritere oppvekstsvilkår og like muligheter. B. Tidlig innsats og tverrfaglighet skal være gjennomgående prinsipper i utdanning, forebyggende arbeid og behandling. C. Det skal gjøres en særlig innsats innen rus, psykisk og fysisk helse og barnevern. D. Utvikle tilpassede kultur- og aktivitetstilbud for alle barn og unge. E. Sikre at ungdom får gode muligheter for arbeidsutprøving og nok lærlingeplasser.

3. Alle innbyggere er verdsatte i det mangfoldige fellesskapet.	A. Styrke kultur for samhold og fellesskap gjennom bruk av mangfoldet av frivillige organisasjoner, aktivitetstilbud, nærmiljøanlegg, friluftsliv m.m. B. Skape møteplasser i by og bygd, der alle kan delta og bidra ut ifra sin forutsetning. C. Sikre arbeids- og aktivitetstilbud som fremmer deltagelse og mestring for personer med ulike funksjonshemninger. D. Skape flere tilgjengelige friluftsområder med turstier som er universelt utformet. E. Inkludere tilflyttere og innvandrere slik at de blir aktive og verdsatte samfunnsdeltakere, og raskest mulig integreres i arbeid og fritid.
4. Riktig bolig til alle, trygge bomiljø og nødvendig infrastruktur.	A. Planlegge og tilrettelegge for en boligstruktur for alle, tilstrekkelig antall boliger og differensierte botilbud som er i samsvar med innbyggernes behov. B. Bygge opp under gode nærmiljøer med møteplasser for barn og voksne, og frie ferdselsårer for myke trafikanter. C. Gjøre en innsats for forskjønnning både privat og på fellesområder i by og bygd. D. Støtte oppunder livskraftige bygder med tilgjengelige basistjenester, god infrastruktur som kommunikasjoner og digitale tjenester. E. Gjennom boligpolitisk handlingsplan avklare; kommunens ansvar og rolle, målgrupper, støtteordninger, samt behov for ungdomsboliger, rekrutteringsboliger og utleieboliger.

Kunnskap og kompetanse:
Sammen former vi morgendagens kompetanse

Hvorfor er kunnskap og kompetanse et satsningsområde:

Endringene i samfunnet og kunnskapsutviklingen skjer i et stadig høyere tempo og stiller økte krav til endring av kompetansen, både for enkeltindividet, for samfunns- og arbeidslivet, og for skolen. Investeringer i barns og unges oppvekst, læring og modning er kjerneverdier for hver nye generasjon. Hammerfest kommune ønsker å ha kontinuitet i innsatsen for å oppfylle barnehagens og skolens pedagogiske samfunnsmandat. Grunnleggende ferdigheter og tidlig innsats skal være en tydelig og gjennomgående rød tråd i læringen fra barnehage fram til videregående opplæring. I våre skoler og barnehager skal fokus på «utvikling», «læring» og «danning» gjennomsyre vårt arbeid. Utfordringer med stort frafall i videregående skole må forebygges fra starten av utdanningsløpet.

Hammerfest som samfunn trenger kompetanse på alle nivåer, og det er derfor viktig å ha et høyt fokus på hvordan vi tilrettelegger for kompetanseutvikling. Vi har valgt ut mål og strategier som både skal fremme helheten i utdanningsløpet og som skal fremme vekst i høyere utdanning. Det er ønskelig å stimulere til rekruttering og strategier som kan bidra til å beholde kompetanse i kommunen.

MÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik vil vi gjøre det
5. Hammerfest har barnehager og skoler med høy kvalitet og som er rustet til å møte framtidens krav og utfordringer.	A. Det skal etableres et helhetlig læringsløp med kvalitet fra barnehage til og med universitet gjennom forpliktende samarbeid og felles planverk. B. Skape økt oppslutning om betydningen av skole og utdanning hos foreldre, elever, næringsliv og samfunnet for øvrig. C. Bidra til at Hammerfest videregående skole fortsatt skal være et skolesenter i regionen med et bredt utvalg av studieretninger. D. Sikre gode overganger mellom barnehager, skoler og arbeidsliv gjennom forpliktende samarbeid og gode rutiner. E. Grunnleggende ferdigheter, sosial kompetanse og tidlig innsats skal være en tydelig og gjennomgående tråd i hele læringsløpet. F. Utvikle en skole som oppleves relevant, motiverende, variert og praktisk for den enkelte elev. G. Styrke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn og unge med sammensatte behov og ha systemer som setter oss i stand til å iverksette tiltak tidligst mulig.
6. UiT med Campus Hammerfest er et senter for høyere utdanning innen flere områder.	A. I samarbeid med næringsliv, universitet og fagmiljø skal vi aktivt arbeide for å etablere flere grunnutdanninger på høyskole-, universitet- og fagskolenivå, kurs, konferanser, og videre-/ etterutdanning på Campus Hammerfest. B. I samarbeid med andre aktører etablere tilpassede studentboliger, og tilrettelegge for et godt miljø for studenter.

7. Hammerfestsamfunnet har kompetente arbeidstakere både innenfor næringsliv, offentlige og private tjenester

- A.** Tilrettelegge for at det skal være mulighet for kompetanseheving gjennom etter- og videreutdanning for å opprettholde og styrke kvaliteten i arbeidslivet.
- B.** Lage rammer for å sikre norsk språk- og kulturoppplæring som bidrar til at innvandrere raskt kan gå inn i arbeidslivet med bruk av sin realkompetanse.
- C.** Arbeide for at private og offentlige virksomheter skal forbedre og utvikle lærlingeordningen.
- D.** Utvikle en felles strategi for å få ungdom tilbake til kommunen etter utdanning, og begynne med tiltak allerede i grunnskole.
- E.** Legge til rette for innovasjon, forskning og utvikling.
- F.** Etablere og delta aktivt i gode kunnskapsnettverk i regionen og utenfor landsdelen.

Verdiskaping og næringsutvikling:

Sammen skaper vi vekst og verdier i Hammerfestsamfunnet

Hvorfor er verdiskaping og næringsutvikling et satsningsområde:

Prognosene viser en forventet befolkningsvekst på rundt 1900 mennesker de neste 12 årene. Veksten henger sammen med en del sentrale faktorer i samfunnsutviklingen, deriblant hvordan næringslivet utvikler seg. Hammerfest kommune vil gjennom mål og strategier fortsatt bidra til at det satses på både petroleumsindustri, sjømat og lokal handelsnæring. Planer for tilrettelegging av næringsarealer for ønsket vekst, er en nødvendighet.

Hammerfest sykehus er en bærebjelke i lokalsamfunnet og et helsemessig knutepunkt i regionen. Et fremtidig godt helsetjenestetilbud for alle betinger et lokalt sykehus med spesialisthelsetjenester, og strategier for en god samordning av tjenestene i regionen.

Bolyst og attraktivitet skapes blant annet gjennom mulighet for ulike fritidsaktiviteter, og Hammerfest skal være et senter for kultur, kunnskap og opplevelse. Gode systemer for person- og godstransport er avgjørende for en ønsket utvikling av kommunen som helhet.

Det er et overordnet mål at vi arbeider for en best mulig kommunestruktur i regionen og at vi bidrar til å bevare og sikre en robust region og et robust fylke.

MÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik vil vi gjøre det
8. Hammerfest er senter for petroleumsaktivitet i Barentshavet og industrielt senter for gassbasert produksjon.	A. Arbeide for å etablere: Sub-Sea senter, drift og vedlikeholdssenter og gasskraftverk med CO2 håndtering. B. Vurdere etablering av prosessanlegg med gass som innsatsfaktor for industri. C. Avsette egnede næringsarealer til formålet. Stimulere til de beste miljøteknologiske løsningene. D. Arbeide for at Hammerfest videreutvikles som knutepunkt for elektrifisering av petroleumsindustrien.
9. Hammerfest er senter for arktisk sjømat som bærekraftig næring.	A. Bygge ut næringsarealer til sjømatpark-formål, og samlokalisere verdikjeden i produksjon av sjømat. B. Stimulere til å øke FOU-aktiviteten innen næringsmidler og medisin fra havet. C. Arbeide for å sikre råstofftilgang gjennom fiskekvoter og havbrukskonsesjoner og nye arter. D. Avklare disponering av sjøarealene. E. Bidra til etablering av «grønne» arbeidsplasser.
10. Hammerfest har et effektivt system og tilbud for person- og godstransport – både til lands og til vanns og i lufta med.	A. Arbeide for et attraktivt og effektivt kollektivtransporttilbud, innad i kommunen og til nabokommunene. B. Arbeide videre for en snarlig bygging av ny lufthavn for Hammerfest og Kvalsund. C. Arbeide videre for bygging av nye og effektive veisystem i Hammerfestregionen. D. Etablere godsterminaler med effektiv godsdistribusjon som knutepunkt for sjø og land. E. Bidra til mer fokus på sjøtransport og havneutvikling. F. Utrede alternative løsninger for effektiv og miljøvennlig industriell godstransport. G. Bidra til utvikling av næringsarealer.

11. Et attraktivt bysentrum som et naturlig samlingssted for alle, med lett tilgjengelige offentlige og private tjenester.	A. Utforme en fremtidsrettet sentrumsplan med fokus på variert næringsutøvelse, handel og aktivitet i sentrum for innbyggere i alle aldersgrupper. B. Byggeskikk, estetikk, kunstutsmykning og lyssetting skal vektlegges i byutviklingen. C. Arbeide for å få et mer differensiert tilfang av arbeidsplasser, eks. vis gjennom nye statlige arbeidsplasser og gründervirksomhet. D. Sentrum og nærliggende områder må ha grøntarealer og parker som inviterer til opphold og aktiviteter.
12. Hammerfest – et senter for næring, kultur, kunnskap og opplevelser	A. Arbeide for å etablere et tematisk vitensenter for kunnskap og opplevelser, med Barentshavet og Barentsregionen som tema, herunder polarhistorie, maritimt miljø, energi og fauna. B. Gjennom målrettet samarbeid med involverte institusjoner og aktører sikre økt verdiskaping knyttet til verdensarven Struves meridianbue. C. Gjennom målrettet destinasjonsutviklingsarbeid skape et fundament for turistnæringer, deriblant øke utnyttelsen av cruisetrafikken. D. Styrke og gjøre nasjonalparken og verneområdene mer synlig og tilgjengelig. E. Samarbeide med landbruk og reindriftsnæring om økt lokal verdiskaping. F. Bidra til økt verdiskaping, sysselsetting og innovasjon i kulturnæringene. G. Sikre at Hammerfest fortsatt skal være et regionalt og nasjonalt senter for dans. H. Stimulere til at Hammerfest fortsatt kan utvikle seg som en god arrangør for et mangfold av kulturarrangementer gjennom hele året. I. Utarbeide en kulturminneplan med mål om å bevare materielle og immaterielle lokalhistoriske verdier for kommende generasjoner. J. Stimulere til økt aktivitet i bygdene gjennom et bygdeutviklingsprosjekt.
13. Hammerfest sykehus har et helsetjenestetilbud av god kvalitet, som yter spesialisthelsetjenester for befolkningen i regionen.	A. Arbeide for å bevare, styrke og videreutvikle helsetjenestetilbudet ved Hammerfest sykehus. B. Bidra i arbeidet for å sikre god fagutvikling, kompetansebygging og videreutvikling av gode fagmiljø ved Hammerfest sykehus. C. Arbeide videre for en snarlig renovering og utbygging av Nye Hammerfest Sykehus.
14. Hammerfest kommune har en aktiv rolle i utviklingsprosjekter og samarbeid som omfatter regionen og fylket.	A. Prioritere deltagelse i interkommunale, regionale og fylkesomspennende prosjekter og samarbeid. B. Ta initiativ til samarbeid med andre kommuner og være positiv og åpen i forhold til nabokommuner som ønsker samarbeid. C. Arbeide for en best mulig kommunestruktur i regionen.

Klima, energi og miljø:

Sammen tar vi ansvar for en bærekraftig samfunnsutvikling

Hvorfor er klima, energi og miljø et satsningsområde:

Miljøet vårt er en integrert og uatskillelig del av vår livskvalitet og trivsel, helse, arbeid og økonomi- alt avhenger av miljøet, nå og i framtiden. Hammerfest må rustes for framtiden, og da krever det omstilling ved at det tas grep på veien mot et tryggere og grønnere samfunn.

Det forventes et varmere, villere og våtere klima fremover. Mye tyder på at måten og hastigheten vi bruker våre naturressurser på, ikke er bærekraftig. Vi forbruker naturressurser i et for høyt tempo og vi slipper ut forurensende stoffer som påvirker vårt miljø, både lokalt, nasjonalt og globalt. De samlede virkningene av dette påvirker vår natur og våre levevilkår i en negativ retning. I det store bildet er naturens tilstand og evne til å forsørge oss allerede svekket. Disse utfordringene kan bare håndteres gjennom en kursendring som krever målrettet planlegging og helhetlige tiltak.

MÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik vil vi gjøre det
15. Hammerfestsamfunnet har kuttet klimagassutslippene i henhold til nasjonale mål fram mot 2027. Kommunen framstår robust mht. endringene i klima.	A. All byutvikling og infrastruktur skal tilpasses framtidige klimautfordringer ved at det settes krav til klimatilpasning. B. Gjennom planlegging og myndighetsutøvelse bidra til reduksjon av klimagasser samt til økt miljøvennlig energiomlegging. C. Bidra til å få bygget et fullskala anlegg for CO2 håndtering på Melkøya. D. Redusere transport-, energi- og arealbruk i samfunnsplanleggingen. E. Kartlegge og gjennomføre energiøkonomiserende tiltak på kommunal bygningsmasse, og benytte støtteordninger for enøk tiltak. F. Kartlegge og utnytte lokale energikilder på en bedre måte. G. Ta i bruk miljøvennlige og egnede teknologiske løsninger. H. Tilrettelegge optimalt for å gå og sykle ved at alle muligheter til snarveier og løyper knyttes mellom boligområder og sentrum. I. Kommuneorganisasjonen skal være miljøbevisst ved kjøp av varer og tjenester.
16. Hammerfest kommune er en ren, ryddig og trygg kommune hvor alle tar ansvar.	A. Stimulere til økt felles innsats hvor alle innbyggere, næringsliv og kommunen bidrar til en ren, ryddig og trygg kommune. B. Rydde opp i gamle lokale miljøsynder. C. Ha sterkere fokus på sortering, gjenvinning og gjenbruk av avfall. D. Redusere kommunens produksjon av avfall, med fokus på innkjøp, forbruk og gjenbruk.
17. Vi prioriterer bevaring av naturgrunnlaget og hindrer tap og forringelse av biologisk mangfold og viktige naturområder.	A. Sikre og bevare tilgang til naturtjenestene våre - som rent vann, ren luft, høstbare ressurser, utsikt og stillhet. B. Sikre kontakt med grøntstrukturer og friluftsområder i alle boligområder, også i sentrum. C. Synliggjøre og skape økt interesse for kommunens store naturverdier og naturmangfold. D. Oppdatere kunnskapsgrunnlaget for naturtyper og prioriterte arter gjennom kartlegging og kvalitetssikring. E. Være en viktig aktør i verneprosesser og forvaltningen av egne verneområder.

Tjenester og demokrati:

Sammen skaper vi gode tjenester og et levende demokrati

Hvorfor er tjenester og demokrati et satsningsområde:

Gode tjenester til befolkningen er et forutsetning for trivsel og livskvalitet i ethvert lokalsamfunn. Den kommunale tjenesteproduksjonen omfatter de fleste samfunnsfunksjoner og griper inn i alle livsfaser og miljø. Hammerfest kommune skal fortsatt ha god kvalitet på tjenestene både i forhold til tilgjengelighet og forutsigbarhet.

I kommende år forventes vekst i folketallet, økt mangfold, næringsutvikling og forventet endring i kommunestrukturen. Disse sentrale forholdene skaper et særlig behov for strategier slik at vi kan møte endringene med gode og tilpassede tjenester både i byen og i tettstedene.

Hammerfest kommune skal være en attraktiv, kompetent og trygg arbeidsplass. Personell, kompetanse, utstyr og økonomi er viktige bærebjelker i organisasjonen.

Det må sikres at Hammerfest kommune har en sterk og langsiktig økonomistyring, med lavere gjeldsgrad.

Et levende lokaldemokrati er en forutsetning for verdiskapingen og det er viktig at deltakelse skal være mulig for alle. Hammerfest kommune skal fortsatt være opptatt av innbyggernes trivsel, være lydhør og opptre ansvarlig.

MÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik vil vi gjøre det
18. Tjenestene vi leverer har en kvalitet og et resultat som gir Hammerfest kommune et godt omdømme.	A. Vi skal ta i bruk nye metoder, teknologi og hjelpemidler som bidrar til effektivisert tjenesteproduksjon og bedre tjenester for brukeren. B. Kommunale tjenester skal tilpasses endrede behov og mangfoldet i befolkningen. C. Videreutvikle kanaler og metoder som fremmer kommunikasjonen med innbyggerne. D. Omfanget av frivillig innsats økes gjennom å utvikle flere samarbeidsformer for å få best mulig tjenester og aktiviteter i kommunesamfunnet.
19. Hammerfest kommune har en sunn økonomi som gir rom for vekst og utvikling.	A. Vi skal videreutvikle kompetanse og rutiner som sikrer høy kvalitet i beslutningsgrunnlaget for investeringer og drift. B. Vi skal være aktiv på arenaer der rammebetingelser for kommuneøkonomien utformes og påvirkes. C. Budsjett og økonomiplanen skal preges av langsiktige strategier for ressursinnsats og finansiering. Vedtatte handlingsregler for økonomi skal følges. D. Handlingsprogram- og økonomiplanleggingen skal styres av kommuneplanens samfunnsdel og gjeldende del- og temaplaner.

20. Et levende lokaldemokrati, klare forventninger til medvirkning og tydelig rollefordeling mellom politisk og administrativ nivå.	A. Aktivt benytte arenaer og metoder for medvirkning fra brukere og innbyggerne gjennom undersøkelser, folkemøter, offentlige samtaler og debatter. B. Kommunal ledelse skal ha høyt fokus på sammenhengen mellom ambisjon, plan, prioritering, økonomi og tilgjengelige ressurser gjennom, organisering strukturer og arbeidsmetoder. C. Vurdere politisk organisering av råd, utvalg og foretak i forhold til hensiktsmessighet og kommunestruktur. D. Ungdom skal sikres reell innflytelse i saker som angår deres hverdag gjennom gode demokratiske ordninger og brukermedvirkning. Vurdere å etablere ungdommens kommunestyre. E. Legge praktisk til rette for økt valgdeltakelse ved å benytte løsninger som gjør valg mer tilgjengelig.
21. Hammerfest kommune er en attraktiv arbeidsplass med høyt fokus på trivsel og friske medarbeidere.	A. Hammerfest kommune skal være konkurransedyktig i arbeidsmarkedet gjennom en fremtidsrettet arbeidsgiverpolitikk. B. Gode arbeidsplasser skapes gjennom aktiv omdømmebygging, tydelig ledelse og fokus på HMS. C. Virksomhetenes personalgrupper skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet, med fokus på likestilling, integrering og tilpassede arbeidsplasser. D. Økt nærvær fremmes gjennom aktiv satsning på virkemidler som er helsefremmende for medarbeidere og arbeidsplass. E. Satse på ungdommer ved å tilby sommerjobber og lærlingeplasser. F. Opplæring og utvikling av medarbeidere og ledere skjer gjennom systematisk planlegging og tilpassede virkemidler. Kompetanseplaner utarbeides for alle tjenesteområder.
22. Hammerfest kommune har en beredskap og sikkerhet som minimaliserer risikoen for tap av liv og helse, miljø og materielle verdier.	A. I nært samarbeid med ulike berørte aktører videreutvikle Hammerfest som knutepunkt for helsemessig beredskap for Finnmarkskysten og Barentshavet. B. Arbeide helhetlig og systematisk med beredskap og samfunns-sikkerhet på tvers av sektorer, deriblant med beredskapsøvelser. C. Videreutvikle kommunalt beredskapsråd.

7. Fra kommuneplanens samfunnsdel til arealdel

Satsingsområder, mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel, angir både direkte og indirekte de langsiktige arealbehovene i Hammerfest kommune. Konkretisering av disse behovene gjøres i kommuneplanens arealdel, gjennom klart definerte arealavsetninger og bestemmelser for arealbruken.

Gjennom god planberedskap oppnår vi at framtidige arealbehov avdekkes og klareres tidlig. Dette sikrer at det til enhver tid er tilgjengelige arealer for å sikre at kommunens utviklingspotensial blir utnyttet optimalt, både kvalitativt og kvantitativt. Planarbeidet må gjøres på en slik måte at en sikrer gode avveininger mellom bruk og vern av arealene.

Topografi, klima, skredfare, og behovet for å ivareta ulike arealinteresser og naturkvaliteter, gjør at det er nødvendig å ha en arealgjerrig arealpolitikk. Dette gjelder særlig i sentrumsnære områder, men også i øvrige deler av kommunen. En slik gjerrighet er også ønskelig for optimal utnyttelse av eksisterende infrastruktur, effektiv transport, korte reiseavstander, og tilrettelegging for å reise kollektivt.

Gjennom Kommuneplanens arealdel for hele kommunen, vedtatt i 2010, og Kommunedelplanen for Hammerfest og Rypefjord, vedtatt i 2014, er det gjort avklaringer som i stor grad vil kunne dekke kommunens arealbehov i mange år framover. Behovet for rullering av disse planene vil imidlertid måtte være en løpende vurdering. En slik vurdering gjøres normalt ved behandling av planstrategien, som skal skje tidlig i hver ny kommunestyreperiode.

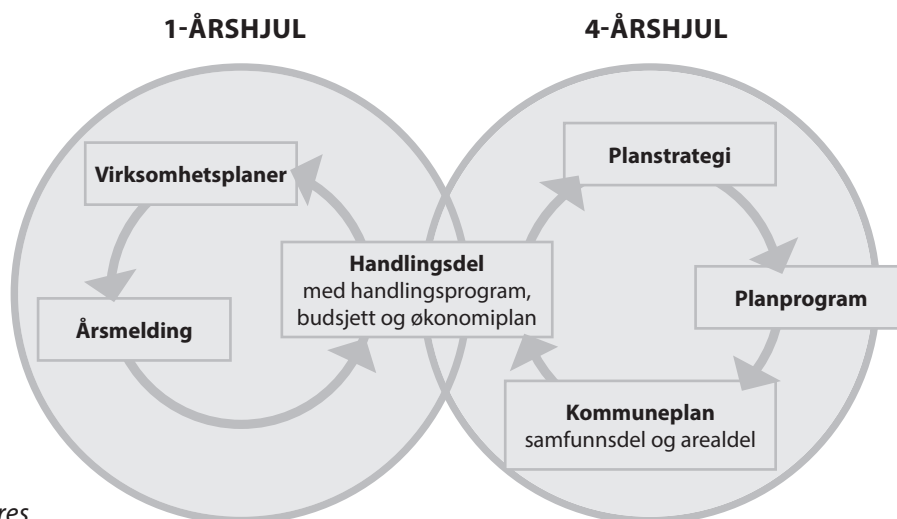
Kommunesammenslåing med andre kommuner, eller et nærmere arealsamarbeid, vil kunne gi nye muligheter og utfordringer i arealplanleggingen fremover.

8. Plansystemet

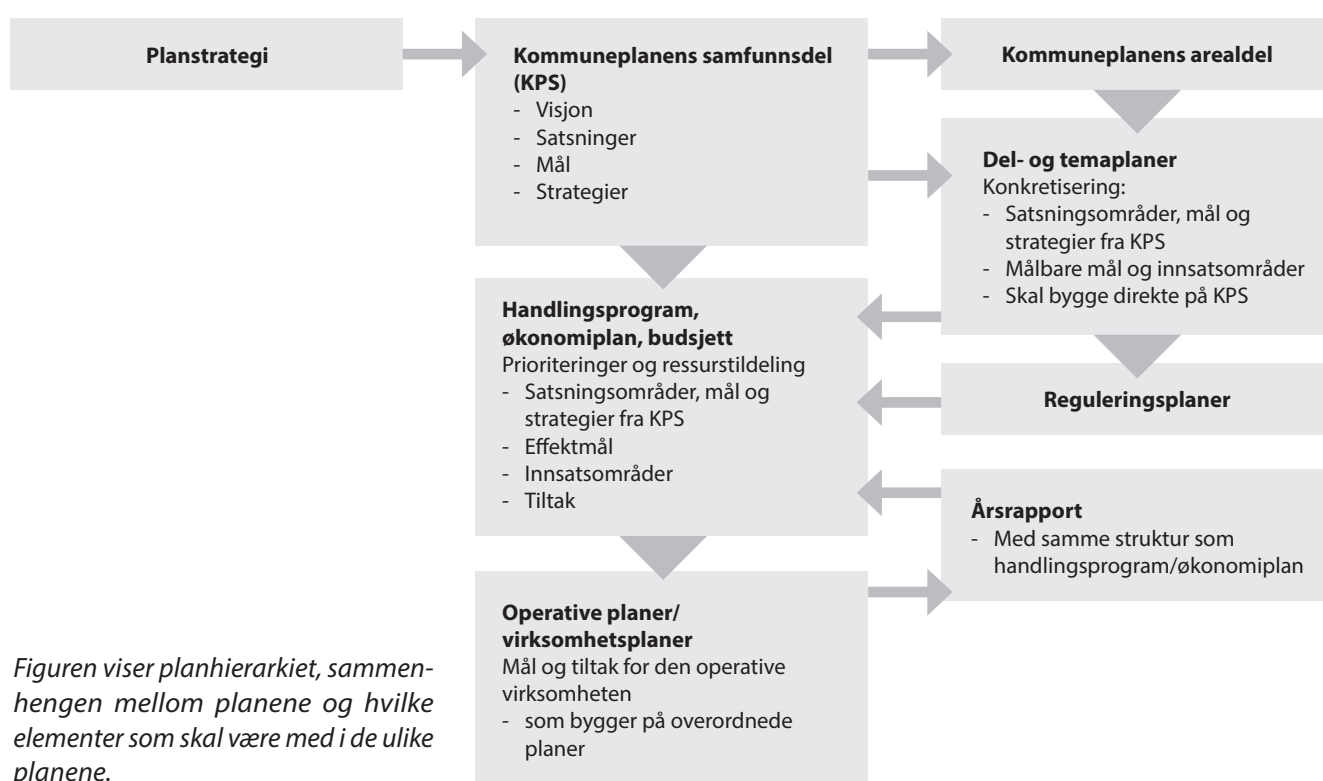
De folkevalgte skal utøve en politikk hvor strategiske, helhetlige og fremtidsrettede beslutninger sikrer et godt kommunesamfunn. Plansystemet, som består av kommunens overordnede og politiske vedtatte planverk, skal sikre gjennomføring av politisk mål og prioriteringer.

Plansystemet er rådmannens verktøy for iverksettelse og oppfølging av politiske vedtak. Et overordnet mål er å realisere prioriterte mål og strategier som er vedtatt i kommuneplanen. Det er derfor en målsetting at styringssystemet skal bli mer effektivt, noe som krever fornyet struktur og en økt og omforent forståelse på området i organisasjonen. Den andre målsettingen er at kommuneplanen skal bli et reelt styringsdokument. Det krever et planhierarki hvor de enkelte planene henger sammen gjennom en tydelig struktur.

Kommuneplanens samfunnsdel er overordnet alle andre kommunale planer. Det betyr at alle andre planer skal bygge på denne. Kommuneplanens samfunnsdel inneholder satsingsområder, mål og strategier. I underliggende del- og temaplaner, samt i handlingsprogram/økonomiplan, skal det foretas en prioritering av mål og strategier fra kommuneplanen. Til prioriterte mål og strategier skal det utarbeides tiltak. Dette gjøres i den årlige økonomiplan- og budsjettprosessen. For å sikre en god styring skal det være et førende prinsipp at tiltak ikke kan gjennomføres før det er gitt prioritet i handlingsprogram/økonomiplan. Prioriterte mål og strategier skal hentes direkte inn i handlingsplan/økonomiprogram. For å sikre hensiktsmessige måleparametre, skal det vedtas utvalgte effektmål i handlingsprogrammet. På samme måten skal årsrapport vise de samme utvalgte strategier og tiltak, og det skal rapporteres på fremdrift og oppnåelse av effektmål.

Figuren viser hvordan planene rulleres

Figuren viser planhierarkiet, sammenhengen mellom planene og hvilke elementer som skal være med i de ulike planene.

Rådmannen med strategisk ledelse skal eie og styre planprosessen fra kommuneplan til årsbudsjett og videre til årsevaluering.

Hvert fjerde år revideres planstrategien som legger føringer for det totale planarbeidet for kommende 4 år. Slik kommuneplanens samfunnsdel bygges opp, vil det være mulig å foreta justeringer i denne også hvert 4.år. Praksis for hvilke del- og temaplaner som skal utarbeides og behandles politisk, skal vurderes med mål om færre planer, økt oversikt og dermed økt evne til gjennomføring av vedtatt politikk.

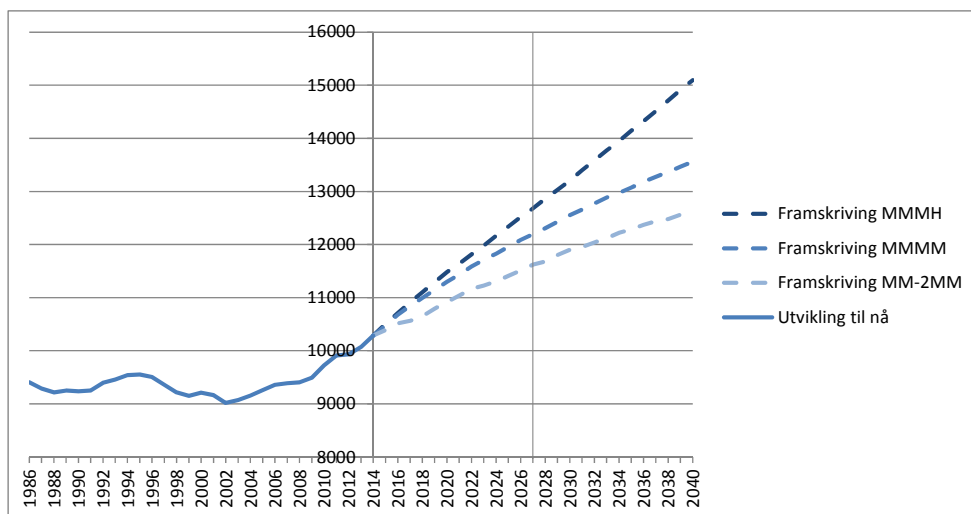
For å sikre en god implementering av kommuneplanen, vil strategisk ledelse legge opp til en del aktiviteter som bidrar til at planen blir godt kjent innad i organisasjonen og utad i lokalsamfunnet. Det skal også lages et løp slik at planen tas i bruk som styringsverktøy allerede ved budsjettprosessen for 2016.

Rapport 2014:9

Befolkningsutvikling og befolkningsframskriving Hammerfest

*- Analyser av demografi og
framskrivingsalternativer for
Hammerfest og nabokommunene*

Ivar Lie og Stig Karlstad

*- Ha ingen tiltro til hva statistikk
forteller, før du nøye har tenkt
over hva den ikke forteller.
William W. Watt*

Tittel : Befolkningsutvikling og befolkningsframskriving Hammerfest – Analyser av demografi og framskrivingsalternativer for Hammerfest og nabokommunene

Forfattere : Ivar Lie og Stig Karlstad

Norut Alta – Áltá rapport : 2014:9

ISBN : 978-82-7571-246-0

Oppdragsgiver : Hammerfest kommune

Prosjektleder : Ivar Lie

Oppsummering : Norut Alta - Áltá har utarbeidet denne rapporten på oppdrag fra Hammerfest kommune i forbindelse med utarbeidelse av ny samfunnsplan. På bakgrunn av befolkningsdata har Norut Alta – Áltá analysert befolkningsutviklingen i Hammerfest og nabokommunene. Vi har videre analysert ulike framskrivingsalternativer i Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivinger, og drøftet disse i forhold til mulige framtidsbilder for Hammerfest. Analysene viser at befolkningsveksten i Hammerfest vil fortsette, men veksttakten er ulik i ulike framskrivingsalternativ. Ulike framskrivingsalternativ gir ulik vekst, og dette samsvarer delvis med ulike framtidsbilder for næringsutvikling.

Emneord : Befolkningsutvikling, befolkningsframskriving, Hammerfest

Dato : 24.11.14

Antall sider : 49

Pris : 150 kr. i trykt versjon, gratis nedlasting av pdf-fil fra www.norut.no

Utgiver : Norut Alta - Áltá AS
Kunnskapsparken, Markedsgata 3
9510 ALTA

Foretaksnummer: 983 551 661 MVA

Telefon: 78 45 71 00
Telefaks: 78 45 71 01
E-post: post@finnmark.norut.no
www.norut.no

Trykk : Norut Alta – Áltá AS

Innhold

FORORD.....	I
SAMMENDRAG.....	II
1 BEFOLKNINGSUTVIKLINGEN I HAMMERFEST OG NABOKOMMUNENE	1
1.1 HAMMERFEST SOM ARBEIDSMARKED OG TJENESTESENTER	1
1.1.1 Pendling til Hammerfest – først og fremst fra Kvalsund.....	2
1.1.2 Bosettingsmønsteret i Hammerfest og nabokommunene	2
1.2 FOLKETALLSUTVIKLINGEN I HAMMERFESTREGIONEN – DE LANGE LINJER.....	3
1.2.1 Folketallsendringer og folketallsutvikling i Hammerfest	4
1.2.2 Folketallsutviklingen i Kvalsund, Måsøy og Hasvik.....	5
1.3 ET NÆRMERE BLIKK PÅ FLYTTING OG FLYTTESTRØMMER	6
1.3.1 Innenlands og utenlands flytting til og fra Hammerfest.....	7
1.3.2 Innvanderne står for befolkningsveksten i Hammerfest.....	8
1.3.3 Innenlands og utenlands flytting til og fra Kvalsund, Hasvik og Måsøy	8
1.4 ENDRINGER I BEFOLKNINGSSTRUKTUR I HAMMERFESTREGIONEN	9
1.4.1 Endringer og aldring i befolkningsstrukturen i Hammerfest på tjuv år	9
1.4.2 Tilflytting og innvandring har økt viktige årskull i Hammerfest de siste ti årene	11
1.4.3 Endringer i befolkningsstrukturen i Kvalsund, Måsøy og Hasvik	11
1.4.4 Store forskjeller i utvikling i viktige årskull i Hammerfestregionen.....	12
1.4.5 Aldersstrukturen i Hammerfest er en helt annen enn i nabokommunene	13
2 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER FOR HAMMERFESTREGIONEN	15
2.1 STATISTISK SENTRALBYRÅS BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER, OG HVORDAN VI BRUKER DEM	15
2.1.1 Nærmere om framskrivingsalternativene og forutsetningene for Hammerfest	17
2.1.2 Nærmere om framskrivingsalternativene og forutsetningene for Kvalsund, Hasvik og Måsøy ..	20
2.2 ALTERNATIVE FRAMTIDSBILDER OG BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER FOR HAMMERFESTREGIONEN	22
2.2.1 Nærings- og sysselsettingsutviklingen i Hammerfest og mulige framtidsbilder	22
2.2.2 Nærings- og sysselsettingsutvikling i Kvalsund, Hasvik og Måsøy.....	26
2.3 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER AV TOTALBEFOLKNING I HAMMERFESTREGIONEN	27
2.3.1 Framskrivinger av folketall i Hammerfest.....	27
2.3.2 Framskrivinger av folketall i Kvalsund, Hasvik og Måsøy	28
2.4 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER AV PERSONER I OG UTENFOR YRKESAKTIV ALDER I HAMMERFESTREGIONEN	29
2.4.1 Framskrivinger av befolkningen i yrkesaktiv alder i Hammerfest.....	29
2.4.2 Framskrivinger av befolkningen utenfor yrkesaktiv alder i Hammerfest.....	30
2.4.3 Framskrivinger av befolkningen i yrkesaktiv alder i Kvalsund, Hasvik og Måsøy	33
2.4.4 Framskrivinger av befolkningen utenfor yrkesaktiv alder i Kvalsund, Hasvik og Måsøy	34
2.5 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER I DETALJERTE ALDERSGRUPPER I HAMMERFEST	36
2.5.1 Framskrivinger av ulike aldersgrupper av barn og unge i Hammerfest.....	37
2.5.2 Framskrivinger av unge grupper i yrkesaktiv alder i Hammerfest	38
2.5.3 Framskrivinger av "middelaldrende" grupper i yrkesaktiv alder i Hammerfest.....	40
2.5.4 Framskrivinger av ulike grupper eldre i Hammerfest.....	42
2.6 FRAMTIDSBILDER OG FRAMSKRIVINGSALTERNATIVER FOR HAMMERFEST	43
2.6.1 Framskrivingsalternativer av yrkesaktiv befolkning for Hammerfest.....	43
2.6.2 Samsvar mellom framtidsbilder og framskrivingsalternativer for Hammerfest?	44
REFERANSER	46
VEDLEGGSTABELLER.....	47

Forord

Denne rapporten er skrevet på oppdrag for Hammerfest kommune. Størstedelen av rapporten er skrevet av Ivar Lie, som også har vært prosjektleder for prosjektet. Rapporten er basert på analyser av befolkningsutvikling i Hammerfest og nabokommunene, og på Statistisk sentralbyrås framskrivninger av befolkningen i disse kommunene. Stig Karlstad har skrevet om og skissert mulige scenarier for olje- og gassvirksomheten i Hammerfest, og deltatt i drøftingen av hvordan disse kan relateres til befolkningsframskrivingene.

Kontaktperson i Hammerfest kommune har vært Grethe Nissen, og vi takker henne og kolleger i Hammerfest kommune for nyttige kommentarer ved utforming av oppdraget, og for kommentarer til rapporten. Og så vil Norut Alta takke for oppdraget!

Målfrid Baik

Direktør Norut Alta

November 2014

Sammendrag

Befolkningsvekst i Hammerfest og befolkningsendringer i nabokommuner

Hammerfest har siden oppstarten av Snøhvitutbyggingen i 2002 hatt betydelig folketallsvekst, en vekst som har vært særlig stor de siste fem årene, omtrent i den perioden Snøhvitplanlegget har vært i drift. Før årtusenskiftet var folketallet nedadgående i Hammerfest, så det er helt klart at petroleumsnæringens inntog har endret befolkningsutviklingen i Hammerfest. Samtidig har nabokommunene Kvalsund og Måsøy stort sett hatt folketallsnedgang, mens Hasvik har hatt vekst etter 2010, etter tidligere langvarig tilbakegang i folketall. I Hasvik har det altså også skjedd et trendbrudd, som i hovedsak kan knyttes til ny vekst i fiskeindustrien.

Den viktigste demografiske endringen som har bidratt til veksten i Hammerfest og Hasvik er den økte innvandringen, som for alvor kom fra og med 2007. Innenlands har det stort sett vært litt større utflytting enn innflytting, men stor innvandring har mer enn kompensert for det innenlandske flytteunderskuddet, i Hammerfest siden 2007 og i Hasvik de siste fire årene. Hammerfest har i tillegg et fødselsoverskudd som har bidratt til folketallsveksten, mens nabokommunene ikke har slik egenvekst i befolkningen, da det på grunn av aldrende befolkning ikke lenger er fødselsoverskudd. I og med at det er innvandringen som har vært den store vekstkomponenten, er det først og fremst innvandrerbefolkningen som har økt, og faktisk har hele veksten i Hammerfest etter årtusenskiftet kommet i innvandrerbefolkningen.

Befolkningsutviklingen har også endret befolkningsstrukturen i både Hammerfest og nabokommunene. Et generelt trekk er den økte antallet og andelen eldre, som har flere årsaker, men der den viktigste nå er at de store etterkrigskullene er i aldringsfasen. Veksten i Hammerfest har imidlertid også gitt betydelig påfyll av yngre i aldersgruppene 20-39 år, slik at denne aldersgruppa har holdt seg stor selv om de store årskullene født omkring 1970 nå er kommet i førtiårene. Kjønnsbalansen blant de unge voksne er imidlertid blitt borte, det er nå bare 9 kvinner pr. 10 menn i aldersgruppa 20-39 år, noe som skyldes større tilflytting og innvandring av unge menn enn av unge kvinner. I nabokommunene er det først og fremst aldringseffekten vi ser i befolkningsstrukturen, og særlig Kvalsund og Måsøy har høy andel eldre og lav andel unge voksne.

Ulike befolkningsframskrivninger gir ulik vekst i Hammerfest

Befolkningsstrukturen og de siste fem års befolkningsutvikling er hovedgrunnlaget for Statistisk sentralbyrå sine befolkningsframskrivninger. At Hammerfest og Hasvik har hatt gunstig utvikling de siste årene, og at særlig Hammerfest har en yngre og mer balansert befolkningsstruktur, gjør også at befolkningsutviklingen i framskrivingsalternativene blir positive for Hammerfest og Hasvik, og negative for Kvalsund og Måsøy. I de av SSB's framskrivingsalternativ vi har brukt, er det lagt til grunn de samme parametre for fruktbarhet og dødelighet som i det som betegnes som hovedalternativet (MMMM), det alternativet som brukes i de fleste nasjonale og regionale planer og analyser. Parametrene er da satt til middels (M) fruktbarhet og dødelighet, noe som vil si dagens fruktbarhetsnivå, samt gradvis økende levealder.

Det er de to øvrige parametrene, for innenlandsk flytting og innvandring, som i størst grad kan påvirke den framtidige befolkningsutviklingen. For disse to parametrene har vi valgt to alternative framskrivingsalternativer for å tydeliggjøre forskjellene mellom ulike nivå på flytting og innvandring. Hovedalternativet (MMMM) med middels innenlandsk flytting og middels innvandring, innebærer at det er innenlandsk flyttebalanse i Hammerfest og nabokommunene, og et klart lavere innvandringsnivå enn Hammerfest har hatt etter 2007. Da Hammerfest har hatt større innenlandsk utflytting enn innflytting har vi valgt å konstruere et alternativ med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) omtrent på det nivået Hammerfest har hatt siste fem år. I dette alternativet er innvandringen satt til middels, altså klart lavere enn det Hammerfest har opplevd de siste årene. For å kunne vise mulig befolkningsutvikling ved høy innvandring, har vi også lagt til grunn SSB's framskrivingsalternativ med høy innvandring (MMMh). I dette alternativet er det som i hovedalternativet forutsatt innenlandsk flyttebalanse, altså at Hammerfest får like mange tilflyttere fra som utflyttere til andre kommuner og fylker.

Befolkningsframskrivningen for Hammerfest viser at alle tre framskrivingsalternativene gir vekst, men veksttakten er ulik. Med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM), som i dag, og betydelig lavere innvandringsnivå, vil folketallet stige med 1300 i samfunnsplanperioden til 2027. I alternativet med flyttebalanse innenlands (MMMM) vil veksten bli på 1900, og i alternativet med flyttebalanse innenlands og høy innvandring (MMMh) vil folketallet øke med 2400. Veksten fortsetter også ut over samfunnsplanperioden, men veksttakten avtar tydelig i alternativene med middels innvandring. I nabokommunene forventes nedgangen i Kvalsund og Måsøy å fortsette, mens det i Hasvik forventes vekst i befolkningsframskrivningene, i tråd med utviklingen der de siste fire-fem årene. Usikkerheten er imidlertid stor for små kommuner, og særlig er det viktig å tolke framskrivningene for Hasvik med varsomhet, da utviklingen de siste årene er et tydelig trendbrudd med den langsiktige utviklingen i kommunen.

Eldrebølgen kommer og omsorgsmengden øker, mer i nabokommunene enn Hammerfest

Befolkningsframskrivningene viser også hvordan befolkningsstrukturen, og de ulike aldersgruppene, vil kunne utvikle seg. Befolkningen i yrkesaktiv alder i Hammerfest forventes å øke i alle framskrivingsalternativene, men økningen vil i samfunnsplanperioden til 2027 være dobbelt så stor i alternativet med høy innvandring (alternativ MMMh) som i alternativet med netto utflytting og middels innvandring (MM-2MM). Det forventes også vekst i antall barn/unge i denne perioden, men her er det større forskjeller mellom framskrivingsalternativene, veksten blir svak i alternativet med innenlandsk netto utflytting (MM-2MM), mens den blir stor i alternativet med høy innvandring (MMMh). Den klart største veksten forventes imidlertid i antall eldre, og der er det ubetydelig forskjell mellom framskrivingsalternativene. Eldrebølgen kommer altså uansett, og det er hvor stor veksten i befolkningen i yrkesaktiv alder, og på sikt barn/unge, som vil påvirke hvor stor denne omsorgsmengden blir for Hammerfest. Av nabokommunene er det bare i Hasvik det forventes noe økning i befolkningen i yrkesaktiv alder, og i alle disse tre kommunene er eldrebølgen godt i gang, så omsorgsmengden ligger i disse kommunene an til å bli betydelig høyere enn i Hammerfest, særlig i Kvalsund og Måsøy.

For Hammerfest kan befolkningsframskrivningene også detaljeres mer til ulike aldersgrupper, og framskrivningen viser da bølgebevegelser som skyldes forskjeller i størrelser på årskull. De

store etterkrigskullene gir stor vekst i antall eldre i 70-årene i samfunnsplanperioden til 2027, mens de store årskullene født på slutten av 1960-tallet og begynnelsen av 1970-tallet gir betydelig vekst i personer i 50-årene i denne perioden. For de yngre aldersgruppene kommer forskjellene mellom framskrivingsalternativene mer fram, antallet i 30-årene vil til 2027 stige klart mer i alternativet med høy innvandring (MMM^H) enn i de andre alternativene. Og antallet i 20-årene vil holde seg ved høy innvandring (MMM^H), selv om antallet født omkring 2000 var klart lavere enn årskullene født omkring 1990, mens det vil bli en nedgang i antall i 20-årene i de andre framskrivingsalternativene. I samfunnsplanperioden ser vi også at det vil bli noen endringer blant barn/unge, antall barn og unge i skolealder vil øke noe, mens antallet barn i barnehagealder er avhengig av fødselstall som varierer med framskrivingsalternativene.

Mulige framtidsbilder og framskrivingsalternativene

I prosjektet har vi også skissert tre mulige framtidsbilder for Hammerfest relatert til ulike utviklingstrekk i petroleumsnæringen i regionen, og avslutningsvis drøftet hvordan disse samsvarer med framskrivingsalternativene for Hammerfest. Framtidsbilde A innebærer ingen nye etableringer i petroleumsvirksomheten i Hammerfest. Det forventes likevel noe vekst i sysselsettingen i petroleumsvirksomheten både når det gjelder oppkoblingen av Snøhvit-anlegget mot nye felt og i forbindelse med oppstarten av produksjonen på Goliatfeltet. Framtidsbilde B der Tog 2 til Snøhvit bygges og settes i drift, vil innebære en kraftig økning i produksjonen og gi en merkbar økning i sysselsettingen. Ekstraordinær aktivitetsøkning vil særlig gjelde utbyggingsfasen av Tog 2. I framtidsbilde C skjer det videre feltutbygging i Barentshavet som kan få ringvirkninger i Hammerfestregionen, og det vil i tilfelle det slår til, først få effekt mot slutten av samfunnsplanperioden. Dette gjelder Johan Castbergfeltet og evt. andre felt vest/nordvest av Hammerfestbassenget og Loppahøyden.

Vår vurdering er at sysselsettingsveksten i framtidsbilde A trolig vil ligge i nærheten av det som er nødvendig for å sysselsette økningen i yrkesaktiv befolkning i framskrivingsalternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM), men langt under de to øvrige framskrivingsalternativene. Sysselsettingsveksten i framtidsbilde B der Tog 2 til Snøhvit bygges og settes i drift, vil være betydelig større, særlig i anleggsfasen for en slik utbygging. Vi vurderer at dette alternativet ligger nærmere, og kanskje også i utbyggingsfasen vil overgå den veksten som forventes i sysselsatte i hovedalternativet (MMMM). I framtidsbilde C der det skjer videre feltutbygging i Barentshavet som kan få ringvirkninger i Hammerfestregionen, er det vanskeligere å konkretisere og usikkert hvor mye som vil skje før 2027, men det vil på sikt kunne gi klart større sysselsettingsvekst enn framtidsbilde A. Vår vurdering er at sysselsettingsveksten i dette framtidsbildet vil ligge et sted mellom sysselsettingsbehovet i framskrivingsalternativet med innenlandsk netto utflytting (MM-2MM) og hovedalternativet (MMMM). Befolkningsframskrivningen med høy innvandring (MMM^H) samsvarer altså ikke med noen av framtidsbildene.

Vi vil avslutningsvis understreke at en heller ikke må glemme eller utelukke at det kan skje vesentlige endringer i Hammerfest og nabokommunene i andre næringer og sektorer som kan få betydning for sysselsettingsutviklingen i regionen. Og dette kan være både vekstimpulser og hendelser som resulterer i nedgang i sysselsetting. Vi har imidlertid ikke funnet grunnlag for å konkretisere mulige utviklingstrekk i andre næringer og sektorer i framtidsbilder som kan relateres til framskrivingsalternativene.

1 Befolkningsutviklingen i Hammerfest og nabokommunene

Selv om dette prosjektets formål er å presentere og drøfte befolkningsframskrivninger for Hammerfest og nabokommunene, er det nødvendig å se tilbake på og drøfte befolkningsutviklingen i de aktuelle kommunene. Befolkningsutviklingen, og den befolkningsstruktur som er blitt resultatet av utviklingen, er utgangspunktet for den framtidige befolkningsutviklingen, og påvirker de framtidige utviklingsbaner for befolkningen. Dette kapitlet er derfor skrevet for å gi innsikt i det som i dag er det demografiske utgangspunktet for Hammerfest og nabokommunene. Det er også viktig å sette Hammerfest og nabokommunene inn i sin geografiske kontekst, og kapitlet starter derfor med et slikt avsnitt.

1.1 Hammerfest som arbeidsmarked og tjenestesenter

Hammerfest er i tillegg til å være "petroleumsbyen" i Finnmark, også et tjenestesenter for kysten av Vest-Finnmark. Funksjonelt deler Hammerfest offentlige senterfunksjoner i Vest-Finnmark med Alta, der Hammerfest har sykehus, mens Alta har universitetscampus og stamflyplass. Begge steder har videregående skoler med bredt tilbud, samt et betydelig varehandels- og tjenestetilbud innen både privat og forretningsmessig tjenesteyting. Selv om Alta er størst og bredest når det gjelder tjenestetilbud, er Hammerfests rolle som tjenestesenter i Vest-Finnmark viktig, særlig for kystkommunene omkring.

Nærings- og arbeidslivsmessig representerer Hammerfest det nest største og bredeste arbeidsmarkedet i Finnmark, med en stor olje- og gassklynge, i alle fall i nordnorsk målestokk (Karlstad et. al 2011). Viktige næringer er også havbruk, fiskeri og fiskeindustri. Flest sysselsatte er det likevel innen tjenestenæringer, samt offentlig tjenesteyting, og til sammen gir dette et bredt og attraktivt arbeidsmarked. Vekst i forbindelse med Snøhvitutbyggingen ga stort arbeidskraftbehov og økte pendlingen fra både de nærmeste kommunene og langpendling utenfra. Selv om sysselsettingsveksten i driftsfasen har vært mer moderat, er fortsatt Hammerfest et attraktivt arbeidsmarked også for bosatte utenfor kommunen.

Figur 1.1: Bo- og arbeidsmarkeds-regioner i Finnmark. Utsnitt fra kart over BA-regioner i Nord-Norge (Angell et.al 2013). Hammerfest BA-region (inkl. Kvalsund) og nabokommunene Hasvik og Måsøy ringet inn. Størrelsen på stedsmarkeringen og fargen på regionene indikerer størrelse på bo- og arbeidsmarked.

1.1.1 Pendling til Hammerfest – først og fremst fra Kvalsund

Pendlingen til Hammerfest er selvsagt størst fra den nærmeste nabokommunen Kvalsund, der en tredjedel av de yrkesaktive (i 2013 var det 158 personer) har sitt arbeidssted i Hammerfest. Kvalsund er altså tett integrert i Hammerfests arbeidsmarked og regnes med som en del av Hammerfest bo- og arbeidsmarkedsregion (BA-region). Pendlingsstrømmen fra Hammerfest til Kvalsund er også betydelig i antall (78 personer i 2013), selv om den bare utgjør 1-2 prosent av de yrkesaktive.

De øvrige to nabokommunene, Måsøy og Hasvik, har mye lenger reisetid til Hammerfest, og korteste reise fra disse to kommunene er med hurtigbåt med reisetid på ca. 1,5 timer hver veg¹. Det er derfor uaktuelt med dagpendling fra Måsøy og Hasvik til Hammerfest, så det totale omfanget av pendling er derfor på beskjedne 2-4 prosent (I 2013; 21 personer fra Måsøy og 10 fra Hasvik). Tjenestemessig sokner disse to kommunene likevel helt klart til Hammerfest, særlig når det gjelder offentlig og privat tjenesteyting, mens Alta konkurrerer med Hammerfest om varehandelen fra disse kommunene.

Det er også noe pendling til/fra Hammerfest utenfor nabokommunene, der utvekslingen med Alta utgjør de største pendlingsstrømmene, med ca. 100 pendlere i hver retning. I 2013 var det 90 fra Alta som arbeidet i Hammerfest, mens 108 fra Hammerfest arbeidet i Alta, men det utgjør altså bare 1-2 prosent av de yrkesaktive. Av øvrige kommuner er det Tromsø og Oslo som Hammerfest har mest utveksling av arbeidskraft med. De tre nabokommunene har også noe pendling ut av regionen, av enkeltkommuner er det flest som arbeider i Alta (5-7 prosent), men den pendlingsstrømmen er altså for Kvalsund sitt vedkommende langt mindre enn pendlingsstrømmen til Hammerfest.

I framstillingen skiller vi ofte mellom Hammerfest og de tre nabokommunene, også fordi deres relasjon til Hammerfest er ulik, der Kvalsund er den klart mest integrerte. Men i noen sammenhenger ser vi på utviklingen i hele Hammerfestregionen, og da inkluderes de tre omlandskommunene.

1.1.2 Bosettingsmønsteret i Hammerfest og nabokommunene

Analysene og framskrivingene av befolkningsutviklingen er i dette prosjektet avgrenset til kommunenivået, vi analyserer ikke utviklingstrekk på bydel- eller bygdenivå. Det ville kreve analyser som ligger utenfor ressursrammen for dette prosjektet, og eventuelle framskrivinger under kommunenivå vil uansett ha stor usikkerhet. Det er likevel nyttig å ha en oversikt over hvordan bosettingsmønsteret er i de aktuelle kommunene.

I Hammerfest er bosettingsmønsteret svært sentralisert, nærmere 98% av befolkningen bor på Kvaløya, og de resterende i bygder på Sørøya og Seiland. De aller fleste av de bosatte på Kvaløya bor i byen Hammerfest eller det tilstøtende tettstedet Rypefjord, og de øvrige bor i bygdene Forsøl og Strømsnes som ligger innenfor 15-20 min. avstand fra Hammerfest sentrum. Mens folketallet har vokst de siste ti årene i byen og bygdene på Kvaløya, har

¹ Fra Hasvik er det også mulig å fly til Hammerfest daglig med en flytid på 20 min., men kostnaden med å fly gjør dagpendling på denne måten uaktuelt.

folketallet gått tilbake på Sørøya og Seiland, og det er nå bare vel 100 bosatte på hver av øyene.

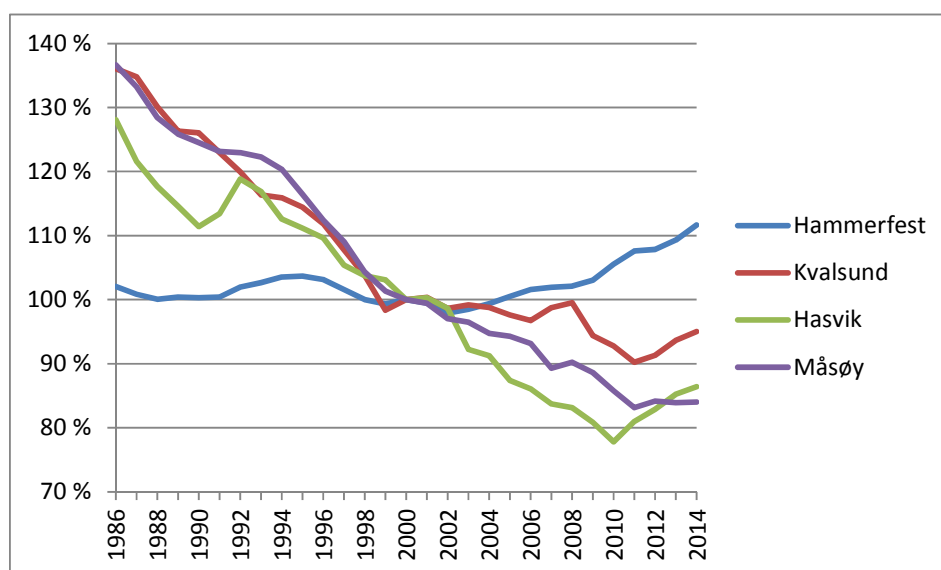
Kvalsunds befolkning er stort sett spredt fordelt på bygder i kommunen, der Kvalsund sentrum er det største stedet. Det meste av befolkningen, 86% av kommunens innbyggere, bor langs Vargsundet eller Repparfjorden, innenfor en halvtimes reiseavstand til kommunesenteret, og innenfor en times avstand til Hammerfest. Den resterende del av befolkningen, ca. 150 personer, bor i hovedsak i bygda Kokelv som ligger mer enn en time og en fjellovergang fra kommunesenteret, og halvannen time fra Hammerfest. Det er i Kokelv folketallet har gått mest tilbake.

Hasvik kommune ligger på vestre del av Sørøya, og befolkningen bor stort sett i fiskeværerne Sørvær, Breivikbotn og Hasvik, som ligger langs vegen og hvor avstanden mellom fergekaien i Hasvik og Sørvær er på ca. 40 min reiseavstand. Alle tre fiskeværerne har opplevd folketallsnedgang over lang tid, men Sørvær og Hasvik har hatt litt vekst de siste fem årene.

Måsøy kommune er Hammerfests nabokommune i øst, og ligger på øyer og fastland øst for Kvaløya. Havøysund er kommunesenteret, og har 82% av befolkninga i kommunen. Den øvrige del av befolkninga er fordelt på bygder på fastlandet, samt øyene Rolvsøy, Ingøy og Måsøy. Folketallet har gått mest tilbake i bygdene på fastlandet, hvor det i dag bor knappe 60, de fleste i Snefjord, mens det har økt litt på Rolvsøy. I Havøysund har folketallet gått tilbake i omtrent samme takt som i kommunen.

1.2 Folketallsutviklingen i Hammerfestregionen – de lange linjer

Hammerfest kommune har etter oppstarten av Snøhvitutbyggingen i 2002 hatt en folketallsvekst på 14%, altså litt over 1% årlig. I perioden 1995-2002 hadde kommunen derimot folketallsnedgang, og selv om det var en liten vekstperiode tidlig på 1990-tallet, begynte folketallsnedgangsperioden allerede på midten av 1970-tallet. På det laveste i 2002 var folketallet i Hammerfest nede i 9000 mennesker, mens det i dag er på ca. 10.300.

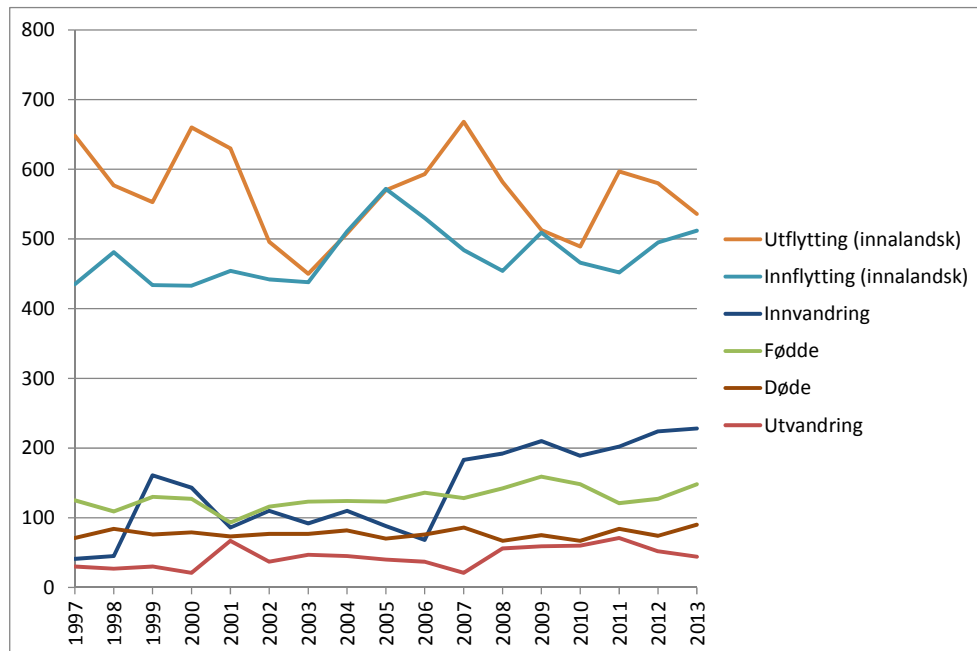
Figur 1.2:
Folketalls-
utvikling 1986-
2014 i
Hammerfest og
nabokommunene.
Folketall i 2000 =
100%.

Kvalsund, Hasvik og Måsøy hadde lenge folketallsnedgang på linje med kystkommunene ellers i fylket og landsdelen. Denne nedgangen fortsatte også etter oppstarten av Snøhvitutbyggingen i Måsøy og Hasvik, mens folketallet i Kvalsund stabiliserte seg fram til 2008. De neste årene hadde alle tre kommunene nedgang, men nedgangen stoppet i 2010-11. De siste årene har Hasvik hatt størst vekst, Kvalsund noe vekst og Måsøy stabil folketallsutvikling. Til sammen har de tre kommunene i dag litt over 3.300 innbyggere.

De siste fem årene er referanseperiode for Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivninger og utviklingen i denne perioden er derfor særlig interessant. Hammerfest har siden 2009 hatt den største befolkningsveksten, en kraftigere vekst enn tidligere på 2000-tallet. Kvalsund har i samme periode opplevd både nedgang og litt vekst, men i sum litt nedgang. Måsøy hadde nedgang til 2011 og har hatt stabilt folketall de siste årene, mens Hasvik har hatt litt vekst etter 2010. Sammenlignet med første del av 2000-tallet skiller de siste fem årene seg positivt ut for alle kommunene, men kanskje særlig for Hammerfest og Hasvik.

1.2.1 Folketallsendringer og folketallsutvikling i Hammerfest

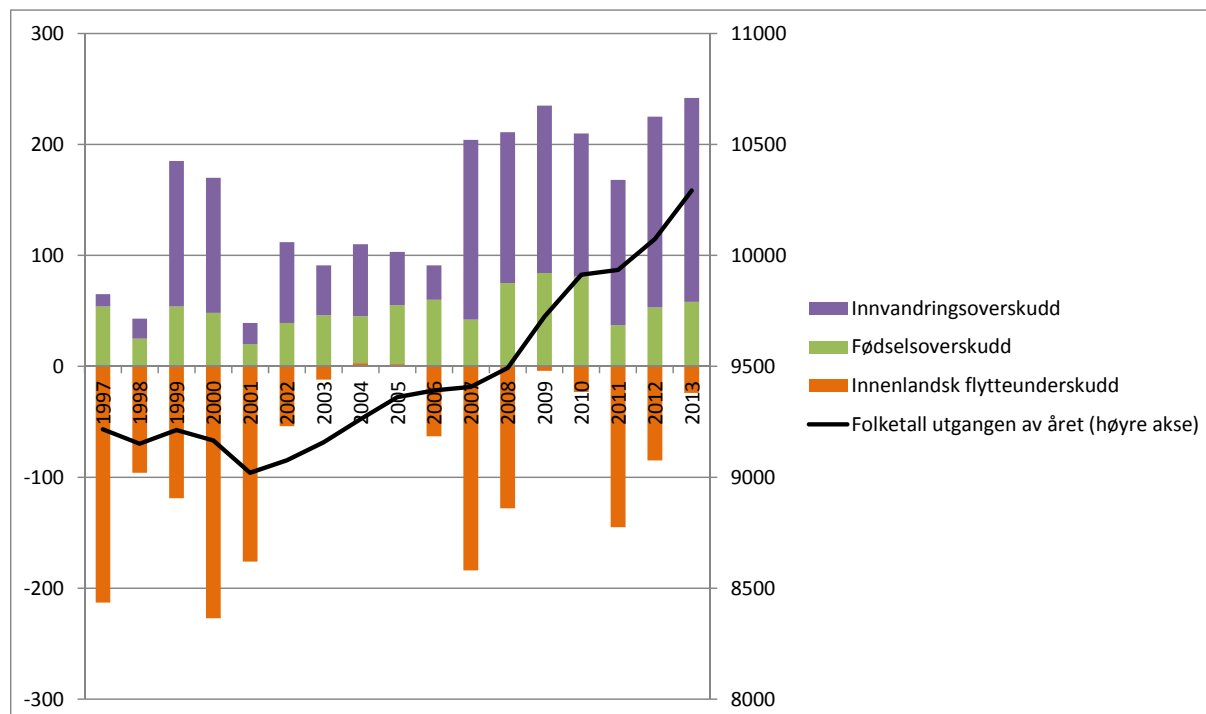
Endringene i folketallsutviklingen i Hammerfest de siste 10-15 årene er først og fremst et resultat av endringer i flytting og innvandring. Fødselsoverskuddet har vært et mer stabilt element i utviklingen, selv om dette også har variert noe, både på grunn av variasjon i fødselstall og dødstall. Differansen mellom fødte og døde var minst omkring årtusenskiftet og størst årene 2008-10, men har etter det gått litt ned. Det har imidlertid i hele perioden utgjort et positivt tilskudd og bidratt noe til folketallsveksten.

Figur 1.3:
Folketalls-
endringer
1997-2013 i
Hammerfest.

Endringene i flytting og innvandring har altså hatt større effekt på folketallsutviklingen. Den innenlandske utflyttingen var størst omkring tusenårsskiftet, og i årene 2006-08, og har etterpå gått litt ned. Den innenlandske innflyttingen, som med unntak av årene 2004-05 var mindre enn den innenlandske utflyttingen, har vært mer stabil. Unntaket er altså årene 2004-06 under Snøhvitutbyggingen da innflyttingen var på det høyeste. I løpet av den siste

femårsperioden har variasjonene i innenlandsk flytting vært noe mindre, men i 2011 og 2012 var utflyttingen klart høyere enn innflyttingen. Årene 2009-10 og det siste året (2013) var det imidlertid tilnærmet innenlandsk flyttebalanse i Hammerfest. Tallene for de tre første kvartaler 2014 tyder på at det i løpet av 2014 igjen blir noe innenlandsk flytteunderskudd.

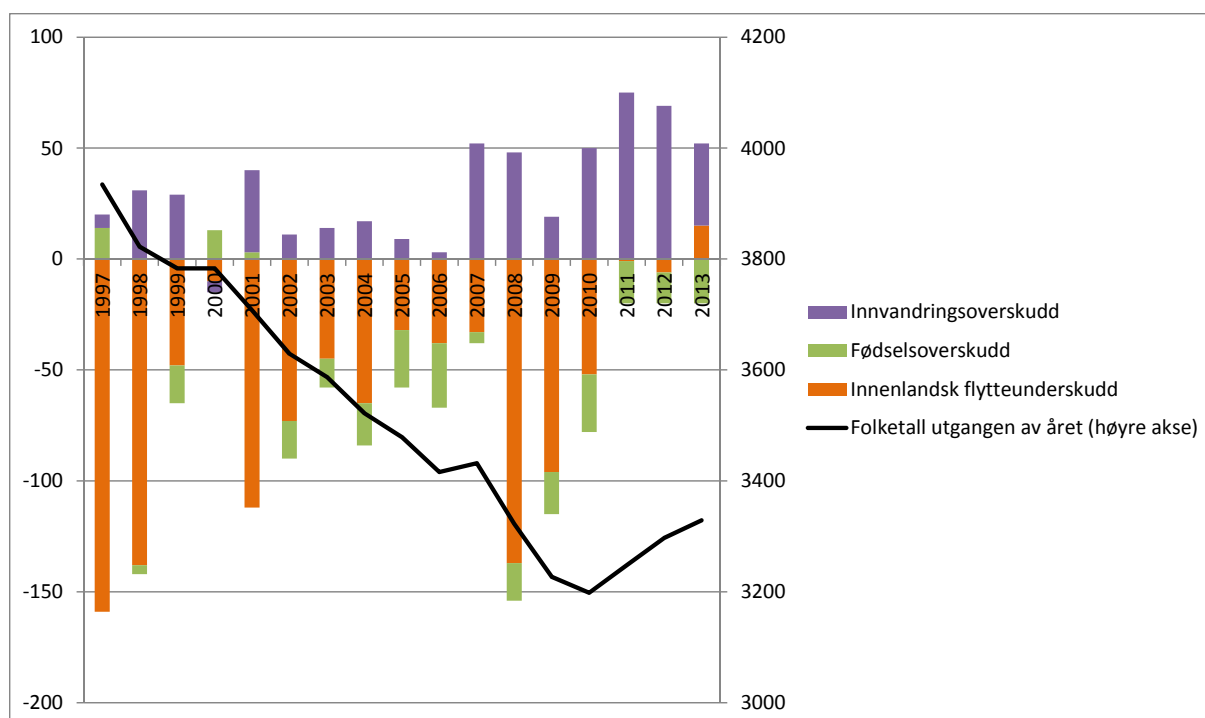

Figur 1.4: Netto folketallsendringer og folketallsutvikling 1997-2013 i Hammerfest.

Betydningen av innvandringen for folketallsutviklingen i Hammerfest er godt synlig i figuren over. Bortsett fra et par år rundt tusenårsskiftet, var innvandringen fram til 2007 beskjedent. Fra og med 2007 har imidlertid innvandringen til Hammerfest vært stor, en utvikling byen har til felles med resten av fylket, landsdelen og landet, og dette har som vi ser hatt stor betydning for folketallsutviklingen. Det største elementet i denne innvandringsbølgen har vært arbeidsinnvandring fra nye EU-land i Øst-Europa, supplert med vestlig innvandring som også er arbeidsrelatert. Noe av innvandringsbølgen er også familiebasert, eller det er flyktninger og asylsøkere, og derfor ikke direkte arbeidsinnvandring. Også i disse gruppene går mange etter hvert ut i arbeidslivet, selv om det er forskjeller i yrkesaktivitet mellom innvandrergupper. Totalt sett har andelen yrkesaktive blant innvandrere i denne perioden holdt seg på omtrent samme nivå som den øvrige befolkningen i Hammerfest (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk SSB).

1.2.2 Folketallsutviklingen i Kvalsund, Måsøy og Hasvik

Befolkningsutviklingen i de tre nabokommunene har altså i noen grad vært ulike, og vi skal derfor kort skissere dette, også sammenlignet med utviklingen i Hammerfest. Felles for de tre kommunene er imidlertid at fødselsoverskuddet i løpet av de siste 10-15 årene er blitt borte, det er i stedet blitt et lite fødselsunderskudd, noe som klart skyldes aldrende befolkning. Så i motsetning til Hammerfest er det altså ingen egenvekst i befolkningen i Kvalsund, Hasvik eller Måsøy.

Figur 1.5: Netto folketallsendringer og folketallsutvikling 1997-2013 i Kvalsund, Hasvik og Måsøy summert.

Den innenlandske utflyttingen har over tid blitt redusert noe i alle tre kommunene, selv om det har vært noen variasjoner fra år til år, særlig når en ser på hver enkelt kommune. Hovedgrunnen til nedgangen i utflyttingen, er rett og slett at nedgangen og aldringen i befolkningen gjør at det er færre aktuelle utflyttere. Den midlertidige økningen i netto utflytting innenlands i 2008-09, skyldes mer en kraftig nedgang i antall innenlandske innflyttere. Etter dette har imidlertid den innenlandske innflyttingen økt klart, og de tre siste årene har kommunene i sum hatt tilnærmet innenlandsk flyttebalanse. Men her er det også forskjeller; mens Kvalsund har hatt netto tilflytting innenlands, har Hasvik og Måsøy ikke hatt det.

I Hasvik og Måsøy er det innvandringen som har gitt det eneste positive bidraget til folketallsutviklingen, men dette bidraget har vært betydelig og altså gitt vekst i Hasvik og stabil utvikling i Måsøy. Innvandringen til Kvalsund har derimot vært mer beskjeden, og den innenlandske tilflyttingen har vært viktigere de siste årene. Et interessant moment er at andelen yrkesaktive blant innvandrere er høyere enn den øvrige befolkningen i både Hasvik og Måsøy (Kilde SSB), mens lite antall innvandrere i Kvalsund gjør at det mangler pålitelige data om dette i denne kommunen.

1.3 Et nærmere blikk på flytting og flyttestrømmer

Vi har sett nærmere på flyttemønsteret til og fra Hammerfest og nabokommunene de siste fem årene, da dette gir et bilde av flyttestrømmene i begge retninger. Og som analysen så langt har vist er det endringer i flyttestrømmene som påvirker befolkningsutviklingen mest, både i Hammerfest og nabokommunene.

1.3.1 Innenlands og utenlands flytting til og fra Hammerfest

De siste fem årene har Hammerfest hatt større tilflytting enn utflytting, men det er fordi innvandringsoverskuddet har vært større enn det innenlandske flytteunderskuddet. Om vi bare ser på den innenlandske flyttingen har det i gjennomsnitt flyttet inn knapt 500 personer fra andre kommuner og fylker, mens det har flyttet ut nærmere 550 til andre kommuner og fylker. Av tabellen nedenfor ser vi at nesten halvparten av den innenlandske innflyttingen til Hammerfest har kommet fra Sør-Norge (46%), mens ca. en fjerdedel har kommet fra Nordland og Troms (26%), og en fjerdedel fra øvrige Finnmark (27%). Kommunene Tromsø (51 innflyttere årlig), Oslo (46), Alta (36) og nabokommunen Kvalsund (24) er de enkeltkommunene Hammerfest har størst innflytting fra.

Fra	Til	Hammerfest	Kvalsund	Hasvik	Måsøy	Alta	Øvrige Finnmark	Troms	Nordland	Trøndelag	Vest-/Sørland	Østlandet	Utlandet	SUM
Hammerfest		0	29	4	6	46	51	88	37	45	85	151	57	600
Kvalsund		24	0	0	0	9	8	6	4	3	4	11	3	72
Hasvik		7	0	0	0	11	5	9	4	4	4	15	5	65
Måsøy		11	0	1	0	9	9	12	5	2	6	12	8	75
Alta		36	9	9	5									
Øvr. Finnmark		58	9	4	7									
Troms		80	10	11	7									
Nordland		41	3	3	4									
Trøndelag		36	2	4	3									
Vest-/Sørland		72	3	5	4									
Østlandet		121	7	9	9									
Utlandet		211	8	33	26									
SUM		697	80	84	70									

Tabell 1.1: Gjennomsnittlige årlige flyttestrømmer 2009-2013 til og fra Hammerfest, Kvalsund, Hasvik og Måsøy. Rød indikerer utflytting fra Hammerfest og nabokommuner, grønn indikerer innflytting.

Utflyttingsmønsteret fra Hammerfest speiler i stor grad det innenlandske innflyttingsmønsteret til Hammerfest. Halvparten av den innenlandske flyttestrømmen går til Sør-Norge (51%), en knapp fjerdedel til Troms og Nordland (23%), og en fjerdedel til øvrige Finnmark (26%). Og de største flyttestrømmene til enkeltkommuner til de samme fire; Tromsø (63 utflyttere årlig), Oslo (56), Alta (46) og Kvalsund (29). For alle disse fire kommunene har flyttestrømmene ut fra Hammerfest vært litt større enn flyttestrømmene inn, det gjelder altså også for nabokommunen Kvalsund. Generelt har flyttestrømmene ut fra Hammerfest mot andre kommuner, fylker og landsdeler vært litt større enn flyttestrømmene inn. Unntakene er Nordland fylke, kommunene Hasvik og Måsøy og øvrige Finnmark, som har avgitt litt flere flyttere til Hammerfest enn de har mottatt fra kommunen.

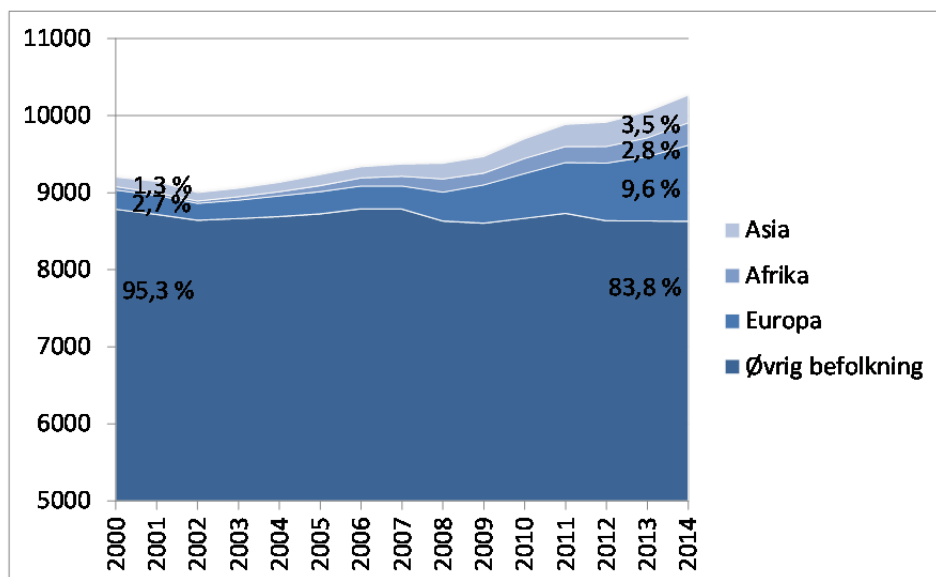
Det som har gitt befolkningsveksten er som nevnt innvandringsoverskuddet til Hammerfest i denne perioden, årlig har det kommet over 200 til kommunen, mens antallet som har flyttet ut av landet har vært litt over 50. Dette innvandringsoverskuddet har en hatt i både Hammerfest, Finnmark og Nord-Norge siden 2007, og har gitt en betydelig økning i innvandrerbefolkningen² i kommunen. En del innvandrere til Hammerfest flytter videre innenlands, og blir da registrert som innenlandske utflyttere, men likevel har

² Statistisk sentralbyrås definisjon av innvandrerbefolkningen inkluderer i tillegg til innvandrere også barn født i Norge av innvandrereforeldre. Innvandrerbefolkningen i Hammerfest er i 2014 på 16,2%. Dersom en bare så på andelen innvandrere, altså ikke medregnet barn født i Norge, så er den 14,6% i Hammerfest.

innvandrerbefolkningen i Hammerfest faktisk stått for hele befolkningsveksten i Hammerfest på 2000-tallet.

1.3.2 Innvanderne står for befolkningsveksten i Hammerfest

Som figuren viser utgjør de vestlige innvanderne fra Europa den klart største gruppa, og har også stått for den klart største absolutte veksten i folketall. Dette er både innvandrere fra Vest-Europa og Øst-Europa, men det er klart at åpningen av grensene for arbeidsinnvandrere fra EU-land i Øst-Europa har påvirket innvandringstallene både nasjonalt og i landsdelen, Finnmark og Hammerfest etter 2007. I dag er det knapt 1000 europeiske innvandrere bosatt i Hammerfest, og de utgjør nesten 10% av befolkninga, ved tusenårsskiftet var de 250 og utgjorde da knapt 3% av befolkninga. Vi har ikke hatt tilgang til mer detaljerte data for fordeling av de europeiske innvanderne etter landbakgrunn, men de er både fra våre nordiske naboland, fra Vest-Europa ellers, og fra nye EU-land i Øst-Europa.

*Figur 1.6:
Befolknings-
utviklingen i
Hammerfest
2000-14 fordelt
på innvander-
befolkningen
etter verdensdel,
samt øvrig
befolkning*

Innvandergruppene fra Afrika og Asia er i Hammerfest betydelig mindre enn den fra Europa, men har prosentmessig vokst like mye eller mer. Antallet afrikanere har økt fra under 50 til knapt 300 siden år 2000, mens antallet asiater har økt fra 120 til vel 350 i samme periode. Hver av disse gruppene utgjør omkring 3% av befolkningen i Hammerfest.

Det har altså skjedd store endringer i befolkningssammensetningen i Hammerfest de siste 10-15 årene. I år 2000 var under 5% av befolkningen innvandrere, mens innvandrerandelen i dag er 16%, litt over landsgjennomsnittet på 15%. Til sammenligning er innvandrerandelen i Finnmark 12%, mens den i Nord-Norge totalt er på 9%. Antallet og andelen innvandrere har altså økt betydelig mer i Hammerfest enn ellers i fylket, landsdelen og landet.

1.3.3 Innenlands og utenlands flytting til og fra Kvalsund, Hasvik og Måsøy

I den siste femårsperioden har Kvalsund faktisk hatt litt større innflytting enn utflytting, og i denne kommunen har den innenlandske flyttingen vært i balanse. Innvandringen har vært

liten til Kvalsund, så det er primært større innflytting fra Hammerfest og andre kommuner i Finnmark enn utflytting til disse kommunene som har gitt et lite flytteoverskudd.

Utflyttingen til Sør-Norge har derimot vært litt større enn innflyttingen, men årlig er det snakk om små tall, så flyttestrømmene til og fra Kvalsund går i større grad enn for Hammerfest innen fylket og landsdelen.

Det er innvandring som har gitt et betydelig flytteoverskudd til Hasvik. Innenlandsk har det derimot vært større utflytting enn innflytting, og det gjelder både flytting innen Finnmark, og til og fra Sør-Norge. Bare flyttingen til og fra øvrige Nord-Norge har vært omtrent i balanse. På samme måte som for Kvalsund utgjør flyttestrømmene innen landsdelen en større del av den innenlandske flyttingen til og fra Hasvik, enn flyttestrømmene til og fra Sør-Norge.

For Måsøy har heller ikke innvandringen de siste fem årene vært stor nok til å gi kommunen innflyttingsoverskudd. Og den innenlandske flyttingen viser et betydelig flytteunderskudd. Det gjelder både innen Finnmark, til øvrige Nord-Norge og til Sør-Norge. For Måsøy gjelder også at flyttestrømmene i nord er viktigere enn de innenlandske flyttestrømmene til og fra Sør-Norge.

Innvandringen har altså vært viktig de siste årene i Hasvik og Måsøy, men ikke i Kvalsund. Dette reflekterer seg også i innvanderandelen i kommunene, der Hasvik har 19%, Måsøy 15% og Kvalsund bare 7% innvandrere. Innvanderandelen har derfor også steget mye mer i Måsøy og Hasvik enn i Kvalsund etter år 2000.

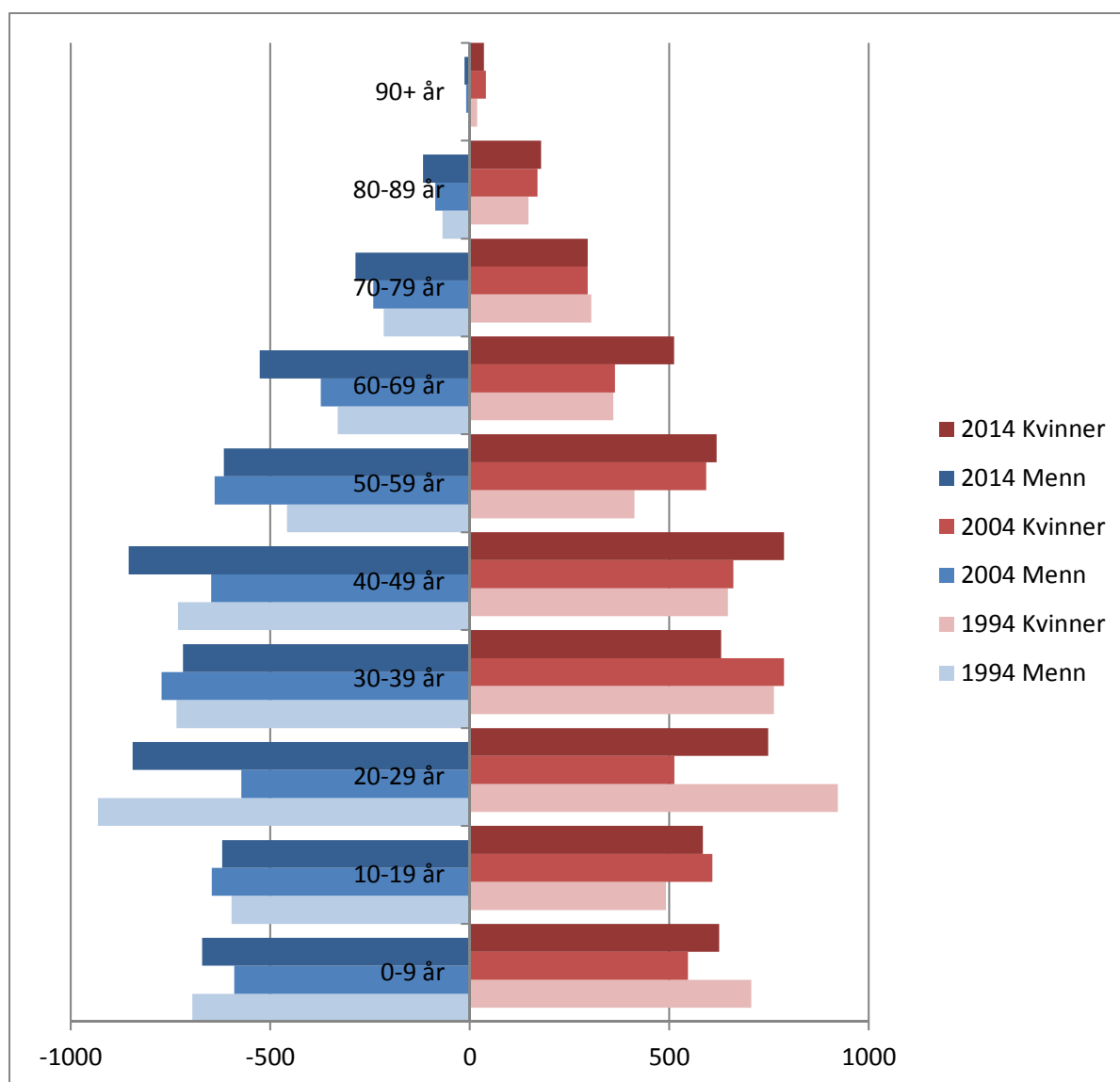
1.4 Endringer i befolkningsstruktur i Hammerfestregionen

Befolkningsutviklingen har også endret befolkningsstrukturen etter kjønn og alder i Hammerfest i løpet av de siste ti-tjue årene. Vi har sett nærmere på endringene fra tiår til tiår, fra 1994 til 2004 til 2014, og hvordan dette har endret befolkningsstrukturen både i Hammerfest og i nabokommunene.

1.4.1 Endringer og aldring i befolkningsstrukturen i Hammerfest på tjue år

Befolkningspyramiden i figuren nedenfor viser hvordan befolkningsstrukturen i Hammerfest er blitt endret av den befolkningsutviklingen vi har skissert i avsnittene over.

De største endringene har skjedd i den viktige aldersgruppa 20-29 år. Denne gruppa var i 1994 den klart største, og omfattet da de store barnekullene født 1965-1974. I 2004 var gruppa kraftig redusert, dels på grunn av utflytting i perioden 1994-2004, men også på grunn av at de som i 2004 var i denne aldersgruppa var fra de relativt små barnekullene født 1975-84. Antallet 20-29-åring har det siste tiåret vokst kraftig med den positive befolkningsutviklingen som kommunen har hatt. At kullene født 1985-1994 er klart større enn foregående tiår har påvirket resultatet, men viktigste årsak til veksten er tilflytting og da særlig innvandring. Mens det i 1994 var kjønnsbalanse i denne aldersgruppa, er det i dag 9 kvinner per 10 menn, og det var det også i 2004. Befolkningsendringene har over tid altså gitt en litt mer kjønnskeiv sammensetning i denne viktige aldersgruppa.

Figur 1.7: Befolkningsstruktur etter kjønn og tiårige aldersgrupper i Hammerfest 1994, 2004 og 2014

Den andre viktige aldersgruppa som også tilhører de vi regner som de unge voksne, er de i alderen 30-39 år. Denne aldersgruppa har vært mer stabil i Hammerfest gjennom hele perioden, selv om også det her er slik at kullstørrelsene i utgangspunktet var ulike. Endringene har imidlertid vært større blant kvinner enn menn, og i mer negativ retning det siste tiåret. Et resultat er at kjønnsbalansen i denne aldersgruppa er blitt borte, og det er i dag bare 9 kvinner pr. 10 menn også i aldersgruppa 30-39 år.

Tallet på barn og ungdom i aldersgruppene 0-9 år og 10-19 år reflekterer som ventet noen av endringene i aldersgruppene 20-49 år, da en stor del av foreldrene finnes der. Forskjellene er imidlertid mindre, og summen av barn og ungdom har endret seg mindre enn gruppene hver for seg.

Alle aldersgrupper over 40 år har vokst i løpet av tjuårsperioden, men i ulik grad og i ulik tiårsperiode. Antallet i 40-årene har vokst mye siste tiåret, og her er det bl.a. de store

årskullene født 1965-74 som slår inn. Antallet personer som er i 50-årene vokste i perioden 1994-2004, og det skyldes de store etterkrigskullene som i 2004 nådde denne alderen. Det er også de som står for veksten i antall personer i 60-årene det siste tiåret. Kjønnsbalansen har ikke endret seg så mye i disse gruppene, og bortsett fra noe kvinneunderskudd i aldersgruppa 40-49 år, er kjønnsbalansen god.

1.4.2 Tilflytting og innvandring har økt viktige årskull i Hammerfest de siste ti årene

Ulike årskullstørrelser påvirker endringene i aldergruppene på ulik måte. Vi har derfor sett nærmere på noen utvalgte tiårskull, og endringene det siste tiåret:

- Årskullene født 1985-94 var ungdommer i alderen 10-19 år i 2004, og er unge voksne i alderen 20-29 år i dag. Antallet i disse årskullene har vokst betydelig som følge av tilflytting og innvandring i løpet av det siste tiåret, antallet menn med 31% og antallet kvinner med 23%. Veksten er altså stor, men differansen i vekst i antall menn og kvinner har bidratt til kjønnsbalansen i denne aldersgruppa.
- Årskullene født 1975-84 var unge voksne i alderen 20-29 år i 2004, og er litt eldre voksne i alderen 30-39 i dag. Antallet i disse årskullene har også vokst betydelig som følge av tilflytting og innvandring, med henholdsvis 26% for menn og 23% for kvinner. Selv om kjønnsforskjellene her er mindre, har differansen i vekst også hatt negativ effekt på kjønnsbalansen i aldersgruppa 30-39 år i dag.
- Årskullene født 1965-74, de største årskullene både nasjonalt, i nord og i Hammerfest, har også vokst det siste tiåret. Disse var 30-39 år i 2004, og er nå 40-49 år. Veksten har imidlertid bare kommet blant menn i disse årskullene, de har vokst med 11%, mens antallet kvinner er forblitt uendra. Kjønnsbalansen er altså også i disse årskulla blitt til ubalanse.

Generelt har befolkningsutviklingen, til tross for betydelig tilflytting av unge voksne, resultert i en aldring av befolkningen i Hammerfest. Andelen unge voksne i alderen 20-39 år ble redusert fra 35% i 1994 til 29% i 2004 og andelen var også 29% i 2014. Antallet unge voksne har vokst betydelig det siste tiåret, men altså ikke mer enn befolkningen totalt, og de store kullene født 1965-74 er nå ikke lenger under 40 år. Andelen barn og unge var 26% i 1994 og 2004, men er blitt redusert til 24% i 2014. Det er aldersgruppene over 40 år som har vokst, de utgjorde 39% i 1994, 45% i 2004 og utgjør 47% i dag, og noe av grunnen er altså at årskullene født 1965-74 er blitt over 40 år.

1.4.3 Endringer i befolkningsstrukturen i Kvalsund, Måsøy og Hasvik

I motsetning til Hammerfest har altså nabokommunene stort sett hatt nedgang i folketall, med unntak av de siste få årene. Dette påvirker også befolkningsstrukturen, og dessverre har befolkningsutviklingen de siste tjue år resultert i størst nedgang i yngre aldersgrupper, og følgelig en kraftig aldring av befolkningen. Først i dette avsnittet drøfter vi endringene i befolkningsstrukturen i disse tre kommunene samla, men ser i siste del også på forskjeller mellom de tre kommunene, Hammerfest kommune, og relatert til befolkningsutviklingen ellers i fylket og landsdelen.

Antallet i aldersgruppa 20-29 år ble i løpet av perioden 1994-2004 mer enn halvert i de tre kommunene, og det har ikke vært vekst i denne aldersgruppa etter 2004. Aldersgruppa 30-39 år er også redusert kraftig, både fra 1994 til 2004 og det siste tiåret, og på tjueto år er denne aldersgruppa nesten halvert. Totalt sett innebærer dette at antallet unge voksne i disse kommunene er halvert på tjueto år, og selv om mye av reduksjonen skjedde i perioden 1994-2004, har utviklingen også vært negativ etter det. Kjønnbalansen er også viktig i disse aldersgruppene, og selv om antallet er redusert har ikke kjønnbalansen blitt forverra når vi ser kommunene under ett. Nabokommunene har lenge hatt mannsovervekt blant unge voksne, i aldersgruppa 20-29 år er det fortsatt 9 kvinner pr. 10 menn, mens det i aldersgruppa 30-39 år er 8 kvinner pr. 10 menn. Som vi senere skal se er det imidlertid store forskjeller mellom kommunene.

Tallet på barn og ungdom er også kraftig redusert, i stor grad på grunn av reduksjonene i den potensielle foreldregenerasjonen. Størst har reduksjonen vært i antallet barn i alderen 0-9 år, som nesten er halvert, mens antallet ungdom i alderen 10-19 år er redusert med om lag en tredjedel.

I motsetning til i Hammerfest har den generelle befolkningsnedgangen også gitt seg utslag i nedgang i antallet personer i 40- og 50-årene, mens det bare er aldersgruppene over 60 år som har vokst noe i Kvalsund, Hasvik og Måsøy. Imidlertid har andelen i aldersgruppene over 40 år stort sett økt i disse kommunene.

1.4.4 Store forskjeller i utvikling i viktige årskull i Hammerfestregionen

Det er som nevnt også forskjeller mellom de tre kommunene på viktige utviklingstrekk i befolkningen, i tillegg til de store forskjellene vi ser når vi sammenligner med befolkningsutviklingen i Hammerfest, og med fylket, landsdelen og landet. Noe av endringene skyldes at utgangspunktet for endringene var ganske forskjellig i kommunene, og at antall personer og kjønnsfordeling varierer fra tiårskull til tiårskull. Nedenfor er endringene det siste tiåret oppsummert i en tabell for kommunene, samt fylkes- og landstall. Tabellen viser både endringer i antall barn/unge, unge voksne og kjønnbalanse blant unge voksne, og endringer i de to viktigste tiårskullene i løpet av det siste tiåret, samt kjønnbalansen i disse tiårskullene.

Endring 2004-14							
	Antall barn/unge	Antall unge voks.	Kv. pr. 100 menn	Kull 1985-94	Kull 1975-84	Kv. pr. 100 m. kull	
	0-19 år	20-39 år	20-39 år	Fra 10-19 til 20-29	Fra 20-29 til 30-39	Fra 10-29 til 20-39	
Hammerfest	5 %	11 %	-9	27 %	24 %	-4	
Kvalsund	-11 %	-35 %	35	-24 %	-24 %	9	
Hasvik	-15 %	-10 %	-29	9 %	2 %	-27	
Måsøy	-26 %	-13 %	-3	-23 %	1 %	-12	
Alta	4 %	3 %	-6	15 %	5 %	-4	
Finnmark	-8 %	-8 %	-5	4 %	-1 %	-6	
Nord-Norge	-6 %	-4 %	-2	1 %	0 %	-1	
Landet	6 %	8 %	-2	16 %	20 %	-1	

Tabell 1.2: Viktige endringer i befolkningsstruktur 2004-14 i Hammerfest, Kvalsund, Hasvik og Måsøy, sammenlignet med Alta, Finnmark, Nord-Norge og Landet. Røde tall indikerer nedgang, grønne tall vekst.

Mens antallet barn/unge altså har økt i Hammerfest det siste tiåret, har det gått tilbake i nabokommunene, minst i Kvalsund og mest i Måsøy. Hammerfest og Alta skiller seg ut i nord med vekst i antall barn/unge opp mot landsgjennomsnittet, mens fylket og landsdelen samla har hatt nedgang. Antallet unge voksne er kanskje enda viktigere, og her utmerker Hammerfest seg med større vekst enn landsgjennomsnittet. Nabokommunene har derimot hatt nedgang, men det er i Kvalsund nedgangen har vært stor, der er antallet redusert med en tredjedel. Når det gjelder endringer i kjønnsbalansen blant unge voksne har Kvalsund på ti år gått fra stort kvinneunderskudd til betydelig kvinneoverskudd, mens det i Hasvik har gått motsatt vei, fra kjønnsbalanse til stort kvinneunderskudd. Ellers har også utviklingen i kjønnsbalansen blant unge voksne vært mer negativ i Finnmark enn landsdelen og landet, og dette gjelder også for Hammerfest og Alta.

Noe av endringene i befolkningsstrukturen for unge voksne skyldes tilflytting eller fraflytting i de årskullene som for ti år siden var ti år yngre enn 20-39 år, mens noe skyldes at nye tiårskull med annen størrelse og kjønnsfordeling overtar aldersgruppa i løpet av ett tiår. Det er dette vi har forsøkt å tydeliggjøre ved å se på utviklingen i endringene i de viktigste tiårskullene i den siste tiårsperioden. Hammerfest utmerker seg med stor netto innflytting i både tiårskullene født 1975-84 og 1985-94, en tilflytting som har vært større enn landets innvandringsoverskudd i disse årskullene. Hasvik har også hatt litt netto innflytting i det yngste av disse tiårskullene, de som i dag er 20-29 år. Måsøy har derimot hatt stor netto utflytting i dette årskullet, men stabil utvikling for det eldste tiårskullet. Mest negativ flyttestruktur har Kvalsund hatt med stor netto utflytting i begge årskullene og dette er hovedgrunnen til den store nedgangen i andel unge voksne.

I tillegg kommer at tiårskullet født 1965-74 var relativt sett stort i Kvalsund i 2004, og de er nå over 40 år. I dette tiårskullet var det også et stort kvinneunderskudd i Kvalsund for ti år siden, og hovedårsaken til forbedringen i kjønnsbalansen blant unge voksne der var at dette tiårskullet nå er erstattet med tiårskullet 1985-94, som både har og hadde kvinneoverskudd. Endringene i kjønnsbalansen for de to årskullene i Kvalsund er også positiv det siste tiåret, men langt mindre enn endringene i kjønnsbalansen for unge voksne. Den negative endringen i kjønnsbalansen for unge voksne i Hasvik skyldes derimot i sin helhet forskjell i flytting blant kvinner og menn i de to tiårskullene som i dag utgjør de unge voksne.

1.4.5 Aldersstrukturen i Hammerfest er en helt annen enn i nabokommunene

Resultatet av disse endringene viser seg i dagens befolkningsstruktur, og tabellen nedenfor oppsummerer befolkningsstrukturen for kommunene i Hammerfestregionen, sammenlignet med fylket, landsdelen og landet.

Andelen barn og unge i alderen 0-19 år er lav i alle tre kommunene, mens den i Hammerfest er på gjennomsnittet for både fylket, landsdelen og landet. I Finnmark er det Alta som skiller seg ut med høy andel barn og unge. Andelen unge voksne i alderen 20-39 år varierer mer mellom de tre kommunene, den er svært lav i Kvalsund, litt lav i Måsøy, mens den i Hasvik er på gjennomsnittet for fylket og landsdelen. Hammerfest har svært høy andel i denne viktige aldersgruppa, også høyere enn Alta og landsgjennomsnittet. Kjønnsbalansen i denne aldersgruppa er som kjent også viktig, og den slår motsatt ut for de tre kommunene. Hasvik som har høyest andel unge voksne, har stort kvinneunderskudd i denne aldersgruppa, mens

Kvalsund som har lavest andel har klart kvinneoverskudd. Statusen for aldersgruppa 20-39 år er altså ikke positiv for noen av de tre kommunene, mens den høye andelen i Hammerfest oppveier for litt skeiv kjønnsbalanse. Dette innebærer også at mens det er betydelig potensiale for egenvekst i befolkningen i Hammerfest, er dette fraværende i nabokommunene.

Status 2014						
	Andel barn/unge	Andel unge voks.	Kv. pr. 100 menn	Andel middelaldr.	Andel eldre	Andel gamle
	0-19 år	20-39 år	20-39 år	40-59 år	60-79 år	80+ år
Hammerfest	24 %	29 %	88	28 %	16 %	3 %
Kvalsund	20 %	16 %	116	29 %	30 %	5 %
Hasvik	21 %	25 %	71	27 %	21 %	5 %
Måsøy	19 %	22 %	86	26 %	27 %	6 %
Alta	29 %	27 %	92	27 %	15 %	3 %
Finnmark	25 %	25 %	88	28 %	18 %	4 %
Nord-Norge	24 %	25 %	92	28 %	19 %	4 %
Landet	25 %	27 %	95	27 %	17 %	4 %

Tabell 1.3: Befolkningsstruktur 2014 i Hammerfest, Kvalsund, Hasvik og Måsøy, sammenlignet med Alta, Finnmark, Nord-Norge og Landet. Røde tall indikerer ugunstig aldersstruktur, grønne tall gunstig aldersstruktur.

De tre nabokommunene skiller seg ikke så mye fra verken Hammerfest, fylket eller landsdelen når det gjelder andelen middelaldrende i aldersgruppa 40-59 år. Det er i de eldre aldersgruppene at vi ser større utslag, og de tre kommunene har høy andel eldre, om enn i noe ulik grad. En tredel av befolkningen i Kvalsund og Måsøy er passert 60 år, mens det gjelder en fjerdedel i Hasvik. Andelen over 60 år i Hammerfest er derimot under en femdel, og lavere enn i både Finnmark fylke, Nord-Norge og landet.

2 Befolkningsframskrivinger for Hammerfestregionen

Befolkningsframskrivinger er en krevende øvelse på flere måter. Det er som kjent teknisk-metodisk avansert, i den forstand at det er store datamengder som skal behandles; årlige endringer skal beregnes og justeres for alle ettårige årskull, og skrives et visst antall år fram i tid. Når det gjelder det tekniske har vi i stor grad basert oss på de beregninger Statistisk sentralbyrå (SSB) har gjort, men med noen egne justeringer og beregninger. Vi mener imidlertid at det er tolkningen av de framskrivinger som blir gjort, gitt de forutsetningene som er valgt, som er det viktigste i et slikt prosjekt. Det er denne drøftingen som etter vårt syn er den vanskeligste og viktigste i en befolkningsframskriving, og der vi har valgt å legge hovedinnsatsen i dette prosjektet.

En befolkningsframskriving er ikke en spådom om hvordan befolkningsutviklingen vil bli. Det det faktisk er, ligger i ordet framskriving, man skriver fram, eller regner seg fram, år for år basert på parametre for endring, parametre som er satt med grunnlag i visse forutsetninger. En framskriving er nøyaktig i matematisk forstand, basert på de forutsetninger som er valgt. Det en framskriving ikke får tatt hensyn til, er hendelser som resulterer i endringer i forutsetninger underveis i framskrivingsperioden. Dersom en framskriving skal ta hensyn til slike hendelser, må de tidfestes og parametrene justeres tilsvarende. Vi har ikke i dette prosjektet hatt tilgang til informasjon som kunne resultere i slike hendelser som kan oversettes til endringer i parametre. Dette er også en grunn til at vi har valgt å basere denne drøftingen på Statistisk sentralbyrå sine befolkningsframskrivinger.

En annen grunn til å bruke Statistisk sentralbyrå sine befolkningsframskrivinger er at SSB er ledende når det gjelder befolkningsframskrivinger både nasjonalt og regionalt, og at disse framskrivingene ligger til grunn for nasjonale og regionale myndigheters planer og politikkkutforming. SSB's befolkningsframskrivinger på kommunenivå er dessuten også blitt rimelig treffsikre, og er metodisk videreutviklet (Rogne og Tønnessen 2014). Det betyr ikke at vi tar forutsetningene i disse framskrivingene for gitt, vi vil derimot drøfte dem nøye, og vurdere hvor mye de avviker fra utviklingstrekkene i Hammerfest de siste fem til ti år. Vi vil også beskrive flere framskrivingsalternativer, og forsøke å knytte dem til mulige framtidsbilder for næringsutvikling for Hammerfestregionen. Dette gir grunnlag for å drøfte hvordan ulike framskrivingsalternativer samsvarer med mulige framtidige utviklingstrekk for nærings- og arbeidslivet, og hvordan eventuelle hendelser kan resultere i brudd eller endringer på de utviklingsbaner befolkningsframskrivingene skisserer.

2.1 Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivinger, og hvordan vi bruker dem

Statistisk sentralbyrå (SSB) lager annethvert år befolkningsframskrivinger, både nasjonalt og regionalt til fylker, regioner og kommuner. På kommunenivå har framskrivingene en tidshorisont på 25-30 år, sist nå i juni i år med framskrivinger til år 2040 (Befolkningsframskrivinger, SSB 2014). Dette er maskinelt genererte framskrivinger som tar hensyn til dagens aldersstruktur, og med forutsetninger om fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring, basert på erfaringstall for et antall prognoseregioner. Forutsetningene for tre av de fire parametrene kan settes til høy-, lav -og mellomalternativet

(eller hovedalternativet som oftest legges til grunn i nasjonale prognoser), mens innenlandsk flytting er satt til mellomalternativet, som for de fleste regioner utenom storbyene betyr litt netto utflytting. Parametrene for flytting og innvandring kan imidlertid også settes til 0, i tilfelle begge settes til 0 vil det si uten verken innenlandsk flytting eller inn-/utvandring. Dersom innvandringsparameteren settes til 0 betyr det nettoinnvandring lik 0 på nasjonalt nivå, men den kan avvike fra 0 på kommunenivå.

De regionale forutsetningene om fruktbarhet, flytting og innvandring er basert på siste femårsperiode, mens forutsetningene om levealder er basert på lengre tidslinjer (Aase, Tønnessen og Syse 2014). Antallet prognoseregioner varierer mellom 30 og 100, ulikt for de fire parametrene, flest prognoseregioner er det for flytting, færrest for levealder. Hammerfest tilhører prognoseregion Finnmark for fruktbarhet og dødelighet, mens forutsetningene om innflytting til Hammerfest er basert på tall fra prognoseregion Hammerfest økonomiske region, og utflytting på en prognoseregion som omfatter det meste av Nord-Norge.

Vår erfaring med befolkningsframskrivninger er at alternative forutsetninger for fruktbarhet og dødelighet slår lite ut når en ser 10-20 år fram i tid, det er først og fremst alternative forutsetninger om flytting og innvandring som kan endre prognosene vesentlig (Angell et.al 2013). For fruktbarhet og dødelighet er det derfor vanlig å legge til grunn mellomalternativet i SSB's framskrivninger, og for innvandring er det altså laget både lav-, middels og høyalternativ, der vi vurderer de to sistnevnte som mest realistisk. SSB's prognoser er derfor etter vårt syn godt dekkende, men med den mangelen at det bare er ett framskrivingsalternativ for innenlandsk flytting. Det framskrivingsalternativet som nå ligger inne for innenlandsk flytting er basert på siste femårsperiode, og gir parametre som er i nærheten av flyttebalanse for både Hammerfest og nabokommunene. Den faktiske utviklingen de siste fem år viser litt ulike trekk i disse kommunene for innenlandsk flytting, men parametrene viser om lag flyttebalanse.

Som utgangspunkt for alternative framtidsbilder har vi derfor lagt til grunn følgende to av SSB's befolkningsframskrivninger:

0. Hovedalternativet (MMMM³), der alle parametrene er satt til middels. Når det gjelder innenlandsk flytting betyr dette omtrent flyttebalanse, faktisk en liten netto tilflytting. Middels innvandring innebærer en gradvis nedgang i innvandringen sammenlignet med siste femårsperiode, men fortsatt en betydelig nettoinnvandring.
1. Et konstruert alternativ (MM-2MM) med negativ innenlandsk flyttebalanse, mer likt det Hammerfest har hatt de siste fem årene. For øvrig er parametrene de samme som i hovedalternativet.
2. Alternativet med høy innvandring (MMM³H), der flytteparameteren også er satt til middels, mens det er forutsatt fortsatt høy innvandring. I dette alternativet er innvandringsoverskuddet stort og nesten på nivå med de siste fem årene, og er forventet å holde seg høyt i lang tid.

³ Bokstavene står for om parametrene er satt lavt (L), middels (M) eller høyt (H), for hver av de fire parametrene i denne rekkefølgen: fruktbarhet, dødelighet, innenlandsk flytting og innvandring.

2.1.1 Nærmere om framskrivingsalternativene og forutsetningene for Hammerfest

Det er liten grunn til å avvike fra forutsetningene om middels fruktbarhet og middels dødelighet, som også brukes i de fleste alternativene på nasjonalt nivå. Det gjør liten forskjell om disse parametrene endres når tidsperspektivet er 10-20 år, det gir større utslag når en ser lenger fram i tid. Det er likevel viktig å vite hva bruken av disse middelverdiene betyr, og hvordan de er fastsatt for Hammerfest. Forutsetningene for flytting og innvandring påvirker mer, og vi har derfor valgt å bruke to alternative forutsetninger for både innenlandsk flytting og innvandring. Nedenfor har vi drøftet de fire parametrene i den rekkefølge de fire parametrene er listet i SSB's forkortelser av framskrivingsalternativene.

Fruktbarhet: Fruktbarhetsparameteren for Hammerfest er basert på fruktbarheten i Finnmark fylke de siste fem årene, samt at de fordeles etter fruktbarhetsprofiler som varierer mellom kommunene i fylket. Fruktbarheten er basert på aldersspesifikke fruktbarhetsrater for kvinner i fødedyktig alder, og justeres etter antallet kvinner i de aktuelle aldersgruppene i hver kommune. Det publiseres ikke fruktbarhetstall på kommunenivå, så vi kan ikke direkte sammenligne fruktbarheten de siste årene i Hammerfest med Finnmark. Vi har derfor sett på antallet fødsler de siste fem årene i forhold til antall kvinner i aldersgruppa 20-39 år som en fruktbarhetsindikator, og finner at Hammerfest har hatt ca. 10% høyere fødselsrate enn Finnmark fylke, noe som årlig betyr 12-14 flere fødte i Hammerfest. Forutsetningen om middels (M) fruktbarhet på linje med Finnmark er derfor for Hammerfests del litt konservativ, men det meste av dette justeres som følge av at Hammerfest har en gunstig fruktbarhetsprofil i Finnmark.

I befolkningsframskrivingene er det ved middels fruktbarhet forutsatt konstant fruktbarhet på dagens nivå i hele perioden fram mot 2040.

Dødelighet: Dødelighetsparameteren er også basert på dødeligheten i fylket, og på aldersspesifikke dødelighetsrater. Det publiseres ikke standardiserte dødelighetsrater på kommunenivå, så vi kan heller ikke direkte sammenligne dødeligheten i Hammerfest og Finnmark. Vi har derfor sett på antallet døde de siste fem årene i relasjon til antall personer i pensjonsalder (67+ år) som en dødelighetsindikator, og ser at denne dødsraten var den samme i Hammerfest som i Finnmark. Det stemmer altså godt for Hammerfest å legge til grunn forutsetninger om middels (M) dødelighet basert på dødeligheten i Finnmark, i alle fall når tidsperspektivet er begrenset til 10-20 år.

Dødeligheten forventes i befolkningsframskrivingene å gå gradvis ned, og gjennomsnittlig levealder stige tilsvarende. I perioden fram til 2040 forventes levealderen å stige med 3-4 år i alternativet med middels dødelighet.

Innl. flytting: Den tredje parameteren; for innenlandsk flytting, beregnes i SSB's befolkningsframskrivinger bare i ett alternativ, middelsalternativet. Dette middelsalternativet er basert på den innenlandske flyttingen de siste fem årene. For Hammerfest er det innflyttingen til prognoseregionen Hammerfest økonomiske region, og utflyttingen fra en prognoseregion som omfatter Nord-

Norge med unntak av de største byene, som danner grunnlaget for parameteren. Hammerfest økonomiske region omfatter i tillegg til Hammerfest, både kystkommuner og innlandskommuner i midtre deler av Finnmark⁴. Innflyttingsratene til Hammerfest kommune har de siste fem årene vært litt høyere enn innflyttingen til Hammerfest økonomiske region, når vi ser innflyttingen i forhold til antall personer i yrkesaktiv alder, men forskjellen er liten. Utflyttingsratene fra Hammerfest kommune har imidlertid vært klart høyere enn prognoseregionen som omfatter det meste av Nord-Norge. Mens den innenlandske nettoflyttingen i Hammerfest de siste fem årene har vært negativ, har den vært svakt positiv for prognoseregionene som er basis for parameteren for innenlandsk flytting som gjelder for Hammerfest. Parameteren for innenlandsk flytting er altså svakt positiv, mens den for å reflektere de siste års utvikling i Hammerfest burde vært svakt negativ. Den årlige innenlandske nettoflyttingen ut fra Hammerfest de siste årene har vært på 50-60, mens parameteren som ligger inne tilsvarer innenlandsk netto tilflytting på 10-20 årlig. Parameteren som ligger inne for innenlandsk flytting er altså svakt positiv, men nær 0. Vi har derfor konstruert et alternativ med negativ flyttebalanse, der differansen mellom MMMM og MM0M er trukket fra og multiplisert med to til det nye MM-2MM⁵. Dette alternativet reflekterer den innenlandske flyttesituasjonen i Hammerfest de siste årene, med litt netto utflytting.

I begge alternativene forutsettes at innenlandsk flytteaktivitet og flyttemønster videreføres som de siste fem år. Det som evt. kan endre på dette er endringer i nasjonalt innvandringsnivå, da dette også påvirker flyttevolumet innenlands. I så fall kan dette påvirke omfanget av innenlandsk flytting i befolkningsframskrivingene, men ikke flyttemønsteret.

Innvandring: Den siste parameteren er for netto innvandring, og som for innenlandsk flytting er det også to komponenter som beregnes forskjellig, innvandring og utvandring. Disse beregnes imidlertid bare på nasjonalt nivå, ikke regionalt. Innvandringskomponenten er i hovedsak basert på beregninger av forskjeller i inntekt og arbeidsledighet mellom Norge og andre land, samt antall innvandrere fra samme landgruppe i Norge. Innvandrerne deles i modellen i tre landgrupper; (i) vestlige (Vest-Europa, USA, m.m.), (ii) nye østlige EU-land og (iii) resten av verden. Utvandringskomponenten beregnes med bakgrunn i utvandringsrater differensiert etter kjønn, alder og innvandrersstatus (innvandrere, født i Norge av innvandrereforeldre eller øvrig befolkning), botid i Norge og landbakgrunn (de tre landgruppene). Nettoinnvandringen blir da differansen mellom innvandring og utvandring. Det er beregnet tre

⁴ Hammerfest økonomiske region omfatter foruten Hammerfest også kystkommunene Kvalsund, Måsøy, Nordkapp, Lebesby og Gamvik, samt innlandskommunene Porsanger og Kárášjohká-Karasjok.

⁵ Dette alternativet er konstruert ved hjelp av forskjellen mellom MMMM og MM0M-alternativet, der MM0M igjen er konstruert på grunnlag av differansen mellom de teoretiske MMM0-alternativet (med nettoinnvandring lik 0) og MM00 (ingen flytting eller innvandring). Denne differansen er multiplisert med to og trukket fra MMMM, slik at den starter med omtrent det nivået på nettoutflytting som Hammerfest har hatt de siste fem årene. Da vi ikke har data som skiller mellom kjønn- og aldersprofil ved innvandring og innenlandsk flytting, har vi latt differansen mellom MMMM og MM00 styre fordelingen på kjønn og alder.

alternativer for nettoinnvandring høy (H), middels (M) og lav (L), der vi vurderer det siste som lite realistisk. I høyalternativet (H) vil den høye nettoinnvandringen vi har hatt de siste 5-6 årene holde seg noenlunde på dette nivået, de første ti årene med en liten tilbakegang, men deretter gradvis stigning. I middelsalternativet (M, som altså er hovedalternativet i nasjonale beregninger) vil innvandringen gå noe tilbake, og på 20 år bli halvert til om lag det som var innvandringsnivået omkring år 2000.

Vi vil i befolkningsframskrivingene for Hammerfest og nabokommunene bruke både middelsalternativet (M) og høyalternativet (H). Det er stor avstand mellom disse to, og det vil etter vårt syn illustrere godt det mulige spennet i utvikling mellom ulik grad av nettoinnvandring, som også refererer til ulike innvandringsnivåer som vi kjenner fra de siste 10-20 år. Det beregnes bare nasjonale tall, og nettoinnvandringen forutsettes derfor i framskrivingene å ha samme regionale effekt i alle regioner. Det skilles ikke mellom innvandrere og øvrig befolknings innenlandske flytting i befolkningsframskrivingene.

Utgangsnivået for nettoinnvandring er basert på innvandringens og utvandringens fordeling til prognoseregionene de siste fem årene. For å vurdere hvordan denne parameteren er satt har vi sett på indikatorer for innvandring til og utvandring fra Hammerfest kommune sammenlignet med tilsvarende til og fra Hammerfest økonomiske region, som er prognoseregionen for nettoinnvandring. Sett i forhold til befolkningen i yrkesaktiv alder har Hammerfest hatt noe større netto innvandring enn prognoseregionen, mens nettoinnvandringen i Hammerfest har vært på ca. 150 årlig tilsier parameteren en netto innvandring på ca. 120 årlig. Denne parameteren er altså i befolkningsframskrivingene satt litt lavere enn den kunne vært satt dersom den skulle reflektere de siste års innvandring til Hammerfest kommune.

Utviklingstrekk relatert til parametre i SSB's befolkningsframskrivinger i Hammerfest kommune og prognoseregioner								
Parametre	Fruktbarhet	Dødelighet	Innenlandsk flytting		Netto innvandring			
Indikatorer 2009-2013	Fødsler pr	Døde pr.	Flyttere pr. 20-69 år		Inn-/utvandrere pr. 20-69 år			
årlig gjennomsnitt	kv. 20-39 år	pers. 67+ år	Innflyttere	Utflyttere	Nettoflyt.	Innvandring	Utvandring	Nettoinnv.
Hammerfest kommune	10,7 %	7,0 %	7,5 %	8,4 %	-0,9 %	3,3 %	0,9 %	2,4 %
Hammerfest økonomiske region			7,1 %		0,1 %	2,7 %	0,8 %	1,9 %
Finnmark	9,5 %	7,0 %						
Nord-Norge ekskl. største byer				7,0 %				

Tabell 2.1: Utviklingstrekk 2009-13 relatert til parametre i SSB's befolkningsframskrivinger for Hammerfest kommune og de prognoseregioner Hammerfest tilhører for de respektive parametre.

Parametrene som brukes for Hammerfest basert på parametre for de prognoseregioner som Hammerfest tilhører, og det er altså ulike prognoseregioner for de ulike parametrene. Denne gjennomgangen viser at parametrene for fruktbarhet og nettoinnvandring er satt litt lavt når vi sammenligner utviklingen i Hammerfest kommune de siste fem år med prognoseregionene, men fruktbarhetsnivået fra Finnmark korrigeres opp av at Hammerfest har gunstig fruktbarhetsprofil. Parameteren med svakt positiv innenlandsk flyttebalanse er i overkant av utviklingen i Hammerfest siste fem år.

Det er altså for de to flytteparametrene, innenlandsk flytting og netto innvandring, at parametrene avviker noe fra utviklingen de fem siste årene i Hammerfest. Men det er også for disse parametrene vi har valgt å bruke ulike framskrivingsalternativer. Alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM) reflekterer situasjonen i Hammerfest de siste fem årene, mens hovedalternativet (MMMM) har tilnærmet innenlandsk flyttebalanse. Alternativet med høy innvandring (MMMh) viderefører et høyt innvandringsnivå, riktig nok litt under det svært høye innvandringsnivået vi har hatt i Hammerfest de siste fem årene, mens hovedalternativet (MMMM) gir lavere og gradvis nedgang i innvandringen.

2.1.2 Nærmere om framskrivingsalternativene og forutsetningene for Kvalsund, Hasvik og Måsøy

Diskusjonene om parametrene i forrige avsnitt om Hammerfest er i stor grad den samme for nabokommunene, og det er også i hovedsak det samme settet av parametre som legges til grunn. Vi har ikke funnet grunnlag for å konstruere egne befolkningsframskrivinger for disse kommunene, så her forholder vi oss til hovedalternativet (MMMM) og alternativet med høy innvandring (MMMh). Men utgangspunktet for Kvalsund, Hasvik og Måsøy er som vi har sett svært ulikt Hammerfest, og vi må derfor drøfte hvordan parametrene reflekterer befolkningsutviklingen de siste årene i kommunene.

Utviklingstrekk relatert til parametre i SSB's befolkningsframskrivinger i Kvalsund, Hasvik og Måsøy kommuner og prognoseregioner								
Parametre	Fruktbarhet	Dødelighet	Innenlandsk flytting		Netto innvandring			
Indikatorer 2009-2013	Fødsler pr	Døde pr.	Flyttere pr. 20-69 år		Inn-/utvandrere pr. 20-69 år			
årlig gjennomsnitt	kv. 20-39 år	pers. 67+ år	Innflyttere	Utflyttere	Nettoflyt.	Innvandring	Utvandring	Nettoinnv.
Kvalsund kommune	8,8 %	6,6 %	11,1 %	10,6 %	0,5 %	1,2 %	0,5 %	0,7 %
Hasvik kommune	11,1 %	9,1 %	8,0 %	9,4 %	-1,3 %	5,1 %	0,9 %	4,3 %
Måsøy kommune	7,8 %	7,5 %	5,5 %	8,3 %	-2,7 %	3,2 %	1,0 %	2,2 %
Hammerfest økonomiske region			7,1 %		0,1 %	2,7 %	0,8 %	1,9 %
Alta økonomiske region			6,0 %		-1,0 %	2,1 %	0,7 %	1,4 %
Finnmark	9,5 %	7,0 %						
Nord-Norge ekskl. største byer				7,0 %				

Tabell 2.2: Utviklingstrekk 2009-13 relatert til parametre i SSB's befolkningsframskrivinger for Kvalsund, Hasvik og Måsøy kommuner og de prognoseregioner disse kommunene tilhører for de respektive parametre.

Siden dette er mye mindre kommuner enn Hammerfest, de har hver mellom 1000 og 1200 innbyggere, blir usikkerheten ved befolkningsframskrivingene langt større. Variasjonen i de enkelte indikatorene som vi har brukt for å sammenligne utviklingen i kommunene med de respektive prognoseregionene er derfor også større, og det samme blir avviket fra utgangspunktet for befolkningsframskrivingsalternativene gitt ved parametrene for prognoseregionene.

Fruktbarhet/ Dødelighet: Det er også tydelig at det er store forskjeller mellom kommunene. Når det gjelder fruktbarhet og dødelighet er det for disse kommunene som for Hammerfest parametrene for Finnmark som gjelder. Kvalsund kommune ligger litt under, men nær begge parametrene, mens Hasvik ligger klart over for både fruktbarhet og dødelighet. Differansen mellom fruktbarhet og dødelighet er for begge kommuner nær Finnmark. Måsøy har derimot lavere

fruktbarhet enn Finnmark, og med dødelighet litt over Finnmark, er det liten differanse mellom disse to indikatorene. Når det gjelder fruktbarhet tas det også hensyn til fruktbarhetsprofil, men dette skiller lite mellom disse tre kommunene. Parametrene som er satt for fruktbarhet og dødelighet stemmer altså i sum godt med de siste fem års utvikling i Kvalsund og Hasvik, men dårligere for Måsøy. Måsøy har hatt klart svakere fruktbarhet enn det som er lagt til grunn i befolkningsframskrivingene. Da fødselstallene er små i disse små kommunene utgjør dette likevel ikke mye i absolutte antall, trolig ikke mer enn 1-2 fødsler i året.

Innl. flytting: Kvalsund og Måsøy tilhører for innflyttingsparameteren prognoseregionen Hammerfest økonomiske region, mens Hasvik tilhører Alta økonomiske region⁶. Da flytteaktiviteten er lavere i Alta økonomiske region enn Hammerfest økonomiske region, er innflyttingsparameteren for Hasvik lavere enn for de to andre kommunene. Utflyttingsparameteren er imidlertid den samme, da denne er satt for en prognoseregion som omfatter det meste av Nord-Norge. Dette betyr at befolkningsframskrivingene forutsetter innenlandsk flyttebalanse i Kvalsund og Måsøy, mens det forutsetter noe netto utflytting i Hasvik. Når vi ser på den faktiske innenlandske inn- og utflytting de siste fem år, stemmer parametrene godt for Kvalsund og Hasvik, mens den for Måsøy ikke stemmer. Måsøy har hatt klart større utflytting enn innflytting innenlands, mens parameteren altså tilsier flyttebalanse. Dette må det tas høyde for i tolkningen av framskrivingene.

Innvandring: Innvandringsnivået har de siste fem årene vært svært forskjellig i de tre kommunene, der Kvalsund har hatt svært lav innvandring, Måsøy relativt høy innvandring på linje med Hammerfest, mens Hasvik har hatt svært høy innvandring. For Hasviks del er parameteren for innvandringsnivået basert på Alta økonomiske region satt mye lavere enn den faktiske innvandringen, men nå skal det legges til at nivået i Hasvik har vært spesielt høyt de siste årene. For Måsøys del stemmer parameteren basert på Hammerfest økonomiske region derimot godt med den innvandring som har vært dit de siste årene, mens det ikke stemmer for Kvalsund som knapt har hatt innvandring.

Det er først og fremst for innenlandsk flytting og innvandring at forskjellene mellom kommunene har betydning, og parametrene under- eller overvurderer situasjonen. For Kvalsunds del stemmer det godt at parametrene for innenlandsk flytting er satt til flyttebalanse, men lav innvandring gjør at innvandringsparametrene i hovedalternativet (MMMM) er høye. For Hasviks del stemmer det med litt større utflytting enn innflytting innenlands slik parameteren er satt, mens særlig høy innvandring gjør at innvandringsparametrene også i alternativet med høy innvandring (MMMH) er lave. For Måsøy er det parametrene for innenlandsk flytting som stemmer dårlig med den siste tids utvikling, da kommunen har hatt relativt stor netto utflytting, mens parameteren tilsier flyttebalanse. Innvandringsparameteren stemmer derimot godt med den den betydelige innvandringen Måsøy har hatt, så spørsmålet framover er om denne vil holde seg på dette

⁶ Alta økonomiske region omfatter Alta, innlandskommunen Kautokeino og kystkommunene Loppa og Hasvik.

nivået som i alternativet med høy innvandring (MMM^H), eller om innvandringen vil gå ned som i hovedalternativet (MMMM)?

2.2 Alternative framtidsbilder og befolkningsframskrivninger for Hammerfestregionen

For å vurdere hvordan ulike framtidsbilder for Hammerfestregionen samsvarer med de aktuelle befolkningsframskrivingsalternativene, er utgangspunktet den siste femårsperioden som er basis for forutsetningene for befolkningsframskrivingene. I avsnittet foran så vi på de rent demografiske utviklingstrekkene og hvordan parameterne var fastsatt, men her er det også viktig å drøfte hvordan den bakenforliggende nærings- og sysselsettingsutviklingen har vært i denne femårsperioden. Dette er for å vurdere utviklingstrekkene i perioden opp mot de mer langsiktige utviklingstrekkene, både tidligere tiders utvikling og framover.

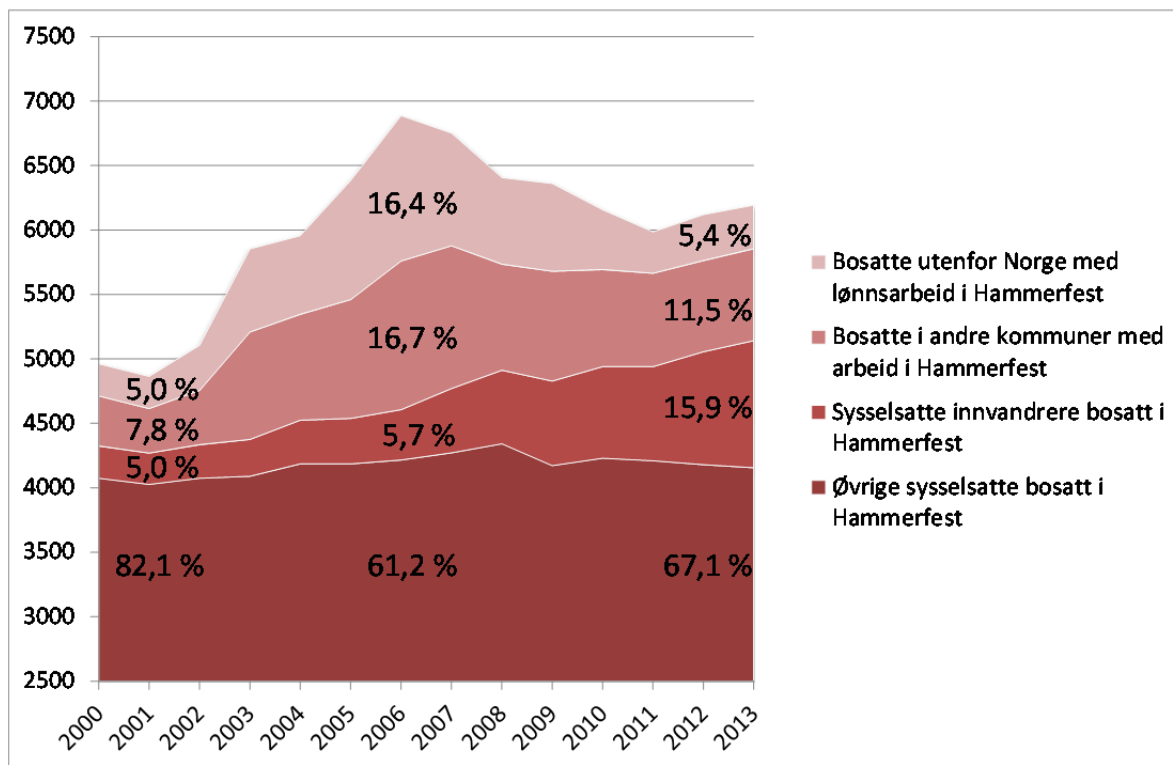
2.2.1 Nærings- og sysselsettingsutviklingen i Hammerfest og mulige framtidsbilder

Statoils Snøhvit-anlegg på Melkøya ble satt i produksjon i slutten av 2007. Sammenlignet med utbyggingsfasen innebar driftsfasen faste arbeidsplasser både hos Statoil og leverandører, og i økende grad ble disse fylt opp med innflyttere og innvandrere som bosatte seg fast i Hammerfest. De siste par årene i denne perioden startet ENI Norge også oppbyggingen av stab og driftsorganisasjon i Hammerfest for drift av oljefeltet Goliat. Dette er effekter som slo inn i femårsperioden 2009-2013, en periode som altså utgjør viktige demografisk utviklingstrekk som SSB's befolkningsframskrivninger er basert på. Totalt ble antall sysselsatte i direkte olje og gassutvinning nesten fordoblet i denne femårsperioden, og utgjorde ved utgangen av 2013 omkring 500 i kommunen (RegSyss SSB). Viktige deler av den relaterte petroleumsvirksomheten, herunder leverandørindustrien, har også vokst betydelig (Karlstad, Lie og Nilssen 2011) og utgjorde i 2013 vel 700 årsverk iflg. «Levert 2013» undersøkelsen (inkl. pendlere) (Kunnskapsparken Bodø 2014).

I andre næringer har det vært lite vekst, bl.a. usikkerhet og permitteringer innen fiskeforedling og svingninger i fiskeoppdrett. Og det har vært nedgang i noen tjenestenæringer, særlig varehandel og overnatting/servering. Den totale sysselsettingsveksten med arbeidssted Hammerfest har derfor vært relativt beskjeden i perioden. Antall sysselsatte bosatt i Hammerfest har likevel økt mer i denne femårsperioden (2008-13) enn antallet sysselsatte med arbeidssted Hammerfest. Dvs. at det er innpendlingen som er redusert mens flere lokalt bosatte er blitt sysselsatt i perioden. Arbeidsledigheten har vært lav, og med unntak av perioder med permitteringer i fiskeindustrien, har Hammerfest i lang tid vært preget av et stramt arbeidsmarked. Utviklingen i fiskerisektoren i kommunen er imidlertid en utfordring.

Sammenlignet med anleggsfasen for Snøhvit-anlegget har antall sysselsatte med arbeidssted Hammerfest de siste årene gått inn i en "roligere" fase. Fra oppstarten av anleggsarbeidet med Snøhvit i 2002 var det svært stor vekst i sysselsettingen fram til 2006/2007 i Hammerfest, men det meste av veksten kom i form av innpendling i utbyggingsfasen for å ferdigstille anleggene. På det meste var en tredjedel av de sysselsatte med arbeidssted Hammerfest innpendlere, likt fordelt på innenlandske innpendlere og utlendinger på korttidsopphold. Felles for innpendlerne var at de kom langveis fra og pendlet på uke- eller

månedsbasis. Denne innpendlingen ble som forventet kraftig redusert etter ferdigstillingen av Snøhvitalegget, og særlig innpendlingen fra utlandet gikk tilbake.

Figur 2.1: Sysselsettingsutvikling 2000-13 i Hammerfest fordelt på grupper av sysselsatte etter bosted og bakgrunn.

Selv om Snøhvitalegget i den siste femårsperioden har vært i driftsfase, har det vært noe vekst i sysselsettingen både på Melkøya og i relatert leverandørvirksomhet også etter 2008. Og dette gjelder faste arbeidsplasser og i større grad innrettet mot lokal bosetting. I samme periode har det også pågått oppbygging og etablering av driftsorganisasjon og støttefunksjoner for Goliatfeltet, og ytterligere har det pågått aktivitet knyttet til installasjoner og boring offshore med ringvirkninger for forsynings-/basetjenester. De nærmeste årene vil også hovedkontraktørene for driftsfasen befeste seg og utvikle sine organisasjoner med flere ansatte i Hammerfest. Den største petroleumsvirksomheten, gassanleggene for Snøhvit, har altså i løpet av de siste fem årene gått inn i en mer stabil driftsfase, mens den nye oljevirksomheten er under oppbygging. Imidlertid har det i siste femårsperiode, til tross for vekst samlet sett, vært en vridning i sammensetningen av arbeidsplasser ved at deler av leverandørvirksomheten knyttet til den foregående utbyggingsfasen er noe redusert. Dette gjelder bl.a. utleie av arbeidskraft, deler av bygg- og anlegg og enkelte industriservicetjenester.

Når vi ser framover er det flere mulige scenarier for olje- og gassvirksomheten i Barentshavet og dette kan på ulike måter påvirke Hammerfest:

- A. Dette alternativet er basert på at det ikke skjer ny utbygging i Hammerfest eller nærområdet. At det som skjer er knyttet til aktiviteten relatert til Snøhvitfeltet og Goliatfeltet, men likevel at planlagt videreutvikling av disse produksjonsfeltene

gjennomføres. Det er knyttet til nye faser i Snøhvitutbyggingen, ved bl.a. utbygging og sammenkobling av Askeladdenfeltet med Snøhvit. Videre vil det skje mye aktivitet når Goliat FPSO skal kobles opp på feltet og settes i drift, herunder boring av resterende produksjonshull de nærmeste år. Ytterligere skal driftsorganisasjon og hovedkontraktører etablere og bygge seg opp for full drift. Disse forhold forventes å gi en viss vekst i olje- og gassrelatert sysselsetting i Hammerfest de nærmeste årene, selv om en i 2014 har opplevd noen negative tendenser med en mindre nedskalering hos noen leverandørbedrifter. I alle fall noe av dette skyldes oppnådd stabilitet på driften av Melkøya-anlegget, og dermed er det mindre behov for reparasjoner og modifikasjoner på anlegget de nærmeste årene.

- B. I planene for Snøhvitutbyggingen har det vært vurdert en utvidelse av kapasiteten på anlegget, et såkalt Tog 2. Disse planene ble lagt til side i 2012. Samtidig med den beslutningen og senere har idéen om Barentspipe, et gassdistribusjonsrør fra Barentshavet til Norskehavet, vært drøftet. Disse løsningene har vært satt opp mot hverandre, men begge synes å ligge på «hold» og hevdes å forutsette mer gassressurser. Om planene for Tog2 tas opp igjen, vil det øke veksten i olje- og gassrelatert sysselsetting i Hammerfest-regionen vesentlig, og for Hammerfest antagelig klart mer enn en Barentspipealternativet, i alle fall en god del år fram i tid. Effekten vil være særlig stor i arbeidet med utvidelsen av anlegget, men også et klart høyere nivå på sysselsettingen i driftsfasen som følge av at det er et betydelig mer omfattende landbasert anlegg enn alternativet.
- C. Dersom det blir utbygging av oljefeltet Johan Castberg, og evt. relaterte felt i det store området Barentshavets vestmargin, kan det også gi betydelige ringvirkninger i Hammerfest, avhengig av hvilke funksjoner som legges hit og om det blir en offshorebasert utbygging eller ilandføring av oljen. Etablering av driftsorganisasjon i Hammerfest ville hatt stor betydning og gitt mer leverandørindustri, men ilandføring til Nordkapp vil også innebære behov for økte base- og forsyningstjenester og noe arbeidsplasser hvis Hammerfest vinner lokaliseringsskampen om basefunksjoner. Foreløpig er dette usikkert, men en evt. utbygging kan bli realisert i løpet av en 5-10-årsperiode dersom dette vedtas. I 2013 ble betydelige oljeressurser funnet i Gohta-brønnen, 35 km nordvest av Snøhvit-feltet, og i 2014 ble det også gjort et betydelig oljefunn i det nærliggende Alta-reservoaret - begge funn gjort av oljeselskapet Lundin. Samlet kan disse utgjøre ressurser på størrelse med Johan Castberg (dvs. vesentlig mer enn Goliat, men mye lenger til havs), og har et betydelig utbyggingspotensiale. Som for Johan Castberg gjenstår valg av utbyggingsløsning. I et litt lengre perspektiv er Wisting-funnet, som OMV fant i det nordlige uutforskede Hoop-området ca. 300 km nord for Hammerfest. Foreløpig ressursanslag er i øvre intervall opp mot Goliat-feltets størrelse, men lange avstander innebærer at en kan forvente en ønsket å lete etter mer ressurser før en eventuell utbygging kan avklares. Utbygging i Barentshavet sørøst ligger trolig lenger fram i tid, og det er også mer usikkert i hvilken grad dette får ringvirkninger for Hammerfestregionen. Men når det gjelder betjening av enkelte basefunksjoner kan Hammerfest få en rolle, særlig i en tidlig fase, og inntil man eventuelt gjør større funn i øst som kan danne grunnlag for selvstendig produksjon eller distribusjonsinfrastruktur.

I tillegg til at hendelser som nye utvinnbare olje- og gassfunn har betydning for utviklingen framover, har også forhold som utbyggingsforutsetninger fastlagt i Stortingets PUD-behandling, letevirksomhet og tildeling av nye leteblokker samt operatørselskapenes anvendelse av kontraktstrategier overfor leverandørselskapene vesentlig betydning for hvilke ringvirkninger regionen kan forvente. Tilsvarende er valg av tekniske utbyggingsløsninger, herunder offshore- eller landbasert produksjon, samt krav til lokalt bosted for ansatte i turnusordninger hos hoved- og underleverandører. Mens man tidligere aksepterte en viss pendling for å sikre tilstrekkelig bemanning i alle situasjoner, har man hos noen typer virksomheter strammet til ordningen og krever at helst 100% skal være lokalt bosatt. En kan forvente at slike føringer bidrar til økt regional sysselsetting.

Selv om vi ikke på samme måte kan knytte framtidsbilder til utviklingen i andre næringer, kan disse også gi vekst eller nedgangsimpulser til Hammerfest. Kunnskapsinnhenting "Framtid i nord" viste potensialet for vekst både i marin sektor (Winther et.al 2013), mineralnæringen (Didriksen et.al 2013), fornybar energi (Halvorsen et.al) og reiseliv (Enger et.al 2013), selv om sysselsettingspotensialet varierte mye mellom næringer, og etter scenarier.

I Hammerfestregionen har fiskeri, oppdrett og fiskeindustri en lang historie, men nylig ble det besluttet å nedlegge Norway Seafoods sitt fiskeindustrianlegg i Rypefjord og i stedet bare satse på å drive videre virksomhet i et annet mindre anlegg i kommunen, i Forsøl. Her er det spenning i kommunen hvilken aktivitet og antall sysselsatte som Norway Seafoods vil videreføre i kommunen framover. Derne står en foran betydelig usikkerhet hva som vil skje med lakseslakteriet som Cermaq har i Rypefjord, om det vil bli sammenslått til et fellesslakteri i Vest-Finnmark og flyttet til Alta eller om fellesslakteriet kanskje vil ende i Hammerfest. Dette dreier seg om et stort antall arbeidsplasser, og er sammen med utviklingen på Norway Seafoods anlegg i kommunen avgjørende for fiskeindustriens framtid i Hammerfest. Potensialet er generelt betydelig i marine næringer i nord, men lokaliseringsbeslutninger påvirker utviklingsmulighetene i regionen. For befolkningen på Sørøya og Seiland i Hammerfest kommune er de marine næringene bærebjelken, og for utviklingen av disse småsamfunnene vil den videre utvikling av disse næringene være det viktigste. Det gjelder i stor grad også for de tre nabokommunene, der Hasvik og Måsøy har fiskeflåte og fiskeindustri, og Kvalsund noe fiskeri, og det i alle kommunene i regionen er gode oppdrettslokaliteter.

Evt. oppstart av kobberutvinning i Nussir i Kvalsund vil selvsagt påvirke Kvalsund mest, men også påvirke Hammerfests arbeidsmarked, da dette ligger i dagpendlingsavstand fra Hammerfest, og Hammerfest og Kvalsund i dag er integrert i en felles bo- og arbeidsmarkedsregion. Det har i noen år foregått planlegging av dette gruveanlegget for utdriving av kobbermalm i Repparfjorden i Kvalsund kommune. Her kan byggestart skje ganske snart, men det er betydelig usikkerhet pga. manglende godkjenninger mht. utslippsvurderinger. Det er også planlagt et større vindkraftverk i Kvalsund, som særlig i anleggsfasen vil kunne skape betydelig aktivitet, men lave energipriser gjør prosjektet usikkert.

Positivt er at byen har under bygging et stort nytt hotell i byens sentrum, og som kan forbedre situasjonen med manglende overnattingsplasser og ta imot arrangementer, turister

samt arbeidsfolk som skal arbeide på ulike oppdrag i byen. For reiselivsnæringen gir dette også nye muligheter i en næring der en i nord satser tungt på vinterturisme.

En annen analyse i kunnskapsinnhentingene viste at landsdelen også vil ha et stort behov for sysselsatte innen tjenesteyting, og da særlig helse- og sosialtjenester. Det er en direkte følge av eldrebølgen (Angell et.al 2013), og gjelder også for Finnmark fylke (Lie, Nilssen og Vik 2013). Beregninger av behovet for helse- og sosialpersonell nasjonalt tyder på et stort behov framover (Roksvaag og Texmon 2012), og selv om velferdsteknologi, friskere eldre og sivil sektor vil avlaste noe av behovet, er det altså forventet en betydelig økning i behovet for helse- og sosialpersonell i nord. Hammerfest har noe yngre befolkning enn landsdelen, men som vi skal se av befolkningsframskrivingene kommer eldrebølgen også her, og vil gradvis medføre økt behov for helsepersonell. Hammerfest sykehus som er kommunens største arbeidsplass, utenom kommunen selv, betjener hele Vest-Finnmark og vil slik sett bli påvirket av helsetilstand og sykdomsbilde i hele vestfylket. Fordi sykehuset er gammelt og slitt er det behov for utbedringer og modernisering, enten ved oppgradering og utbygging av eksisterende bygningsmasse eller helt nytt bygg. Samtidig har det pågått et press fra Alta kommune om å få flere sykehusfunksjoner og mer kapasitet dit, og dette kan påvirke innretning og størrelse på et nytt sykehus i Hammerfest. Dersom sykehuset blir nedskalert vil det selvsagt gi både direkte og indirekte negative virkninger for sysselsetting og befolkning.

Når det gjelder infrastruktur står Hammerfest antagelig foran en betydelig veiutbygging. Det gjelder bl.a. innfartsveien Rv94 fra Skaidi og omkjøringsvei m/tunnelløsning i Hammerfest/Rypefjord. Og dernest er det store forhåpninger om en snarlig beslutning til ny flyplass for Hammerfest/Kvalsund. Vei og flyplassinvesteringene vil samlet beløpe seg til milliardbeløp, og i så fall skape stor aktivitet for anleggsbransje, hotell, handel og andre leverandører.

2.2.2 Nærings- og sysselsettingsutvikling i Kvalsund, Hasvik og Måsøy

Sysselsettingsutviklingen i de tre nabokommunene har som befolkningsutviklingen vært litt mer positiv enn tidligere, men det er klare forskjeller. Tydeligst vekst har Hasvik hatt i den siste femårsperioden, selv om sysselsettingen gikk litt ned igjen gjennom 2013. Veksten har primært kommet i fiskeindustrien som altså har tatt seg opp igjen etter tidligere nedgang. Kvalsund hadde vekst ut 2011, men har etter det hatt tilbakegang, så i sum har utviklingen i siste femårsperiode ikke gitt sysselsettingsvekst. Måsøy har i motsetning til de øvrige kommunene hatt klar nedgang i sysselsetting etter 2008, en nedgang som vi først og fremst ser i fiskerierne og fiskeindustrien.

Den siste femårsperioden har altså vært positiv i Hasvik, og negativ i Måsøy både når vi ser på sysselsettingsutvikling og befolkningsutvikling, mens den i Kvalsund har vært mer på det jevne. Sett i forhold til at alle kommunene over lang tid har opplevd nedgang i sysselsetting, har den siste femårsperioden altså vært positiv for både Hasvik og Kvalsund, mens utviklingen i Måsøy mer er en fortsettelse av den langvarige trenden.

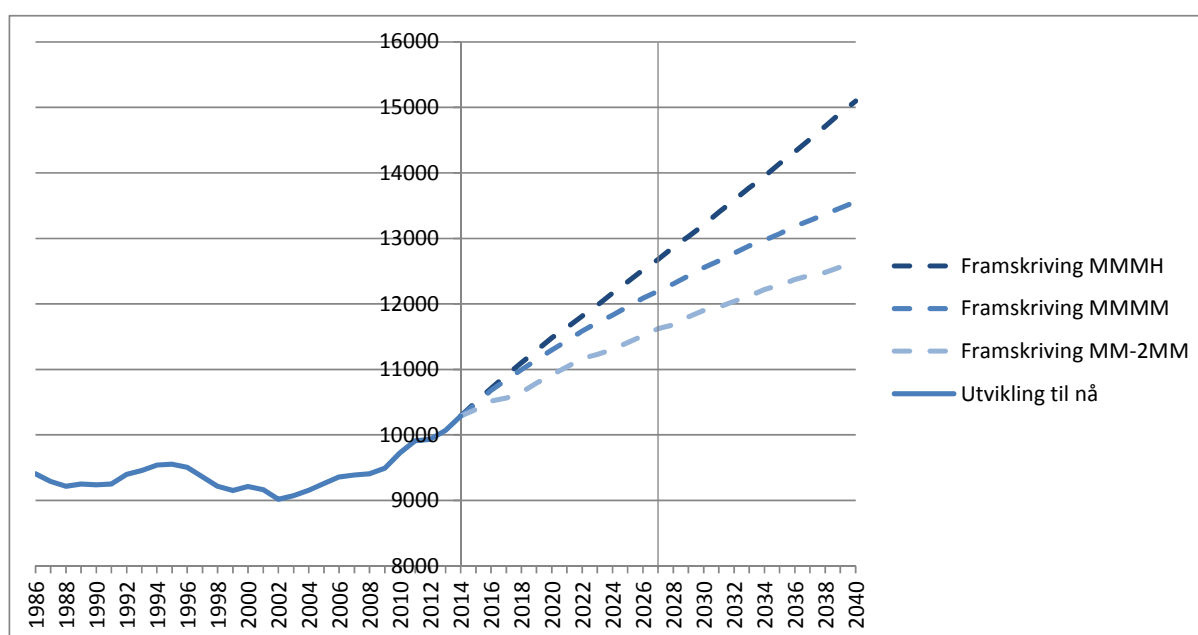
Når vi ser framover er det først og fremst utviklingen i de marine næringene som har potensiale til å påvirke næringsutviklingen i disse tre kommunene, både oppdrett, fiskeindustri og nye marine næringer. For Kvalsunds del vil selvsagt en eventuell oppstart av

kobberutvinning i Nussir få store konsekvenser og ringvirkninger, men det er mer usikkert i hvilket omfang etableringen vil gi tilflytting, og hvor mye av arbeidskraften som blir basert på pendling (Muotka 2011). En eventuell vindkraftutbygging vil også gi ringvirkninger, men betydelig mye mer i anleggsfasen enn driftsfasen. I og med at Kvalsund er så integrert i Hammerfest BA-region, må disse evt. etableringene også ses i en større geografisk kontekst, altså hvordan den vil påvirke næringsutvikling og arbeidsmarked i hele BA-regionen, og kanskje også andre deler av Vest-Finnmark, bl.a. Alta og Porsanger som er nærmeste nabokommuner i sør.

2.3 Befolkningsframskrivninger av totalbefolkning i Hammerfestregionen

2.3.1 Framskrivinger av folketall i Hammerfest

I hovedalternativet, eller 0-alternativet, der alle parametrene er satt til middels (MMMM), er folketallet i Hammerfest forventet å stige, men stigningstakten vil langsomt avta. I perioden fram til 2027, som er tidsperspektivet i samfunnsplanen, vil folketallet i dette framskrivingsalternativet vokse med 1900 personer, noe som innebærer en årlig veksttakt på 1,3 prosent. I perioden 2027-2040 vil veksten fortsette og folketallet nå 13.600, men veksttakten avtar gradvis, og vil gjennomsnittlig for denne perioden være på 0,8 prosent årlig i 0-alternativet. Til sammenligning vokste folketallet i perioden 2002-14 med 1,1 prosent årlig i Hammerfest kommune, mens det de siste fem årene, perioden 2009-14, har vokst med 1,6 prosent.

Figur 2.2: Folketallsutvikling i Hammerfest 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

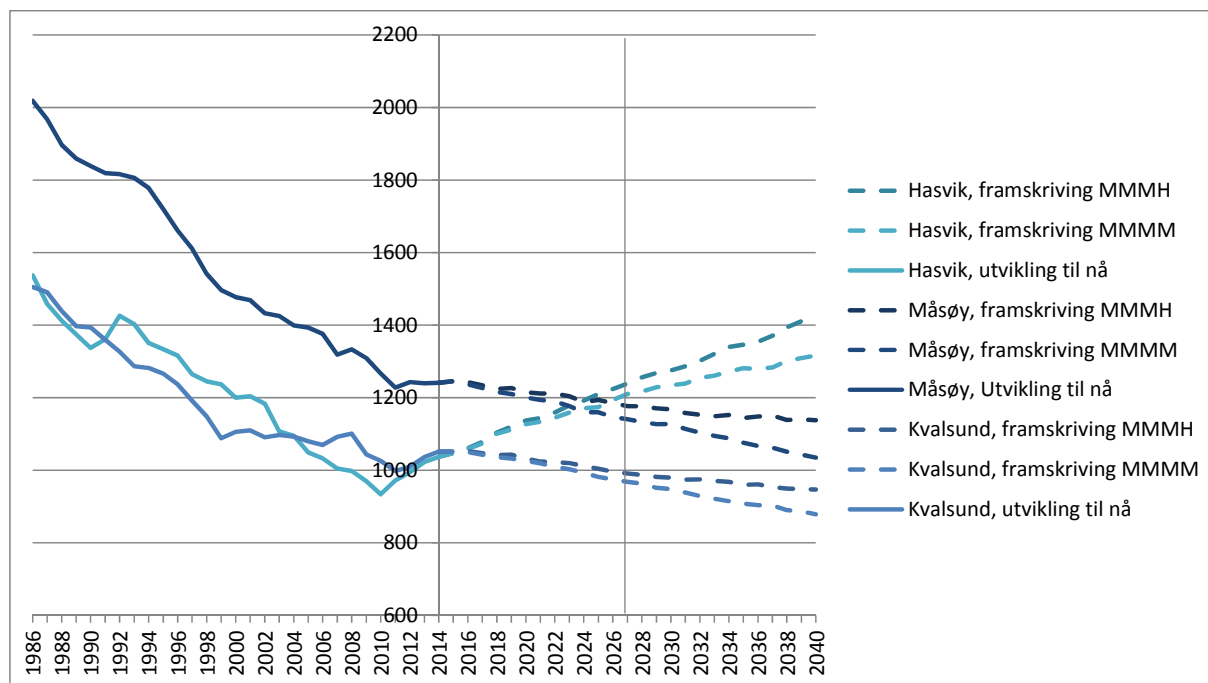
I hovedalternativet er det altså forutsatt at det er innenlandsk flyttebalanse, eller faktisk litt netto tilflytting. Dersom flyttemønsteret med den negative innenlandske nettoutflyttingen vi har sett de siste fem årene holder seg, vil den framtidige befolkningsutviklingen ligge nærmere vårt konstruerte alternativ MM-2MM. I samfunnsplanperioden til 2027 vil folketallet da vokse med 1300 personer, som tilsvarer en årlig veksttakt på knapt 1,0

prosent. Veksten vil i dette alternativet også avta etter 2027 og folketallet i Hammerfest være på 12.600 i 2040. Veksttakten avtar til gjennomsnittlig 0,6 prosent årlig.

Framskrivingsalternativet med høy innvandring (MMMH) gir høyere og mer jevn vekst i folketall enn hovedalternativet. I samfunnsplanperioden fram til 2027 forventes en vekst på nærmere 2400 personer, noe som betyr at veksttakten i Hammerfest i gjennomsnitt vil være på 1,6 prosent, altså samme vekst som de siste fem årene. I det lange perspektivet til 2040 vil folketallet i dette alternativet nå 15.100, og veksttakten i perioden 2027-2040 vil med 1,4 prosent være nesten den samme som i samfunnsplanperioden. Utgangsparameteren for innvandring er satt litt lavere enn den observerte innvandringen til Hammerfest de siste fem år, så dersom innvandringen holder seg litt over nivået på parametrene, kan dette også gi enda litt mer vekst enn kurvene viser, anslagsvis 200-300 i samfunnsplanperioden. Mot 2040 kan effekten dobles, men det er mer usikkert, og de fleste nasjonale framskrivninger viser noe nedgang i innvandringen framover, bare i alternativet med høy innvandring (MMMH) blir nivået omtrent slik det har vært de siste fem årene (Tønnesen, Cappelen og Skjerpen 2014). Vår vurdering er derfor at det også er usikkert om Hammerfest vil få vesentlig mer innvandring enn framskrivingene viser, og har ikke funnet grunnlag for å justere framskrivingsalternativene av den grunn.

2.3.2 Framskrivinger av folketall i Kvalsund, Hasvik og Måsøy

Framskrivingene for de tre nabokommunene viser klart ulike trender, de viser klar vekst i Hasvik, mens de i Kvalsund og Måsøy gir folketallsnedgang.

Figur 2.3: Folketallsutvikling i Kvalsund, Hasvik og Måsøy 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i to framskrivingsalternativer

Her er det hovedalternativet (MMMM) og alternativet med høy innvandring (MMMH) som er vist, men forskjellen mellom dem er bare forskjell i veksttakt (Hasvik) eller nedgang

(Kvalsund og Måsøy). Om vi ser på perioden fram til 2027, viser utviklingsbanene at folketallet i Hasvik kan stige fra dagens vel 1000 til omkring 1200, mens det i Måsøy vil gå ned til under 1200 og i Kvalsund ned til under 1000.

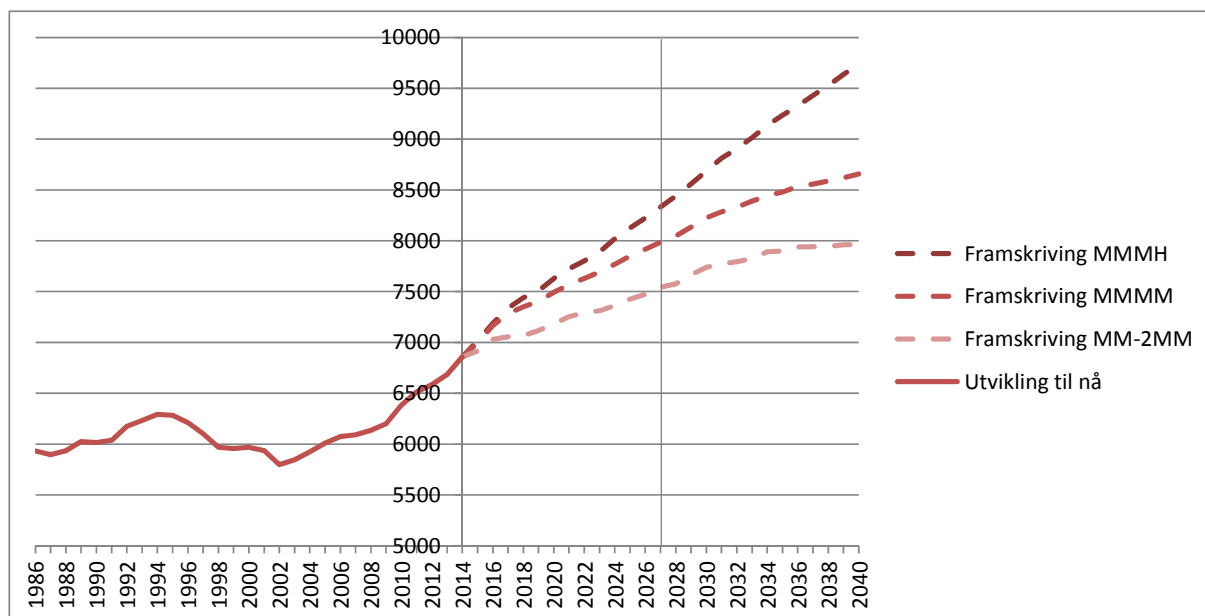
Det er klart at Hasviks gunstige utvikling de siste fire-fem årene, basert på stor innvandring, i stor grad styrer retningen på framskrivingsalternativene for denne kommunen. Dersom vi legger siste femårsperiode til grunn har faktisk innvandringen til Hasvik vært større enn det som er forutsatt også i alternativet med høy innvandring, så dersom innvandringen holder seg på dette nivået, vil veksten kunne bli enda større. Vi vurderer det likevel som mest sannsynlig at innvandringsnivået går noe ned, og at veksten neppe overstiger alternativet med høy innvandring (MMM). Vi ser også tydelig i figuren at befolkningsutviklingen fram til 2010 var nesten utelukkende negativ, og det er usikkert om det trendbruddet vi har hatt de siste fire-fem årene er varig. Hvordan den videre næringsutviklingen innen fiskeri og marine næringer blir, vil være avgjørende for den videre befolkningsutviklingen i Hasvik.

For de to øvrige kommunene er det både mindre gunstig utvikling i denne siste femårsperioden, samt mer aldrende befolkning enn Hasvik, som gir en klart nedadgående folketallskurve i framskrivingene. For begge kommunene gjelder også at den faktiske utviklingen de siste fem årene har vært mer negativ enn parametrene som styrer befolkningsframskrivingsalternativene, da Kvalsund har hatt lite innvandring og Måsøy betydelig innenlandsk netto utflytting. For begge disse kommunene kan derfor den faktiske folketallsutviklingen bli mer negativ enn utviklingsbanene for hovedalternativet (MMMM), dersom det ikke skjer store endringer nærings- og sysselsettingsutviklingen i kommunene. For Kvalsunds del er framskrivingene slik sett mest usikre. Etablering av kobberutvinning i Nussir vil endre forutsetningene vesentlig, og det samme kan en sterkere integrering i Hammerfest BA-region, der den forventede befolkningsveksten i Hammerfest i noen grad sprer seg til Kvalsund.

2.4 Befolkningsframskrivinger av personer i og utenfor yrkesaktiv alder i Hammerfestregionen

2.4.1 Framskrivinger av befolkningen i yrkesaktiv alder i Hammerfest

I denne framskrivingen har vi valgt å se på aldersspennet 20-69 år som yrkesaktiv alder, begrunnet med at vi ser framover i tid, og flere og flere fortsetter å jobbe etter dagens pensjonsalder på 67 år. I dag er det et flertall som er i arbeid i aldersgruppene fra 18 til 64 år, mens andelen er under 50% i yngre og eldre årskull. Den er imidlertid klart stigende blant de som er 65 år og eldre, og det forventes fortsatt stigende yrkesdeltakelse blant disse. De fleste under 20 år er fortsatt under utdanning i videregående skole, mens mange i første del av 20-årene er i høyere utdanning, og yrkestilknytningen i denne aldersfasen er preget av deltidssysselsetting. Det er imidlertid naturlig å sette den nedre grensen for yrkesaktiv alder til 20 år, da de som tar en yrkesfaglig utdanning kan gå ut i full jobb i når de er 20 år.

Figur 2.4: Antall personer i yrkesaktiv alder (20-69 år) i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer

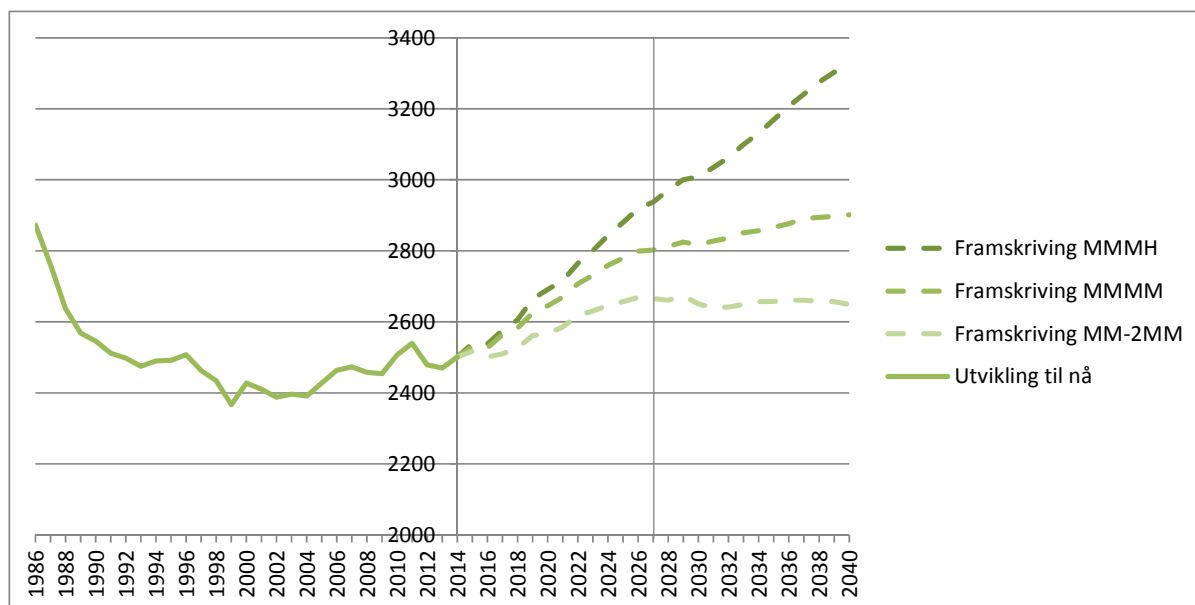
Både utviklingslinjen til nå, og de forventede utviklingsbaner framover for befolkningen i yrkesaktiv alder, følger i stor grad utviklingstrekkene for folketallet totalt. Forskjellen er at det på grunn av aldring og økt levealder forventes noe svakere vekst i yrkesaktiv befolkning i alle framskrivingsalternativene. Legger vi hovedalternativet med middels på alle parametre (MMMM) til grunn, vil antallet i yrkesaktiv alder øke med vel 1100 personer eller 1,2 prosent årlig til 2027. Den videre veksten vil være lavere, og veksttakten halvert til 0,6 prosent som gjennomsnitt for perioden 2027-2040.

I alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM), omtrent på nivået som siste femårsperiode i Hammerfest, vil veksten i yrkesaktiv befolkning være vesentlig svakere enn i hovedalternativet. Veksten til 2027 er i dette alternativet på knappe 700 personer eller bare ca. 0,7 prosent årlig i gjennomsnitt. Den videre veksten flater etter hvert ut utover på 2030-tallet i dette alternativet.

Veksten vil derimot være klart høyere i befolkningsframskrivingsalternativet med høy innvandring (MMMH), og i samfunnsplanperioden til 2027 snakker vi om en vekst på opp mot 1500 personer i yrkesaktiv alder, noe som tilsier en gjennomsnittlig årlig vekst på 1,5 prosent. Veksttakten avtar også noe i dette alternativet i perioden 2027-2040, men vil i gjennomsnitt være så høy som 1,2 prosent årlig. Dette alternativet forutsetter altså en innvandring som over lang tid holder seg nesten på det nivået vi har sett i Hammerfest, Nord-Norge og landet de siste fem-sju årene.

2.4.2 Framskrivinger av befolkningen utenfor yrkesaktiv alder i Hammerfest

Antallet barn/unge i alderen 0-19 år har i over 20 år vært ganske stabilt i Hammerfest, med en svak tendens til vekst det siste tiåret.

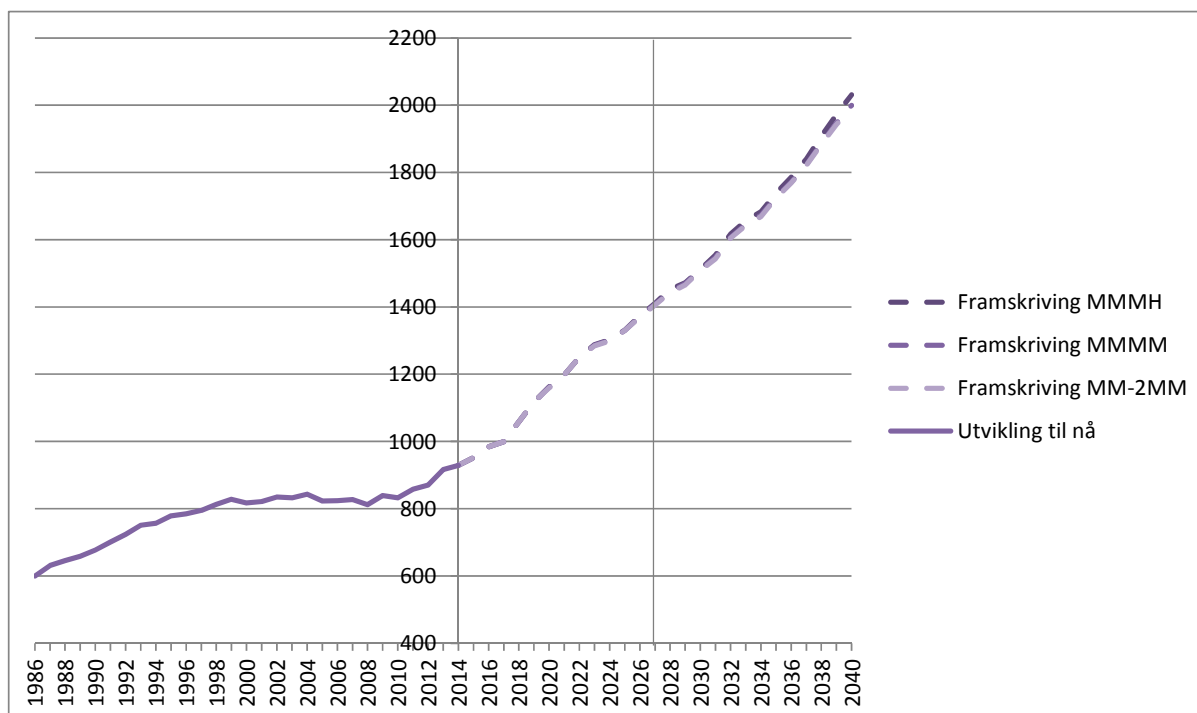

Figur 2.5: Antall barn/unge (0-19 år) i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer

Når vi ser framover i tid viser de tre befolkningsframskrivingsalternativene klart forskjellige utviklingstrekk. I samfunnsplanperioden til 2027 er veksten stor i alternativet med høy innvandring (MMMH), men også god i alternativet med middel innvandring (MMMM). Alternativet med netto utflytting innenlands, men fortsatt middels innvandring, (MM-2MM) gir svakere vekst i antall barn og unge fram til 2027. Etter 2027 er det ingen vekst i antallet barn/unge i alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM), mens veksten i antall barn og unge er svak hovedalternativet (MMMM). I alternativet med høy innvandring (MMMH) fortsetter veksten i antall barn/unge omtrent som før 2027. Utviklingen i antall barn/unge er altså på lang sikt tydelig forskjellig mellom befolkningsframskrivingsalternativene.

Utviklingen i antall barn/unge er avhengig av hvor mange barn som fødes, og i alternativene over er det altså forutsatt uendra fruktbarhet, altså at gjennomsnittlig antall barn hver kvinne får holder seg på dagens nivå. Forskjellen mellom alternativene kommer derfor av antall og andel kvinner i fødealder, i hovedsak i aldergruppa 20-39 år. Denne aldersgruppa forventes i alternativet med høy innvandring (MMMH) å øke klart mer enn i hovedalternativet (MMMM), og enda mer enn alternativet med innenlandsk nettoutflytting (MM-2MM).

I de eldre aldersgruppene, de som ikke lenger er i arbeidslivet, forventes stor økning, og her er det svært små forskjeller mellom befolkningsframskrivingsalternativene for Hammerfest. Historisk ser vi at antallet over 70 år økte på 1990-tallet, men deretter holdt seg stabilt de første ti årene på 2000-tallet. Antallet har igjen begynt å stige, og forventes å stige kraftig i samfunnsplanperioden. Denne veksten som vi så vidt er startet på er knyttet til at de store etterkrigskullene i den nærmeste tiårsperioden går inn i alderdommen.

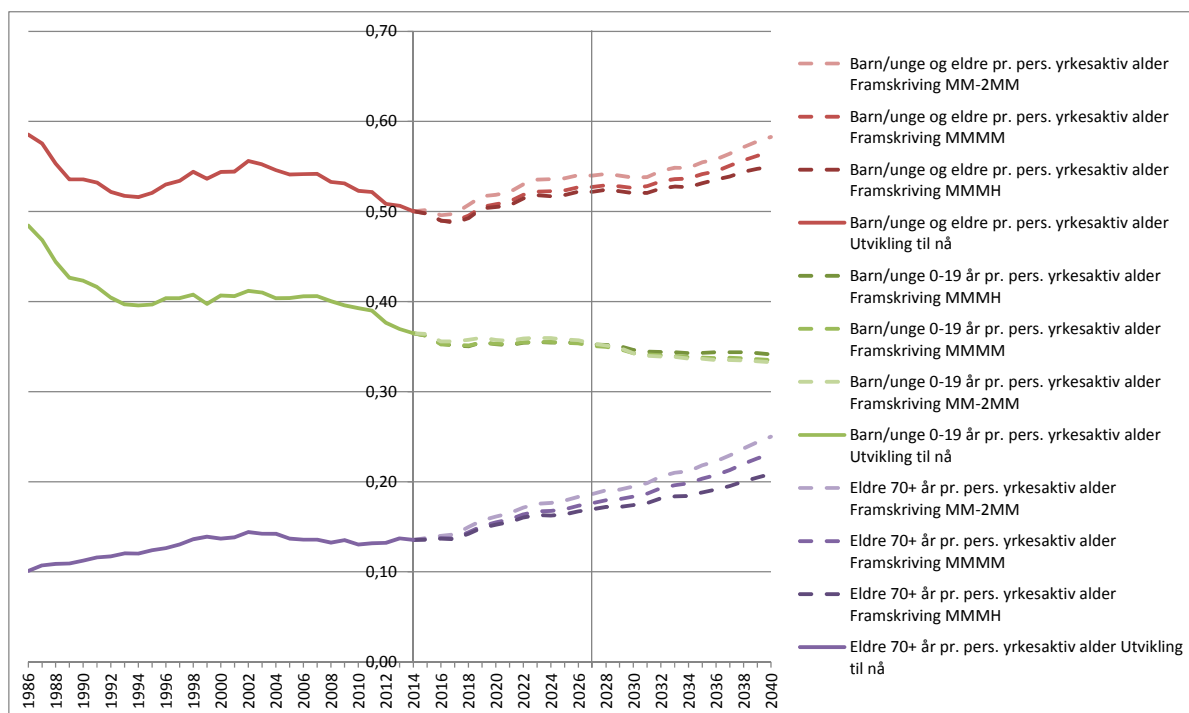

Figur 2.6: Antall eldre (70+ år) i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer

Veksten vil ifølge framskrivingene også fortsette etter 2027, og nå 2000 eldre over 70 år i 2040. I dag er dette antallet vel 900, og i 2027 passerer det 1400. Som vi ser av utviklingsbanene er de nærmest identisk for befolkningsframskrivingene, noe som også viser at veksten i antall eldre kommer nærmest uansett hvilke forutsetninger som legges til grunn. Så eldrebølgen kan vi altså være svært sikker på.

Noe svakere vekst i befolkningen i yrkesaktiv alder enn totalt påvirker også forholdet mellom "nærende" og "tærende" befolkning. Barn og unge i alderen 0-19 år, og eldre over yrkesaktiv alder, utgjør på en måte en "omsorgsmengde" for de som er i yrkesaktiv alder. Forholdet mellom denne "omsorgsmengden" og befolkningen i yrkesaktiv har endret seg, og vil endre seg, om enn i litt ulik grad avhengig av befolkningsframskrivingsalternativ.

Totalt sett er det i dag akkurat dobbelt så mange i yrkesaktiv alder som summen av barn/unge og eldre i Hammerfest, så brøken for antallet utenfor yrkesaktiv alder pr. person i yrkesaktiv alder er altså i dag på 0,50. Denne brøken har blitt redusert noe i løpet av det siste tiåret, da befolkningsveksten har vært størst blant de som er i yrkesaktiv alder, og veksten liten i antallet barn/unge. I hovedalternativet (MMMM) og alternativet med høy innvandring (MMMh) forventes brøken å gå ned noen få år, før den gradvis øker igjen. Økningen i perioden fram mot 2027 er ikke dramatisk, og brøken vil da være på 0,52-53. Brøken vil kunne øke noe mer mot slutten av perioden, og i hovedalternativet (MMMM) nå 0,57 i 2040. Med høy innvandring (MMMh) vil det komme flere i yrkesaktiv alder, og brøken vil ikke stige så mye. Brøken vil øke mest dersom alternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) slår til, da manglende innflytting først og fremst rammer befolkningen i yrkesaktiv alder. I dette alternativet vil brøken i 2027 være på 0,54 og i 2040 0,58 unge/eldre pr. person i yrkesaktiv alder.

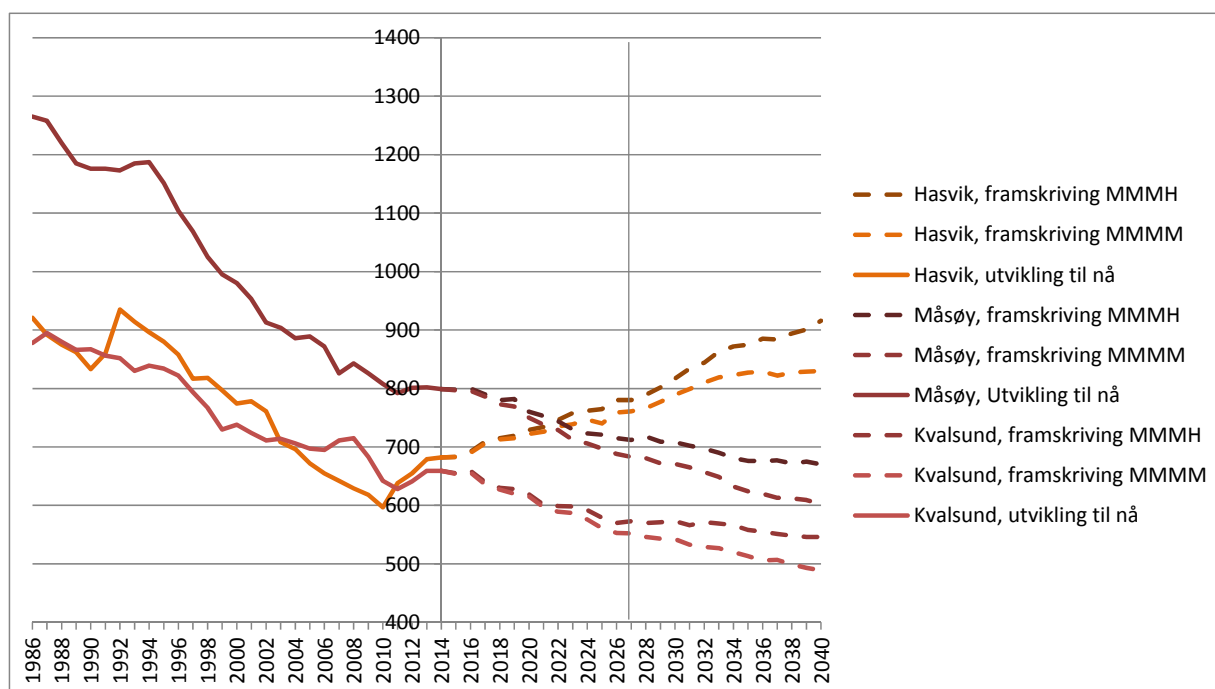
Figur 2.7: Brøk som viser antall barn/unge (0-19 år), antall eldre (70+ år) pr. person i yrkesaktiv alder (20-69 år) i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer

Det er forventet økning i antall eldre som slår ut mest, og mens det i dag er 0,14 eldre over 70 år pr. person i yrkesaktiv alder, vil denne brøken i hovedalternativet (MMMM) stige til 0,18 i 2027 og 0,23 i 2040. I alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM) vil det stige mer, i alternativet med høy innvandring (MMM) mindre. Brøken for antallet barn/unge pr. person i yrkesaktiv alder vil derimot endres lite fra dagens tall på 0,36, og ved slutten av samfunnsplanperioden i 2027 forventes den å være 0,35 i alle tre framskrivingsalternativene. I 2040 vil den være 0,34 i to av framskrivingsalternativene, og 0,33 i alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM). Det er altså endringen i antall eldre som vil slå mest ut, og andelen disse vil utgjøre av den befolkningen som ikke er i yrkesaktiv alder vil øke kraftig. I dag utgjør de eldre (70+ år) 28 prosent, mens barn/unge altså utgjør over 70 prosent av befolkningen utenfor yrkesaktiv alder. I 2027 vil de eldre utgjøre om lag en tredjedel, og i 2040 omkring 40 prosent, høyest dersom alternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) legges til grunn. Omsorgsmengden for befolkningen som er i yrkesaktiv alder vil som en følge av eldrebølgen vris fra stor overvekt av barn/unge i dag, til en situasjon der de eldre utgjør større og større del av denne omsorgsmengden.

2.4.3 Framskrivinger av befolkningen i yrkesaktiv alder i Kvalsund, Hasvik og Måsøy

Framskrivingene av befolkningen i yrkesaktiv alder i Kvalsund, Hasvik og Måsøy følger i hovedsak de samme utviklingstrekkene som for totalbefolkningen. Men aldring gjør at veksten i befolkningen i yrkesaktiv alder i Hasvik blir litt svakere enn for totalbefolkningen, og nedgangen i befolkningen i yrkesaktiv alder i Måsøy og Kvalsund litt større enn for totalbefolkningen. Med de usikkerheter vi har diskutert for befolkningsframskrivingene for

disse tre kommunene, kan vi forvente en nedgang i befolkningen i yrkesaktiv alder på inntil 100 i perioden til 2027 i både Måsøy og Kvalsund, mens Hasvik kan få en vekst på knappe 100 i yrkesaktiv alder.

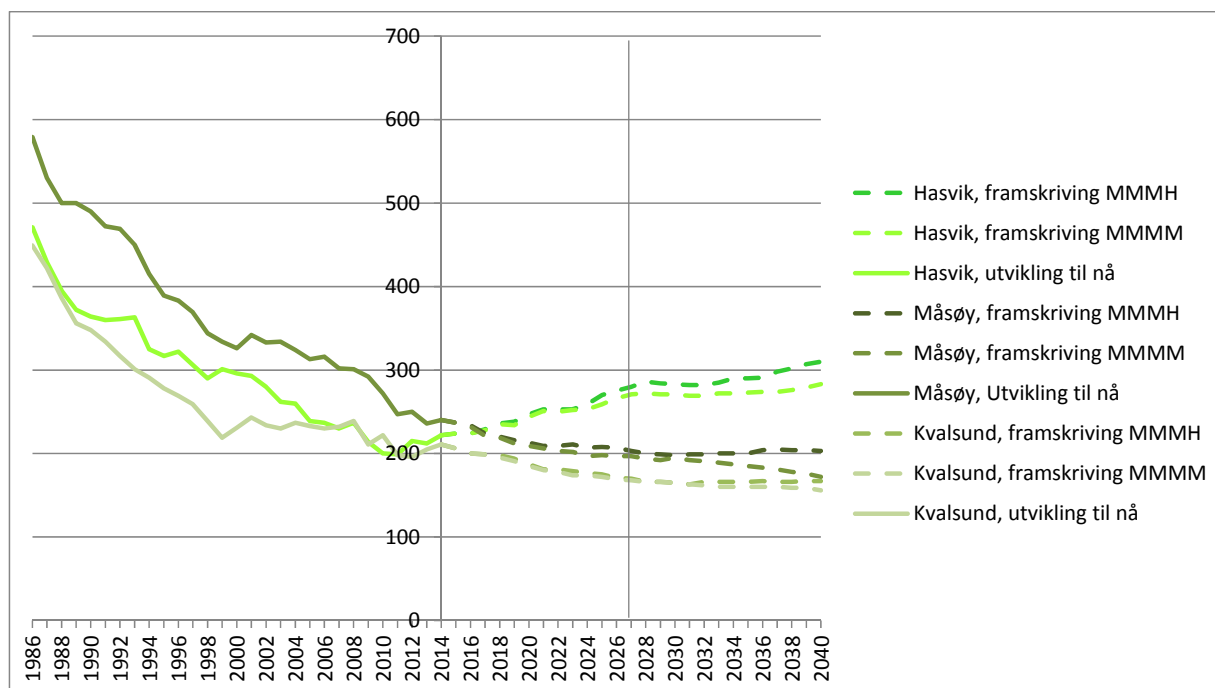

Figur 2.8: Antall personer i yrkesaktiv alder(20-69 år) i Kvalsund, Hasvik og Måsøy, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i to framskrivingsalternativer

Usikkerheten er som nevnt stor i små kommuner, og utviklingsbanene som tilsier vekst i Hasvik er basert på en relativt kort periode med vekst. Før veksten startet i 2010 var det nesten 20 år med sammenhengende nedgang i befolkning i yrkesaktiv alder, og i hovedsak også tilsvarende nedgang i sysselsetting. Om den perioden vi har hatt de siste fire-fem år er representativ for den videre utvikling gjenstår å se. For Kvalsund er utviklingsbanene nedadgående omtrent i samme takt som den har vært historisk, men her er usikkerheten knyttet til en mulig etablering. Dersom kobberutvinning i Nussir starter opp, vil det kunne gi et betydelig trendbrudd som gir vekst i stedet for nedgang i befolkning, særlig i befolkning i yrkesaktiv alder. Hvor stort dette trendbruddet blir, er avhengig av i hvilken grad etableringen fører til tilflytting eller innpendling.

2.4.4 Framskrivinger av befolkningen utenfor yrkesaktiv alder i Kvalsund, Hasvik og Måsøy

Antallet barn/unge er blitt halvert på 20-25 år i alle de tre kommunene, en reduksjon som er mye større enn reduksjonen i folketall. Dette har som vi så i første kapitlet gitt en svært aldrende befolkning, særlig i Måsøy og Kvalsund. Hasvik har på grunn av innvandring fått en liten vekst i antallet barn/unge de siste årene, og er den av de tre kommunene med minst aldringsproblemer.

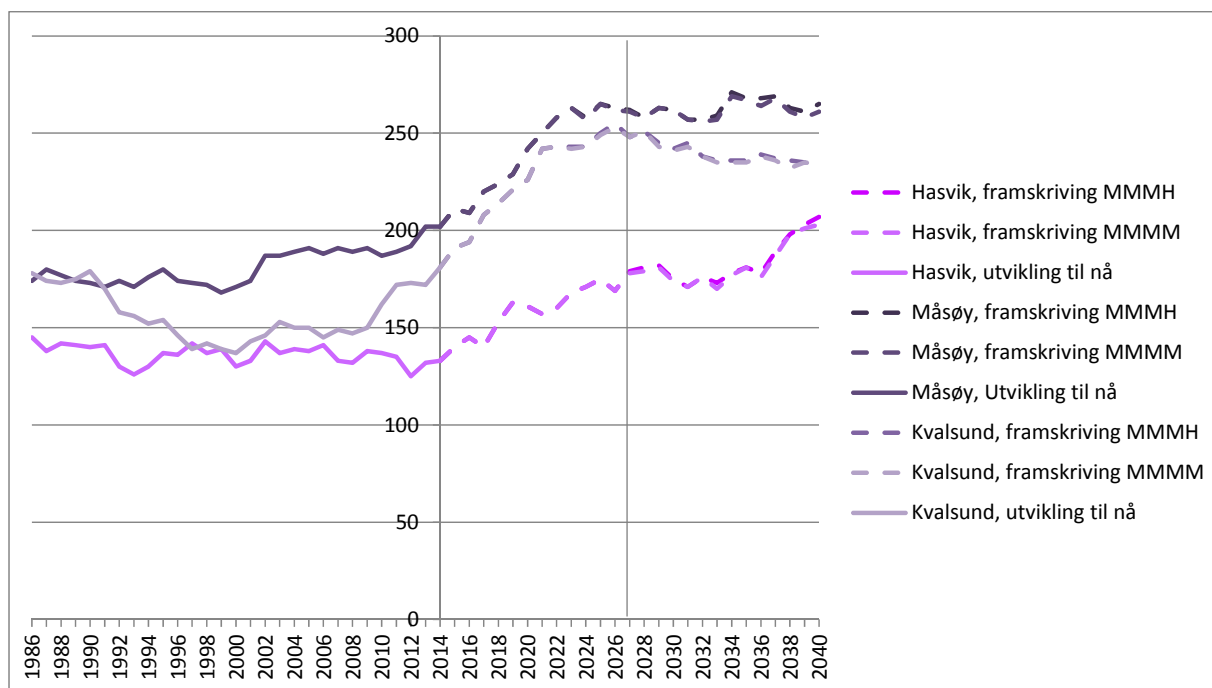

Figur 2.9: Antall barn/unge i alderen 0-19 år i Kvalsund, Hasvik og Måsøy, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i to framskrivingsalternativer

Når vi ser framover er det også Hasvik som ifølge befolkningsframskrivingene er den eneste kommunen som kan forvente vekst i antallet barn/unge. Det må igjen understrekes at grunnlaget for disse utviklingsbanene er den endringa i befolkningsutvikling og –struktur som den siste perioden med stor innvandring har bidratt til. Skal Hasvik få denne veksten i barn/unge er det basert på at innvandringen fortsetter, evt. at den innenlandske tilflyttingen øker.

For Måsøy og Kvalsund er det ifølge befolkningsframskrivingene forventet fortsatt nedgang i antallet barn/unge, i alle fall i perioden fram til 2027. Nedgangen er ikke dramatisk, og den flater ut litt omkring 2027. Den videre utvikling er særlig usikker, men hovedalternativet indikerer svak nedgang også etter 2027. Eventuelle endringer i næringsutvikling og samfunnsutvikling i kommunene vil kunne påvirke disse utviklingsbanene vesentlig. Utviklingen i antall eldre har de siste 20-30 årene vært stabil eller økt litt, mens folketallet helt til for få år siden gikk ned i alle tre kommunene. Eldrebølgen har altså kommet til disse kommunene, og i Kvalsund og Måsøy har det absolutte antallet eldre også begynt å øke de siste ti-femten årene.

Når vi ser framover er det forventet kraftig økning i antall og andel eldre i Kvalsund og Måsøy de neste 8-10 årene, men så forventes antallet å stabilisere seg. I Hasvik forvente også økning, men svakere og mer jevn økning enn i de to øvrige kommunene. Det er nesten ingen forskjell mellom befolkningsframskrivingsalternativene, så den forventede økningen i antallet eldre i disse kommunene kan vi være ganske sikre på vil komme.

Figur 2.10: Eldre i alderen 70+ år i Kvalsund, Hasvik og Måsøy, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i to framskrivingsalternativer

Omsorgsmengden, i form av antallet barn/unge og eldre sett i forhold til befolkningen i yrkesaktiv alder, har endret seg og vil endre seg som følge av endringene i befolkningsstruktur. Omsorgsmengden var høy i disse kommunene omkring 1990, på grunn av store barnekull, men gikk klart tilbake i løpet av 1990-årene og var ved tusenårsskiftet på det laveste. Det var da 0,5 barn/unge og eldre pr. person i yrkesaktiv alder i Kvalsund og Måsøy, mens tallet i Hasvik på grunn av litt større barnekull var 0,55 omkring år 2000. Utover 2000-tallet økte omsorgsmengden til dagens nivå på ca. 0,6 i Kvalsund og 0,55 i Måsøy, mens dette tallet har gått ned de siste årene i Hasvik til et nivå like over 0,5.

Når vi ser framover i tid forventes omsorgsmengden å stige kraftigst i Kvalsund, der den ifølge befolkningsframskrivingsalternativene i 2027 vil være et sted mellom 0,7 og 0,8, på grunn av stor vekst i antall eldre, og nedgang i befolkning i yrkesaktiv alder. I Måsøy vil den også stige, men ikke så kraftig, og vil i 2027 være på omkring 0,65. I Hasvik blir det svakere økning i omsorgsmengden, den vil nærme seg 0,6, men ligge under, og faktisk gå ned etter 2027, dersom vi legger disse befolkningsframskrivingene til grunn.

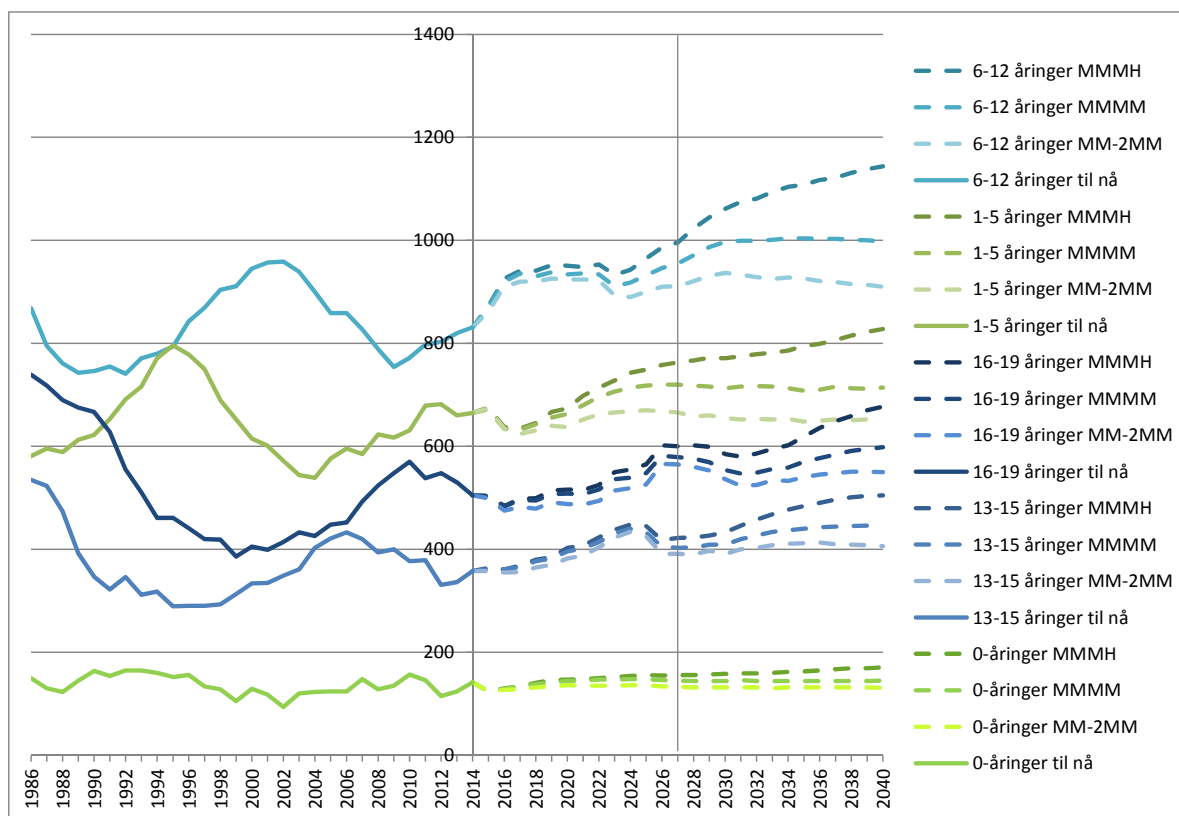
2.5 Befolkningsframskrivinger i detaljerte aldersgrupper i Hammerfest

I dette avsnittet skal vi se nærmere på de enkelte aldersgruppene, både innen barn/unge, befolkningen i yrkesaktiv alder, og blant de eldre. Denne analysen er avgrenset til Hammerfest kommune, da det er Hammerfest kommune som er hovedfokus i rapporten. I tillegg har kommunen en størrelse som gjør at det ikke er så stor usikkerhet knyttet til detaljerte framskrivinger, mens vi vurderer usikkerheten som for stor til slik detaljering for de tre nabokommunene.

2.5.1 Framskrivinger av ulike aldersgrupper av barn og unge i Hammerfest

De ulike aldersgruppene av barn/unge forventes å utvikle seg noe forskjellig i Hammerfest, blant annet avhengig av dagens kohortstørrelser. I tidsperspektivet for samfunnsplanperioden til 2027, er mange av de som da vil være ungdom allerede født, og her varierer årskullstørrelsen noe. Når en ser lenger fram i tid er det de forventede fødselstallene som ligger til grunn, og da er usikkerheten større.

I figuren er både historisk utvikling og framskrivingsalternativene fordelt på 0-åringer (spebarn/fødte), barnehagealder (1-5 år), barneskolealder (6-12 år), ungdomsskolealder (13-15 år) og videregående skole alder (16-19 år). Den historiske utviklingen viser hvordan barnetallet i de ulike alderskategorier har gått i bølger etter årskullstørrelser i Hammerfest, og hvordan de store kullene født tidlig på 1990-tallet har skapt toppe i de ulike aldersgruppene. Antallet barnehagebarn var på topp midt på 1990-tallet, antallet barn i barneskolealder på topp like etter år 2000, kullene i ungdomsskolealder var størst omkring 2006 og kullene i videregående skolealder omkring 2010.

Figur 2.11: Antall barn/unge i ulike aldersgrupper i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

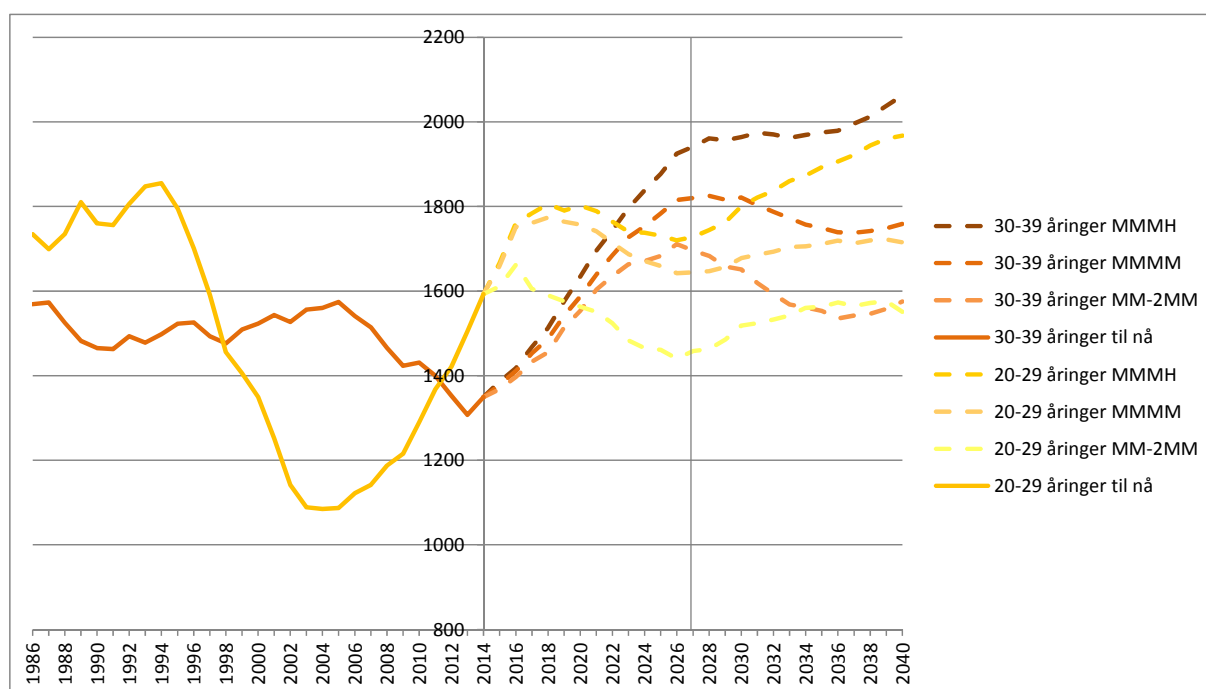
Når vi ser framover forventes vekst i alle aldersgrupper, men med noen bølger som bl.a. relaterer seg til ulike årskullstørrelser blant de født på 2000-tallet. I samfunnsplanperioden til 2027 kan en forvente klar økning i antall barnehagebarn, bortsett fra de nærmeste få årene. I barneskolealder vil økningen være stor de nærmeste årene, mens det deretter vil bli tilnærmet stabil utvikling fram til 2027. Antallet barn i ungdomsskolealder vil øke mer gradvis, men få en liten midlertidig nedgang mot slutten av samfunnsplanperioden. Antallet

elever i videregående skole forventes også å øke gradvis, men i motsetning til ungdomsskolealdergruppa øker disse i videregående skole litt mer i antall mot slutten av samfunnsplanperioden.

Litt forskjell er det på de tre befolkningsframskrivingsalternativene fram til 2027, der alternativet med høy innvandring (MMM_H) gir størst vekst i barnetall, og alternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) gir minst vekst i barnetall. Forskjellene er størst for barnehage og barneskolebarn, der alternativet med høy innvandring gir klar vekst, mens alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM) gir lite vekst til 2027. Forskjellene mellom befolkningsframskrivingsalternativene øker etter 2027, og gjelder alle aldersgrupper. For alle aldersgrupper av barn og unge gjelder at det bare er alternativet med høy innvandring (MMM_H) som på lang sikt gir vesentlig vekst.

2.5.2 Framskrivinger av unge grupper i yrkesaktiv alder i Hammerfest

Innenfor befolkningen i yrkesaktiv alder er det også av interesse å se hvordan de ulike aldersgruppene har utviklet seg, og forventes å utvikle seg i befolkningsframskrivingene. Vi har valgt å fokusere på utviklingen i tiårsgrupper innenfor de som er i yrkesaktiv alder. I aldersgruppene 20-39 år skiller vi også mellom kjønn.

Figur 2.12: Antall personer i tiårige aldersgrupper 20-29 år og 30-39 år i yrkesaktiv alder i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

Den historiske utviklingen viser tydelig svingningene i tiårsgruppene over tid, som delvis skyldes størrelser på tiårskull, og delvis ulik flytteatferd i ulike tiårskull, og selvsagt ulik flytteatferd etter aldersfaser. Grupper i alderen 20-29 år er delvis under utdanning, og mange flytter ut av Hammerfest i denne fasen. Dette er også det tiåret de fleste etablerer seg i arbeidslivet, og det kan resultere i tilbakeflytting. Den historiske utviklingen i antall 20-29-

åringene reflekterer både forskjeller i årskullstørrelser og flytteatferd. De store kullene født omkring 1970 var i denne aldersfasen på 1990-tallet, mens de små kullene født omkring 1980 var i denne fasen det første tiåret på 2000-tallet, og stor utflytting på slutten av 1990-tallet bidro også til å redusere denne tiårsgruppa. Større kull født på 1990-tallet har sammen med betydelig tilflytting siste tiåret gitt økt antall i aldersgruppa 20-29 år.

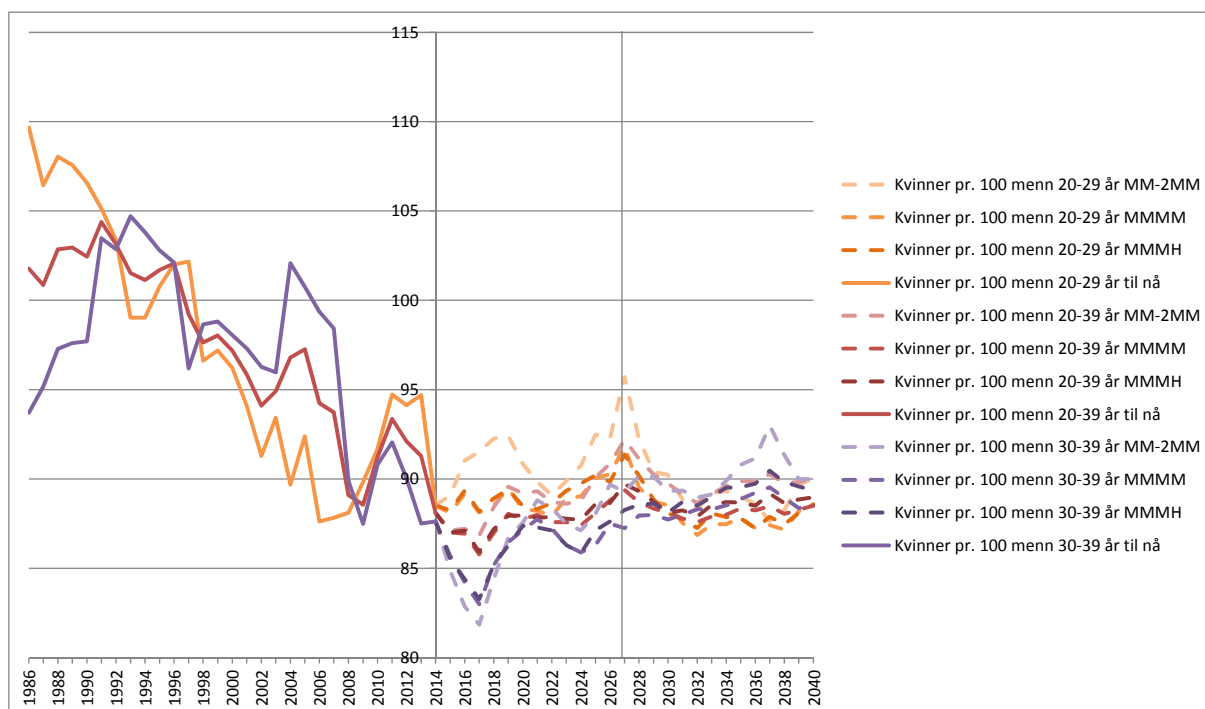
Aldersgruppa 30-39 år har hatt mye mer stabil utvikling, men nedgangen vi har sett det siste tiåret kommer av at de små kullene født omkring 1980 har gått inn i aldersgruppa.

Nedgangen i kullstørrelser har altså overskygget den betydelige netto tilflytting vi har hatt i dette tiårskullet. De store kullene født omkring 1970 ser vi igjen som en topp omkring 2005, men grunnen til at toppen ikke er større er utflyttingen på slutten av 1990-tallet som reduserte dette tiårskullet.

Når vi ser framover i tid er det selvsagt mye usikkerhet, og usikkerheten øker til lenger fram en ser, og er særlig knyttet til flytting og innvandring. Men kullstørrelsene og utgangspunktet i dag har også betydning for den framtidige utviklingen. Antallet personer i 20-årene forventes i framskrivingsalternativene med middels (MMMM) og høy innvandring (MMMH) å holde seg noenlunde stabilt i samfunnsplanperioden til 2027, med en liten bølgebevegelse som først gir klar vekst, men deretter litt nedgang. Alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting gir derimot klar nedgang i antall personer i 20-årene, og nedgangen starter om få år. Nettoflytting innenlands påvirker altså særlig antallet personer i 20-årene. Etter 2027 gir alle framskrivingsalternativene noe vekst igjen i antall 20-29-åringene, og selv om veksten som forventet er størst i alternativet med høy innvandring (MMMH), er det klar vekst også i de to andre alternativene.

Antallet 30-39-åringene forventes å stige kraftig i alle framskrivingsalternativer i samfunnsplanperioden. Hovedårsaken til dette er den kraftige veksten Hammerfest har hatt i antallet i aldersgruppa 20-29 det siste tiåret. Disse kullene som nå er store i Hammerfest, og som i løpet av det neste tiåret vil bli 30-39 år, vil altså gi stor vekst i aldersgruppa fram mot 2027. Veksten blir særlig stor med høy innvandring (MMMH) og minst med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM). Deretter forventes mer stabile utviklingstrekk, i hovedalternativet (MMMM) blir det en liten nedgang fram mot 2040, i alternativet med innenlandsk netto utflytting (MM-2MM) litt større nedgang, mens framskrivingsalternativet med høy innvandring (MMMH) derimot gir en liten vekst også mot 2040.

I aldersgruppene 20-29 år og 30-39 år er kjønnsbalansen også en viktig faktor. Hammerfest hadde god kjønnsbalanse i disse aldersgruppene på 1990-tallet, og faktisk kvinneovervekt enkelte perioder, men i løpet av de siste ti-femten årene har det blitt et kvinneunderskudd, og det er nå i underkant av 90 kvinner pr. 100 menn i aldersgruppene 20-39 år i Hammerfest. Dette har først og fremst skjedd fordi tilflyttingen i disse aldersgruppene og kullene har vært større blant menn enn kvinner. Både blant menn og kvinner har det vært større innflytting enn utflytting, men særlig innvandringen har bidratt til flere menn enn kvinner i disse aldersgruppene.

Figur 2.13: Kvinner pr. 100 menn i aldersgruppene 20-39 år i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

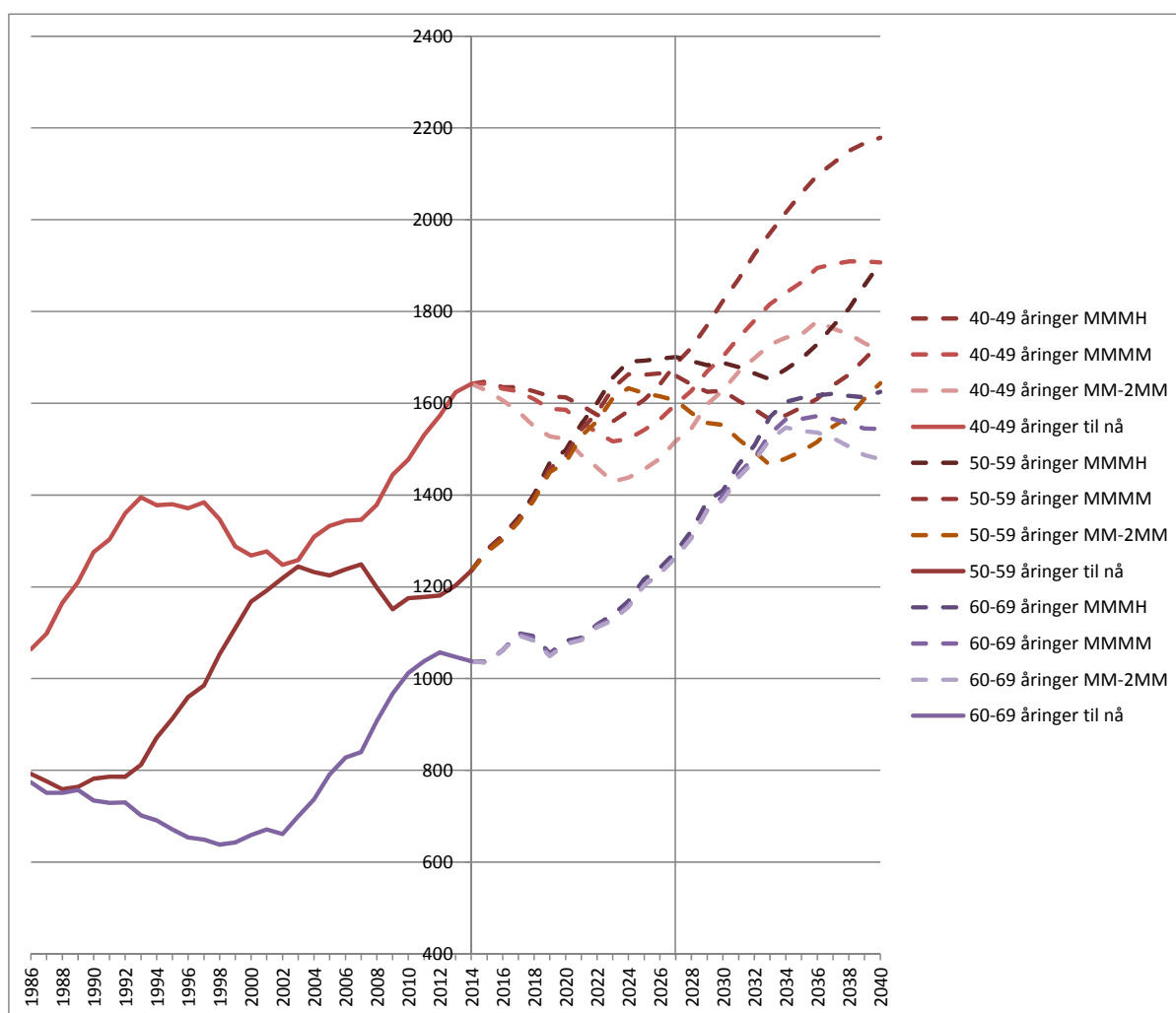
I befolkningsframskrivingene ligger det ikke an til store endringer i kjønnsbalansen i disse aldersgruppene, antallet kvinner pr. 100 menn forventes å ligge i underkant av 90. Det er overraskende lite forskjell mellom framskrivingsalternativene for denne indikatoren, men i den grad kjønnsbalansen utvikler seg positivt er det i alternativet med litt netto utflytting innenlands. Det er altså en tendens til at flytting og innvandring påvirker kjønnsbalansen i litt negativ retning, og at dette gjelder både innenlandsk og utenlandsk tilflytting. Dette har nok sammenheng med at den tilflyttingen Hammerfest har hatt de siste årene har hatt overvekt av menn, og det ser altså ut til å gjelde både innenlandsk innflytting og innvandring.

2.5.3 Framskrivinger av "middelaldrende" grupper i yrkesaktiv alder i Hammerfest

40-49-åringene er den tiårsgruppa som har vokst mest i Hammerfest, selv om det også en periode var litt nedgang i denne aldersgruppa. Veksten på 1980-tallet skyldes de store etterkrigskullene som da kom inn i denne aldersgruppa, mens veksten det siste tiåret skyldes at det i dag er de store årskullene født omkring 1970 som nå er i 40-årene. Tilflyttingen det siste tiåret har i tillegg forsterket denne veksten.

Antallet 50-59-åringene har også vokst, og her er etterkrigsgenerasjonen viktigste årsak, da disse kom inn i aldersgruppa i løpet av 1990-tallet. Det er lite flytting blant de over 50 år, så i denne aldersgruppa har flyttekonjunktorene hatt liten betydning. Den store etterkrigsgenerasjonen er også årsak til veksten i antall 60-69-åringene, og her har veksten kommet på 2000-tallet. I denne aldersgruppa kan dødeligheten begynne å bli en faktor, men om vi sammenligner vekstkurven for 50-59-åringene på 1990-tallet med vekstkurven for 60-69-åringene på 2000-tallet ser de svært like ut, og dødeligheten kan ikke ha betydd mye.

Antallet 40-49-åring vil ifølge befolkningsframskrivingene ikke øke i samfunnsplanperioden, det er i stedet forventet en nedgang i denne aldersgruppa i alle framskrivingsalternativene i ca. 10 år framover, størst nedgang dersom den innenlandske netto utflyttingen fortsetter som de siste årene. I dag utgjøres denne aldersgruppa av det største tiårskullet i Hammerfest, de født omkring 1970, men blir i løpet av de neste ti-tolv år erstattet av de mindre kullene født omkring 1980. På lengre sikt, etter 2027, forventes derimot kraftig økning, noe som skyldes at de store kullene født omkring 1990 da når denne aldersgruppa. Veksten blir betraktelig høyere med høy innvandring (MMMH) enn med middels innvandring (MMMM), og med noe netto utflytting innenlands (MM-2MM) blir det lite vekst etter 2030.

Figur 2.14: Antall personer i tiårige aldersgrupper 40-49 år, 50-59 år og 60-69 år i yrkesaktiv alder i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

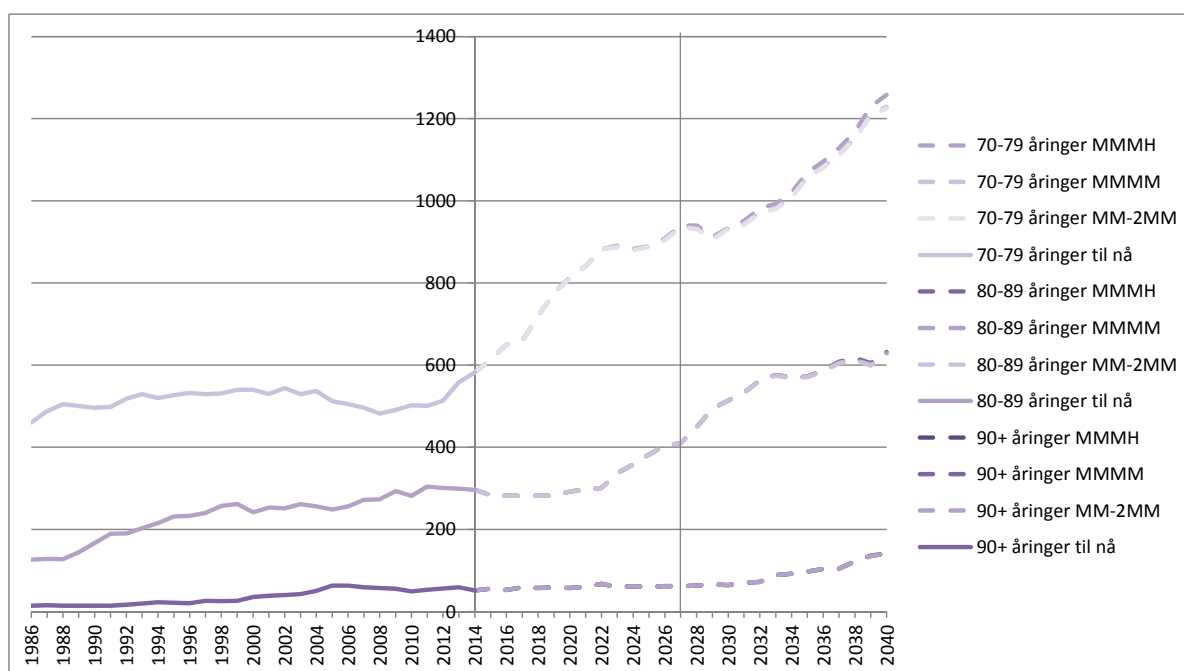
Aldersgruppene over 50 år forventes det også stor vekst i, og her er forskjellene mellom framskrivingsalternativene mindre, da flytting og innvandring har mindre betydning. Veksten i aldersgruppa 50-59 forventes å bli stor i samfunnsplanperioden, da de store kullene født omkring 1970 går over i 50-årene. Den videre utvikling etter 2027 tyder på mer stabilt antall i denne aldersgruppa, men igjen litt vekst mot slutten av perioden. Forskjellene mellom

framskrivingsalternativene blir tydeligere etter samfunnsplanperioden, der det er alternativet med høy innvandring (MMMh) som gir videre vekst. Aldersgruppa som omfatter 60-69-åringene vil ifølge framskrivingene vokse noe i samfunnsplanperioden, men den store veksten kommer i hovedsak etter 2027, og skyldes at de store årskullene født omkring 1970 da kommer i denne alderen. For denne aldersgruppa er det små forskjeller mellom framskrivingsalternativene, og de blir seint synlige.

For å oppsummere den forventede utviklingen i antall personer i yrkesaktiv alder, vil vi i samfunnsplanperioden se en klar vekst i 30-39-åringer og 50-59-åringer, mens de andre gruppene vil være mer stabile i antall. På lengre sikt, i perioden 2027-2040, er det aldersgruppa 40-49 år som trolig vil vokse mest, aldersgruppene over 50 år vil vokse noe, mens det forventes mindre vekst i aldersgruppene 20-39 år. Ved høy innvandring vil aldersgruppene 20-39 år også vokse litt.

2.5.4 Framskrivinger av ulike grupper eldre i Hammerfest

De ulike aldersgruppene over 70 år vil vokse i Hammerfest, men tidspunktet for veksten vil være ulikt. I samfunnsplanperioden er det antallet 70-79-åringer som vil vokse mest. Denne aldersgruppa har over lang tid vært stabil i antall i Hammerfest, men veksten i aldersgruppa har startet og antallet vil øke kraftig den neste tiårsperioden. Etter en stabil periode omkring 2027 forventes en ny kraftig økning fram mot 2040. Befolkningsframskrivingene viser en fordobling av antallet i denne aldersgruppa fram mot 2040.

Figur 2.15: Antall eldre over 70 år i tiårige aldersgrupper Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-40 i tre framskrivingsalternativer.

Aldersgruppa 80-89 år har hatt betydelig vekst allerede, og her forventes ikke så stor vekst før etterkrigsgenerasjonen når denne alderen om ca. ti års tid. I løpet av samfunnsplanperioden til 2027 vil vi se noe vekst i antallet 80-89-åringer, men den største veksten vil komme etterpå. Til 2040 forventes det også en fordobling av antallet 80-89-

åringer sammenlignet med i dag. Antallet over 90 år er og vil forbli beskjedent, men antallet har økt prosentvis mye som følge av økningen i levealder. I framskrivingene vil veksten være beskjeden i samfunnsplanperioden, men øke mot slutten av perioden når etterkrigsgenerasjonen blir over 90 år. Befolkningsframskrivingsalternativene som er brukt her er basert på en gradvis økning i gjennomsnittlig levealder på 3-4 år til 2040, og dette gir effekter for alle aldersgrupper over 70 år, men særlig for aldersgruppene over 80 år.

2.6 Framtidsbilder og framskrivingsalternativer for Hammerfest

Avslutningsvis i denne utredningen vil vi forsøke å knytte sammenheng mellom befolkningsframskrivingsalternativene og noen mulige framtidsbilder for Hammerfest, og da spesielt den videre utvikling av petroleumsnæringen. Vi har valgt å gjøre det ved å synliggjøre hva de ulike framskrivingsalternativene vil bety for utviklingen av befolkningen i yrkesaktiv alder, og hvilken utvikling i arbeidsmarkedet en må ha for å sysselsette befolkningen i yrkesaktiv alder. Dette relateres så til de tre mulige framtidsbildene for Hammerfest, i en drøfting av samsvaret mellom framtidsbildene og framskrivingsalternativene. Tidsperspektivet i denne drøftingen er primært samfunnsplanperioden fram til 2027.

2.6.1 Framskrivingsalternativer av yrkesaktiv befolkning for Hammerfest

De tre befolkningsframskrivingene gir alle vekst i befolkningen i yrkesaktiv alder fram mot 2027. I dag er det knapt 6900 personer i alderen 20-69 år i Hammerfest, mens det ved slutten av samfunnsplanperioden i 2027 ifølge befolkningsframskrivingene vil være mellom 7500 (alternativ MM-2MM med netto innenlandsk utflytting), 8000 (hovedalternativet MMMM) og 8300 (alternativet med høy innvandring MMMH) personer i denne aldersgruppa. Når vi ser lenger fram, mot 2040, er det større forskjell mellom alternativene, fra 8000 i alternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM), via 8700 i hovedalternativet (MMMM) til hele 9700 i alternativet med høy innvandring (MMMH).

Antallet sysselsatte med arbeidssted i Hammerfest var ved utgangen av 2013 på 5900, og i tillegg kommer ca. 300 utlendinger som arbeider i byen, men som er bosatt i hjemlandet. Antallet sysselsatte blant de som er bosatt i Hammerfest (inklusive de som kan ha arbeid i andre kommuner og fylker), var ved utgangen av 2013 på 5700. Noen av disse var under 20 år, og noen 70 år eller eldre, så antallet sysselsatte i alderen 20-69 år var på knapt 5400. Dette gir en sysselsettingsandel på ca. 78 prosent, blant de bosatte i Hammerfest, litt høyere blant menn enn kvinner.

I befolkningsframskrivingene for Hammerfest i samfunnsplanperioden til 2027 er det forventet vekst på henholdsvis knappe 700 (alternativet MM-2MM), vel 1100 (hovedalternativet MMMM) og nesten 1500 personer (alternativet med høy innvandring MMMH) i yrkesaktiv alder (20-69 år). Denne veksten forutsetter en tilsvarende vekst i arbeidsmarkedet. Dersom vi forutsetter en yrkesdeltakelse på ca. 80 prosent i aldersgruppa 20-69 år i 2027, betyr det at det i 2027 bør være 500 (MM-2MM), 900 (hovedalternativet MMMM) eller 1200 flere arbeidsplasser i dag for at den nye befolkningen i Hammerfest skal være sysselsatt i minst like stor grad som i dag.

2.6.2 Samsvar mellom framtidsbilder og framskrivingsalternativer for Hammerfest?

Spørsmålet er så hva som skal til for at Hammerfest skal kunne få denne sysselsettingsveksten, og hvor godt sysselsettingsbehovet i framskrivingsalternativene samsvarer med de tre mulige framtidsbildene vi har trukket opp? At det er mulig med en vekst på omkring 1000 sysselsatte på 12-13 år, har utviklingen i Hammerfest etter år 2000 vist. Siden 2001 har antallet sysselsatte etter arbeidssted (utenom utlendinger på korttidsopphold) økt med 1300, mens antallet sysselsatte etter bosted har økt med 900. Denne perioden har imidlertid vært en spesiell periode for Hammerfest, først med anleggsfasen til Snøhvit, og deretter den første driftsfasen for Snøhvit parallelt med etableringen av ENI's driftsorganisasjon for Goliatfeltet. Ligger det en lignende utvikling i noen av framtidsbildene?

- A. Dette framtidsbildet innebærer ingen nye etableringer i petroleumsvirksomheten i Hammerfest. Det forventes likevel noe vekst i sysselsettingen i petroleumsvirksomheten både når det gjelder oppkoblingen av Snøhvit anlegget mot nye felt og i forbindelse med oppstarten av produksjonen på Goliatfeltet. Ellers vil dette gi noe effekt innen leverandørindustrien som følge av mer aldersrelatert vedlikehold av disse anleggene, samt at tjenestenæringer og offentlig tjenesteyting får noe vekst som følge av generell befolkningsvekst – spesielt med økningen i antall eldre. Det mest sikre er økt arbeidskraftbehov innen helse- og sosialsektoren. Sysselsettingsveksten i dette framtidsbildet kan være i nærheten av det sysselsettingsbehovet som vi ser dersom befolkningsframskrivingsalternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) vil slå til. Men sysselsettingsveksten i dette framtidsbildet ligger langt under veksten i yrkesaktiv befolkning i de to mer optimistiske befolkningsframskrivingene. Dersom drastiske hendelser som større nedbygging ved sykehuset, og delvis også nedbygging i industridelen av oppdrettsvirksomheten (slakteri o.l.) skjer, så vil antagelig også dette laveste framtidsalternativet være for optimistisk.
- B. Framtidsbildet der Tog 2 til Snøhvit bygges og settes i drift, vil innebære en kraftig økning i produksjonen og gi en merkbar økning i sysselsettingen. Ekstraordinær aktivitetsøkning vil særlig gjelde utbyggingsfasen av Tog 2. Her vil det altså både være snakk om en anleggsfase og en driftsfase, og i dette framtidsbildet forutsettes at anleggsfasen er i første del og driftsfasen i siste del av samfunnsplanperioden. Utviklingstrekkene ellers forutsettes som i 0-alternativet i Framtidsbilde A, og det totale sysselsettingsbehovet blir klart større, særlig i utbyggingsfasen av Tog 2. Sammenlignet med befolkningsframskrivingene vil trolig dette framtidsbildet ligge nærmere, og kanskje også i utbyggingsfasen overgå den veksten som forventes i sysselsatte i hovedalternativet (MMMM). Problemet på sikt er at Tog 2 vil bidra til tidligere tømming av gassressursene, og forkorte levetida for anlegget, og dermed skape større nedgang når produksjonen avsluttes. En kan imidlertid også tenke seg at et Tog2 kan bygges med ledig transportkapasitet og gi rom for utnyttelse av eventuelle andre gassfunn i Barentshavet, og slik forlenge varigheten av ressursuttaket.

- C. Framtidsbildet der det skjer videre feltutbygging i Barentshavet som kan få ringvirkninger i Hammerfestregionen, vil i tilfelle det slår til, først få effekt mot slutten av samfunnsplanperioden. Det er Johan Castbergfeltet og andre felt vest/nordvest av Hammerfestbassenget og Loppahøyden. Det kan få vesentlige effekter i Hammerfest, selv om mulig utbygginger skjer ved ilandføring til Nordkapp, i alle fall for forsynings- og helikoptertjenester. Veldig avgjørende er om driftsorganisasjonen legges til Hammerfest. Det vil også tiltrekke seg ytterligere lokalisering av leverandørindustri til Finnmark – herunder ved at en da også samlet når et høyere kritisk aktivitetsnivå i Barentshavet som er tilstrekkelig for å investere i og etablere tyngre og kunnskapsintensive vedlikeholds- og engineeringtjenester. Utbygging av nye felt tar tid, og en må regne med 5-10 års feltutvikling fra vedtak om utbygging til et felt er i drift. Oppbygging av drifts- og baseorganisasjoner vil starte før, men tidsfaktoren og usikkerhet om hvor mye ringvirkninger dette vil gi i Hammerfest gjør dette framtidsbildet vanskeligere å konkretisere. Trolig ligger sysselsettingsveksten i dette framtidsbildet et sted mellom sysselsettingsbehovet i alternativet med litt større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM) og hovedalternativet (MMMM). Mye avhenger av om det blir gjort nye funn i nærheten av eksisterende funn, og av hvordan myndigheter og oljeselskap velger evt. å bygge ut de aktuelle feltene. Da kan en også se for seg en befolkningsvekst som er større enn hovedalternativet (MMMM).

Framtidsbilde A tilsier altså en sysselsettingsvekst omtrent som den som forutsettes i befolkningsframskrivingsalternativet med netto utflytting innenlands (MM-2MM), mens de to andre framtidsbildene ligger nærmere hovedalternativet (MMMM), men med ulike faser, og der Framtidsbilde C er mest usikkert, men med en høy potensiell oppside som er avhengig av funn i havet og beslutninger som både tas i private styrerom og av politiske myndigheter. Befolkningsframskrivingen med høy innvandring (MMMh) samsvarer ikke med noen av framtidsbildene, hvis en ikke da får en svært stor vekst i ny olje og gass-virksomhet i Barentshavet, samtidig med at de fleste beslutninger om teknologivalg og lokaliseringer blir i favør av Hammerfest.

Vi skal heller ikke glemme eller utelukke at det kan skje vesentlige endringer i Hammerfest og nabokommunene i andre næringer og sektorer som kan få betydning for sysselsettingsutviklingen i regionen. Potensialet i marine næringer er stort i nord (Winther et.al 2013), og er basert på fornybare ressurser. Og det er også vekstmuligheter i fornybar energi, mineralnæringen og reiseliv/kulturnæringer. I dag er det imidlertid lite som tyder på at disse næringene vil gi vesentlig sysselsettingsvekst i regionen, med unntak av evt. oppstart av kobberutvinning i Nussir i Kvalsund. Innenfor marine næringer forventes eventuell vekst i oppdrett og nye næringer å gå parallelt med omstrukturering i tradisjonelle fiskerinæringen. Det er derfor i dag få holdepunkter for at andre næringer skal gi vekstimpulser på linje med petroleumsnæringen. Da er det kanskje mer sannsynlig at offentlige investeringer i sykehus, ny flyplass, veg og annen infrastruktur vil bidra med slike vekstimpulser. Men evt. fravær av offentlige investeringer, særlig innenfor sykehussektoren, kan faktisk gi impulser til nedgang i stedet for vekst.

Referanser

- Angell, E, M. Aure, I. Lie, T. Ringholm, V. Nygaard (2013): *Attraktive lokalsamfunn og arbeidsmarkedsregioner i Nord-Norge*. Rapport 2013:7, Norut Alta-Áltá.
- Didriksen, T-A et al. (2013). *Sektoranalyse av mineralnæringen i Nord-Norge: Status og potensial mot 2030*. Vista analyse og SWECO.
- Enger, A. et al. (2013). *Sektoranalyse av reiselivsnæringen i Nord-Norge*. Menon og Nordlandsforskning.
- Espelien, A. et al. (2013). *Sektoranalyse av annen industri og næringsvirksomhet i Nord-Norge*. Menon.
- Halvorsen, K.W et al. (2013). *Sektoranalyse av fornybar energi i Nord-Norge*. Analyse og strategi, Multiconsult og Kunnskapsparken Bodø.
- Lie, I., I. B. Nilssen og L. H. Vik (2013): Kompetanse og arbeidskraftbehov i næringslivet i Finnmark. Norut Alta Arbeidsnotat 2013:1004. www.norut.no
- Karlstad S., I. Lie og I. B. Nilssen (2011): Konjunkturbarometer Hammerfest. Vår 2011. Norut Alta Rapport 2011:3. www.norut.no
- Kunnskapsparken Bodø (2014): Levert 2013.
- Muotka, J. S. (2011): Delutredning samfunn tilknyttet reguleringsplan med KU. Konsekvensutredning for planlagt gruvedrift i Nussir og Ulveryggen i Kvalsund kommune. Bedriftskompetanse.
- Rogne, A. F. og M. Tønnessen (2014): Hvor godt treffer befolkningsframskrivingene for kommunene? Økonomiske analyser 4/2014. SSB. www.ssb.no
- Roksvaag K. og I. Texmon (2012). Arbeidsmarkedet for helse- og sosialpersonell fram mot 2035. Dokumentasjon av beregninger med HELSEMOD 2012. Rapporter 2012/14. Statistisk sentralbyrå.
- Statistisk sentralbyrå (2014): Registerbasert sysselsettingsstatistikk (RegSyss). Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere. www.ssb.no
- Statistisk sentralbyrå (2014): Befolkningsstatistikk; befolkningsstruktur, befolkningsendringer, innvandrere, befolkningsframskrivninger. www.ssb.no
- Tønnessen, M, Å. Cappelen og T. Skjerpen (2014): Befolkningsframskrivninger 2014-2100: Inn- og utvandring. Økonomiske analyser 4/2014. SSB. www.ssb.no
- Winther, U. et al. (2013). *Sektoranalyse for de marine næringene i Nord-Norge*. SINTEF, Norut og Havforskningsinstituttet.
- Aase, K. N., M. Tønnessen og A. Syse (2014): Befolkningsframskrivingene. Dokumentasjon av modellene BEFINN og BEFREG. Statistisk sentralbyrå, Notater 2014/23. www.ssb.no

Vedleggstabeller

Befolkningsframskriving alternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) Hammerfest kommune 2014-2027 fordelt på kjønn og alder

2004 Hammerfest MM-2MM	Antall årskul	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
0 år	1	73	64	65	65	67	67	68	68	67	67	68	68	67	67
1-5 år	5	355	354	328	315	319	330	326	333	337	337	338	339	337	336
6-12 år	7	415	438	469	486	492	486	496	491	485	485	456	460	471	469
13-15 år	3	184	188	181	177	179	184	182	196	207	204	241	232	203	197
16-19 år	4	264	251	242	237	243	254	249	244	251	252	263	276	301	315
20-24 år	5	409	411	415	404	376	358	361	355	344	350	358	348	346	354
25-29 år	5	436	441	455	434	451	461	458	462	462	431	410	411	403	391
30-34 år	5	371	384	396	421	427	437	441	450	446	457	455	454	452	450
35-39 år	5	348	356	368	367	362	374	387	399	422	430	438	441	450	446
40-44 år	5	429	414	392	365	351	357	365	377	381	380	389	398	408	430
45-49 år	5	425	433	441	453	455	437	424	406	387	377	378	385	394	398
50-54 år	5	345	350	367	378	397	421	434	442	455	459	442	430	414	395
55-59 år	5	271	275	281	308	320	335	344	361	370	390	413	425	434	447
60-64 år	5	275	277	270	257	259	258	267	272	296	307	324	333	349	358
65-69 år	5	251	260	275	288	266	257	263	253	244	245	246	252	257	283
70-74 år	5	177	192	204	199	218	227	235	247	259	240	232	238	229	221
75-79 år	5	109	103	112	129	145	149	159	169	168	183	192	200	210	222
80-84 år	5	71	75	74	67	75	79	76	83	96	108	111	120	129	125
85-89 år	5	46	42	44	44	39	39	43	42	37	43	47	44	49	57
90+ år	10+	14	16	14	13	14	18	18	21	20	18	21	22	22	19
Sum		5268	5324	5399	5407	5455	5528	5596	5671	5724	5772	5822	5876	5925	5980
Kvinner	1	69	60	62	63	65	67	68	67	68	68	68	68	67	66
0 år	5	310	320	306	309	312	310	311	319	325	329	330	331	331	330
1-5 år	7	416	424	441	434	428	440	428	433	437	429	434	440	439	442
6-12 år	3	174	170	174	179	186	186	200	192	197	189	193	193	188	194
13-15 år	4	241	248	233	245	236	237	239	243	243	262	256	250	265	250
16-19 år	5	385	372	374	343	340	342	340	330	331	324	325	330	327	349
20-24 år	5	363	387	418	424	423	415	404	404	387	378	372	372	364	364
25-29 år	5	327	327	328	338	348	368	389	415	420	420	408	398	395	380
30-34 år	5	303	301	305	307	318	335	336	339	347	356	370	390	414	420
35-39 år	5	413	416	382	359	328	316	314	316	322	331	344	347	348	358
40-44 år	5	375	364	391	405	415	418	419	388	370	341	327	326	329	332
45-49 år	5	329	340	343	341	359	374	362	391	405	413	415	414	388	370
50-54 år	5	290	311	312	314	314	320	331	335	331	349	363	353	379	394
55-59 år	5	260	245	260	273	275	284	307	308	308	308	312	322	327	325
60-64 år	5	252	252	257	276	282	250	238	251	264	267	274	297	296	299
65-69 år	5	177	191	199	209	213	240	240	244	263	268	238	231	242	253
70-74 år	5	119	128	135	122	143	162	176	181	192	196	218	219	223	239
75-79 år	5	102	98	92	98	98	97	107	111	100	120	134	147	152	158
80-84 år	5	77	68	72	72	70	67	66	61	68	66	66	71	74	70
85-89 år	5	37	39	38	46	43	40	39	39	47	42	40	38	40	42
90+ år	10+	5019	5061	5122	5157	5196	5268	5314	5367	5425	5456	5487	5537	5588	5635
Sum		5019	5061	5122	5157	5196	5268	5314	5367	5425	5456	5487	5537	5588	5635
Begge kjønn 0 år	1	142	124	127	128	132	134	136	135	135	135	136	136	134	133
1-5 år	5	665	674	634	624	631	640	637	652	662	666	668	670	668	666
6-12 år	7	831	862	910	920	920	926	924	924	922	893	890	900	910	911
13-15 år	3	358	358	355	356	365	370	382	388	404	423	434	425	391	391
16-19 år	4	505	499	475	482	479	491	488	487	484	514	519	526	566	565
20-24 år	5	794	783	789	747	716	700	701	685	675	674	683	678	673	703
25-29 år	5	799	828	873	858	874	876	862	866	849	809	782	783	767	755
30-34 år	5	698	711	724	759	775	805	830	865	866	877	863	852	847	830
35-39 år	5	651	657	673	674	680	709	723	738	769	786	808	831	864	866
40-44 år	5	842	830	774	724	679	673	679	693	703	711	733	745	756	768
45-49 år	5	800	797	832	858	870	855	843	794	757	718	705	711	723	730
50-54 år	5	674	690	710	719	756	795	796	833	860	872	857	844	802	765
55-59 år	5	561	586	593	622	634	655	675	696	701	739	776	778	813	841
60-64 år	5	535	522	530	530	534	542	574	580	604	615	636	655	676	683
65-69 år	5	503	512	532	564	548	507	501	504	508	512	520	549	553	582
70-74 år	5	354	383	403	408	431	467	475	491	522	508	470	469	471	474
75-79 år	5	228	231	247	251	288	311	335	350	360	379	410	419	433	461
80-84 år	5	173	173	166	165	173	176	183	194	196	228	245	267	281	283
85-89 år	5	123	110	116	116	109	106	109	103	105	109	113	115	123	127
90+ år	10+	51	55	52	59	57	58	57	60	67	60	61	60	62	61
Sum		10287	10385	10515	10564	10651	10796	10910	11038	11159	11228	11309	11413	11513	11615

Befolkningsframskriving hovedalternativet (MMMM) Hammerfest kommune 2014-2027

fordelt på kjønn og alder

2004 Hammerfest		Antall årskul																														
MMMM	Menn	0 år	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27			
Kvinner	1-5 år	5	355	350	326	317	323	338	340	339	349	357	361	366	369	370	370	370	370	370	370	370	370	370	370	370	370	370	370	370		
	6-12 år	7	415	442	473	490	494	488	496	491	485	470	468	474	487	491	491	491	491	491	491	491	491	491	491	491	491	491	491	491		
	13-15 år	3	184	190	185	185	187	192	192	204	213	236	241	232	209	203	203	203	203	203	203	203	203	203	203	203	203	203	203	203	203	
	16-19 år	4	264	255	248	247	255	266	262	258	265	268	277	290	309	319	319	319	319	319	319	319	319	319	319	319	319	319	319	319	319	
	20-24 år	5	409	431	447	454	408	408	409	399	390	394	400	390	390	396	396	396	396	396	396	396	396	396	396	396	396	396	396	396	396	
	25-29 år	5	436	451	479	482	451	523	524	526	522	499	484	481	473	461	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	
	30-34 år	5	371	382	394	419	429	443	443	455	468	476	493	497	502	500	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	498	
	35-39 år	5	348	360	372	375	374	384	393	393	405	424	434	446	455	468	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	474	
	40-44 år	5	429	418	398	379	373	383	391	397	397	400	407	414	422	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	
	45-49 år	5	425	435	447	461	467	451	442	428	411	405	406	413	422	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440	440
50-54 år	5	345	352	369	380	399	425	440	450	465	473	460	440	423	404	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	
55-59 år	5	271	277	283	308	320	337	346	363	374	394	419	433	444	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	457	
60-64 år	5	275	277	270	259	263	260	267	272	298	307	326	333	349	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	360	
65-69 år	5	251	260	255	290	268	259	265	255	246	249	248	254	259	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	285	
70-74 år	5	177	192	204	199	218	227	237	247	259	242	234	231	230	223	223	223	223	223	223	223	223	223	223	223	223	223	223	223	223	223	
75-79 år	5	109	103	112	129	145	149	159	169	168	183	192	200	210	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	
80-84 år	5	71	75	74	67	75	79	76	83	96	108	111	120	129	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	125	
85-89 år	5	46	42	44	44	39	39	43	42	37	43	47	44	49	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	
90+ år	10+	14	16	14	13	14	18	18	21	20	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	
Sum		5268	5372	5481	5567	5651	5732	5820	5895	5978	6052	6126	6192	6257	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	6324	
Kvinner	0 år	1	69	62	65	67	69	70	71	72	72	72	72	72	71	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	
	1-5 år	5	310	322	308	315	320	318	323	331	339	345	348	349	351	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	350	
	6-12 år	7	416	428	447	446	436	450	438	445	449	441	450	458	449	464	464	464	464	464	464	464	464	464	464	464	464	464	464	464	464	
	13-15 år	3	174	176	181	176	190	190	204	198	201	195	199	201	196	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
	16-19 år	4	241	248	235	249	240	241	245	249	251	268	262	258	273	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260
	20-24 år	5	385	386	400	387	390	386	390	368	363	358	357	358	357	373	373	373	373	373	373	373	373	373	373	373	373	373	373	373	373	373
	25-29 år	5	363	391	426	438	443	447	444	448	448	439	436	430	428	422	414	414	414	414	414	414	414	414	414	414	414	414	414	414	414	414
	30-34 år	5	327	329	342	342	356	372	372	393	417	426	432	430	428	427	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426
	35-39 år	5	303	307	313	317	328	343	344	336	349	359	368	380	398	420	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426	426
	40-44 år	5	413	422	388	371	349	334	332	334	332	351	360	365	368	363	376	376	376	376	376	376	376	376	376	376	376	376	376	376	376	376
45-49 år	5	375	368	399	415	429	430	431	404	386	361	349	350	353	356	356	356	356	356	356	356	356	356	356	356	356	356	356	356	356	356	
50-54 år	5	329	340	347	345	363	378	370	397	397	411	419	423	424	402	386	386	386	386	386	386	386	386	386	386	386	386	386	386	386	386	
55-59 år	5	290	311	312	312	318	329	333	329	333	329	347	361	355	379	394	394	394	394	394	394	394	394	394	394	394	394	394	394	394	394	
60-64 år	5	260	247	260	273	275	284	303	308	308	308	306	310	320	325	333	333	333	333	333	333	333	333	333	333	333	333	333	333	333	333	
65-69 år	5	252	252	257	276	282	250	238	251	264	264	267	276	296	297	296	297	297	297	297	297	297	297	297	297	297	297	297	297	297	297	
70-74 år	5	177	191	199	209	213	238	240	244	264	263	268	238	231	242	253	239	239	239	239	239	239	239	239	239	239	239	239	239	239	239	
75-79 år	5	119	128	135	122	143	162	176	181	192	196	218	219	223	229	229	229	229	229	229	229	229	229	229	229	229	229	229	229	229	229	
80-84 år	5	102	98	92	98	98	97	107	111	100	120	134	147	152	158	158	158	158	158	158	158	158	158	158	158	158	158	158	158	158	158	
85-89 år	5	77	68	72	72	72	67	67	61	68	66	66	66	71	74	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	
90+ år	10+	37	39	38	46	43	40	39	39	47	42	42	40	38	40	42	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	
Sum		5019	5107	5198	5279	5342	5414	5478	5541	5609	5658	5703	5767	5830	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	5878	
Begge kjønn 0 år	1-5 år	1	142	124	129	134	138	142	144	145	147	147	148	148	146	145	145	145	145	145	145	145	145	145	145	145	145	145	145	145	145	
	6-12 år	7	831	870	930	936	930	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	936	
	13-15 år	3	358	362	361	366	377	382	396	402	414	431	440	433	405	403	403	403	403	403	403	403	403	403	403	403	403	403	403	403	403	
	16-19 år	4	505	503	483	496	495	507	508	507	516	536	539	548	582	579	569	569	569	569	569	569	569	569	569	569	569	569	569	569	569	569
	20-24 år	5	794	817	847	841	820	794	789	767	753	752	757	750	747	769	769	769	769	769	769	769	769	769	769	769	769	769	769	769	769	
	25-29 år	5	799	842	905	920	954	970	968	974	961	935	914	909	895	875	875	875	875	875	875	875	875	875	875	875	875	875	875	875	875	
	30-34 år	5	698	711	726	761	785	815	848	885	902	925	927	930	927																	

Befolkningsframskriving alternativet med høy innvandring (MMMh) Hammerfest kommune 2014-2027 fordelt på kjønn og alder

2004 Hammerfest		Antall årskull		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
MMMh	Menn	0 år		73	64	67	69	73	75	75	76	78	79	79	80	79	80
		1-5 år	5	355	352	328	319	324	343	346	358	367	373	380	385	390	392
		6-12 år	7	415	443	478	493	498	495	505	497	493	481	480	489	507	513
		13-15 år	3	184	191	185	186	189	193	194	207	219	239	243	238	216	212
		16-19 år	4	264	255	249	249	258	270	267	263	270	276	285	299	320	331
		20-24 år	5	409	432	449	457	437	414	419	412	399	404	414	408	408	415
		25-29 år	5	436	453	481	491	519	531	537	538	536	515	502	502	498	488
		30-34 år	5	371	384	395	423	437	457	467	487	494	512	521	524	528	525
		35-39 år	5	348	363	374	378	389	389	405	417	438	452	468	479	498	506
		40-44 år	5	429	419	400	381	373	383	390	404	409	411	422	436	445	466
		45-49 år	5	425	437	448	464	469	457	448	437	421	417	424	430	441	450
		50-54 år	5	345	352	369	382	405	432	445	456	472	479	468	462	451	439
		55-59 år	5	271	277	283	309	320	338	350	365	379	400	427	439	450	466
		60-64 år	5	275	277	270	259	263	261	268	273	299	310	327	336	352	363
		65-69 år	5	251	260	275	290	269	256	265	256	246	250	250	258	262	286
		70-74 år	5	177	192	204	199	218	227	237	247	259	243	235	238	231	223
		75-79 år	5	109	103	112	129	145	149	159	169	168	183	192	200	210	222
		80-84 år	5	71	75	74	67	75	79	76	83	96	108	111	120	129	125
		85-89 år	5	46	42	44	44	39	39	43	42	37	43	47	44	49	57
		90+ år	10+	14	16	14	13	14	18	18	21	20	18	21	22	22	19
		Sum		5268	5387	5499	5602	5705	5809	5914	6009	6100	6193	6296	6389	6486	6578
	Kvinner	0 år	1	69	60	63	65	68	71	72	72	72	73	75	76	76	76
		1-5 år	5	310	323	309	316	321	324	328	340	347	355	363	364	368	371
		6-12 år	7	416	429	448	448	443	457	446	451	460	452	463	476	479	483
		13-15 år	3	174	173	176	182	191	192	209	200	204	199	205	207	202	210
		16-19 år	4	241	249	235	249	241	244	249	252	255	274	270	266	282	269
		20-24 år	5	385	387	401	389	394	390	389	374	374	366	369	372	371	386
		25-29 år	5	363	394	430	447	456	455	457	465	455	445	453	449	443	439
		30-34 år	5	327	331	335	347	362	383	407	431	443	449	450	455	458	454
		35-39 år	5	303	308	314	320	334	347	355	359	369	383	399	419	441	456
		40-44 år	5	413	422	388	373	351	341	339	344	351	362	375	380	387	397
		45-49 år	5	375	370	399	417	433	434	436	410	394	370	362	362	368	373
		50-54 år	5	329	340	348	346	365	381	373	399	416	426	430	433	410	394
		55-59 år	5	290	312	312	313	312	330	330	335	334	351	366	359	386	402
		60-64 år	5	260	247	260	274	276	284	308	308	309	309	315	323	326	326
		65-69 år	5	252	252	257	276	284	251	241	252	264	270	277	300	301	301
		70-74 år	5	177	191	199	209	213	239	241	244	263	269	238	232	244	254
		75-79 år	5	119	128	135	122	143	162	176	181	192	196	218	219	223	241
		80-84 år	5	102	98	92	98	98	97	107	111	100	120	134	147	152	158
		85-89 år	5	77	68	72	72	70	67	66	61	68	66	66	71	74	70
		90+ år	10+	37	39	38	46	43	40	39	39	47	42	40	38	40	42
		Sum		5019	5121	5211	5309	5398	5479	5568	5628	5717	5787	5868	5948	6031	6102
	Begge kjønn	0 år	1	142	124	130	134	141	146	147	148	150	152	154	156	155	156
		1-5 år	5	665	675	637	635	645	667	674	698	714	728	743	749	758	763
		6-12 år	7	831	872	926	941	941	952	951	948	953	933	943	965	986	996
		13-15 år	3	358	364	361	368	380	385	403	407	423	438	448	445	418	422
		16-19 år	4	505	504	484	498	499	514	516	515	525	550	555	565	602	600
		20-24 år	5	794	819	850	846	831	804	808	786	773	770	783	780	779	801
		25-29 år	5	799	847	911	938	915	986	994	1003	991	970	955	951	941	927
		30-34 år	5	698	715	730	770	799	840	874	919	937	961	971	979	986	979
		35-39 år	5	651	671	688	698	714	736	760	776	807	835	867	898	939	962
		40-44 år	5	842	841	788	754	724	724	729	748	760	773	797	816	832	863
		45-49 år	5	800	807	847	881	902	891	884	847	815	787	786	792	809	823
		50-54 år	5	674	692	717	728	770	813	818	855	888	905	898	895	861	833
		55-59 år	5	561	589	595	622	632	658	680	701	713	751	793	798	836	868
		60-64 år	5	535	524	530	533	539	545	576	581	608	619	642	659	678	680
		65-69 år	5	503	512	532	566	553	510	506	508	510	520	527	558	583	587
		70-74 år	5	354	383	403	408	431	466	438	491	522	512	473	470	475	477
		75-79 år	5	228	231	247	251	288	311	335	350	360	379	410	419	433	463
		80-84 år	5	173	173	166	165	173	176	183	194	196	228	245	267	281	283
		85-89 år	5	123	110	116	116	109	106	109	103	105	109	113	115	123	127
		90+ år	10+	51	55	52	59	57	58	57	60	67	60	61	60	62	61
		Sum		10287	10508	10710	10911	11103	11288	11482	11637	11817	11980	12164	12337	12517	12680

Postboks 1463
9506 Alta
Besøksadr. Kunnskapsparken, Markedsgata 3

Internett: www.norut.no/alta/
E-post: post@finnmark.norut.no
Telefon +47 78 45 71 00
Telefaks +47 78 45 71 01
Foretaksnummer NO 983 551 661 MVA

Norut Alta er et forskningsinstitutt i forskningskonsernet Norut

**HAMMERFEST
KOMMUNE**

Revidering av kommuneplanens samfunnsdel 2015-2027 Vedlegg til innspillsdokument

Dokumentasjon på medvirkningsprosess

09.03.2015

1 INNHOLD

2	MEDVIRKNING – TEMA TRIVSEL, LIVSKVALITET OG OPPVEKST.....	3
3	MEDVIRKNING – TEMA UNG I HAMMERFEST 2027	11
4	MEDVIRKNING TEMA KUNNSKAP OG KOMPETANSE	18
5	MEDVIRKNING – TEMA NÆRINGSUTVIKLING	20
6	MEDVIRKNING – TEMA KOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON OG ØKONOMI	25
7	INNSPILL FRA FOLKEMØTET I FORSØL 15. JANUAR 2015	28
8	OPPSUMMERING FRA FOLKEMØTET I AKKARFJORD 19. JANUAR 2015.....	30
9	INNSPILL FRA FOLKEMØTET I HØNSEBY 20. JANUAR 2015	32
10	OPPSUMMERING FRA FOLKEMØTE I KÅRHAMN 29. JANUAR 2015	34

2 MEDVIRKNING – TEMA TRIVSEL, LIVSKVALITET OG OPPVEKST

HAMMERFEST KOMMUNE

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2015 – 2027

Hammerfest kommunestyre har i kommunal planstrategi vedtatt revidering av kommuneplanens samfunnsdel med oppstart i 2014. Hovedmålet med planarbeidet er å utarbeide en revidert kommuneplan, samfunnsdel for perioden 2015-2027, som gir mål og strategier for langsiktig og bærekraftig samfunnsutvikling av Hammerfest kommune. Det er etablert ulike temagrupper i arbeidet, og et av temaene er **trivsel, livskvalitet og oppvekst**.

Arbeidet er godt i gang, og det har vært gjennomført en bred medvirkningsprosess som grunnlag for innspill til politisk behandling.

MEDVIRKNINGSPROSESS

For å sikre god og bred medvirkning er det gjennomført folkemøte, satt opp veggaviser på ulike steder i kommunen, vært avholdt «gjestebud» og cafébord. I tillegg har Facebooksiden «Hva er det gode liv for alle i Hammerfest kommune de neste 12 årene?» vært åpen gjennom hele perioden.

Folkemøte/fremtidsverksted

Folkemøtet/fremtidsverksted ble avholdt 25.11.14 kl. 18-21 på Scandic hotell. Antall deltakere var 42 stykker.

Møtet ble åpnet av prosjektleder. Deretter et kulturelt innslag fra BURT, barne- og ungdomsrevy og teaterlag.

Det var seks inviterte innledere som snakket om temaet »Det gode liv i Hammerfest de neste 12 år» fra ulike perspektiver på bolyst; mangfold, folkehelse, kultur og idrett, frivillighet og oppvekst.

Etter innledningsforedragene ble temaene diskutert i grupper som la frem forslag til tiltak.

Engasjementet var godt, og det kom frem mange gode tiltak.

Innspillene presenteres på de neste sidene, og er ikke i prioritert rekkefølge.

Perspektiv	Tema	Innspill / Tiltak
Mangfold og bolyst <i>Defineres her som kulturelt, etnisk, sosialt, politisk og funksjonelt</i>	Holdningsendring og mangfold	Må begynne med oss selv og lære av barna som har en naturlig åpenhet mot omgivelsene. Ha mot til å bli kjent med nye naboer, mennesker i nærmiljøet med annen bakgrunn / innvandrerbakgrunn.
	Deltakelse i lokalsamfunnet	Alle skal kunne delta, uavhengig av bakgrunn.
	Ungdom og medvirkning	Ungdommens stemme må høres / tydeligere stemme i samfunnsdebatten.
	Fokus på å snakke sammen, se hverandre i øynene	Mobilfrie skoler og teknologifrie fritidstilbud. Foreldre må være forbilder i forhold til tilgjengelighet og det å «logge av».
	Mangfold i arbeidslivet og i politikk, kommuneledelse	Fremmedspråklige også i lederstillinger i det private næringsliv, og i kommunen. Personer med innvandrerbakgrunn representert i det politiske liv, kommunestyre etc.
	Lavterskel aktivitet / der man møtes (balløkke, frisbeegolf m.m.)	Det kan bli for mye organisering og ledelse i idrettstilbud. Barnetråkk for å vise vei til lavterskel aktivitet (der barn og unge møtes).
	Teknologi og møteplasser	Gir nye muligheter for kommunikasjon. Når ut til mange. Eks. uorganiserte grupper som oppfordrer til

		joggeturer etc. via Facebook
Folkehelse og bolyst	Ettervern for psykisk syke og rusavhengige	«Beredskapsgruppe»; bestående av nødvendig personale som kan ta i mot brukere når de skrives ut av institusjon.
		Hjelpetelefon; et fast telefonnummer til lokalt hjelpeapparat som kan brukes den første tiden etter utskriving.
		Tiltakspakke; behandling, trening, bolig (små boliger med personale), aktiviteter og personale på fellesarealer.
	Arbeid med bistand	Øke kommunal innsats sammenlignet med i dag. Flere arbeidsplasser, større variasjon på type arbeid.
	Ungdom og arbeid	Stimuleringstilskudd til arbeidsgivere som har et arbeidstilbud til ungdom.
Kultur, idrett og bolyst	Ansvarliggjøring	Alle må ta ansvar, kommunen, lag og foreninger, frivillige organisasjoner.
	Holdningsendring	Holdningsendring innenfor kultur og idrett- spesielt rettet mot tilflyttere og innvandrere. Ivaretagelse for integrering.
	Grønt areal	Oppgradere de grønne arealene vi har (Jansvannet, Storvannet).
		Trekke inn pensjonister i forskjønningsarbeidet.
		Treningsapparater i parker, boligområder m.m.
	Flere idrettsanlegg	Utbedring av eksisterende anlegg.
	Mangfoldsdag (kommunen som arrangør)	Informere om ulike aktiviteter.
		Skape varige relasjoner

		mellom folk
	Nettside for informasjon om aktiviteter	Starte fra starten av/ begynne på nytt (for dårlig det vi har).
Bolyst og frivillighet <i>(i distriktene)</i>	Bosetting i kommunens distriktsområder	Beholde folketall Anskaffe «reserveboliger» for folk som ønsker å prøve å bo en periode på Seiland. Mye uutnyttet boligareal som bør benyttes.
		Beholde ungdom.
		Beholde eldre. Skaffe eldreboliger.
		Godt skoletilbud – redd skolen.
	Infrastruktur	Sikre telefon og internettforbindelse.
		God fastlandsforbindelse.
		Hjelp hos naboer = Frivillighet. Frivilligheten lever i beste velgående i distriktene.
Oppvekst og bolyst	Bolig	Mulighet for å skaffe en anstendig bolig er sentralt for oppvekst.
	Vedlikehold av bygg	Vedlikehold av kommunale boliger og ande offentlige bygg.
	Legge mer til rette for uteaktiviteter	Sykkelstier, lysbelagte turstier og skianlegg, sparkeføre (uten strøsand), tilrettelegging for funksjonshemmede.
	Allsidige aktiviteter	Ha tilbud om aktiviteter for alle aldre, behov og ulike funksjonshemminger. Allsidig aktivitet, særlig ved Storsvannet.
		Lettere finne informasjon om aktiviteter, særlig til nyinnflyttede.

Veggavis

Hammerfests befolkning har hatt mulighet å komme med forslag til hva det gode liv er i Hammerfest de neste 12 år, via veggavis som var hengt opp på arbeidsplasser, frivilligsentralen, voksenopplæringen, ungdomsskole og videregående skole.

Perspektiv	Tema	Innspill / Tiltak
Mangfold og bolyst	Harmoni	At alle er likeverdige uansett legning, hudfarge og livsstil
		Flerkulturelt samfunn
		En god innvandrertjeneste
	Næringsutvikling	Nok arbeid
		Bruktbutikk til byen
		Flere og varierte butikker
Folkehelse og bolyst	Frihet til å leve det livet en ønsker seg	
	Sanitetsbadet	Pusse opp basseng og garderober
	Bedre veier	Sykkelfelt på vei
		Gang og sykkelstier overalt
		Isfrie veier/fortau over hele byen
		Fortau og veier hvor en kan benytte spark
		Lys i turstier
		Bedre skilting hvor ting er
		Bilfritt sentrum
		Gågate med tak
	Energikilder	Avskaffe utvinning av fossilt brensel og erstatte med bærekraftige/fornybare energikilder
	Eldre innbyggere	Mer hjelp til eldre som bor hjemme
	Rusmisbrukere	En velfungerende rus- og psykiatritjeneste
		Et godt ettervern for rusmisbrukere
Kultur, idrett og bolyst	Storhall	Flerbruksmuligheter - Klatring
	Flere turhytter	På Tyven og Storfjellet.

	Bedre bymiljø	Gjøre byen finere - Omsorg for plener, busker og blomster - Plante nye og stelle det som finnes - Unngå stier over plener - Strandpromenade
		På rådhusplassen
	Skøytebane	På Storvannet og Jansvannet
	Sommercrossbane	
	Spisesteder	Tilrettelegge ved sjøkanten
	Rådhusplassen	Lag et levende sentrum - Bort med biler - Kafeer - Boder
	Bowlingbane	
	Plante flere trær innenfor gjerdet	
	Turnhall	
	Innendørs paintballhall	
	Oppgraderte lekeplasser	Over hele byen
	Gapahuk og bålplasser	I turløyper
Frivillighet og bolyst	Nærhet i små lokalsamfunn	Se naboer
	Bevare Frivillighetssentralen	
Oppvekst og bolyst	Reisemuligheter	Ny flyplass Terminalbygg i havna med venterom og overbygg for båttrafikk Flere bussavganger og bedre rutetabell
	Båtplasser i sentrum	Eventuelt spleise på båt
	Gode skoler og barnehager	Over hele byen
	Studenter	Billigere studenthybler
		Studentkro

Gjestebud og cafébord

Det ble gjennomført ett av seks planlagte gjestebud. Dette foregikk i hjemmet hos en vert, med hans/hennes venner og bekjente. Det ble også gjennomført et cafébord, med diskusjon rundt bordet på en av byens kafeer.

Perspektiv	Tema	Innspill / Tiltak
Mangfold og bolyst	Frivillighet	Legge til rette for at lag og foreninger kan ha tilgang på lokaler til sin virksomhet.
		Samarbeide med frivillige og ulike lag om turer for pensjonister på dagtid.
		Organisere gå-grupper i regi av frivillige.
	Boliger	Ulike boalternativer. Tilby trygge og gode lånebetingelser som gir mulighet for kjøp av egen bolig.
Folkehelse og bolyst	Infrastruktur	Bedre bussforbindelser
		Lesbare og forståelige rutetabeller
		Gratis buss hele året
		Bedre av/påstigning utenfor AKS
		Redusere parkeringsbetalte områder
		Rimeligere parkering
		Flybuss til Alta bør øke avgangene
		For høye flypriser fra Hammerfest
		Større politisk aktivitet for flyplass på Grøtnes
		Bevare og utvikle sykehuset Flere sykehjemsplasser
Kultur, idrett og bolyst		Merke turstier
		Lengre lysløyper
		Byens fotballbane
		Hammerfest stadion som byens fotballbane.
		Mulighet for leie av kommunale turhytter.
Oppvekst og	Nettverk småbarnsfamilier	Døgnåpen barnehage, barnevaktordning for

bolyst	tilflyttere uten familienettverk.
---------------	-----------------------------------

Facebook

Facebooksiden «Hva er det gode liv for alle i Hammerfest kommune de neste 12 årene?», har vært åpen gjennom hele perioden.

Perspektiv	Tema	Innspill / Tiltak
Kultur, idrett og bolyst	Hammerfest utad	Service, godt humør, pågangsmot, hjertevarme og sjarmer kjennetegner byen vår.
	Levende sentrum	Parkeringsavgiftene må ned, de er for høye.
Folkehelse og bolyst	Ettervernsprosjektet	Må bestå, da det betyr mye for mennesker som sliter med eller annen form for rus. Det handler om likeverd og om å gi mennesker en sjanse til å komme tilbake til samfunnet.

VEIEN VIDERE

Hammerfest kommune ønsker å takke kommunens innbyggere for et godt engasjement og flott medvirkning. Innspill som har kommet frem i de ulike medvirkningsprosessene vil bearbeides i det videre planarbeidet, hvor det skal utarbeides forslag til mål og strategier for de neste 12 årene i kommunen.

Takk til hver og en som har bidratt!

3 MEDVIRKNING – TEMA UNG I HAMMERFEST 2027

Paneldebatt 20.11.2014 – «Ka e viktig for dæ»

Forbedret kollektiv-transport (ikke tilfredsstillende i dag)

- Flere ruter og hyppigere avganger
 - Større mulighet for å komme seg til og fra aktiviteter
- Samhandling mellom Boreal og skolene
 - Rutetider bør legges opp etter skolestart/ slutt.
- Opplyse flere om Funk kortet, bra og billig
- Flere busser -> Miljøvennlig by å bo i

Utdanning – bekymring frafall i videregående opplæring

- Bedre lærlingetilbud
- Satsning på yrkesfag
- Økte studiemuligheter i Hammerfest:
 - Bredere høyskole/ universitetstilbud
 - Må kunne konkurrere med andre byer om studenter.
 - Bli en attraktiv by å bo i
- Leksehjelp i ungdomsskole
- Tidlig intervensjon -> bedre skolehverdag
- Bedre oppfølgingstilbud fra PPT og rådgivere i ungdomsskole og videregående opplæring
- Bruke talerett i kommunestyret mer aktivt enn i dag – ungdomsrådet

Byutvikling

- Vanskelig for unge å komme inn på boligmarkedet/ etablere seg med de høye prisene vi har i dag, samt høye leiepriser
- Bygge flere boliger og tilpasse skatt til eiendomsmarkedet
- Bygge mer spredt, mot Akkarfjord, og gjøre det mer attraktivt å bo

	der. Innlemme Akkardfjord i Hammerfest i større grad. • Bygge boliger på Prærien, Baksalen, Akkarfjord. • Bygge høyt i sentrum.
Rådhusplassen - et mer attraktivt og levende sentrum	• Brosteintorg, benkeplasser, blomster, naturlig møteplass for alle • Gågatepreg, transportfri sone • Mulighet for konsertarrangementer • Mulighet for å ha permanente salgsboder, ala Tromsø • Burger King • Bedre shoppingmuligheter enn i dag.
Fraflytting – hvorfor?	• Liten by • Se mer av verden • Bedre shopping i andre byer • Mer kaféliv i andre byer • Klima kan være en utfordring for noen • Begrensede muligheter til å reise • Viktig å utvikle planer for flyplass på Grøtnes • Kystvei fra Alta til Hammerfest • For lite fritidsaktiviteter • Lite sosialt som skjer
Fritidsaktiviteter – Hva trenger vi mer av?	• Bootleg gjør en viktig jobb ☺ • Videreføring av byutvikling • Bowlinghall i sentrum, på kaia. • Gode fritidstilbud ◦ gjør at ungdom trekkes mer mot positive miljøer og aktiviteter • Støtte opp om de mindre aktivitetene som sliter økonomisk. Mangfold i aktiviteter er viktig!

Innspill fra Open Space 20.11.2014

Hvordan ser Rådhusplassen ut om 12 år?

- Roboter overalt
- Folk går på rådhusplassen for det er flere butikker og restauranter
- Egen bod for Bootleg Event
- Wipeout Sone
- Sinsykt mye mer ungdomstilbud
- Gågate med blomster
- Utekafe som bygges inn slik at den kan brukes på vinteren også. Med varmelamper
- Seilskuta rives
- Internasjonale boder med mat

Ungdom om 12 år. Kordan vil du at dæm skal ha d?

- Ungdom er for det meste interessert i gaming, og vil være det om 12 år også. Men det vil være flere typer spill, spillstasjoner, og Pc. Det vil også spilles mer som lag og team.
- Bootleg event skal være et stort eventbyrå.
- Bedre uteliv
- Jeg vil at ungdom om 12 år skal være mer aktive og ikke bare sitte inne med pc. Vil ha flere tilbud som bowling og pingpong.
- Vil at det skal være kanonball-lag her i Hammerfest

Drømmedag: Kordan e min drømmedag i Hammerfest?

- Bowlinghall åpner
- Burger King/ Mc Donalds åpner
- Justin Bieber kommer til Hammerfest
- One direction kommer

	• Stort LAN • Nudelsjappe • Paintballbane • Muligheter for Cosplay • Gå på et stort marked • Masse shopping • Når Vetle blir ordfører i Hammerfest • Vi får en egen applebutikk her • Hayley Williams kommer • Lage flere filmer om Hammerfest
Ordfører for en dag: Ka ville æ bestemme:	• Stor konsertscene • Senke leilighetsprisene • Ikke gi så masse til fotball, men prioritere mindre idretter som kanskje sliter mer økonomisk. • Åpnet sushibar, og frozen youghurt • Øke satsning på lærlinger • Gi mer penger til Bootleg event • Starte kanonball lag og tilpasse busstilbudet fra Rypefjord • Åpnet en ny hall i nærheten av sentrum, blandethall for gaming, bordtennis, kjøpe/selgemarked. • Eksotisk godteri i butikk som ikke de andre butikkene har • Kostymebutikk og utstillingshall. • Sørget for at Hammerfest skolen ble best i verden • Gitt mer støtte til kultur for unge, som flere konserter på AKS rettet mot ungdom.
Ka e bra i Hammerfest?	• Bootleg event • Bootleg ungdomshus • Ordfører Alf • Tommy Niska får ting til å skje i byen • Friidretten • AKS
100 millioner- Hvis æ fikk bestemme, ka ville æ brukt pengan på?	• Bedre veier • Bowlinghall • Bedre lærlingetilbud • Egne leiligheter for ungdom • Vekstfremmende skattelette for eiendom og næringsliv • En butikk som selger internasjonale klær/ moteklær fra for eksempel Paris • Nytt sykehus • Crossbane, pimpe biler, scootercross arrangement, spillbutikker • Åpne bilutstilling • Flere bensinstasjoner • Forbedre Bootleg Event

Bosatte enslige mindreårige flyktninger - sjef for en dag, hva vil du endre? **04.12.2014**

Trafikklys	• I storsvingen og i sentrum • Trygghet • Pent å se på • Sikkerhet
Steinhus	• Trehus kan fort brenne eller blåse bort • Farlig med trehus
Kulturopplevelser	• Vil gå på konserter • For få filmer på kinoen
Jobb	• Viktig med yrkesrettet skole • Skole for ingeniører • Mere praksis • Yrkesveiledning
Bro over havna	• Langt å gå til fuglenes • Slik bro som i Kvalsund
Flyplass	• Flyplassen er for liten • Større fly • Internasjonale flyreiser
Dyrepark	• Alle dyr kan komme • Afrikanske dyr
Park	• En park hvor folk kan møtes i mørketiden for å hilse på hverandre • En park med mye lys i • Vi må se hverandre
Bolig	• For lite bolig i Hammerfest for oss • Det må bygges / kjøpes boliger • Hybelleiligheter
Flere butikker	• Klær, pc, • Mer næringsliv

Støtte til idrett	• Små idrettslag • Drakter • Mat • Viktig for å holde seg frisk • Leie av bane / Bygge bane
Større Bootleg	• Vi vil ha større bootleg • Det må være plass til alle • Åpent i helgene
Skole	• Bedre lærere • Gratis kantine • Nytt skolemateriell • Nye bøker

Jentegruppe fra VO-Senteret 10.12.2014

Hva synes dere er bra med Hammerfest? Hvordan er det å bo her?	• De trives, de liker å bo her • De har familien sin her, og det er viktig • Synes det er kaldt nå, men fint og lyst på sommeren
Hva gjør dere på fritiden?	• Ser på tv og film • Trener på Gym 1, ikke i saltimene • Spiller i band • Spiller gitar på kulturskolen • Går på kino
Hva savner dere i Hammerfest?	• Mer lys ved skolene, det er mørkt å være ute og leke • Steder å sykle på sommeren • Større sentrum • Savner flere butikker som for eksempel Hennes og Mauritz og butikker som selger klær for ulike nasjonaliteter • Flere fagtilbud på videregående skole. Utdanning er viktig • Vanskelig å bli kjent med norske ungdom. Må kunne snakke veldig godt norsk for å komme i kontakt
Hva bør vi bygge i Hammerfest?	• Tivoli • Stor klesbutikk • Flere hus • Restauranter, gjerne fra forskjellige kulturer • Dyrehage • Stor park, gjerne i sentrum, med trær, blomster, gress, benker • Stor stadion til fotball • Kantine på skolen • Større flyplass. Burde være fly som går direkte til Oslo for eksempel
Hva gjør ungdom i Hammerfest om 12 år?	• De er mer ute

Unge brukere i Rus- og Psykiatritjenesten

Tilbakemelding	• Behov for bedre ettervern om en kommer fra institusjonsbehandling • Behov for flere sosiale aktiviteter i Hammerfest • Behov for et mer tilgjengelig og rimeligere bolig- og leiemarked i byen • Behov for flere midlertidige botilbud/ hospits. • Behov for flere butikker, mer utvalg. • Stort og tilgjengelig rusmiljø i Hammerfest, rykter sprer seg fort
Bra med Hammerfest	• Snøscooter – muligheter for å drive med spennende sport • Liten og fin by

4 MEDVIRKNING TEMA KUNNSKAP OG KOMPETANSE

Arrangementet Tenketank ble gjennomført som et åpent møte med 23 inviterte innledere.

Invitasjon til tenketank

«Kunnskap og kompetanse Hammerfest 2027»

AKS Frityren onsdag 3.desember 2014, kl. 10 - 13

Hammerfest kommune skal revidere kommuneplanens samfunnsdel og ønsker bred medvirkning i arbeidet. Formålet er å lage en plan som gir mål og strategier for langsiktig og bærekraftig samfunnsutvikling for Hammerfest. Ett av temaene er «Kunnskap og kompetanse».

Hvilke valg og prioriteringer bør gjøres for å møte framtidens utfordringer? Vi ønsker innspill i forhold til temaet fra dere. I den forbindelse arrangerer Hammerfest kommune en *tenketank* hvor sentrale aktører innen offentlig drift og sentrale næringsinteresser skal få mulighet til å hjelpe oss i å gjøre de rette valgene fram mot 2027.

Vi ber dere om å presentere et tre minutters innspill hvor dere tar utgangspunkt i egen bedrift/enhets tenkte utfordringer fram mot 2027.

- Lag et «bilde» på hvordan du ser for deg din bedrift/enhet i 2027. Her er det anledning til å tenke utenfor boksen, gjerne komme med dristige og spenstige tanker
- Hvilke 2-3 råd vil du gi kommunen for at vi skal komme dit

Følgende holdt innledning:

Ordfører Alf Jacobsen

Arve Paulsen, Barn og unge, Hammerfest kommune

Are Antonsen, Fjordtun skole

Grete Mehus, UIT

Ragnar Bakken,

Marianne Vadem, Finnmarksykehuset

Lena Nilsen, Finnmarksykehuset

Trine Eliassen, Hammerfest Næringsforening
Bjørn Bjørgve, Eni
Linda Jensen, Helse og omsorg
Henrik Skjelbred, Ungdomstjenesten
Edel Marie Brynjulfsen, Verk
Catrine Alseen, Statoil
Christer Ringheim, Barn og unge, Hammerfest kommune
Marianne S. Næss, Hammerfest videregående skole
Morten Åberg, Utdanningsforbundet
Alvin Vaséli, Voksenopplæringen
Kjell Kristoffersen, HFO
Roger Pedersen. Grieg Seafood
Kåre Tormod Nilsen, Hammerfest Fiskeribase
Geir Nesse, Samfunn og utvikling, Hammerfest kommune
Ann Kirstin Kvalsvik, Johannes Kvalsvik, Akkarfjord

**Innledernes presentasjoner legges ut på hjemmesiden Hammerfest.kommune.no under
Kommuneplanens samfunnsdel.**

5 MEDVIRKNING – TEMA NÆRINGSUTVIKLING

Innspill i workshop 13.1.2015 i forbindelse med revidering av kommuneplanens samfunnsdel

Registrerte deltagere:

Kjetil Solvang, Finnmark Ressursselskap
Stig Rune Johansen, Aibel
Ørjan Bock, Smart Hotel
Jan Rune Mortensen, Pro Barents
Kåre Tormod Nilsen K TO 9
Kjartan Mikalsen, Pro Barents
Even Sageng, Gagama
Inger Lise Mathisen, Gagama
Roy Mansika, Applay Sørco
Rune Wedding, HONU
Trine Bredal Hauan, Pro Barents
Björg Alvestad, Bedriftskompetanse
Trine Eliassen Hammerfest Næringsforening
Truls Mehus, Reklamehuset Nord
Guri Bjørkli, Næringshagen
Randi Næss, Bring Polarbase
Jørn Eldby, Sintef Nord
Alf Eirik Johansen, TESS
Linda Hassfjord, AKS
Marit Hansen, Barentshavkonferansen
Ketil Holmgren, Polarbase
Per Åge Hansen, Hammerfest Havn
Jan Tore Markussen, Kinevo
Roger Kristoffersen, Hammerfest kommune

Odd Børge Pedersen, Hammerfest kommune
Bjørn Harry Risto, Hammerfest kommune
Jørn Berg, Hammerfest kommune
Christian Astrup Bakke, Hammerfest kommune
Øyvind Sundquist, Hammerfest kommune
Åse Malene Kongsbak, Hammerfest kommune
Nina-Maria Järnstedt, Hammerfest kommune
Grethe Nissen, Hammerfest kommune
Knut Arne Iversen, Hammerfest Turist
Ove Røeggen, Hammerfest Næringsforening
Nina K. Jonassen, Petro Arctic
Odd Edvardsen, Hammerfest kommune
Kjell Ove Lie, Applay Sørco
Ole J. Kleven, Kleven Jakt & Fiske
Tom Erik Ness, Hammerfest kommune
Jeanette Morland, Hammerfest Næringsinvest
John Wahl, Hammerfest Havn
Tor Jonny Sivertsen, Kleven Jakt & Fiske
Kristine Jørstad Bock, KJB
Grethe Ærnø Johansen, Formannskapet
Bjørn Bjørgve, Eni Norge
Ove Røe Jensen, Hammerfest Næringsinvest
Annie K. Jensen, Avinor Hammerfest Luft

Tema	Hammerfest mot 2027
Logistikk og samferdsel	9 prioriterte områder: 2-3 terminaler med eget driftsselskap – bli senter for mottak for Vest-Finnmark Nødvendig tilrettelegging for tungtransport - Truckstopp - Press mot sentrale myndigheter i forhold til kontroll av tungtransport Planlegging for tilrettelegging når det blir mer transport med båt (mot dagens biler) Tilrettelegge for flere funksjoner rundt flyplassen på Grøtnes Krav til vintervedlikeholdsstandard på R94 må heves - Bedre brøyting og strøing Henvisningsskilt mot Hammerfest, før Skaidikryss Tunnel til Seiland - Gir mulighet for nærings- og boligutbygging Bedre kollektivtilbud - By + distrikt - Båt og buss - Hasvik / Måsøy tas med Sørøyveien realiseres ved sammenslåing med Hasvik
Fiskeri/Havbruk, sjø og kystnære arealer	Prioritet 1: Samling av alle typer sjømat i en klynge/base (fiskeri) - Synergi i form av gjensidig utnytting av råstoff og kapp – marint reststoff 40% - Transport/ logistikk - Frysehotell - Slakteri, kombinert oppdrett og levende fangst - Kassefabrikk - Fôr Prioritet 2: Hammerfest som sjømatdistrikt. Marin champagne! - Promotere Hammerfest som merkevare, koblet mot reiseliv inkl. fisketurisme. - Kokkenes sjømat-Mekka! - Lokal produksjon av fôr. - Samordnet markedsføring – rent og uten tilsetningsstoffer, høy kvalitet - Fisketorg og Mathall Prioritet 3: Oppdrett og kystfiske- Råstoff - produktutvikling – FOU (slakting av levende lagret torsk) Havbruk → Kvalitet, problem å levere kvalitet til brukeren Prioritet 4: Satse på nye arter – «Iphish» (inspirert av Steve Jobs) – innovativ tenking rundt fisk, med fokus på krabbe Prioritet 5: Design av fiskebåter – viser til et gjennomført prosjekt
Kulturnæring, reiseliv, reindrift og landbruk	Prioriterte områder:«VitenSenter» - På Salen - Barentshavet - Vår historie «Arktisk Hage» - På Skansen

	- Med badeland - Med akvarium Sjøsamisk kultur - Lokal mattradisjon - «Gamvik-lam» /Seiland-lam - Fisk Arealer til disse næringene: Salen, Skansen og Forsøl Seiland Nasjonalpark – Norges mest besøkte! Ny cruisehavn – 50-76 cruiseanløp i året! 300 km merkede turstier ! God logistikk til Seiland og Sørøya
Petroleum og industri	Gruppe 1 Prioritet 1: Subsea Senter for all aktivitet i Barentshavet med infrastruktur, kompetanse og kapasitet Prioritet 2: Driftssenter for Barentshavet – alle driftsorganisasjoner for Barentshavet etablert her Hammerfest har en sentral rolle for russisk side, som kompetanseby, servicebase og maritimt transportknutepunkt Gass benyttes i stor grad innenfor industri og logistikk – Hammerfest sentral fordi LNG produseres her, og fordi infrastruktureier, omsetningsselskap og transportselskaper drives herfra - Båttransport / LNG / Regionalt - Gasskraftverk - Gruveindustri + foredling i Kvalsund Fortsette å utvikle i et nasjonalt /internasjonalt perspektiv Prioritet 3: Maritimt mangfold og kompetanse - Rederi som leverer til Barentshavet men også nasjonalt/internasjonalt - IMR, Supply osv Prioritet 4: Vi blir stadig dyktigere på samarbeid! - Fremsnakking Gruppe 2 5 prioriteringer som henger sammen: Subsea-aktivitet (need to have) Drift og vedlikehold – Arktisk service HUB - Fagarbeidere i bunn - Kaldt klima - Riggvedlikehold (nice to have) Infrastruktur - Flypriser - Vei - Hav Videreforedling – industriell bruk av gass Kompetanse på alle nivå – Kompetanse bygger/tiltrekker kompetanse - Fagarbeidere - Teknisk personell - Ingeniører Bli best i verden! Krever prioritering og samarbeid med andre miljøer

	- mellom geografiske steder - mellom fagmiljøer Fasilitator for møteplasser lokalt og andre steder - konferanser - delegasjoner - møteaktivitet
Offentlige og private tjenester og handel	Prioriteringer gjeldende private tjenester / handel: Netthandel (positiv) Tilpasning og fornying Servicetilbud / Åpningstider Lokale næringsstoffer: mat, drikke og håndarbeid Viktige stikkord gjeldende offentlige tjenester: Gründerveiledning for å øke nyetablering Attraktivt bysentrum Tilrettelegge for etableringer Nærhet til offentlige tjenester «på veien til byen/jobb» Innebygd torg (glass) – bruk av AKS Frysa Gjestehavn og gjesteparkering for bl.a. bobiler

6 MEDVIRKNING – TEMA KOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON OG ØKONOMI

Gruppearbeid i stor ledergruppe 12. november. Gruppene hadde ca 40 min til diskusjon.

Fokus: Kultur og bolyst

- Andel minoritetsspråklige i Hammerfest vil øke
- Skape bolyst for innvandrere (økende andel opp mot 30%)
- Vi trenger mer frivillighetsarbeid – som er gratis
- Frivillighet er viktig! Frivillige, ildsjeler – hvordan ta vare på disse, hvordan overføre kunnskap til neste generasjon – kursing, rekruttering
- Innvandrere/minoritetsspråklige må tas med mer systematisk
- Inkludere minoritetsspråklige både i frivillighet og det kommunale arbeidet – lære opp innvandrere i frivillighet
- Hvordan er det å være nytilflytter – hvem møter deg, god introduksjon – for dyrt å bo her
- Trenger system for boliger til nytilflyttede
- Ønsker styrket kulturskoletilbud – skal være et tilbud til alle
- Ha et kulturskoletilbud i skolen
- Flere må få mulighet til å delta i kulturtilbudet

Fokus: Omsorg og frivillighet

- Vi må ha større fokus på pre-tjenester i omsorgstrappa
- Fokus på informasjonssikkerhet
- En journal - kjernejournal
- Stor økning av demens
- Øking flere fokusområder – bla. Brukere med behov for tilpassede og koordinerte tjenester
- Økt behov for spesialkompetanse
- Økning av antall rusmisbrukere med en alvorlig psykisk lidelse
- Flere tilrettelagte boliger
- Forebygging og tidlig intervensjon, Fokus på folkehelse og hverdagsmestring.
- Økt tverrfaglighet / tverrfaglig samarbeid – «se hele pasienten»
- Vil se nye tjenester innen
 - velferdsteknologi
 - forebygging
 - aktivitet og fritid
 - tjenester tilpasset for innvandrere
- Færre institusjonsplasser og flere omsorgsboliger
- Velferdsteknologi og IKT-kompetanse
- Spesialkompetanse demens, kreft, IKT, Rus, avansert PLO osv
- Satsing på forebygging
- Tverrfaglig samarbeid

- Økt satsing på frivillighet – lavterskeltilbud
- Økt fokus på det flerkulturelle samfunnet

Fokus: Folkehelse og forebygging

- Økt fokus på lavterskeltilbud
- Økt subsidiering av fritidstilbud
- Fokus på forebygging i skole og barnehage
- Flere fritidstilbud
- Hver sektor kan (skal) etablere et tilbud per år – blir mange nye ilar noen år
- Folkehelse og forebygging må implementeres i alle planer
- Økt fokus på å gi tjenester hjemme
- Tverrfaglighet på tvers av sektorer (tverrfaglig sammensatte team)
- Fokus på åpningstid – større grad av tilgjengelighet til tjenester
- Utvikling av elektroniske tjenester
- Endring i tilbud i distriktene – færre eldre
- Færre institusjonsplasser
- Kommunesammenslåing?

Fokus: Flerkultur og mangfold

- Ny generasjon eldre – mer flerkulturelle – krever av oss – institusjoner, pleie +++
- Flere/større krav til basistjenester (alle sektorer)
- Krav til kultur- og språkforståelse hos ansatte – men hva med tjenestemottakerne?
- Kommunen må prioritere å være spydspisser.
- Ha flere typer stillinger – arbeidstrening, språktrening, kulturforståelse, trainee
- Karrieresenter – veiledning, rådgivning – hvordan få nok/rett kompetanse til å komme ut i arbeidslivet
- Utfordring – fylle opp med hender
- Vil vi se et klasseskille i Hammerfest
- Folk vil ønske å kjøpe private tjenester

Fokus: Oppvekt og opplæring

- Hurtigtog – psykisk helse – hvordan ivareta dette i oppvekstsektoren
 - Økning i antallet barn med psykiske utfordringer – i hele utdanningsløpet – må ta vare på disse!
 - Gjør at vi må ha andre stillinger i barnehage, skole osv – stillinger rettet inn mot psykisk helse
- Vil samle barn med ulike behov – samle og utvikle kompetanse
- Øke statusen til yrkene innen oppvekt og opplæring – være stolt og framsnakke, men avhengig av samfunnet rundt!
- Rekruttering – en utfordring – vil ha lærere tilbake fra andre yrker
- Positivt at ny kompetanse kommer inn i skolen/barnehagene
- Fronte Hammerfestskolen og Hammerfestbarnehagene

- Nettverk for foreldre – møtes for å utveksle erfaringer/hjelpe hverandre

Fokus IKT/datateknologi, velferdsteknologi og infrastruktur

- Krav om økt tilgjengelighet – døgnåpen forvaltning
- Stadige krav til effektivisering
- Velferdsteknologi på gang
- Arbeidsoppgavene endres pga teknologiutv – men er det mindre oppgaver – eller bare andre/nye oppgaver?
- Digitalisering – innbyggerne trenger hjelp for å få tjenester – «it-verter» - kan forvente et generasjonsskifte [digital kompetanse, GJ]
- Utvikling av internettbaserte løsninger – nye tjenester, nye utfordringer!
- Økt fokus på sikkerhet og kontroll
- Ny teknologi skaper nye arbeidsoppgaver
- Økonomiopplæring – hvordan bistå den oppvoksende generasjon med dette
- Behov for mer rådgivning pga det flerkulturelle
- Mindre stab/støttefunksjoner i framtiden

Fokus: Infrastruktur, kommunikasjoner og næring

- Diskuterte trender
- Vil bli høyere krav til kvalitet, regularitet og sikkerhet framover
- Mye fokus på endret klima – kommunale oppgaver i forhold til dette
- Fokus på et bærekraftig samfunn – krav om tilrettelegging
- Folkehelseperspektivet blir viktigere – tilrettelegging for fysisk aktivitet
- Handelsmønsteret endres fra butikk til nett – kommunen legge til rette for bruk av sentrum
- Kommunereformen – kan bli nye oppgaver – fra fylkeskommunen (kollektivtilbud og vg utdanning). Kan noe gå oppover fra kommune til stat??
- Teknologiutvikling vil styre utviklingen -Nye næringer som følge av teknologiutvikling
- Tilrettelegging for næring, eks fornybare næringer
- Tilsynsoppgaver/-funksjoner vil vokse – tilsynsenheten
- Endring i organisering – eks fylkeskommunen forsvinner og nye kommuner oppstår
- Vil vi se at flere statlige (eller fylkeskommunale) oppgaver blir kommunale
- Vil noen tjenester forsvinne til statlig sektor – f eks ting på gang i forhold til brannvern.

7 INNSPILL FRA FOLKEMØTET I FORSØL 15. JANUAR 2015

Tilstede: 28 fremmøtte

Fra Hammerfest kommune: Ordfører Alf E Jakobsen, rådmann Leif Vidar Olsen, Elisabeth Paulsen, MU leder Håvard H Jensen, Odd Edvardsen, Grethe Nissen, Arne Sannvik, Åse M Kongsbakk

Gruppe	Innspill
1	• Gatelys til Forsøl med sykkel og gangvei • Arbeidsplasser – legge næringsvirksomhet til Forsøl / boliger TFF • Vedlikeholde grendehuset • Reingjerde rundt Forsøl + drikkevannet • Forsøl som bydel! Prioriter det! • Lys i fjellet over skolen til bl a aking • Forsøl som næringsareal –arbeidsplasser • Kommunale utleieboliger • God lekeplass for alle aldersgrupper - med lys • Trygg vei gjennom bygda m gangvei / belysning • Sikring av kantsteiner i Flåget og Skarpsvingen • Fotoboks for fartsdemping • Flere bussavganger • Campingplass med fasiliteter • Park nede på neset nedenfor returpunktet
2	• Bygdelag disponerer grendehus sammen med kommunen – eget rom • Offentlig virksomhet til bygda – eks. boliger • Mer lys på lekeplasser og generelt • Forskjønnning av uteområder og utbedring av kommunale bygninger • Trafikksikkerhet – sykkel og gangvei gjennom hele bygda • Avfallshåndtering på Langbuktveien – mye søppel – må forbedres • Bedre lekeplass • Småbåthavn – nye flytebrygger

	• Fritidsaktiviteter kan legges til Forsøl, også for befolkningen i byen; bruk av grendehus, fotballbane • Jobbe for å bevare samholdet i bygda • Miljøretta industri gir lukt og støy
3	• Lysløype • Opprusting/ penere i kirkegårdsparken • Fiskebruk minus Røkke • Bedre bussforbindelse • Lys i lysstolpene
4	• Forskjønning – rydding, beplanting, reingjerde • Beholde skole og barnehage tilbud – full barnehagedekning • Gatelys på strekningen Prærien – Forsøl, med god og regelmessig brøyting • Sosialt samlingspunkt; grendehuset, kafè, kiosk el. annet • Fritidsaktiviteter til barn og voksne; frisbeegolf, tennisbane, skateboard-rampe mm. • Må bli så attraktivt at befolkningen i byen ønsker å benytte det • Næringsarealer • Fartsdemping • Grendehuset må ha varme om vinteren • Holdningsendring i byen – omdømmebygging av bygda • Bedre busstilbud • Større fokus på Forsøl som et barnevennlig område – oppgradering av nåværende lekeplass m/lys • Større fokus på Forsøl som barnevennlig oppvekststed (mange store/ ledige tomter) • Vurdere fartsgrensa i bygda
Spørsmål / kommentarer i plenum	• Myrveien – gjennomfart ved ny bru? • Fartsdemping • Økt tungetrafikk gjennom bygda • Ungdomsklubb • Omdømmearbeid – bygdelaget? • Hvem vil vi være – bygd eller bydel? • Vokse ut av kvalitetene – hvis det blir for mange så mister man idyllen og noe av verdiene • Turlaget: mange på tur både til ytre Forsøl og Kirkegårdsbukt - positivt • Tomtene vil bygges ut sakte, men sikkert pga befolkningsutviklingen • Muligheter/midler: lekeplasser og turstier • Medvirkning: oppfordres til å følge med og engasjere seg i planer og aktiviteter fremover • Dugnad – lekeplassen

8 OPPSUMMERING FRA FOLKEMØTET I AKKARFJORD 19. JANUAR 2015

Deltagere fra Akkarfjord: 12

Tilstede fra Hammerfest kommune: Ordfører Alf E Jakobsen, rådmann Leif Vidar Olsen, Elisabeth Paulsen, KOU leder Berit Hågensen, Odd Edvardsen, Grethe Nissen

Innspill fra gruppene	Båtrute grunnpilar • ønsker å kunne reise ofte t/r på lørdager – helårs, ta last, kunne arbeide, pendle og kunne benytte kulturtilbud (for eksempel kino forestillinger i byen)) • ved spesielle anledninger -slippe å overnatte Etablere flere arbeidsplasser innen turisme, overnatting, pub og cafe, flere fiskere, omsorgsarbeidere i forhold til tilsyn med eldre Trålkonsesjoner Offentlig • ROS analyse – brann, helse, ambulanse, eldreomsorg, legeskyss • Brannvakt – økt stillingsprosent for å ha ansvar for nødtlf for AMK • Branngarasje • Skredsikring • Veilys • Ferist Skole • Øke elevtallet og barnetallet • Beholde barnebasseng Bolig – mulighet for flere boliger Etablere asylmottak Bedre parkering på kai – fergekai Behov for stor rusken-aksjon, og renovasjonsordningen bør forbedres Skiheis Tilrettelegging for turisme: wc, søppelhåndtering Få opp folketallet – øke med 100 % Boligtomter – flere hus Faste legebesøk i Akkarfjord Arbeidsplasser: • Bo og omsorgssenter med legekontor – 20-30 plasser – vil skape mange arbeidsplasser og flere innbyggere - gi trygghet i forhold til helse • Utvikle jordbruksnæringen • Inn på tunet tilbud – skole og barnehage kan komme på dagsturer/ukesturer • Kortreist mat - matforedling; lam, fisk, reinslaktning
-----------------------	--

	Transport • Venterom i Hammerfest • Fergekai – Akkarfjord, Hellefjord og Lotre – flytekai • Sørøyveien ferdigbygd om 12 år Friluft • Lysløype • Pub og restaurant • Ryddig av strandområde – mye søppel • Bedre scooterløype – kan kjøre fra a til b – ikke opplevelse ikke fisketur • Hyttetomter Vei • Opprustning • Pynting – beplantning • Helårsbrøyting til Sandøybotn - renovasjon • Renovasjon – har bla ikke metall og glass kontainer • Grovsøppel – ingen fast ordning – skulle hatt permanent ordning Helårsdrift -kalvings område – rein Skole og barnehage – må bestå ved svingninger i elevtall Bassenget må være i drift
Plenuminnspill/ spørsmål	• Veinavn -beslutning om hvilke navn? Hvem beslutter? • Strømforsyning – stabil drift • Bedre mobildekning? • Ferdigattest på skredsikringa ved fiskebruk? • Hyttetomter? • Konesesjonsloven – videreføres jordbrukseiendom Kommuneadministrasjonen tar med seg innspillene, og vil følge opp spørsmålene.

9 INNSPILL FRA FOLKEMØTET I HØNSEBY 20. JANUAR 2015

Deltagere fra HøNSEBY / Eidvågeidet og Survika: 27

Tilstede fra kommunen:

Fra Hammerfest kommune: Ordfører Alf E Jakobsen, rådmann Leif Vidar Olsen, Elisabeth Paulsen, Odd Edvardsen, Grethe Nissen, Arne Sannvik, Åse M Kongsbakk, Nina Maria Järnstedt

Innspill	Innspill
Kommunikasjoner	Det viktigste; kommunikasjon!! • Ferge, fastlandsforbindelse, mobildekning, trådløst nett • ferga: «må gå tett som hagl» slik at barnefamilier kan delta på aktiviteter i byen • Fylkesvei, veien til vassbukta, Rute 036 Survika • Brøyting til eldre • Fastlandsforbindelse til Hammerfest /tunnel en betingelse for bosetting og vekst • Tilgang til kulturtilbud • Asfalt på veien • Vedlikeholde kommunal vei rundt skole/vassbukta • Samferdsel – tunnel - Sikker vei til Hammerfest/Rypefjord • Servicehavn for båter; bensin, septik-tømming • Bommen nede: Stengt riksvei mellom julaften til 2 juledag – må endre praksis • Gatelys mangler – det tar lang tid på feilretting • Traktorveien 114
Mobildekning/internett	• Muligheter å samkjøre noe fra kommunens side fra utrulling av det nye nødnettet? • Spleiselag med Telenor med mobildekning er fint – men hva med internett? • Utstyret til kommunen –bredbåndet er for dårlig. • Mulighet for å ha en lokal vedlikeholdsordning /vaktordning? • Utbygging av 4G
Bygg og bo	• Mange fritidsboliger - Vanskelig å få leie for de som ønsker å bosette seg i området • Etablere omsorgsboliger /eldreboliger slik at eldre kan bli gammel Kommunal tomt rundt skolen – kunne bygge «prøvebolig» • Renovering av grendehus; behov for mer kjøkkenutstyr, bord, stoler • Bolig – for eldre, ungdommer, innvandrerefamilier • Bygge testboliger/prøveboliger – (viser til Møgster) – slik at folk kan teste ut om de trives • Bruke nærbutikken / og med lokale støtteordninger for utkantbutikker

	• Må bli lettere å få til å bygge boliger / fristidsboliger
Bygd / bydel	Viktig å ivareta gode samlingspunkter • Bevare nærbutikken som lokal møteplass • Godt å møtes her • Ta vare på naboånden
Natur /friluft/turisme	• Nasjonalparken er en ressurs for kommunen (som byen ikke har) - for fremtiden og for friluftsliv • Tilrettelegge for friluftsliv • Arbeidsplasser tilknyttet dette – turisme /guidet turer • Holde det vakkert på fjellet, stien og veien frem til nasjonalparken • Tilrettelegge for å bygge gapahuker som turmål og evt muligheter for overnatting • Badebrygge med utedo og gapahuk • Nasjonalparken som merkevare for mer turisme • Friluftsmuligheter på Seiland – oppmerkede turløyper tursti til kommunale hytter • Tilrettelegging av snøscooterløyper • Ønsker bedre samarbeid med reindrifta
Kultur	• Kartlegging av Seilands historie og kultur • Nordre Seiland: må ikke bli glemt • Savner bygdekinoen -avskåret fra kultur og frilufsaktivitet i byen • Videreføre Barnefestivalen
Oppvekst og kompetanse	• Skolen må bestå, gir mulighet for vekst • god skole – skolen må ha gode, kvalifiserte lærere • Skolesamarbeid med Fjordtun skole bra – hva med samarbeid andre veien? • Hvis vekst vil det også komme barnehagebehov • Innkjøp fra skolen bør gjøres på nærbutikken i Høseby
Beredskap	• Rask tilgang på brannbil viktig – det mangler slokkeutstyr • Ambulanse – trygghet
Plenum: spørsmål og viktige innspill	<u>Innspill/spørsmål</u> • Hjertesukk: kommunikasjoner Survika. 1.1.2016 forsvinner rute 036 – innlemmes i bygderuta for Sørøya. Hammerfest kommune må jobbe mot fylkeskommunen for å bevare tilbudet • Brøyting/snømåking/strøing til hus /eldre • Mobilnett / internett • Mangler gatelys Kommuneadministrasjonen vil følge opp og gi tilbakemelding vedr. disse sakene Viktig: Ta vare på omlandet! Må kjenne igjen egne momenter i planen – først da tror man på planen!

10 OPPSUMMERING FRA FOLKEMØTE I KÅRHAMN 29. JANUAR 2015

Tilstede:

Fra Hammerfest kommune: rådmann Leif Vidar Olsen, Elisabeth Paulsen, Odd Edvardsen, Grethe Nissen, Harald Strømme

11 fremmøtte: Paul og Selma Korneliussen, Helge Andersen, Mona Gaaseng, Åse Andersen, Wenche Andersen, Kjell Reidar Pedersen, Jan Tor Pedersen, Trygve Hansen, Alf Larsen, Randi Ree

Hva er det gode liv de neste 12 årene i Kårhamn og i kommunen? Hva er utfordringene for å sikre bygda fremover?

Telefon

I 2017 legges fasttelefonen ned. Kårhamn har dårlig mobildekning. Bygda er avhengig av god mobildekning både for sikkerhet og drift av næringsliv og bygdas kommunikasjon med omverden. Ulike løsninger finnes; internett til Jøfjorden, forsterke sender/antenne, speil. Det ble orientert om at kommunen har dialog med Telenor for å forbedre forholdene, og det jobbes fortsatt med å få til en avtale mtp utbygging. Det ble også presisert at en forbedring av nettet først og fremst kan forventes der det er fastboende, og ikke i omliggende fjorder.

Bosetting av innvandrere

Det er ønskelig med å tilrettelegge slik at det kan bo innvandrere i Kårhamn, noe som vil skape vekst.

- Barn til bygda og skolen
- Mulighet for vaskejobb på storgården

Skolens fremtid

Det ble avklart at skolebygningen ikke skal selges. Kommunen har pt ikke planer for bruk av bygningen. Skolekretsen er ikke vedtatt nedlagt.

Bolig

Bygda mangler boliger dersom noen ønsker å bosette seg der. Det ble diskutert mulighet for leie av fritidsboliger. Det ble også vist til en annen kommune som har lagt til rette for vekst med å tilby folk å bo i en såkalt prøvebolig for et visst tidsrom.

Beredskap

Status er at det ikke er nok utstyr, vanntrykk eller mannskap i bygda og ikke båtberedskap i Hammerfest. Det bør være mulig at noen har som lønnet oppgave å kontrollere utstyret. Det trengs et deltidsbrannvesen, og opplæring og øvelser i bygda. Det bør være mulig å samarbeide med Grieg.

Bedre brannberedskap NÅ – som vil skape økt trygghet

Feier

Det er lenge siden det har vært feierbesøk, og det mangler informasjon om feiing.

Bedre havneforhold

Det kom frem forslag om å fylle opp mellom land og skjær(mollo).

Informasjon om båtruter

Det kom frem ønske / forslag om informasjonstavle i byen(på torget) om båt, liggeplass og ruter.

Nye båtruter

- Kun 2 faste anløp i uka fra 2015
- Ellers på signal og på ugunstig tidspunkt (tidlig på morgen 0600 – ingenting åpent i byen ved ankomst)
- Kommunen må jobbe opp mot fylkeskommunen

Samarbeid med Grieg

Tilbakekjøpsrett til kommunen – gjelder den hvis selskapet fusjonerer med andre/kjøpes av andre? Dette må sjekkes.

Det ble ytret ønske om å arrangerte fellesmøter med bygd, kommune og Grieg

Arbeidsplasser

Det ble diskutert hvordan man kan etablere langsiktige arbeidsplasser i bygda.

Reiseliv/Turisme

Ønske / planer om å utvide overnattingstilbudet

Kirkebrakka/«Bedehuset» som kommunen eier: denne bør snarest rives.

Omsorgstilbud

Ved behov må man få et tilsyn/hjemmebesøk slik at man ikke er avhengig av nabohjelp

Kan kommunen etablere en kontaktperson, for eksempel i hjemtjenesten? Oppgaven bør være jevnlig besøk / kartlegging blant eldre i bygda.

Ambulanse/Legebåt/ venterom

Er det nok lys for «Flyplass»/helikopter-landingsplass

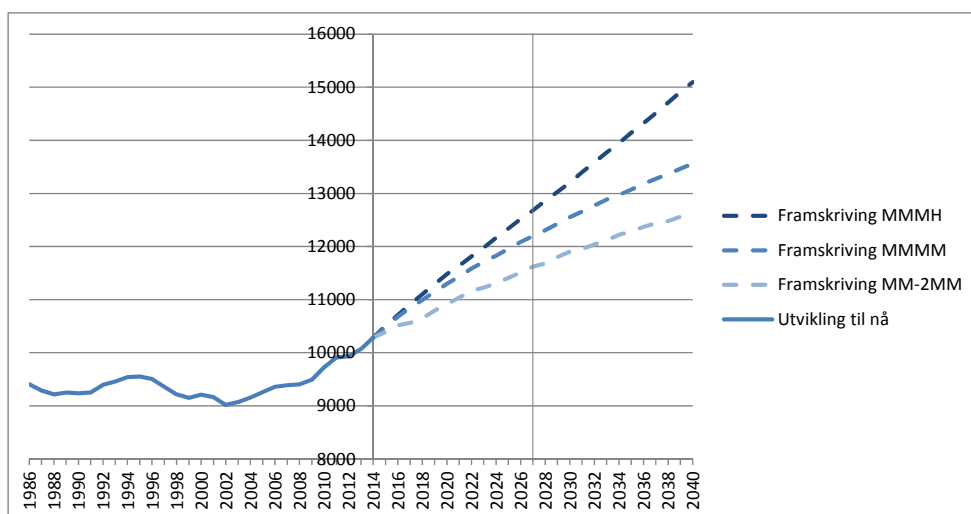
Venterom i Kårhamn: behov for å ordne lys og elektrisk anlegg

Administrasjonen takker for innspillene. Innspill som gjelder kortsiktige tiltak vil bli drøftet og søkt løsninger for like etter besøket.

Rapport 2014:9

Befolkningsutvikling og befolkningsframskriving Hammerfest

*- Analyser av demografi og
framskrivingsalternativer for
Hammerfest og nabokommunene*

Ivar Lie og Stig Karlstad

*- Ha ingen tiltro til hva statistikk
forteller, før du nøye har tenkt
over hva den ikke forteller.
William W. Watt*

Tittel : Befolkningsutvikling og befolkningsframskriving Hammerfest – Analyser av demografi og framskrivingsalternativer for Hammerfest og nabokommunene

Forfattere : Ivar Lie og Stig Karlstad

Norut Alta – Áltá rapport : 2014:9

ISBN : 978-82-7571-246-0

Oppdragsgiver : Hammerfest kommune

Prosjektleder : Ivar Lie

Oppsummering : Norut Alta - Áltá har utarbeidet denne rapporten på oppdrag fra Hammerfest kommune i forbindelse med utarbeidelse av ny samfunnsplan. På bakgrunn av befolkningsdata har Norut Alta – Áltá analysert befolkningsutviklingen i Hammerfest og nabokommunene. Vi har videre analysert ulike framskrivingsalternativer i Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivinger, og drøftet disse i forhold til mulige framtidsbilder for Hammerfest. Analysene viser at befolkningsveksten i Hammerfest vil fortsette, men veksttakten er ulik i ulike framskrivingsalternativ. Ulike framskrivingsalternativ gir ulik vekst, og dette samsvarer delvis med ulike framtidsbilder for næringsutvikling.

Emneord : Befolkningsutvikling, befolkningsframskriving, Hammerfest

Dato : 24.11.14

Antall sider : 49

Pris : 150 kr. i trykt versjon, gratis nedlasting av pdf-fil fra www.norut.no

Utgiver : Norut Alta - Áltá AS
Kunnskapsparken, Markedsgata 3
9510 ALTA

Foretaksnummer: 983 551 661 MVA

Telefon: 78 45 71 00
Telefaks: 78 45 71 01
E-post: post@finnmark.norut.no
www.norut.no

Trykk : Norut Alta – Áltá AS

Innhold

FORORD.....	I
SAMMENDRAG.....	II
1 BEFOLKNINGSUTVIKLINGEN I HAMMERFEST OG NABOKOMMUNENE	1
1.1 HAMMERFEST SOM ARBEIDSMARKED OG TJENESTESENTER	1
1.1.1 Pendling til Hammerfest – først og fremst fra Kvalsund.....	2
1.1.2 Bosettingsmønsteret i Hammerfest og nabokommunene	2
1.2 FOLKETALLSUTVIKLINGEN I HAMMERFESTREGIONEN – DE LANGE LINJER.....	3
1.2.1 Folketallsendringer og folketallsutvikling i Hammerfest	4
1.2.2 Folketallsutviklingen i Kvalsund, Måsøy og Hasvik.....	5
1.3 ET NÆRMERE BLIKK PÅ FLYTTING OG FLYTTESTRØMMER	6
1.3.1 Innenlands og utenlands flytting til og fra Hammerfest.....	7
1.3.2 Innvanderne står for befolkningsveksten i Hammerfest.....	8
1.3.3 Innenlands og utenlands flytting til og fra Kvalsund, Hasvik og Måsøy	8
1.4 ENDRINGER I BEFOLKNINGSSTRUKTUR I HAMMERFESTREGIONEN	9
1.4.1 Endringer og aldring i befolkningsstrukturen i Hammerfest på tjuv år	9
1.4.2 Tilflytting og innvandring har økt viktige årskull i Hammerfest de siste ti årene	11
1.4.3 Endringer i befolkningsstrukturen i Kvalsund, Måsøy og Hasvik	11
1.4.4 Store forskjeller i utvikling i viktige årskull i Hammerfestregionen.....	12
1.4.5 Aldersstrukturen i Hammerfest er en helt annen enn i nabokommunene	13
2 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER FOR HAMMERFESTREGIONEN	15
2.1 STATISTISK SENTRALBYRÅS BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER, OG HVORDAN VI BRUKER DEM	15
2.1.1 Nærmere om framskrivingsalternativene og forutsetningene for Hammerfest	17
2.1.2 Nærmere om framskrivingsalternativene og forutsetningene for Kvalsund, Hasvik og Måsøy ..	20
2.2 ALTERNATIVE FRAMTIDSBILDER OG BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER FOR HAMMERFESTREGIONEN	22
2.2.1 Nærings- og sysselsettingsutviklingen i Hammerfest og mulige framtidsbilder	22
2.2.2 Nærings- og sysselsettingsutvikling i Kvalsund, Hasvik og Måsøy.....	26
2.3 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER AV TOTALBEFOLKNING I HAMMERFESTREGIONEN	27
2.3.1 Framskrivinger av folketall i Hammerfest.....	27
2.3.2 Framskrivinger av folketall i Kvalsund, Hasvik og Måsøy	28
2.4 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER AV PERSONER I OG UTENFOR YRKESAKTIV ALDER I HAMMERFESTREGIONEN	29
2.4.1 Framskrivinger av befolkningen i yrkesaktiv alder i Hammerfest.....	29
2.4.2 Framskrivinger av befolkningen utenfor yrkesaktiv alder i Hammerfest.....	30
2.4.3 Framskrivinger av befolkningen i yrkesaktiv alder i Kvalsund, Hasvik og Måsøy	33
2.4.4 Framskrivinger av befolkningen utenfor yrkesaktiv alder i Kvalsund, Hasvik og Måsøy	34
2.5 BEFOLKNINGSFRAMSKRIVINGER I DETALJERTE ALDERSGRUPPER I HAMMERFEST	36
2.5.1 Framskrivinger av ulike aldersgrupper av barn og unge i Hammerfest.....	37
2.5.2 Framskrivinger av unge grupper i yrkesaktiv alder i Hammerfest	38
2.5.3 Framskrivinger av "middelaldrende" grupper i yrkesaktiv alder i Hammerfest.....	40
2.5.4 Framskrivinger av ulike grupper eldre i Hammerfest.....	42
2.6 FRAMTIDSBILDER OG FRAMSKRIVINGSALTERNATIVER FOR HAMMERFEST	43
2.6.1 Framskrivingsalternativer av yrkesaktiv befolkning for Hammerfest.....	43
2.6.2 Samsvar mellom framtidsbilder og framskrivingsalternativer for Hammerfest?	44
REFERANSER	46
VEDLEGGSTABELLER.....	47

Forord

Denne rapporten er skrevet på oppdrag for Hammerfest kommune. Størstedelen av rapporten er skrevet av Ivar Lie, som også har vært prosjektleder for prosjektet. Rapporten er basert på analyser av befolkningsutvikling i Hammerfest og nabokommunene, og på Statistisk sentralbyrås framskrivninger av befolkningen i disse kommunene. Stig Karlstad har skrevet om og skissert mulige scenarier for olje- og gassvirksomheten i Hammerfest, og deltatt i drøftingen av hvordan disse kan relateres til befolkningsframskrivingene.

Kontaktperson i Hammerfest kommune har vært Grethe Nissen, og vi takker henne og kolleger i Hammerfest kommune for nyttige kommentarer ved utforming av oppdraget, og for kommentarer til rapporten. Og så vil Norut Alta takke for oppdraget!

Målfrid Baik

Direktør Norut Alta

November 2014

Sammendrag

Befolkningsvekst i Hammerfest og befolkningsendringer i nabokommuner

Hammerfest har siden oppstarten av Snøhvitutbyggingen i 2002 hatt betydelig folketallsvekst, en vekst som har vært særlig stor de siste fem årene, omtrent i den perioden Snøhvitplanlegget har vært i drift. Før årtusenskiftet var folketallet nedadgående i Hammerfest, så det er helt klart at petroleumsnæringens inntog har endret befolkningsutviklingen i Hammerfest. Samtidig har nabokommunene Kvalsund og Måsøy stort sett hatt folketallsnedgang, mens Hasvik har hatt vekst etter 2010, etter tidligere langvarig tilbakegang i folketall. I Hasvik har det altså også skjedd et trendbrudd, som i hovedsak kan knyttes til ny vekst i fiskeindustrien.

Den viktigste demografiske endringen som har bidratt til veksten i Hammerfest og Hasvik er den økte innvandringen, som for alvor kom fra og med 2007. Innenlands har det stort sett vært litt større utflytting enn innflytting, men stor innvandring har mer enn kompensert for det innenlandske flytteunderskuddet, i Hammerfest siden 2007 og i Hasvik de siste fire årene. Hammerfest har i tillegg et fødselsoverskudd som har bidratt til folketallsveksten, mens nabokommunene ikke har slik egenvekst i befolkningen, da det på grunn av aldrende befolkning ikke lenger er fødselsoverskudd. I og med at det er innvandringen som har vært den store vekstkomponenten, er det først og fremst innvandrerbefolkningen som har økt, og faktisk har hele veksten i Hammerfest etter årtusenskiftet kommet i innvandrerbefolkningen.

Befolkningsutviklingen har også endret befolkningsstrukturen i både Hammerfest og nabokommunene. Et generelt trekk er den økte antallet og andelen eldre, som har flere årsaker, men der den viktigste nå er at de store etterkrigskullene er i aldringsfasen. Veksten i Hammerfest har imidlertid også gitt betydelig påfyll av yngre i aldersgruppene 20-39 år, slik at denne aldersgruppa har holdt seg stor selv om de store årskullene født omkring 1970 nå er kommet i førtiårene. Kjønnsbalansen blant de unge voksne er imidlertid blitt borte, det er nå bare 9 kvinner pr. 10 menn i aldersgruppa 20-39 år, noe som skyldes større tilflytting og innvandring av unge menn enn av unge kvinner. I nabokommunene er det først og fremst aldringseffekten vi ser i befolkningsstrukturen, og særlig Kvalsund og Måsøy har høy andel eldre og lav andel unge voksne.

Ulike befolkningsframskrivninger gir ulik vekst i Hammerfest

Befolkningsstrukturen og de siste fem års befolkningsutvikling er hovedgrunnlaget for Statistisk sentralbyrå sine befolkningsframskrivninger. At Hammerfest og Hasvik har hatt gunstig utvikling de siste årene, og at særlig Hammerfest har en yngre og mer balansert befolkningsstruktur, gjør også at befolkningsutviklingen i framskrivingsalternativene blir positive for Hammerfest og Hasvik, og negative for Kvalsund og Måsøy. I de av SSB's framskrivingsalternativ vi har brukt, er det lagt til grunn de samme parametre for fruktbarhet og dødelighet som i det som betegnes som hovedalternativet (MMMM), det alternativet som brukes i de fleste nasjonale og regionale planer og analyser. Parametrene er da satt til middels (M) fruktbarhet og dødelighet, noe som vil si dagens fruktbarhetsnivå, samt gradvis økende levealder.

Det er de to øvrige parametrene, for innenlandsk flytting og innvandring, som i størst grad kan påvirke den framtidige befolkningsutviklingen. For disse to parametrene har vi valgt to alternative framskrivingsalternativer for å tydeliggjøre forskjellene mellom ulike nivå på flytting og innvandring. Hovedalternativet (MMMM) med middels innenlandsk flytting og middels innvandring, innebærer at det er innenlandsk flyttebalanse i Hammerfest og nabokommunene, og et klart lavere innvandringsnivå enn Hammerfest har hatt etter 2007. Da Hammerfest har hatt større innenlandsk utflytting enn innflytting har vi valgt å konstruere et alternativ med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) omtrent på det nivået Hammerfest har hatt siste fem år. I dette alternativet er innvandringen satt til middels, altså klart lavere enn det Hammerfest har opplevd de siste årene. For å kunne vise mulig befolkningsutvikling ved høy innvandring, har vi også lagt til grunn SSB's framskrivingsalternativ med høy innvandring (MMMh). I dette alternativet er det som i hovedalternativet forutsatt innenlandsk flyttebalanse, altså at Hammerfest får like mange tilflyttere fra som utflyttere til andre kommuner og fylker.

Befolkningsframskrivningen for Hammerfest viser at alle tre framskrivingsalternativene gir vekst, men veksttakten er ulik. Med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM), som i dag, og betydelig lavere innvandringsnivå, vil folketallet stige med 1300 i samfunnsplanperioden til 2027. I alternativet med flyttebalanse innenlands (MMMM) vil veksten bli på 1900, og i alternativet med flyttebalanse innenlands og høy innvandring (MMMh) vil folketallet øke med 2400. Veksten fortsetter også ut over samfunnsplanperioden, men veksttakten avtar tydelig i alternativene med middels innvandring. I nabokommunene forventes nedgangen i Kvalsund og Måsøy å fortsette, mens det i Hasvik forventes vekst i befolkningsframskrivningene, i tråd med utviklingen der de siste fire-fem årene. Usikkerheten er imidlertid stor for små kommuner, og særlig er det viktig å tolke framskrivningene for Hasvik med varsomhet, da utviklingen de siste årene er et tydelig trendbrudd med den langsiktige utviklingen i kommunen.

Eldrebølgen kommer og omsorgsmengden øker, mer i nabokommunene enn Hammerfest

Befolkningsframskrivningene viser også hvordan befolkningsstrukturen, og de ulike aldersgruppene, vil kunne utvikle seg. Befolkningen i yrkesaktiv alder i Hammerfest forventes å øke i alle framskrivingsalternativene, men økningen vil i samfunnsplanperioden til 2027 være dobbelt så stor i alternativet med høy innvandring (alternativ MMMh) som i alternativet med netto utflytting og middels innvandring (MM-2MM). Det forventes også vekst i antall barn/unge i denne perioden, men her er det større forskjeller mellom framskrivingsalternativene, veksten blir svak i alternativet med innenlandsk netto utflytting (MM-2MM), mens den blir stor i alternativet med høy innvandring (MMMh). Den klart største veksten forventes imidlertid i antall eldre, og der er det ubetydelig forskjell mellom framskrivingsalternativene. Eldrebølgen kommer altså uansett, og det er hvor stor veksten i befolkningen i yrkesaktiv alder, og på sikt barn/unge, som vil påvirke hvor stor denne omsorgsmengden blir for Hammerfest. Av nabokommunene er det bare i Hasvik det forventes noe økning i befolkningen i yrkesaktiv alder, og i alle disse tre kommunene er eldrebølgen godt i gang, så omsorgsmengden ligger i disse kommunene an til å bli betydelig høyere enn i Hammerfest, særlig i Kvalsund og Måsøy.

For Hammerfest kan befolkningsframskrivningene også detaljeres mer til ulike aldersgrupper, og framskrivningen viser da bølgebevegelser som skyldes forskjeller i størrelser på årskull. De

store etterkrigskullene gir stor vekst i antall eldre i 70-årene i samfunnsplanperioden til 2027, mens de store årskullene født på slutten av 1960-tallet og begynnelsen av 1970-tallet gir betydelig vekst i personer i 50-årene i denne perioden. For de yngre aldersgruppene kommer forskjellene mellom framskrivingsalternativene mer fram, antallet i 30-årene vil til 2027 stige klart mer i alternativet med høy innvandring (MMM^H) enn i de andre alternativene. Og antallet i 20-årene vil holde seg ved høy innvandring (MMM^H), selv om antallet født omkring 2000 var klart lavere enn årskullene født omkring 1990, mens det vil bli en nedgang i antall i 20-årene i de andre framskrivingsalternativene. I samfunnsplanperioden ser vi også at det vil bli noen endringer blant barn/unge, antall barn og unge i skolealder vil øke noe, mens antallet barn i barnehagealder er avhengig av fødselstall som varierer med framskrivingsalternativene.

Mulige framtidsbilder og framskrivingsalternativene

I prosjektet har vi også skissert tre mulige framtidsbilder for Hammerfest relatert til ulike utviklingstrekk i petroleumsnæringen i regionen, og avslutningsvis drøftet hvordan disse samsvarer med framskrivingsalternativene for Hammerfest. Framtidsbilde A innebærer ingen nye etableringer i petroleumsvirksomheten i Hammerfest. Det forventes likevel noe vekst i sysselsettingen i petroleumsvirksomheten både når det gjelder oppkoblingen av Snøhvit-anlegget mot nye felt og i forbindelse med oppstarten av produksjonen på Goliatfeltet. Framtidsbilde B der Tog 2 til Snøhvit bygges og settes i drift, vil innebære en kraftig økning i produksjonen og gi en merkbar økning i sysselsettingen. Ekstraordinær aktivitetsøkning vil særlig gjelde utbyggingsfasen av Tog 2. I framtidsbilde C skjer det videre feltutbygging i Barentshavet som kan få ringvirkninger i Hammerfestregionen, og det vil i tilfelle det slår til, først få effekt mot slutten av samfunnsplanperioden. Dette gjelder Johan Castbergfeltet og evt. andre felt vest/nordvest av Hammerfestbassenget og Loppahøyden.

Vår vurdering er at sysselsettingsveksten i framtidsbilde A trolig vil ligge i nærheten av det som er nødvendig for å sysselsette økningen i yrkesaktiv befolkning i framskrivingsalternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM), men langt under de to øvrige framskrivingsalternativene. Sysselsettingsveksten i framtidsbilde B der Tog 2 til Snøhvit bygges og settes i drift, vil være betydelig større, særlig i anleggsfasen for en slik utbygging. Vi vurderer at dette alternativet ligger nærmere, og kanskje også i utbyggingsfasen vil overgå den veksten som forventes i sysselsatte i hovedalternativet (MMMM). I framtidsbilde C der det skjer videre feltutbygging i Barentshavet som kan få ringvirkninger i Hammerfestregionen, er det vanskeligere å konkretisere og usikkert hvor mye som vil skje før 2027, men det vil på sikt kunne gi klart større sysselsettingsvekst enn framtidsbilde A. Vår vurdering er at sysselsettingsveksten i dette framtidsbildet vil ligge et sted mellom sysselsettingsbehovet i framskrivingsalternativet med innenlandsk netto utflytting (MM-2MM) og hovedalternativet (MMMM). Befolkningsframskrivningen med høy innvandring (MMM^H) samsvarer altså ikke med noen av framtidsbildene.

Vi vil avslutningsvis understreke at en heller ikke må glemme eller utelukke at det kan skje vesentlige endringer i Hammerfest og nabokommunene i andre næringer og sektorer som kan få betydning for sysselsettingsutviklingen i regionen. Og dette kan være både vekstimpulser og hendelser som resulterer i nedgang i sysselsetting. Vi har imidlertid ikke funnet grunnlag for å konkretisere mulige utviklingstrekk i andre næringer og sektorer i framtidsbilder som kan relateres til framskrivingsalternativene.

1 Befolkningsutviklingen i Hammerfest og nabokommunene

Selv om dette prosjektets formål er å presentere og drøfte befolkningsframskrivninger for Hammerfest og nabokommunene, er det nødvendig å se tilbake på og drøfte befolkningsutviklingen i de aktuelle kommunene. Befolkningsutviklingen, og den befolkningsstruktur som er blitt resultatet av utviklingen, er utgangspunktet for den framtidige befolkningsutviklingen, og påvirker de framtidige utviklingsbaner for befolkningen. Dette kapitlet er derfor skrevet for å gi innsikt i det som i dag er det demografiske utgangspunktet for Hammerfest og nabokommunene. Det er også viktig å sette Hammerfest og nabokommunene inn i sin geografiske kontekst, og kapitlet starter derfor med et slikt avsnitt.

1.1 Hammerfest som arbeidsmarked og tjenestesenter

Hammerfest er i tillegg til å være "petroleumsbyen" i Finnmark, også et tjenestesenter for kysten av Vest-Finnmark. Funksjonelt deler Hammerfest offentlige senterfunksjoner i Vest-Finnmark med Alta, der Hammerfest har sykehus, mens Alta har universitetscampus og stamflyplass. Begge steder har videregående skoler med bredt tilbud, samt et betydelig varehandels- og tjenestetilbud innen både privat og forretningsmessig tjenesteyting. Selv om Alta er størst og bredest når det gjelder tjenestetilbud, er Hammerfests rolle som tjenestesenter i Vest-Finnmark viktig, særlig for kystkommunene omkring.

Nærings- og arbeidslivsmessig representerer Hammerfest det nest største og bredeste arbeidsmarkedet i Finnmark, med en stor olje- og gassklynge, i alle fall i nordnorsk målestokk (Karlstad et. al 2011). Viktige næringer er også havbruk, fiskeri og fiskeindustri. Flest sysselsatte er det likevel innen tjenestenæringer, samt offentlig tjenesteyting, og til sammen gir dette et bredt og attraktivt arbeidsmarked. Vekst i forbindelse med Snøhvitutbyggingen ga stort arbeidskraftbehov og økte pendlingen fra både de nærmeste kommunene og langpendling utenfra. Selv om sysselsettingsveksten i driftsfasen har vært mer moderat, er fortsatt Hammerfest et attraktivt arbeidsmarked også for bosatte utenfor kommunen.

Figur 1.1: Bo- og arbeidsmarkeds-regioner i Finnmark. Utsnitt fra kart over BA-regioner i Nord-Norge (Angell et.al 2013). Hammerfest BA-region (inkl. Kvalsund) og nabokommunene Hasvik og Måsøy ringet inn. Størrelsen på stedsmarkeringen og fargen på regionene indikerer størrelse på bo- og arbeidsmarked.

1.1.1 Pendling til Hammerfest – først og fremst fra Kvalsund

Pendlingen til Hammerfest er selvsagt størst fra den nærmeste nabokommunen Kvalsund, der en tredjedel av de yrkesaktive (i 2013 var det 158 personer) har sitt arbeidssted i Hammerfest. Kvalsund er altså tett integrert i Hammerfests arbeidsmarked og regnes med som en del av Hammerfest bo- og arbeidsmarkedsregion (BA-region). Pendlingsstrømmen fra Hammerfest til Kvalsund er også betydelig i antall (78 personer i 2013), selv om den bare utgjør 1-2 prosent av de yrkesaktive.

De øvrige to nabokommunene, Måsøy og Hasvik, har mye lenger reisetid til Hammerfest, og korteste reise fra disse to kommunene er med hurtigbåt med reisetid på ca. 1,5 timer hver veg¹. Det er derfor uaktuelt med dagpendling fra Måsøy og Hasvik til Hammerfest, så det totale omfanget av pendling er derfor på beskjedne 2-4 prosent (I 2013; 21 personer fra Måsøy og 10 fra Hasvik). Tjenestemessig sokner disse to kommunene likevel helt klart til Hammerfest, særlig når det gjelder offentlig og privat tjenesteyting, mens Alta konkurrerer med Hammerfest om varehandelen fra disse kommunene.

Det er også noe pendling til/fra Hammerfest utenfor nabokommunene, der utvekslingen med Alta utgjør de største pendlingsstrømmene, med ca. 100 pendlere i hver retning. I 2013 var det 90 fra Alta som arbeidet i Hammerfest, mens 108 fra Hammerfest arbeidet i Alta, men det utgjør altså bare 1-2 prosent av de yrkesaktive. Av øvrige kommuner er det Tromsø og Oslo som Hammerfest har mest utveksling av arbeidskraft med. De tre nabokommunene har også noe pendling ut av regionen, av enkeltkommuner er det flest som arbeider i Alta (5-7 prosent), men den pendlingsstrømmen er altså for Kvalsund sitt vedkommende langt mindre enn pendlingsstrømmen til Hammerfest.

I framstillingen skiller vi ofte mellom Hammerfest og de tre nabokommunene, også fordi deres relasjon til Hammerfest er ulik, der Kvalsund er den klart mest integrerte. Men i noen sammenhenger ser vi på utviklingen i hele Hammerfestregionen, og da inkluderes de tre omlandskommunene.

1.1.2 Bosettingsmønsteret i Hammerfest og nabokommunene

Analysene og framskrivingene av befolkningsutviklingen er i dette prosjektet avgrenset til kommunenivået, vi analyserer ikke utviklingstrekk på bydel- eller bygdenivå. Det ville kreve analyser som ligger utenfor ressursrammen for dette prosjektet, og eventuelle framskrivinger under kommunenivå vil uansett ha stor usikkerhet. Det er likevel nyttig å ha en oversikt over hvordan bosettingsmønsteret er i de aktuelle kommunene.

I Hammerfest er bosettingsmønsteret svært sentralisert, nærmere 98% av befolkningen bor på Kvaløya, og de resterende i bygder på Sørøya og Seiland. De aller fleste av de bosatte på Kvaløya bor i byen Hammerfest eller det tilstøtende tettstedet Rypefjord, og de øvrige bor i bygdene Forsøl og Strømsnes som ligger innenfor 15-20 min. avstand fra Hammerfest sentrum. Mens folketallet har vokst de siste ti årene i byen og bygdene på Kvaløya, har

¹ Fra Hasvik er det også mulig å fly til Hammerfest daglig med en flytid på 20 min., men kostnaden med å fly gjør dagpendling på denne måten uaktuelt.

folketallet gått tilbake på Sørøya og Seiland, og det er nå bare vel 100 bosatte på hver av øyene.

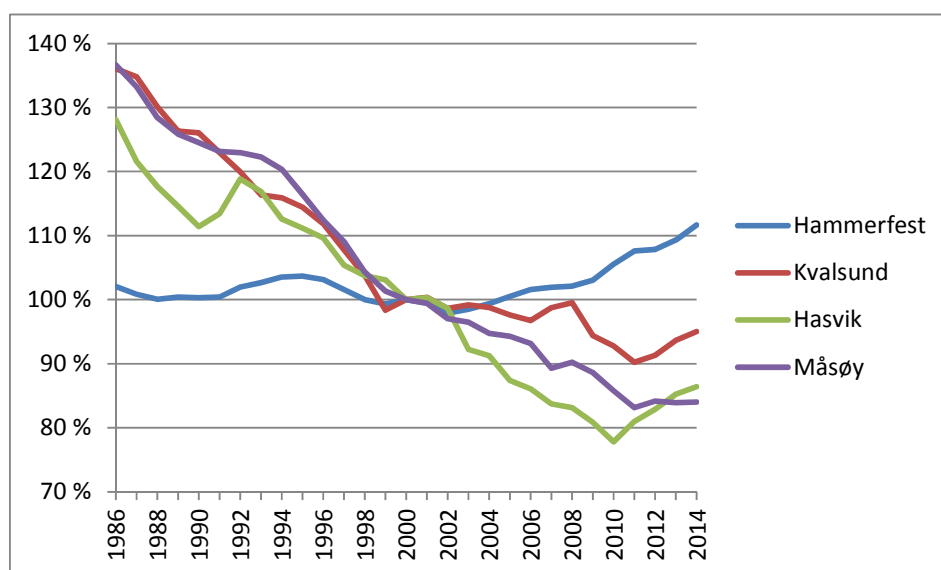
Kvalsunds befolkning er stort sett spredt fordelt på bygder i kommunen, der Kvalsund sentrum er det største stedet. Det meste av befolkningen, 86% av kommunens innbyggere, bor langs Vargsundet eller Repparfjorden, innenfor en halvtimes reiseavstand til kommunesenteret, og innenfor en times avstand til Hammerfest. Den resterende del av befolkningen, ca. 150 personer, bor i hovedsak i bygda Kokelv som ligger mer enn en time og en fjellovergang fra kommunesenteret, og halvannen time fra Hammerfest. Det er i Kokelv folketallet har gått mest tilbake.

Hasvik kommune ligger på vestre del av Sørøya, og befolkningen bor stort sett i fiskeværerne Sørvær, Breivikbotn og Hasvik, som ligger langs vegen og hvor avstanden mellom fergekaien i Hasvik og Sørvær er på ca. 40 min reiseavstand. Alle tre fiskeværerne har opplevd folketallsnedgang over lang tid, men Sørvær og Hasvik har hatt litt vekst de siste fem årene.

Måsøy kommune er Hammerfests nabokommune i øst, og ligger på øyer og fastland øst for Kvaløya. Havøysund er kommunesenteret, og har 82% av befolkninga i kommunen. Den øvrige del av befolkninga er fordelt på bygder på fastlandet, samt øyene Rolvsøy, Ingøy og Måsøy. Folketallet har gått mest tilbake i bygdene på fastlandet, hvor det i dag bor knappe 60, de fleste i Snefjord, mens det har økt litt på Rolvsøy. I Havøysund har folketallet gått tilbake i omtrent samme takt som i kommunen.

1.2 Folketallsutviklingen i Hammerfestregionen – de lange linjer

Hammerfest kommune har etter oppstarten av Snøhvitutbyggingen i 2002 hatt en folketallsvekst på 14%, altså litt over 1% årlig. I perioden 1995-2002 hadde kommunen derimot folketallsnedgang, og selv om det var en liten vekstperiode tidlig på 1990-tallet, begynte folketallsnedgangsperioden allerede på midten av 1970-tallet. På det laveste i 2002 var folketallet i Hammerfest nede i 9000 mennesker, mens det i dag er på ca. 10.300.

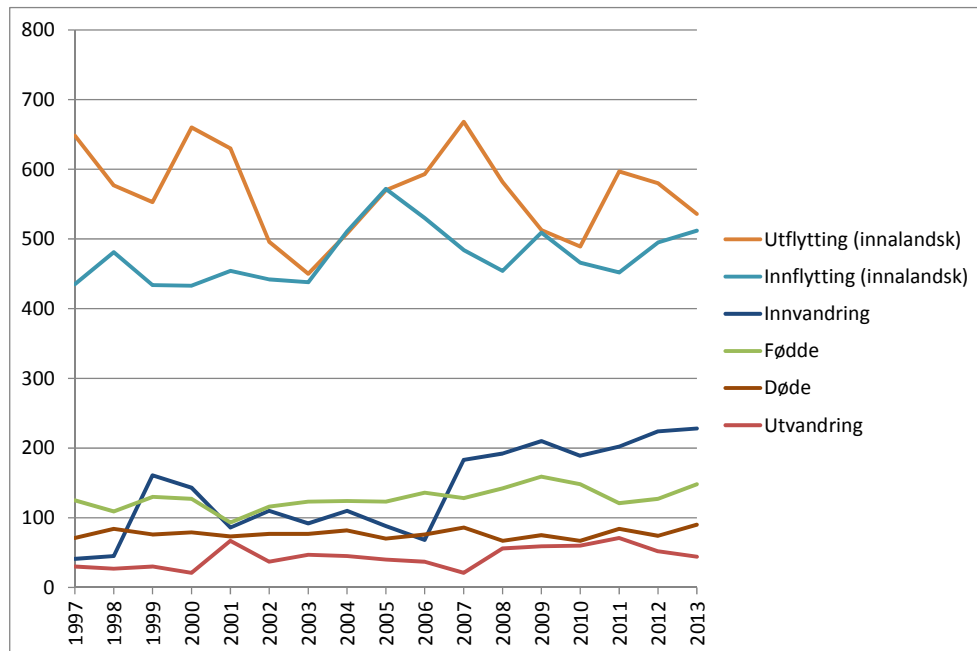
Figur 1.2:
Folketalls-
utvikling 1986-
2014 i
Hammerfest og
nabokommunene.
Folketall i 2000 =
100%.

Kvalsund, Hasvik og Måsøy hadde lenge folketallsnedgang på linje med kystkommunene ellers i fylket og landsdelen. Denne nedgangen fortsatte også etter oppstarten av Snøhvitutbyggingen i Måsøy og Hasvik, mens folketallet i Kvalsund stabiliserte seg fram til 2008. De neste årene hadde alle tre kommunene nedgang, men nedgangen stoppet i 2010-11. De siste årene har Hasvik hatt størst vekst, Kvalsund noe vekst og Måsøy stabil folketallsutvikling. Til sammen har de tre kommunene i dag litt over 3.300 innbyggere.

De siste fem årene er referanseperiode for Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivninger og utviklingen i denne perioden er derfor særlig interessant. Hammerfest har siden 2009 hatt den største befolkningsveksten, en kraftigere vekst enn tidligere på 2000-tallet. Kvalsund har i samme periode opplevd både nedgang og litt vekst, men i sum litt nedgang. Måsøy hadde nedgang til 2011 og har hatt stabilt folketall de siste årene, mens Hasvik har hatt litt vekst etter 2010. Sammenlignet med første del av 2000-tallet skiller de siste fem årene seg positivt ut for alle kommunene, men kanskje særlig for Hammerfest og Hasvik.

1.2.1 Folketallsendringer og folketallsutvikling i Hammerfest

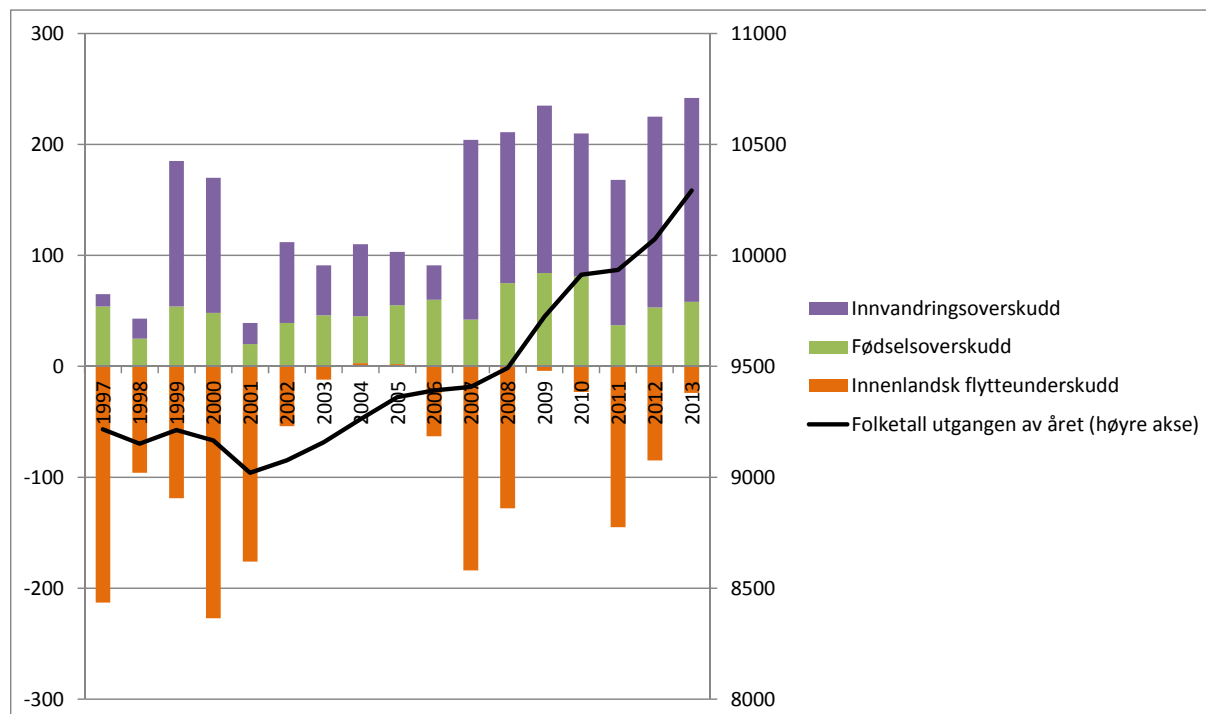
Endringene i folketallsutviklingen i Hammerfest de siste 10-15 årene er først og fremst et resultat av endringer i flytting og innvandring. Fødselsoverskuddet har vært et mer stabilt element i utviklingen, selv om dette også har variert noe, både på grunn av variasjon i fødselstall og dødstall. Differansen mellom fødte og døde var minst omkring årtusenskiftet og størst årene 2008-10, men har etter det gått litt ned. Det har imidlertid i hele perioden utgjort et positivt tilskudd og bidratt noe til folketallsveksten.

Figur 1.3:
Folketalls-
endringer
1997-2013 i
Hammerfest.

Endringene i flytting og innvandring har altså hatt større effekt på folketallsutviklingen. Den innenlandske utflyttingen var størst omkring tusenårsskiftet, og i årene 2006-08, og har etterpå gått litt ned. Den innenlandske innflyttingen, som med unntak av årene 2004-05 var mindre enn den innenlandske utflyttingen, har vært mer stabil. Unntaket er altså årene 2004-06 under Snøhvitutbyggingen da innflyttingen var på det høyeste. I løpet av den siste

femårsperioden har variasjonene i innenlandsk flytting vært noe mindre, men i 2011 og 2012 var utflyttingen klart høyere enn innflyttingen. Årene 2009-10 og det siste året (2013) var det imidlertid tilnærmet innenlandsk flyttebalanse i Hammerfest. Tallene for de tre første kvartaler 2014 tyder på at det i løpet av 2014 igjen blir noe innenlandsk flytteunderskudd.

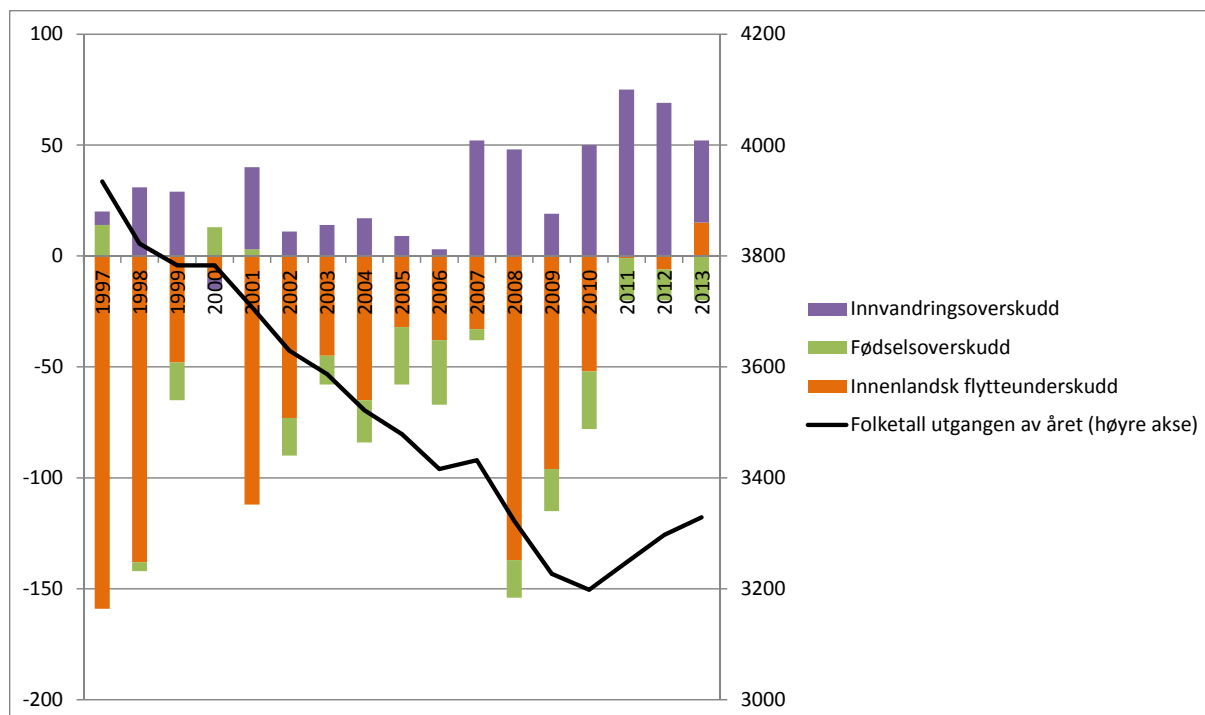

Figur 1.4: Netto folketallsendringer og folketallsutvikling 1997-2013 i Hammerfest.

Betydningen av innvandringen for folketallsutviklingen i Hammerfest er godt synlig i figuren over. Bortsett fra et par år rundt tusenårsskiftet, var innvandringen fram til 2007 beskjedent. Fra og med 2007 har imidlertid innvandringen til Hammerfest vært stor, en utvikling byen har til felles med resten av fylket, landsdelen og landet, og dette har som vi ser hatt stor betydning for folketallsutviklingen. Det største elementet i denne innvandringsbølgen har vært arbeidsinnvandring fra nye EU-land i Øst-Europa, supplert med vestlig innvandring som også er arbeidsrelatert. Noe av innvandringsbølgen er også familiebasert, eller det er flyktninger og asylsøkere, og derfor ikke direkte arbeidsinnvandring. Også i disse gruppene går mange etter hvert ut i arbeidslivet, selv om det er forskjeller i yrkesaktivitet mellom innvandrergupper. Totalt sett har andelen yrkesaktive blant innvandrere i denne perioden holdt seg på omtrent samme nivå som den øvrige befolkningen i Hammerfest (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk SSB).

1.2.2 Folketallsutviklingen i Kvalsund, Måsøy og Hasvik

Befolkningsutviklingen i de tre nabokommunene har altså i noen grad vært ulike, og vi skal derfor kort skissere dette, også sammenlignet med utviklingen i Hammerfest. Felles for de tre kommunene er imidlertid at fødselsoverskuddet i løpet av de siste 10-15 årene er blitt borte, det er i stedet blitt et lite fødselsunderskudd, noe som klart skyldes aldrende befolkning. Så i motsetning til Hammerfest er det altså ingen egenvekst i befolkningen i Kvalsund, Hasvik eller Måsøy.

Figur 1.5: Netto folketallsendringer og folketallsutvikling 1997-2013 i Kvalsund, Hasvik og Måsøy summert.

Den innenlandske utflyttingen har over tid blitt redusert noe i alle tre kommunene, selv om det har vært noen variasjoner fra år til år, særlig når en ser på hver enkelt kommune. Hovedgrunnen til nedgangen i utflyttingen, er rett og slett at nedgangen og aldringen i befolkningen gjør at det er færre aktuelle utflyttere. Den midlertidige økningen i netto utflytting innenlands i 2008-09, skyldes mer en kraftig nedgang i antall innenlandske innflyttere. Etter dette har imidlertid den innenlandske innflyttingen økt klart, og de tre siste årene har kommunene i sum hatt tilnærmet innenlandsk flyttebalanse. Men her er det også forskjeller; mens Kvalsund har hatt netto tilflytting innenlands, har Hasvik og Måsøy ikke hatt det.

I Hasvik og Måsøy er det innvandringen som har gitt det eneste positive bidraget til folketallsutviklingen, men dette bidraget har vært betydelig og altså gitt vekst i Hasvik og stabil utvikling i Måsøy. Innvandringen til Kvalsund har derimot vært mer beskjeden, og den innenlandske tilflyttingen har vært viktigere de siste årene. Et interessant moment er at andelen yrkesaktive blant innvandrere er høyere enn den øvrige befolkningen i både Hasvik og Måsøy (Kilde SSB), mens lite antall innvandrere i Kvalsund gjør at det mangler pålitelige data om dette i denne kommunen.

1.3 Et nærmere blikk på flytting og flyttestrømmer

Vi har sett nærmere på flyttemønsteret til og fra Hammerfest og nabokommunene de siste fem årene, da dette gir et bilde av flyttestrømmene i begge retninger. Og som analysen så langt har vist er det endringer i flyttestrømmene som påvirker befolkningsutviklingen mest, både i Hammerfest og nabokommunene.

1.3.1 Innenlands og utenlands flytting til og fra Hammerfest

De siste fem årene har Hammerfest hatt større tilflytting enn utflytting, men det er fordi innvandringsoverskuddet har vært større enn det innenlandske flytteunderskuddet. Om vi bare ser på den innenlandske flyttingen har det i gjennomsnitt flyttet inn knapt 500 personer fra andre kommuner og fylker, mens det har flyttet ut nærmere 550 til andre kommuner og fylker. Av tabellen nedenfor ser vi at nesten halvparten av den innenlandske innflyttingen til Hammerfest har kommet fra Sør-Norge (46%), mens ca. en fjerdedel har kommet fra Nordland og Troms (26%), og en fjerdedel fra øvrige Finnmark (27%). Kommunene Tromsø (51 innflyttere årlig), Oslo (46), Alta (36) og nabokommunen Kvalsund (24) er de enkeltkommunene Hammerfest har størst innflytting fra.

Fra	Til	Hammerfest	Kvalsund	Hasvik	Måsøy	Alta	Øvrige Finnmark	Troms	Nordland	Trøndelag	Vest-/Sørland	Østlandet	Utlandet	SUM
Hammerfest		0	29	4	6	46	51	88	37	45	85	151	57	600
Kvalsund		24	0	0	0	9	8	6	4	3	4	11	3	72
Hasvik		7	0	0	0	11	5	9	4	4	4	15	5	65
Måsøy		11	0	1	0	9	9	12	5	2	6	12	8	75
Alta		36	9	9	5									
Øvr. Finnmark		58	9	4	7									
Troms		80	10	11	7									
Nordland		41	3	3	4									
Trøndelag		36	2	4	3									
Vest-/Sørland		72	3	5	4									
Østlandet		121	7	9	9									
Utlandet		211	8	33	26									
SUM		697	80	84	70									

Tabell 1.1: Gjennomsnittlige årlige flyttestrømmer 2009-2013 til og fra Hammerfest, Kvalsund, Hasvik og Måsøy. Rød indikerer utflytting fra Hammerfest og nabokommuner, grønn indikerer innflytting.

Utflyttingsmønsteret fra Hammerfest speiler i stor grad det innenlandske innflyttingsmønsteret til Hammerfest. Halvparten av den innenlandske flyttestrømmen går til Sør-Norge (51%), en knapp fjerdedel til Troms og Nordland (23%), og en fjerdedel til øvrige Finnmark (26%). Og de største flyttestrømmene til enkeltkommuner til de samme fire; Tromsø (63 utflyttere årlig), Oslo (56), Alta (46) og Kvalsund (29). For alle disse fire kommunene har flyttestrømmene ut fra Hammerfest vært litt større enn flyttestrømmene inn, det gjelder altså også for nabokommunen Kvalsund. Generelt har flyttestrømmene ut fra Hammerfest mot andre kommuner, fylker og landsdeler vært litt større enn flyttestrømmene inn. Unntakene er Nordland fylke, kommunene Hasvik og Måsøy og øvrige Finnmark, som har avgitt litt flere flyttere til Hammerfest enn de har mottatt fra kommunen.

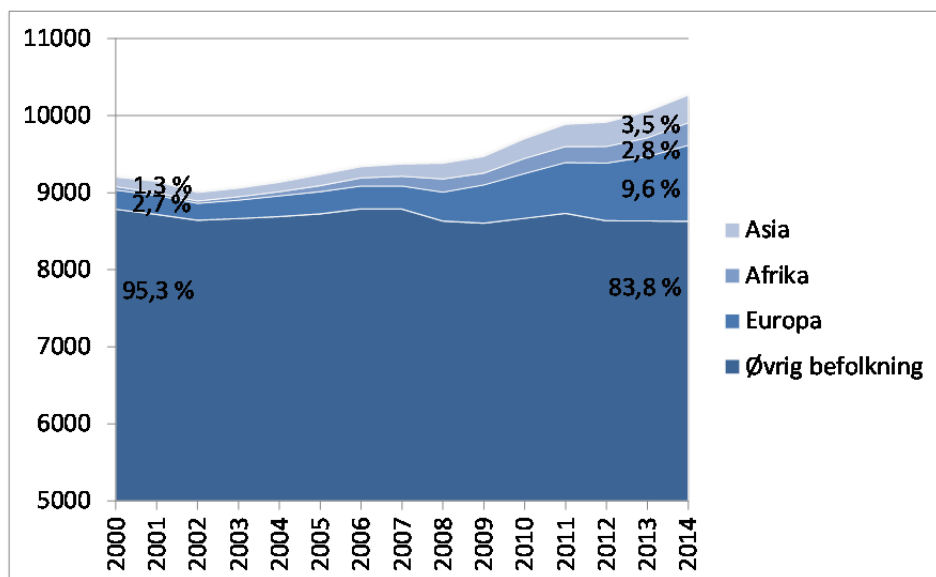
Det som har gitt befolkningsveksten er som nevnt innvandringsoverskuddet til Hammerfest i denne perioden, årlig har det kommet over 200 til kommunen, mens antallet som har flyttet ut av landet har vært litt over 50. Dette innvandringsoverskuddet har en hatt i både Hammerfest, Finnmark og Nord-Norge siden 2007, og har gitt en betydelig økning i innvandrerbefolkningen² i kommunen. En del innvandrere til Hammerfest flytter videre innenlands, og blir da registrert som innenlandske utflyttere, men likevel har

² Statistisk sentralbyrås definisjon av innvandrerbefolkningen inkluderer i tillegg til innvandrere også barn født i Norge av innvandrereforeldre. Innvandrerbefolkningen i Hammerfest er i 2014 på 16,2%. Dersom en bare så på andelen innvandrere, altså ikke medregnet barn født i Norge, så er den 14,6% i Hammerfest.

innvandrerbefolkningen i Hammerfest faktisk stått for hele befolkningsveksten i Hammerfest på 2000-tallet.

1.3.2 Innvanderne står for befolkningsveksten i Hammerfest

Som figuren viser utgjør de vestlige innvanderne fra Europa den klart største gruppa, og har også stått for den klart største absolutte veksten i folketall. Dette er både innvandrere fra Vest-Europa og Øst-Europa, men det er klart at åpningen av grensene for arbeidsinnvandrere fra EU-land i Øst-Europa har påvirket innvandringstallene både nasjonalt og i landsdelen, Finnmark og Hammerfest etter 2007. I dag er det knapt 1000 europeiske innvandrere bosatt i Hammerfest, og de utgjør nesten 10% av befolkninga, ved tusenårsskiftet var de 250 og utgjorde da knapt 3% av befolkninga. Vi har ikke hatt tilgang til mer detaljerte data for fordeling av de europeiske innvanderne etter landbakgrunn, men de er både fra våre nordiske naboland, fra Vest-Europa ellers, og fra nye EU-land i Øst-Europa.

Figur 1.6:
Befolknings-
utviklingen i
Hammerfest
2000-14 fordelt
på innvander-
befolkningen
etter verdensdel,
samt øvrig
befolkning

Innvandergruppene fra Afrika og Asia er i Hammerfest betydelig mindre enn den fra Europa, men har prosentmessig vokst like mye eller mer. Antallet afrikanere har økt fra under 50 til knapt 300 siden år 2000, mens antallet asiater har økt fra 120 til vel 350 i samme periode. Hver av disse gruppene utgjør omkring 3% av befolkningen i Hammerfest.

Det har altså skjedd store endringer i befolkningssammensetningen i Hammerfest de siste 10-15 årene. I år 2000 var under 5% av befolkningen innvandrere, mens innvandrerandelen i dag er 16%, litt over landsgjennomsnittet på 15%. Til sammenligning er innvandrerandelen i Finnmark 12%, mens den i Nord-Norge totalt er på 9%. Antallet og andelen innvandrere har altså økt betydelig mer i Hammerfest enn ellers i fylket, landsdelen og landet.

1.3.3 Innenlands og utenlands flytting til og fra Kvalsund, Hasvik og Måsøy

I den siste femårsperioden har Kvalsund faktisk hatt litt større innflytting enn utflytting, og i denne kommunen har den innenlandske flyttingen vært i balanse. Innvandringen har vært

liten til Kvalsund, så det er primært større innflytting fra Hammerfest og andre kommuner i Finnmark enn utflytting til disse kommunene som har gitt et lite flytteoverskudd.

Utflyttingen til Sør-Norge har derimot vært litt større enn innflyttingen, men årlig er det snakk om små tall, så flyttestrømmene til og fra Kvalsund går i større grad enn for Hammerfest innen fylket og landsdelen.

Det er innvandring som har gitt et betydelig flytteoverskudd til Hasvik. Innenlandsk har det derimot vært større utflytting enn innflytting, og det gjelder både flytting innen Finnmark, og til og fra Sør-Norge. Bare flyttingen til og fra øvrige Nord-Norge har vært omtrent i balanse. På samme måte som for Kvalsund utgjør flyttestrømmene innen landsdelen en større del av den innenlandske flyttingen til og fra Hasvik, enn flyttestrømmene til og fra Sør-Norge.

For Måsøy har heller ikke innvandringen de siste fem årene vært stor nok til å gi kommunen innflyttingsoverskudd. Og den innenlandske flyttingen viser et betydelig flytteunderskudd. Det gjelder både innen Finnmark, til øvrige Nord-Norge og til Sør-Norge. For Måsøy gjelder også at flyttestrømmene i nord er viktigere enn de innenlandske flyttestrømmene til og fra Sør-Norge.

Innvandringen har altså vært viktig de siste årene i Hasvik og Måsøy, men ikke i Kvalsund. Dette reflekterer seg også i innvanderandelen i kommunene, der Hasvik har 19%, Måsøy 15% og Kvalsund bare 7% innvandrere. Innvanderandelen har derfor også steget mye mer i Måsøy og Hasvik enn i Kvalsund etter år 2000.

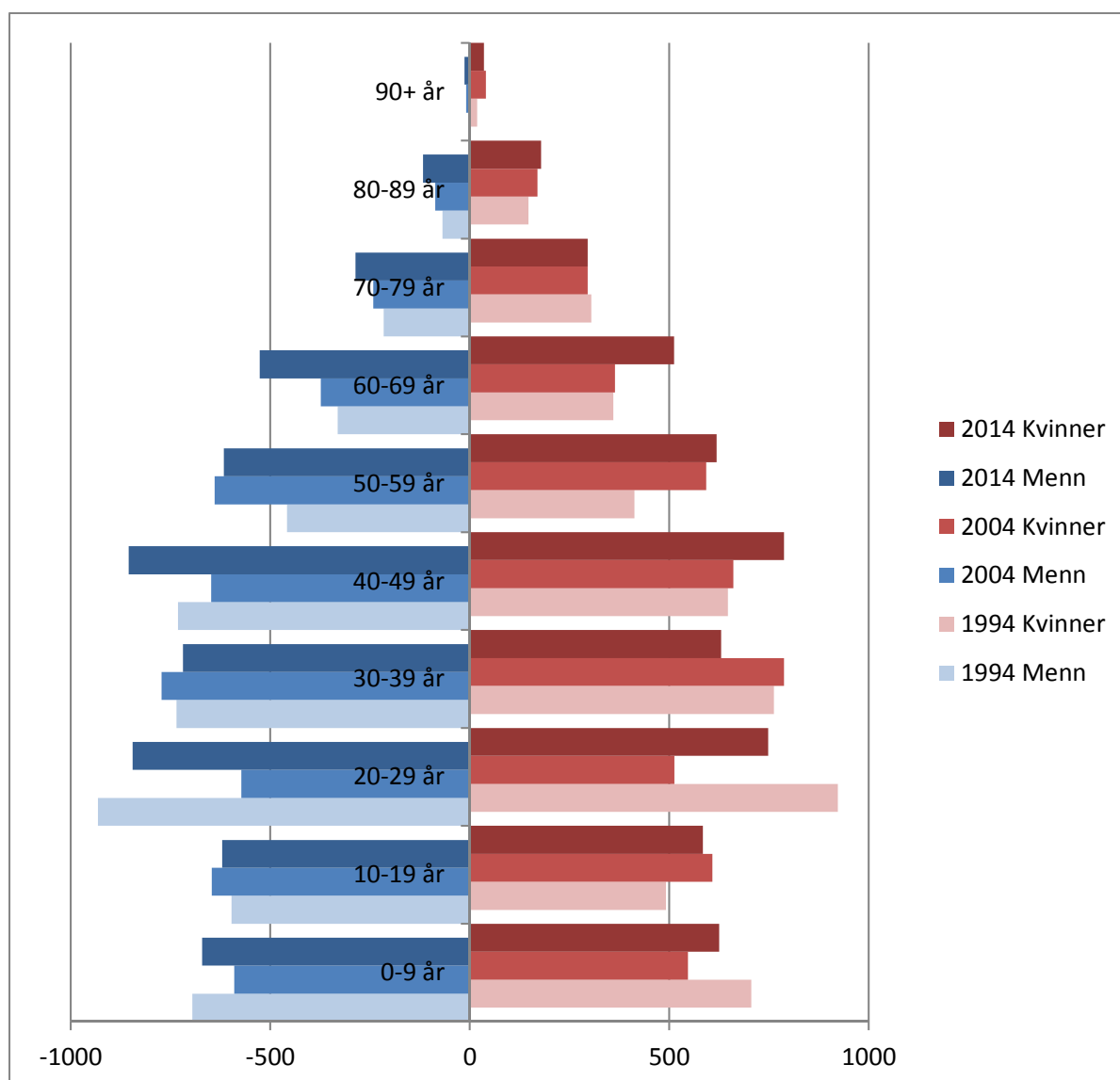
1.4 Endringer i befolkningsstruktur i Hammerfestregionen

Befolkningsutviklingen har også endret befolkningsstrukturen etter kjønn og alder i Hammerfest i løpet av de siste ti-tjue årene. Vi har sett nærmere på endringene fra tiår til tiår, fra 1994 til 2004 til 2014, og hvordan dette har endret befolkningsstrukturen både i Hammerfest og i nabokommunene.

1.4.1 Endringer og aldring i befolkningsstrukturen i Hammerfest på tjue år

Befolkningspyramiden i figuren nedenfor viser hvordan befolkningsstrukturen i Hammerfest er blitt endret av den befolkningsutviklingen vi har skissert i avsnittene over.

De største endringene har skjedd i den viktige aldersgruppa 20-29 år. Denne gruppa var i 1994 den klart største, og omfattet da de store barnekullene født 1965-1974. I 2004 var gruppa kraftig redusert, dels på grunn av utflytting i perioden 1994-2004, men også på grunn av at de som i 2004 var i denne aldersgruppa var fra de relativt små barnekullene født 1975-84. Antallet 20-29-åring har det siste tiåret vokst kraftig med den positive befolkningsutviklingen som kommunen har hatt. At kullene født 1985-1994 er klart større enn foregående tiår har påvirket resultatet, men viktigste årsak til veksten er tilflytting og da særlig innvandring. Mens det i 1994 var kjønnsbalanse i denne aldersgruppa, er det i dag 9 kvinner per 10 menn, og det var det også i 2004. Befolkningsendringene har over tid altså gitt en litt mer kjønnskeiv sammensetning i denne viktige aldersgruppa.

Figur 1.7: Befolkningsstruktur etter kjønn og tiårige aldersgrupper i Hammerfest 1994, 2004 og 2014

Den andre viktige aldersgruppa som også tilhører de vi regner som de unge voksne, er de i alderen 30-39 år. Denne aldersgruppa har vært mer stabil i Hammerfest gjennom hele perioden, selv om også det her er slik at kullstørrelsene i utgangspunktet var ulike. Endringene har imidlertid vært større blant kvinner enn menn, og i mer negativ retning det siste tiåret. Et resultat er at kjønnsbalansen i denne aldersgruppa er blitt borte, og det er i dag bare 9 kvinner pr. 10 menn også i aldersgruppa 30-39 år.

Tallet på barn og ungdom i aldersgruppene 0-9 år og 10-19 år reflekterer som ventet noen av endringene i aldersgruppene 20-49 år, da en stor del av foreldrene finnes der. Forskjellene er imidlertid mindre, og summen av barn og ungdom har endret seg mindre enn gruppene hver for seg.

Alle aldersgrupper over 40 år har vokst i løpet av tjuetårsperioden, men i ulik grad og i ulik tiårsperiode. Antallet i 40-årene har vokst mye siste tiåret, og her er det bl.a. de store

årskullene født 1965-74 som slår inn. Antallet personer som er i 50-årene vokste i perioden 1994-2004, og det skyldes de store etterkrigskullene som i 2004 nådde denne alderen. Det er også de som står for veksten i antall personer i 60-årene det siste tiåret. Kjønnsbalansen har ikke endret seg så mye i disse gruppene, og bortsett fra noe kvinneunderskudd i aldersgruppa 40-49 år, er kjønnsbalansen god.

1.4.2 Tilflytting og innvandring har økt viktige årskull i Hammerfest de siste ti årene

Ulike årskullstørrelser påvirker endringene i aldergruppene på ulik måte. Vi har derfor sett nærmere på noen utvalgte tiårskull, og endringene det siste tiåret:

- Årskullene født 1985-94 var ungdommer i alderen 10-19 år i 2004, og er unge voksne i alderen 20-29 år i dag. Antallet i disse årskullene har vokst betydelig som følge av tilflytting og innvandring i løpet av det siste tiåret, antallet menn med 31% og antallet kvinner med 23%. Veksten er altså stor, men differansen i vekst i antall menn og kvinner har bidratt til kjønnsubalansen i denne aldersgruppa.
- Årskullene født 1975-84 var unge voksne i alderen 20-29 år i 2004, og er litt eldre voksne i alderen 30-39 i dag. Antallet i disse årskullene har også vokst betydelig som følge av tilflytting og innvandring, med henholdsvis 26% for menn og 23% for kvinner. Selv om kjønnforskjellene her er mindre, har differansen i vekst også hatt negativ effekt på kjønnsbalansen i aldersgruppa 30-39 år i dag.
- Årskullene født 1965-74, de største årskullene både nasjonalt, i nord og i Hammerfest, har også vokst det siste tiåret. Disse var 30-39 år i 2004, og er nå 40-49 år. Veksten har imidlertid bare kommet blant menn i disse årskullene, de har vokst med 11%, mens antallet kvinner er forblitt uendra. Kjønnsbalansen er altså også i disse årskulla blitt til ubalanse.

Generelt har befolkningsutviklingen, til tross for betydelig tilflytting av unge voksne, resultert i en aldring av befolkningen i Hammerfest. Andelen unge voksne i alderen 20-39 år ble redusert fra 35% i 1994 til 29% i 2004 og andelen var også 29% i 2014. Antallet unge voksne har vokst betydelig det siste tiåret, men altså ikke mer enn befolkningen totalt, og de store kullene født 1965-74 er nå ikke lenger under 40 år. Andelen barn og unge var 26% i 1994 og 2004, men er blitt redusert til 24% i 2014. Det er aldersgruppene over 40 år som har vokst, de utgjorde 39% i 1994, 45% i 2004 og utgjør 47% i dag, og noe av grunnen er altså at årskullene født 1965-74 er blitt over 40 år.

1.4.3 Endringer i befolkningsstrukturen i Kvalsund, Måsøy og Hasvik

I motsetning til Hammerfest har altså nabokommunene stort sett hatt nedgang i folketall, med unntak av de siste få årene. Dette påvirker også befolkningsstrukturen, og dessverre har befolkningsutviklingen de siste tjue år resultert i størst nedgang i yngre aldersgrupper, og følgelig en kraftig aldring av befolkningen. Først i dette avsnittet drøfter vi endringene i befolkningsstrukturen i disse tre kommunene samla, men ser i siste del også på forskjeller mellom de tre kommunene, Hammerfest kommune, og relatert til befolkningsutviklingen ellers i fylket og landsdelen.

Antallet i aldersgruppa 20-29 år ble i løpet av perioden 1994-2004 mer enn halvert i de tre kommunene, og det har ikke vært vekst i denne aldersgruppa etter 2004. Aldersgruppa 30-39 år er også redusert kraftig, både fra 1994 til 2004 og det siste tiåret, og på tjueto år er denne aldersgruppa nesten halvert. Totalt sett innebærer dette at antallet unge voksne i disse kommunene er halvert på tjueto år, og selv om mye av reduksjonen skjedde i perioden 1994-2004, har utviklingen også vært negativ etter det. Kjønnbalansen er også viktig i disse aldersgruppene, og selv om antallet er redusert har ikke kjønnbalansen blitt forverra når vi ser kommunene under ett. Nabokommunene har lenge hatt mannsovervekt blant unge voksne, i aldersgruppa 20-29 år er det fortsatt 9 kvinner pr. 10 menn, mens det i aldersgruppa 30-39 år er 8 kvinner pr. 10 menn. Som vi senere skal se er det imidlertid store forskjeller mellom kommunene.

Tallet på barn og ungdom er også kraftig redusert, i stor grad på grunn av reduksjonene i den potensielle foreldregenerasjonen. Størst har reduksjonen vært i antallet barn i alderen 0-9 år, som nesten er halvert, mens antallet ungdom i alderen 10-19 år er redusert med om lag en tredjedel.

I motsetning til i Hammerfest har den generelle befolkningsnedgangen også gitt seg utslag i nedgang i antallet personer i 40- og 50-årene, mens det bare er aldersgruppene over 60 år som har vokst noe i Kvalsund, Hasvik og Måsøy. Imidlertid har andelen i aldersgruppene over 40 år stort sett økt i disse kommunene.

1.4.4 Store forskjeller i utvikling i viktige årskull i Hammerfestregionen

Det er som nevnt også forskjeller mellom de tre kommunene på viktige utviklingstrekk i befolkningen, i tillegg til de store forskjellene vi ser når vi sammenligner med befolkningsutviklingen i Hammerfest, og med fylket, landsdelen og landet. Noe av endringene skyldes at utgangspunktet for endringene var ganske forskjellig i kommunene, og at antall personer og kjønnsfordeling varierer fra tiårskull til tiårskull. Nedenfor er endringene det siste tiåret oppsummert i en tabell for kommunene, samt fylkes- og landstall. Tabellen viser både endringer i antall barn/unge, unge voksne og kjønnbalanse blant unge voksne, og endringer i de to viktigste tiårskullene i løpet av det siste tiåret, samt kjønnbalansen i disse tiårskullene.

Endring 2004-14						
	Antall barn/unge	Antall unge voks.	Kv. pr. 100 menn	Kull 1985-94	Kull 1975-84	Kv. pr. 100 m. kull
	0-19 år	20-39 år	20-39 år	Fra 10-19 til 20-29	Fra 20-29 til 30-39	Fra 10-29 til 20-39
Hammerfest	5 %	11 %	-9	27 %	24 %	-4
Kvalsund	-11 %	-35 %	35	-24 %	-24 %	9
Hasvik	-15 %	-10 %	-29	9 %	2 %	-27
Måsøy	-26 %	-13 %	-3	-23 %	1 %	-12
Alta	4 %	3 %	-6	15 %	5 %	-4
Finnmark	-8 %	-8 %	-5	4 %	-1 %	-6
Nord-Norge	-6 %	-4 %	-2	1 %	0 %	-1
Landet	6 %	8 %	-2	16 %	20 %	-1

Tabell 1.2: Viktige endringer i befolkningsstruktur 2004-14 i Hammerfest, Kvalsund, Hasvik og Måsøy, sammenlignet med Alta, Finnmark, Nord-Norge og Landet. Røde tall indikerer nedgang, grønne tall vekst.

Mens antallet barn/unge altså har økt i Hammerfest det siste tiåret, har det gått tilbake i nabokommunene, minst i Kvalsund og mest i Måsøy. Hammerfest og Alta skiller seg ut i nord med vekst i antall barn/unge opp mot landsgjennomsnittet, mens fylket og landsdelen samla har hatt nedgang. Antallet unge voksne er kanskje enda viktigere, og her utmerker Hammerfest seg med større vekst enn landsgjennomsnittet. Nabokommunene har derimot hatt nedgang, men det er i Kvalsund nedgangen har vært stor, der er antallet redusert med en tredjedel. Når det gjelder endringer i kjønnsbalansen blant unge voksne har Kvalsund på ti år gått fra stort kvinneunderskudd til betydelig kvinneoverskudd, mens det i Hasvik har gått motsatt vei, fra kjønnsbalanse til stort kvinneunderskudd. Ellers har også utviklingen i kjønnsbalansen blant unge voksne vært mer negativ i Finnmark enn landsdelen og landet, og dette gjelder også for Hammerfest og Alta.

Noe av endringene i befolkningsstrukturen for unge voksne skyldes tilflytting eller fraflytting i de årskullene som for ti år siden var ti år yngre enn 20-39 år, mens noe skyldes at nye tiårskull med annen størrelse og kjønnsfordeling overtar aldersgruppa i løpet av ett tiår. Det er dette vi har forsøkt å tydeliggjøre ved å se på utviklingen i endringene i de viktigste tiårskullene i den siste tiårsperioden. Hammerfest utmerker seg med stor netto innflytting i både tiårskullene født 1975-84 og 1985-94, en tilflytting som har vært større enn landets innvandringsoverskudd i disse årskullene. Hasvik har også hatt litt netto innflytting i det yngste av disse tiårskullene, de som i dag er 20-29 år. Måsøy har derimot hatt stor netto utflytting i dette årskullet, men stabil utvikling for det eldste tiårskullet. Mest negativ flyttestruktur har Kvalsund hatt med stor netto utflytting i begge årskullene og dette er hovedgrunnen til den store nedgangen i andel unge voksne.

I tillegg kommer at tiårskullet født 1965-74 var relativt sett stort i Kvalsund i 2004, og de er nå over 40 år. I dette tiårskullet var det også et stort kvinneunderskudd i Kvalsund for ti år siden, og hovedårsaken til forbedringen i kjønnsbalansen blant unge voksne der var at dette tiårskullet nå er erstattet med tiårskullet 1985-94, som både har og hadde kvinneoverskudd. Endringene i kjønnsbalansen for de to årskullene i Kvalsund er også positiv det siste tiåret, men langt mindre enn endringene i kjønnsbalansen for unge voksne. Den negative endringen i kjønnsbalansen for unge voksne i Hasvik skyldes derimot i sin helhet forskjell i flytting blant kvinner og menn i de to tiårskullene som i dag utgjør de unge voksne.

1.4.5 Aldersstrukturen i Hammerfest er en helt annen enn i nabokommunene

Resultatet av disse endringene viser seg i dagens befolkningsstruktur, og tabellen nedenfor oppsummerer befolkningsstrukturen for kommunene i Hammerfestregionen, sammenlignet med fylket, landsdelen og landet.

Andelen barn og unge i alderen 0-19 år er lav i alle tre kommunene, mens den i Hammerfest er på gjennomsnittet for både fylket, landsdelen og landet. I Finnmark er det Alta som skiller seg ut med høy andel barn og unge. Andelen unge voksne i alderen 20-39 år varierer mer mellom de tre kommunene, den er svært lav i Kvalsund, litt lav i Måsøy, mens den i Hasvik er på gjennomsnittet for fylket og landsdelen. Hammerfest har svært høy andel i denne viktige aldersgruppa, også høyere enn Alta og landsgjennomsnittet. Kjønnsbalansen i denne aldersgruppa er som kjent også viktig, og den slår motsatt ut for de tre kommunene. Hasvik som har høyest andel unge voksne, har stort kvinneunderskudd i denne aldersgruppa, mens

Kvalsund som har lavest andel har klart kvinneoverskudd. Statusen for aldersgruppa 20-39 år er altså ikke positiv for noen av de tre kommunene, mens den høye andelen i Hammerfest oppveier for litt skeiv kjønnsbalanse. Dette innebærer også at mens det er betydelig potensiale for egenvekst i befolkningen i Hammerfest, er dette fraværende i nabokommunene.

Status 2014						
	Andel barn/unge	Andel unge voks.	Kv. pr. 100 menn	Andel middelaldr.	Andel eldre	Andel gamle
	0-19 år	20-39 år	20-39 år	40-59 år	60-79 år	80+ år
Hammerfest	24 %	29 %	88	28 %	16 %	3 %
Kvalsund	20 %	16 %	116	29 %	30 %	5 %
Hasvik	21 %	25 %	71	27 %	21 %	5 %
Måsøy	19 %	22 %	86	26 %	27 %	6 %
Alta	29 %	27 %	92	27 %	15 %	3 %
Finnmark	25 %	25 %	88	28 %	18 %	4 %
Nord-Norge	24 %	25 %	92	28 %	19 %	4 %
Landet	25 %	27 %	95	27 %	17 %	4 %

Tabell 1.3: Befolkningsstruktur 2014 i Hammerfest, Kvalsund, Hasvik og Måsøy, sammenlignet med Alta, Finnmark, Nord-Norge og Landet. Røde tall indikerer ugunstig aldersstruktur, grønne tall gunstig aldersstruktur.

De tre nabokommunene skiller seg ikke så mye fra verken Hammerfest, fylket eller landsdelen når det gjelder andelen middelaldrende i aldersgruppa 40-59 år. Det er i de eldre aldersgruppene at vi ser større utslag, og de tre kommunene har høy andel eldre, om enn i noe ulik grad. En tredel av befolkningen i Kvalsund og Måsøy er passert 60 år, mens det gjelder en fjerdedel i Hasvik. Andelen over 60 år i Hammerfest er derimot under en femdel, og lavere enn i både Finnmark fylke, Nord-Norge og landet.

2 Befolkningsframskrivinger for Hammerfestregionen

Befolkningsframskrivinger er en krevende øvelse på flere måter. Det er som kjent teknisk-metodisk avansert, i den forstand at det er store datamengder som skal behandles; årlige endringer skal beregnes og justeres for alle ettårige årskull, og skrives et visst antall år fram i tid. Når det gjelder det tekniske har vi i stor grad basert oss på de beregninger Statistisk sentralbyrå (SSB) har gjort, men med noen egne justeringer og beregninger. Vi mener imidlertid at det er tolkningen av de framskrivinger som blir gjort, gitt de forutsetningene som er valgt, som er det viktigste i et slikt prosjekt. Det er denne drøftingen som etter vårt syn er den vanskeligste og viktigste i en befolkningsframskriving, og der vi har valgt å legge hovedinnsatsen i dette prosjektet.

En befolkningsframskriving er ikke en spådom om hvordan befolkningsutviklingen vil bli. Det det faktisk er, ligger i ordet framskriving, man skriver fram, eller regner seg fram, år for år basert på parametre for endring, parametre som er satt med grunnlag i visse forutsetninger. En framskriving er nøyaktig i matematisk forstand, basert på de forutsetninger som er valgt. Det en framskriving ikke får tatt hensyn til, er hendelser som resulterer i endringer i forutsetninger underveis i framskrivingsperioden. Dersom en framskriving skal ta hensyn til slike hendelser, må de tidfestes og parametrene justeres tilsvarende. Vi har ikke i dette prosjektet hatt tilgang til informasjon som kunne resultere i slike hendelser som kan oversettes til endringer i parametre. Dette er også en grunn til at vi har valgt å basere denne drøftingen på Statistisk sentralbyrå sine befolkningsframskrivinger.

En annen grunn til å bruke Statistisk sentralbyrå sine befolkningsframskrivinger er at SSB er ledende når det gjelder befolkningsframskrivinger både nasjonalt og regionalt, og at disse framskrivingene ligger til grunn for nasjonale og regionale myndigheters planer og politikkkutforming. SSB's befolkningsframskrivinger på kommunenivå er dessuten også blitt rimelig treffsikre, og er metodisk videreutviklet (Rogne og Tønnessen 2014). Det betyr ikke at vi tar forutsetningene i disse framskrivingene for gitt, vi vil derimot drøfte dem nøye, og vurdere hvor mye de avviker fra utviklingstrekkene i Hammerfest de siste fem til ti år. Vi vil også beskrive flere framskrivingsalternativer, og forsøke å knytte dem til mulige framtidsbilder for næringsutvikling for Hammerfestregionen. Dette gir grunnlag for å drøfte hvordan ulike framskrivingsalternativer samsvarer med mulige framtidige utviklingstrekk for nærings- og arbeidslivet, og hvordan eventuelle hendelser kan resultere i brudd eller endringer på de utviklingsbaner befolkningsframskrivingene skisserer.

2.1 Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivinger, og hvordan vi bruker dem

Statistisk sentralbyrå (SSB) lager annethvert år befolkningsframskrivinger, både nasjonalt og regionalt til fylker, regioner og kommuner. På kommunenivå har framskrivingene en tidshorisont på 25-30 år, sist nå i juni i år med framskrivinger til år 2040 (Befolkningsframskrivinger, SSB 2014). Dette er maskinelt genererte framskrivinger som tar hensyn til dagens aldersstruktur, og med forutsetninger om fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring, basert på erfaringstall for et antall prognoseregioner. Forutsetningene for tre av de fire parametrene kan settes til høy-, lav -og mellomalternativet

(eller hovedalternativet som oftest legges til grunn i nasjonale prognoser), mens innenlandsk flytting er satt til mellomalternativet, som for de fleste regioner utenom storbyene betyr litt netto utflytting. Parametrene for flytting og innvandring kan imidlertid også settes til 0, i tilfelle begge settes til 0 vil det si uten verken innenlandsk flytting eller inn-/utvandring. Dersom innvandringsparameteren settes til 0 betyr det nettoinnvandring lik 0 på nasjonalt nivå, men den kan avvike fra 0 på kommunenivå.

De regionale forutsetningene om fruktbarhet, flytting og innvandring er basert på siste femårsperiode, mens forutsetningene om levealder er basert på lengre tidslinjer (Aase, Tønnessen og Syse 2014). Antallet prognoseregioner varierer mellom 30 og 100, ulikt for de fire parametrene, flest prognoseregioner er det for flytting, færrest for levealder. Hammerfest tilhører prognoseregion Finnmark for fruktbarhet og dødelighet, mens forutsetningene om innflytting til Hammerfest er basert på tall fra prognoseregion Hammerfest økonomiske region, og utflytting på en prognoseregion som omfatter det meste av Nord-Norge.

Vår erfaring med befolkningsframskrivninger er at alternative forutsetninger for fruktbarhet og dødelighet slår lite ut når en ser 10-20 år fram i tid, det er først og fremst alternative forutsetninger om flytting og innvandring som kan endre prognosene vesentlig (Angell et.al 2013). For fruktbarhet og dødelighet er det derfor vanlig å legge til grunn mellomalternativet i SSB's framskrivninger, og for innvandring er det altså laget både lav-, middels og høyalternativ, der vi vurderer de to sistnevnte som mest realistisk. SSB's prognoser er derfor etter vårt syn godt dekkende, men med den mangelen at det bare er ett framskrivingsalternativ for innenlandsk flytting. Det framskrivingsalternativet som nå ligger inne for innenlandsk flytting er basert på siste femårsperiode, og gir parametre som er i nærheten av flyttebalanse for både Hammerfest og nabokommunene. Den faktiske utviklingen de siste fem år viser litt ulike trekk i disse kommunene for innenlandsk flytting, men parametrene viser om lag flyttebalanse.

Som utgangspunkt for alternative framtidsbilder har vi derfor lagt til grunn følgende to av SSB's befolkningsframskrivninger:

0. Hovedalternativet (MMMM³), der alle parametrene er satt til middels. Når det gjelder innenlandsk flytting betyr dette omtrent flyttebalanse, faktisk en liten netto tilflytting. Middels innvandring innebærer en gradvis nedgang i innvandringen sammenlignet med siste femårsperiode, men fortsatt en betydelig nettoinnvandring.
1. Et konstruert alternativ (MM-2MM) med negativ innenlandsk flyttebalanse, mer likt det Hammerfest har hatt de siste fem årene. For øvrig er parametrene de samme som i hovedalternativet.
2. Alternativet med høy innvandring (MMM³H), der flytteparameteren også er satt til middels, mens det er forutsatt fortsatt høy innvandring. I dette alternativet er innvandringsoverskuddet stort og nesten på nivå med de siste fem årene, og er forventet å holde seg høyt i lang tid.

³ Bokstavene står for om parametrene er satt lavt (L), middels (M) eller høyt (H), for hver av de fire parametrene i denne rekkefølgen: fruktbarhet, dødelighet, innenlandsk flytting og innvandring.

2.1.1 Nærmere om framskrivingsalternativene og forutsetningene for Hammerfest

Det er liten grunn til å avvike fra forutsetningene om middels fruktbarhet og middels dødelighet, som også brukes i de fleste alternativene på nasjonalt nivå. Det gjør liten forskjell om disse parametrene endres når tidsperspektivet er 10-20 år, det gir større utslag når en ser lenger fram i tid. Det er likevel viktig å vite hva bruken av disse middelverdiene betyr, og hvordan de er fastsatt for Hammerfest. Forutsetningene for flytting og innvandring påvirker mer, og vi har derfor valgt å bruke to alternative forutsetninger for både innenlandsk flytting og innvandring. Nedenfor har vi drøftet de fire parametrene i den rekkefølge de fire parametrene er listet i SSB's forkortelser av framskrivingsalternativene.

Fruktbarhet: Fruktbarhetsparameteren for Hammerfest er basert på fruktbarheten i Finnmark fylke de siste fem årene, samt at de fordeles etter fruktbarhetsprofiler som varierer mellom kommunene i fylket. Fruktbarheten er basert på aldersspesifikke fruktbarhetsrater for kvinner i fødedyktig alder, og justeres etter antallet kvinner i de aktuelle aldersgruppene i hver kommune. Det publiseres ikke fruktbarhetstall på kommunenivå, så vi kan ikke direkte sammenligne fruktbarheten de siste årene i Hammerfest med Finnmark. Vi har derfor sett på antallet fødsler de siste fem årene i forhold til antall kvinner i aldersgruppa 20-39 år som en fruktbarhetsindikator, og finner at Hammerfest har hatt ca. 10% høyere fødselsrate enn Finnmark fylke, noe som årlig betyr 12-14 flere fødte i Hammerfest. Forutsetningen om middels (M) fruktbarhet på linje med Finnmark er derfor for Hammerfests del litt konservativ, men det meste av dette justeres som følge av at Hammerfest har en gunstig fruktbarhetsprofil i Finnmark.

I befolkningsframskrivingene er det ved middels fruktbarhet forutsatt konstant fruktbarhet på dagens nivå i hele perioden fram mot 2040.

Dødelighet: Dødelighetsparameteren er også basert på dødeligheten i fylket, og på aldersspesifikke dødelighetsrater. Det publiseres ikke standardiserte dødelighetsrater på kommunenivå, så vi kan heller ikke direkte sammenligne dødeligheten i Hammerfest og Finnmark. Vi har derfor sett på antallet døde de siste fem årene i relasjon til antall personer i pensjonsalder (67+ år) som en dødelighetsindikator, og ser at denne dødsraten var den samme i Hammerfest som i Finnmark. Det stemmer altså godt for Hammerfest å legge til grunn forutsetninger om middels (M) dødelighet basert på dødeligheten i Finnmark, i alle fall når tidsperspektivet er begrenset til 10-20 år.

Dødeligheten forventes i befolkningsframskrivingene å gå gradvis ned, og gjennomsnittlig levealder stige tilsvarende. I perioden fram til 2040 forventes levealderen å stige med 3-4 år i alternativet med middels dødelighet.

Innl. flytting: Den tredje parameteren; for innenlandsk flytting, beregnes i SSB's befolkningsframskrivinger bare i ett alternativ, middelsalternativet. Dette middelsalternativet er basert på den innenlandske flyttingen de siste fem årene. For Hammerfest er det innflyttingen til prognoseregionen Hammerfest økonomiske region, og utflyttingen fra en prognoseregion som omfatter Nord-

Norge med unntak av de største byene, som danner grunnlaget for parameteren. Hammerfest økonomiske region omfatter i tillegg til Hammerfest, både kystkommuner og innlandskommuner i midtre deler av Finnmark⁴. Innflyttingsratene til Hammerfest kommune har de siste fem årene vært litt høyere enn innflyttingen til Hammerfest økonomiske region, når vi ser innflyttingen i forhold til antall personer i yrkesaktiv alder, men forskjellen er liten. Utflyttingsratene fra Hammerfest kommune har imidlertid vært klart høyere enn prognoseregionen som omfatter det meste av Nord-Norge. Mens den innenlandske nettoflyttingen i Hammerfest de siste fem årene har vært negativ, har den vært svakt positiv for prognoseregionene som er basis for parameteren for innenlandsk flytting som gjelder for Hammerfest. Parameteren for innenlandsk flytting er altså svakt positiv, mens den for å reflektere de siste års utvikling i Hammerfest burde vært svakt negativ. Den årlige innenlandske nettoflyttingen ut fra Hammerfest de siste årene har vært på 50-60, mens parameteren som ligger inne tilsvarer innenlandsk netto tilflytting på 10-20 årlig. Parameteren som ligger inne for innenlandsk flytting er altså svakt positiv, men nær 0. Vi har derfor konstruert et alternativ med negativ flyttebalanse, der differansen mellom MMMM og MM0M er trukket fra og multiplisert med to til det nye MM-2MM⁵. Dette alternativet reflekterer den innenlandske flyttesituasjonen i Hammerfest de siste årene, med litt netto utflytting.

I begge alternativene forutsettes at innenlandsk flytteaktivitet og flyttemønster videreføres som de siste fem år. Det som evt. kan endre på dette er endringer i nasjonalt innvandringsnivå, da dette også påvirker flyttevolumet innenlands. I så fall kan dette påvirke omfanget av innenlandsk flytting i befolkningsframskrivingene, men ikke flyttemønsteret.

Innvandring: Den siste parameteren er for netto innvandring, og som for innenlandsk flytting er det også to komponenter som beregnes forskjellig, innvandring og utvandring. Disse beregnes imidlertid bare på nasjonalt nivå, ikke regionalt. Innvandringskomponenten er i hovedsak basert på beregninger av forskjeller i inntekt og arbeidsledighet mellom Norge og andre land, samt antall innvandrere fra samme landgruppe i Norge. Innvandrerne deles i modellen i tre landgrupper; (i) vestlige (Vest-Europa, USA, m.m.), (ii) nye østlige EU-land og (iii) resten av verden. Utvandringskomponenten beregnes med bakgrunn i utvandringsrater differensiert etter kjønn, alder og innvandrerstatus (innvandrere, født i Norge av innvandrereforeldre eller øvrig befolkning), botid i Norge og landbakgrunn (de tre landgruppene). Nettoinnvandringen blir da differansen mellom innvandring og utvandring. Det er beregnet tre

⁴ Hammerfest økonomiske region omfatter foruten Hammerfest også kystkommunene Kvalsund, Måsøy, Nordkapp, Lebesby og Gamvik, samt innlandskommunene Porsanger og Kárášjohká-Karasjok.

⁵ Dette alternativet er konstruert ved hjelp av forskjellen mellom MMMM og MM0M-alternativet, der MM0M igjen er konstruert på grunnlag av differansen mellom de teoretiske MMM0-alternativet (med nettoinnvandring lik 0) og MM00 (ingen flytting eller innvandring). Denne differansen er multiplisert med to og trukket fra MMMM, slik at den starter med omtrent det nivået på nettoutflytting som Hammerfest har hatt de siste fem årene. Da vi ikke har data som skiller mellom kjønn- og aldersprofil ved innvandring og innenlandsk flytting, har vi latt differansen mellom MMMM og MM00 styre fordelingen på kjønn og alder.

alternativer for nettoinnvandring høy (H), middels (M) og lav (L), der vi vurderer det siste som lite realistisk. I høyalternativet (H) vil den høye nettoinnvandringen vi har hatt de siste 5-6 årene holde seg noenlunde på dette nivået, de første ti årene med en liten tilbakegang, men deretter gradvis stigning. I middelsalternativet (M, som altså er hovedalternativet i nasjonale beregninger) vil innvandringen gå noe tilbake, og på 20 år bli halvert til om lag det som var innvandringsnivået omkring år 2000.

Vi vil i befolkningsframskrivingene for Hammerfest og nabokommunene bruke både middelsalternativet (M) og høyalternativet (H). Det er stor avstand mellom disse to, og det vil etter vårt syn illustrere godt det mulige spennet i utvikling mellom ulik grad av nettoinnvandring, som også refererer til ulike innvandringsnivåer som vi kjenner fra de siste 10-20 år. Det beregnes bare nasjonale tall, og nettoinnvandringen forutsettes derfor i framskrivingene å ha samme regionale effekt i alle regioner. Det skilles ikke mellom innvandrere og øvrig befolknings innenlandske flytting i befolkningsframskrivingene.

Utgangsnivået for nettoinnvandring er basert på innvandringens og utvandringens fordeling til prognoseregionene de siste fem årene. For å vurdere hvordan denne parameteren er satt har vi sett på indikatorer for innvandring til og utvandring fra Hammerfest kommune sammenlignet med tilsvarende til og fra Hammerfest økonomiske region, som er prognoseregionen for nettoinnvandring. Sett i forhold til befolkningen i yrkesaktiv alder har Hammerfest hatt noe større netto innvandring enn prognoseregionen, mens nettoinnvandringen i Hammerfest har vært på ca. 150 årlig tilsier parameteren en netto innvandring på ca. 120 årlig. Denne parameteren er altså i befolkningsframskrivingene satt litt lavere enn den kunne vært satt dersom den skulle reflektere de siste års innvandring til Hammerfest kommune.

Utviklingstrekk relatert til parametre i SSB's befolkningsframskrivinger i Hammerfest kommune og prognoseregioner								
Parametre	Fruktbarhet	Dødelighet	Innenlandsk flytting		Netto innvandring			
Indikatorer 2009-2013	Fødsler pr	Døde pr.	Flyttere pr. 20-69 år		Inn-/utvandrere pr. 20-69 år			
årlig gjennomsnitt	kv. 20-39 år	pers. 67+ år	Innflyttere	Utflyttere	Nettoflyt.	Innvandring	Utvandring	Nettoinnv.
Hammerfest kommune	10,7 %	7,0 %	7,5 %	8,4 %	-0,9 %	3,3 %	0,9 %	2,4 %
Hammerfest økonomiske region			7,1 %		0,1 %	2,7 %	0,8 %	1,9 %
Finnmark	9,5 %	7,0 %						
Nord-Norge ekskl. største byer				7,0 %				

Tabell 2.1: Utviklingstrekk 2009-13 relatert til parametre i SSB's befolkningsframskrivinger for Hammerfest kommune og de prognoseregioner Hammerfest tilhører for de respektive parametre.

Parametrene som brukes for Hammerfest basert på parametre for de prognosesregioner som Hammerfest tilhører, og det er altså ulike prognosesregioner for de ulike parametrene. Denne gjennomgangen viser at parametrene for fruktbarhet og nettoinnvandring er satt litt lavt når vi sammenligner utviklingen i Hammerfest kommune de siste fem år med prognosesregionene, men fruktbarhetsnivået fra Finnmark korrigeres opp av at Hammerfest har gunstig fruktbarhetsprofil. Parameteren med svakt positiv innenlandsk flyttebalanse er i overkant av utviklingen i Hammerfest siste fem år.

Det er altså for de to flytteparametrene, innenlandsk flytting og netto innvandring, at parametrene avviker noe fra utviklingen de fem siste årene i Hammerfest. Men det er også for disse parametrene vi har valgt å bruke ulike framskrivingsalternativer. Alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM) reflekterer situasjonen i Hammerfest de siste fem årene, mens hovedalternativet (MMMM) har tilnærmet innenlandsk flyttebalanse. Alternativet med høy innvandring (MMMh) viderefører et høyt innvandringsnivå, riktig nok litt under det svært høye innvandringsnivået vi har hatt i Hammerfest de siste fem årene, mens hovedalternativet (MMMM) gir lavere og gradvis nedgang i innvandringen.

2.1.2 Nærmere om framskrivingsalternativene og forutsetningene for Kvalsund, Hasvik og Måsøy

Diskusjonene om parametrene i forrige avsnitt om Hammerfest er i stor grad den samme for nabokommunene, og det er også i hovedsak det samme settet av parametre som legges til grunn. Vi har ikke funnet grunnlag for å konstruere egne befolkningsframskrivinger for disse kommunene, så her forholder vi oss til hovedalternativet (MMMM) og alternativet med høy innvandring (MMMh). Men utgangspunktet for Kvalsund, Hasvik og Måsøy er som vi har sett svært ulikt Hammerfest, og vi må derfor drøfte hvordan parametrene reflekterer befolkningsutviklingen de siste årene i kommunene.

Utviklingstrekk relatert til parametre i SSB's befolkningsframskrivinger i Kvalsund, Hasvik og Måsøy kommuner og prognoseregioner								
Parametre	Fruktbarhet	Dødelighet	Innenlandsk flytting		Netto innvandring			
Indikatorer 2009-2013	Fødsler pr	Døde pr.	Flyttere pr. 20-69 år		Inn-/utvandrere pr. 20-69 år			
årlig gjennomsnitt	kv. 20-39 år	pers. 67+ år	Innflyttere	Utflyttere	Nettoflyt.	Innvandring	Utvandring	Nettoinnv.
Kvalsund kommune	8,8 %	6,6 %	11,1 %	10,6 %	0,5 %	1,2 %	0,5 %	0,7 %
Hasvik kommune	11,1 %	9,1 %	8,0 %	9,4 %	-1,3 %	5,1 %	0,9 %	4,3 %
Måsøy kommune	7,8 %	7,5 %	5,5 %	8,3 %	-2,7 %	3,2 %	1,0 %	2,2 %
Hammerfest økonomiske region			7,1 %		0,1 %	2,7 %	0,8 %	1,9 %
Alta økonomiske region			6,0 %		-1,0 %	2,1 %	0,7 %	1,4 %
Finnmark	9,5 %	7,0 %						
Nord-Norge ekskl. største byer				7,0 %				

Tabell 2.2: Utviklingstrekk 2009-13 relatert til parametre i SSB's befolkningsframskrivinger for Kvalsund, Hasvik og Måsøy kommuner og de prognoseregioner disse kommunene tilhører for de respektive parametre.

Siden dette er mye mindre kommuner enn Hammerfest, de har hver mellom 1000 og 1200 innbyggere, blir usikkerheten ved befolkningsframskrivingene langt større. Variasjonen i de enkelte indikatorene som vi har brukt for å sammenligne utviklingen i kommunene med de respektive prognoseregionene er derfor også større, og det samme blir avviket fra utgangspunktet for befolkningsframskrivingsalternativene gitt ved parametrene for prognoseregionene.

Fruktbarhet/ Dødelighet: Det er også tydelig at det er store forskjeller mellom kommunene. Når det gjelder fruktbarhet og dødelighet er det for disse kommunene som for Hammerfest parametrene for Finnmark som gjelder. Kvalsund kommune ligger litt under, men nær begge parametrene, mens Hasvik ligger klart over for både fruktbarhet og dødelighet. Differansen mellom fruktbarhet og dødelighet er for begge kommuner nær Finnmark. Måsøy har derimot lavere

fruktbarhet enn Finnmark, og med dødelighet litt over Finnmark, er det liten differanse mellom disse to indikatorene. Når det gjelder fruktbarhet tas det også hensyn til fruktbarhetsprofil, men dette skiller lite mellom disse tre kommunene. Parametrene som er satt for fruktbarhet og dødelighet stemmer altså i sum godt med de siste fem års utvikling i Kvalsund og Hasvik, men dårligere for Måsøy. Måsøy har hatt klart svakere fruktbarhet enn det som er lagt til grunn i befolkningsframskrivingene. Da fødselstallene er små i disse små kommunene utgjør dette likevel ikke mye i absolutte antall, trolig ikke mer enn 1-2 fødsler i året.

Innl. flytting: Kvalsund og Måsøy tilhører for innflyttingsparameteren prognoseregionen Hammerfest økonomiske region, mens Hasvik tilhører Alta økonomiske region⁶. Da flytteaktiviteten er lavere i Alta økonomiske region enn Hammerfest økonomiske region, er innflyttingsparameteren for Hasvik lavere enn for de to andre kommunene. Utflyttingsparameteren er imidlertid den samme, da denne er satt for en prognoseregion som omfatter det meste av Nord-Norge. Dette betyr at befolkningsframskrivingene forutsetter innenlandsk flyttebalanse i Kvalsund og Måsøy, mens det forutsetter noe netto utflytting i Hasvik. Når vi ser på den faktiske innenlandske inn- og utflytting de siste fem år, stemmer parametrene godt for Kvalsund og Hasvik, mens den for Måsøy ikke stemmer. Måsøy har hatt klart større utflytting enn innflytting innenlands, mens parameteren altså tilsier flyttebalanse. Dette må det tas høyde for i tolkningen av framskrivingene.

Innvandring: Innvandringsnivået har de siste fem årene vært svært forskjellig i de tre kommunene, der Kvalsund har hatt svært lav innvandring, Måsøy relativt høy innvandring på linje med Hammerfest, mens Hasvik har hatt svært høy innvandring. For Hasviks del er parameteren for innvandringsnivået basert på Alta økonomiske region satt mye lavere enn den faktiske innvandringen, men nå skal det legges til at nivået i Hasvik har vært spesielt høyt de siste årene. For Måsøys del stemmer parameteren basert på Hammerfest økonomiske region derimot godt med den innvandring som har vært dit de siste årene, mens det ikke stemmer for Kvalsund som knapt har hatt innvandring.

Det er først og fremst for innenlandsk flytting og innvandring at forskjellene mellom kommunene har betydning, og parametrene under- eller overvurderer situasjonen. For Kvalsunds del stemmer det godt at parametrene for innenlandsk flytting er satt til flyttebalanse, men lav innvandring gjør at innvandringsparametrene i hovedalternativet (MMMM) er høye. For Hasviks del stemmer det med litt større utflytting enn innflytting innenlands slik parameteren er satt, mens særlig høy innvandring gjør at innvandringsparametrene også i alternativet med høy innvandring (MMMH) er lave. For Måsøy er det parametrene for innenlandsk flytting som stemmer dårlig med den siste tids utvikling, da kommunen har hatt relativt stor netto utflytting, mens parameteren tilsier flyttebalanse. Innvandringsparameteren stemmer derimot godt med den den betydelige innvandringen Måsøy har hatt, så spørsmålet framover er om denne vil holde seg på dette

⁶ Alta økonomiske region omfatter Alta, innlandskommunen Kautokeino og kystkommunene Loppa og Hasvik.

nivået som i alternativet med høy innvandring (MMM^H), eller om innvandringen vil gå ned som i hovedalternativet (MMMM)?

2.2 Alternative framtidsbilder og befolkningsframskrivinger for Hammerfestregionen

For å vurdere hvordan ulike framtidsbilder for Hammerfestregionen samsvarer med de aktuelle befolkningsframskrivingsalternativene, er utgangspunktet den siste femårsperioden som er basis for forutsetningene for befolkningsframskrivingene. I avsnittet foran så vi på de rent demografiske utviklingstrekkene og hvordan parameterne var fastsatt, men her er det også viktig å drøfte hvordan den bakenforliggende nærings- og sysselsettingsutviklingen har vært i denne femårsperioden. Dette er for å vurdere utviklingstrekkene i perioden opp mot de mer langsiktige utviklingstrekkene, både tidligere tiders utvikling og framover.

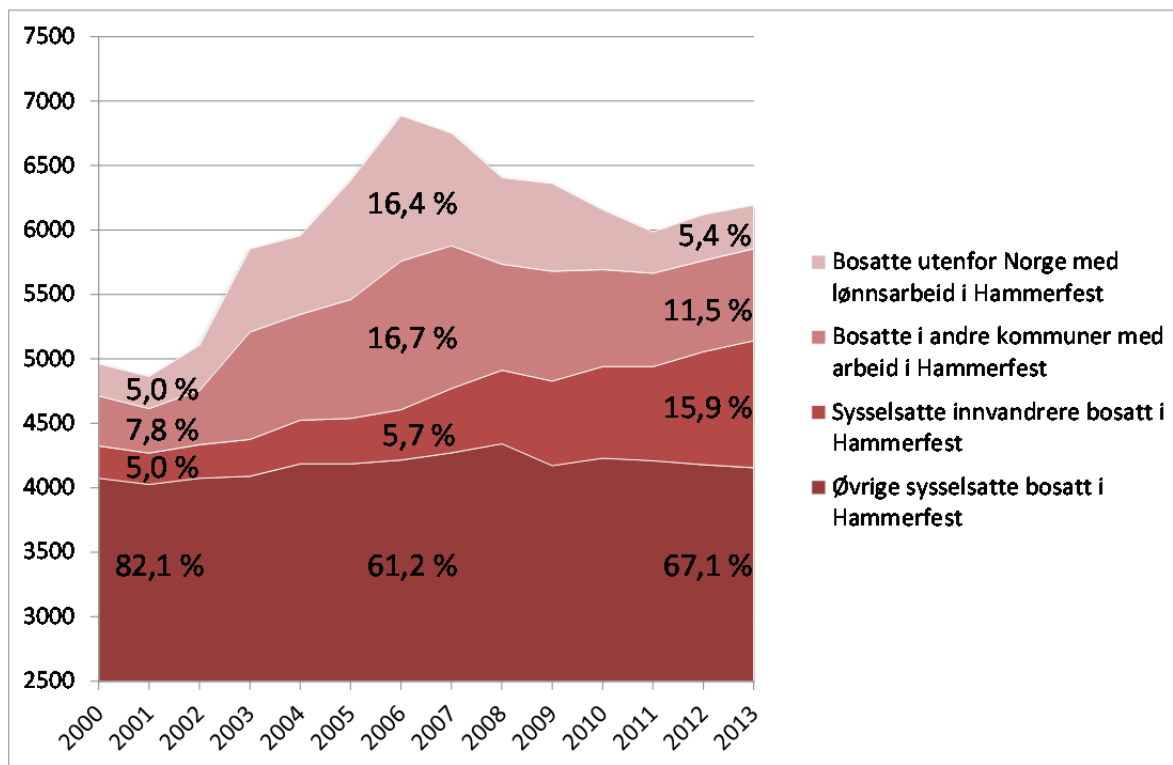
2.2.1 Nærings- og sysselsettingsutviklingen i Hammerfest og mulige framtidsbilder

Statoils Snøhvit-anlegg på Melkøya ble satt i produksjon i slutten av 2007. Sammenlignet med utbyggingsfasen innebar driftsfasen faste arbeidsplasser både hos Statoil og leverandører, og i økende grad ble disse fylt opp med innflyttere og innvandrere som bosatte seg fast i Hammerfest. De siste par årene i denne perioden startet ENI Norge også oppbyggingen av stab og driftsorganisasjon i Hammerfest for drift av oljefeltet Goliat. Dette er effekter som slo inn i femårsperioden 2009-2013, en periode som altså utgjør viktige demografisk utviklingstrekk som SSB's befolkningsframskrivinger er basert på. Totalt ble antall sysselsatte i direkte olje og gassutvinning nesten fordoblet i denne femårsperioden, og utgjorde ved utgangen av 2013 omkring 500 i kommunen (RegSyss SSB). Viktige deler av den relaterte petroleumsvirksomheten, herunder leverandørindustrien, har også vokst betydelig (Karlstad, Lie og Nilssen 2011) og utgjorde i 2013 vel 700 årsverk iflg. «Levert 2013» undersøkelsen (inkl. pendlere) (Kunnskapsparken Bodø 2014).

I andre næringer har det vært lite vekst, bl.a. usikkerhet og permitteringer innen fiskeforedling og svingninger i fiskeoppdrett. Og det har vært nedgang i noen tjenestenæringer, særlig varehandel og overnatting/servering. Den totale sysselsettingsveksten med arbeidssted Hammerfest har derfor vært relativt beskjeden i perioden. Antall sysselsatte bosatt i Hammerfest har likevel økt mer i denne femårsperioden (2008-13) enn antallet sysselsatte med arbeidssted Hammerfest. Dvs. at det er innpendlingen som er redusert mens flere lokalt bosatte er blitt sysselsatt i perioden. Arbeidsledigheten har vært lav, og med unntak av perioder med permitteringer i fiskeindustrien, har Hammerfest i lang tid vært preget av et stramt arbeidsmarked. Utviklingen i fiskerisektoren i kommunen er imidlertid en utfordring.

Sammenlignet med anleggsfasen for Snøhvit-anlegget har antall sysselsatte med arbeidssted Hammerfest de siste årene gått inn i en "roligere" fase. Fra oppstarten av anleggsarbeidet med Snøhvit i 2002 var det svært stor vekst i sysselsettingen fram til 2006/2007 i Hammerfest, men det meste av veksten kom i form av innpendling i utbyggingsfasen for å ferdigstille anleggene. På det meste var en tredjedel av de sysselsatte med arbeidssted Hammerfest innpendlere, likt fordelt på innenlandske innpendlere og utlendinger på korttidsopphold. Felles for innpendlerne var at de kom langveis fra og pendlet på uke- eller

månedsbasis. Denne innpendlingen ble som forventet kraftig redusert etter ferdigstillingen av Snøhvitalegget, og særlig innpendlingen fra utlandet gikk tilbake.

Figur 2.1: Sysselsettingsutvikling 2000-13 i Hammerfest fordelt på grupper av sysselsatte etter bosted og bakgrunn.

Selv om Snøhvitalegget i den siste femårsperioden har vært i driftsfase, har det vært noe vekst i sysselsettingen både på Melkøya og i relatert leverandørvirksomhet også etter 2008. Og dette gjelder faste arbeidsplasser og i større grad innrettet mot lokal bosetting. I samme periode har det også pågått oppbygging og etablering av driftsorganisasjon og støttefunksjoner for Goliatfeltet, og ytterligere har det pågått aktivitet knyttet til installasjoner og boring offshore med ringvirkninger for forsynings-/basetjenester. De nærmeste årene vil også hovedkontraktørene for driftsfasen befeste seg og utvikle sine organisasjoner med flere ansatte i Hammerfest. Den største petroleumsvirksomheten, gassanleggene for Snøhvit, har altså i løpet av de siste fem årene gått inn i en mer stabil driftsfase, mens den nye oljevirksomheten er under oppbygging. Imidlertid har det i siste femårsperiode, til tross for vekst samlet sett, vært en vridning i sammensetningen av arbeidsplasser ved at deler av leverandørvirksomheten knyttet til den foregående utbyggingsfasen er noe redusert. Dette gjelder bl.a. utleie av arbeidskraft, deler av bygg- og anlegg og enkelte industriservicetjenester.

Når vi ser framover er det flere mulige scenarier for olje- og gassvirksomheten i Barentshavet og dette kan på ulike måter påvirke Hammerfest:

- A. Dette alternativet er basert på at det ikke skjer ny utbygging i Hammerfest eller nærområdet. At det som skjer er knyttet til aktiviteten relatert til Snøhvitfeltet og Goliatfeltet, men likevel at planlagt videreutvikling av disse produksjonsfeltene

gjennomføres. Det er knyttet til nye faser i Snøhvitutbyggingen, ved bl.a. utbygging og sammenkobling av Askeladdenfeltet med Snøhvit. Videre vil det skje mye aktivitet når Goliat FPSO skal kobles opp på feltet og settes i drift, herunder boring av resterende produksjonshull de nærmeste år. Ytterligere skal driftsorganisasjon og hovedkontraktører etablere og bygge seg opp for full drift. Disse forhold forventes å gi en viss vekst i olje- og gassrelatert sysselsetting i Hammerfest de nærmeste årene, selv om en i 2014 har opplevd noen negative tendenser med en mindre nedskalering hos noen leverandørbedrifter. I alle fall noe av dette skyldes oppnådd stabilitet på driften av Melkøya-anlegget, og dermed er det mindre behov for reparasjoner og modifikasjoner på anlegget de nærmeste årene.

- B. I planene for Snøhvitutbyggingen har det vært vurdert en utvidelse av kapasiteten på anlegget, et såkalt Tog 2. Disse planene ble lagt til side i 2012. Samtidig med den beslutningen og senere har idéen om Barentspipe, et gassdistribusjonsrør fra Barentshavet til Norskehavet, vært drøftet. Disse løsningene har vært satt opp mot hverandre, men begge synes å ligge på «hold» og hevdes å forutsette mer gassressurser. Om planene for Tog2 tas opp igjen, vil det øke veksten i olje- og gassrelatert sysselsetting i Hammerfest-regionen vesentlig, og for Hammerfest antagelig klart mer enn en Barentspipealternativet, i alle fall en god del år fram i tid. Effekten vil være særlig stor i arbeidet med utvidelsen av anlegget, men også et klart høyere nivå på sysselsettingen i driftsfasen som følge av at det er et betydelig mer omfattende landbasert anlegg enn alternativet.
- C. Dersom det blir utbygging av oljefeltet Johan Castberg, og evt. relaterte felt i det store området Barentshavets vestmargin, kan det også gi betydelige ringvirkninger i Hammerfest, avhengig av hvilke funksjoner som legges hit og om det blir en offshorebasert utbygging eller ilandføring av oljen. Etablering av driftsorganisasjon i Hammerfest ville hatt stor betydning og gitt mer leverandørindustri, men ilandføring til Nordkapp vil også innebære behov for økte base- og forsyningstjenester og noe arbeidsplasser hvis Hammerfest vinner lokaliseringsskampen om basefunksjoner. Foreløpig er dette usikkert, men en evt. utbygging kan bli realisert i løpet av en 5-10-årsperiode dersom dette vedtas. I 2013 ble betydelige oljeressurser funnet i Gohta-brønnen, 35 km nordvest av Snøhvit-feltet, og i 2014 ble det også gjort et betydelig oljefunn i det nærliggende Alta-reservoaret - begge funn gjort av oljeselskapet Lundin. Samlet kan disse utgjøre ressurser på størrelse med Johan Castberg (dvs. vesentlig mer enn Goliat, men mye lenger til havs), og har et betydelig utbyggingspotensiale. Som for Johan Castberg gjenstår valg av utbyggingsløsning. I et litt lengre perspektiv er Wisting-funnet, som OMV fant i det nordlige uutforskede Hoop-området ca. 300 km nord for Hammerfest. Foreløpig ressursanslag er i øvre intervall opp mot Goliat-feltets størrelse, men lange avstander innebærer at en kan forvente en ønsker å lete etter mer ressurser før en eventuell utbygging kan avklares. Utbygging i Barentshavet sørøst ligger trolig lenger fram i tid, og det er også mer usikkert i hvilken grad dette får ringvirkninger for Hammerfestregionen. Men når det gjelder betjening av enkelte basefunksjoner kan Hammerfest få en rolle, særlig i en tidlig fase, og inntil man eventuelt gjør større funn i øst som kan danne grunnlag for selvstendig produksjon eller distribusjonsinfrastruktur.

I tillegg til at hendelser som nye utvinnbare olje- og gassfunn har betydning for utviklingen framover, har også forhold som utbyggingsforutsetninger fastlagt i Stortingets PUD-behandling, letevirksomhet og tildeling av nye leteblokker samt operatørselskapenes anvendelse av kontraktstrategier overfor leverandørselskapene vesentlig betydning for hvilke ringvirkninger regionen kan forvente. Tilsvarende er valg av tekniske utbyggingsløsninger, herunder offshore- eller landbasert produksjon, samt krav til lokalt bosted for ansatte i turnusordninger hos hoved- og underleverandører. Mens man tidligere aksepterte en viss pendling for å sikre tilstrekkelig bemanning i alle situasjoner, har man hos noen typer virksomheter strammet til ordningen og krever at helst 100% skal være lokalt bosatt. En kan forvente at slike føringer bidrar til økt regional sysselsetting.

Selv om vi ikke på samme måte kan knytte framtidsbilder til utviklingen i andre næringer, kan disse også gi vekst eller nedgangsimpulser til Hammerfest. Kunnskapsinnhenting "Framtid i nord" viste potensialet for vekst både i marin sektor (Winther et.al 2013), mineralnæringen (Didriksen et.al 2013), fornybar energi (Halvorsen et.al) og reiseliv (Enger et.al 2013), selv om sysselsettingspotensialet varierte mye mellom næringer, og etter scenarier.

I Hammerfestregionen har fiskeri, oppdrett og fiskeindustri en lang historie, men nylig ble det besluttet å nedlegge Norway Seafoods sitt fiskeindustrianlegg i Rypefjord og i stedet bare satse på å drive videre virksomhet i et annet mindre anlegg i kommunen, i Forsøl. Her er det spenning i kommunen hvilken aktivitet og antall sysselsatte som Norway Seafoods vil videreføre i kommunen framover. Derne står en foran betydelig usikkerhet hva som vil skje med lakseslakteriet som Cermaq har i Rypefjord, om det vil bli sammenslått til et fellesslakteri i Vest-Finnmark og flyttet til Alta eller om fellesslakteriet kanskje vil ende i Hammerfest. Dette dreier seg om et stort antall arbeidsplasser, og er sammen med utviklingen på Norway Seafoods anlegg i kommunen avgjørende for fiskeindustriens framtid i Hammerfest. Potensialet er generelt betydelig i marine næringer i nord, men lokaliseringsbeslutninger påvirker utviklingsmulighetene i regionen. For befolkningen på Sørøya og Seiland i Hammerfest kommune er de marine næringene bærebjelken, og for utviklingen av disse småsamfunnene vil den videre utvikling av disse næringene være det viktigste. Det gjelder i stor grad også for de tre nabokommunene, der Hasvik og Måsøy har fiskeflåte og fiskeindustri, og Kvalsund noe fiskeri, og det i alle kommunene i regionen er gode oppdrettslokaliteter.

Evt. oppstart av kobberutvinning i Nussir i Kvalsund vil selvsagt påvirke Kvalsund mest, men også påvirke Hammerfests arbeidsmarked, da dette ligger i dagpendlingsavstand fra Hammerfest, og Hammerfest og Kvalsund i dag er integrert i en felles bo- og arbeidsmarkedsregion. Det har i noen år foregått planlegging av dette gruveanlegget for utdriving av kobbermalm i Repparfjorden i Kvalsund kommune. Her kan byggestart skje ganske snart, men det er betydelig usikkerhet pga. manglende godkjenninger mht. utslippsvurderinger. Det er også planlagt et større vindkraftverk i Kvalsund, som særlig i anleggsfasen vil kunne skape betydelig aktivitet, men lave energipriser gjør prosjektet usikkert.

Positivt er at byen har under bygging et stort nytt hotell i byens sentrum, og som kan forbedre situasjonen med manglende overnattingsplasser og ta imot arrangementer, turister

samt arbeidsfolk som skal arbeide på ulike oppdrag i byen. For reiselivsnæringen gir dette også nye muligheter i en næring der en i nord satser tungt på vinterturisme.

En annen analyse i kunnskapsinnhentingene viste at landsdelen også vil ha et stort behov for sysselsatte innen tjenesteyting, og da særlig helse- og sosialtjenester. Det er en direkte følge av eldrebølgen (Angell et.al 2013), og gjelder også for Finnmark fylke (Lie, Nilssen og Vik 2013). Beregninger av behovet for helse- og sosialpersonell nasjonalt tyder på et stort behov framover (Roksvaag og Texmon 2012), og selv om velferdsteknologi, friskere eldre og sivil sektor vil avlaste noe av behovet, er det altså forventet en betydelig økning i behovet for helse- og sosialpersonell i nord. Hammerfest har noe yngre befolkning enn landsdelen, men som vi skal se av befolkningsframskrivingene kommer eldrebølgen også her, og vil gradvis medføre økt behov for helsepersonell. Hammerfest sykehus som er kommunens største arbeidsplass, utenom kommunen selv, betjener hele Vest-Finnmark og vil slik sett bli påvirket av helsetilstand og sykdomsbilde i hele vestfylket. Fordi sykehuset er gammelt og slitt er det behov for utbedringer og modernisering, enten ved oppgradering og utbygging av eksisterende bygningsmasse eller helt nytt bygg. Samtidig har det pågått et press fra Alta kommune om å få flere sykehusfunksjoner og mer kapasitet dit, og dette kan påvirke innretning og størrelse på et nytt sykehus i Hammerfest. Dersom sykehuset blir nedskalert vil det selvsagt gi både direkte og indirekte negative virkninger for sysselsetting og befolkning.

Når det gjelder infrastruktur står Hammerfest antagelig foran en betydelig veiutbygging. Det gjelder bl.a. innfartsveien Rv94 fra Skaidi og omkjøringsvei m/tunnelløsning i Hammerfest/Rypefjord. Og dernest er det store forhåpninger om en snarlig beslutning til ny flyplass for Hammerfest/Kvalsund. Vei og flyplassinvesteringene vil samlet beløpe seg til milliardbeløp, og i så fall skape stor aktivitet for anleggsbransje, hotell, handel og andre leverandører.

2.2.2 Nærings- og sysselsettingsutvikling i Kvalsund, Hasvik og Måsøy

Sysselsettingsutviklingen i de tre nabokommunene har som befolkningsutviklingen vært litt mer positiv enn tidligere, men det er klare forskjeller. Tydeligst vekst har Hasvik hatt i den siste femårsperioden, selv om sysselsettingen gikk litt ned igjen gjennom 2013. Veksten har primært kommet i fiskeindustrien som altså har tatt seg opp igjen etter tidligere nedgang. Kvalsund hadde vekst ut 2011, men har etter det hatt tilbakegang, så i sum har utviklingen i siste femårsperiode ikke gitt sysselsettingsvekst. Måsøy har i motsetning til de øvrige kommunene hatt klar nedgang i sysselsetting etter 2008, en nedgang som vi først og fremst ser i fiskeriene og fiskeindustrien.

Den siste femårsperioden har altså vært positiv i Hasvik, og negativ i Måsøy både når vi ser på sysselsettingsutvikling og befolkningsutvikling, mens den i Kvalsund har vært mer på det jevne. Sett i forhold til at alle kommunene over lang tid har opplevd nedgang i sysselsetting, har den siste femårsperioden altså vært positiv for både Hasvik og Kvalsund, mens utviklingen i Måsøy mer er en fortsettelse av den langvarige trenden.

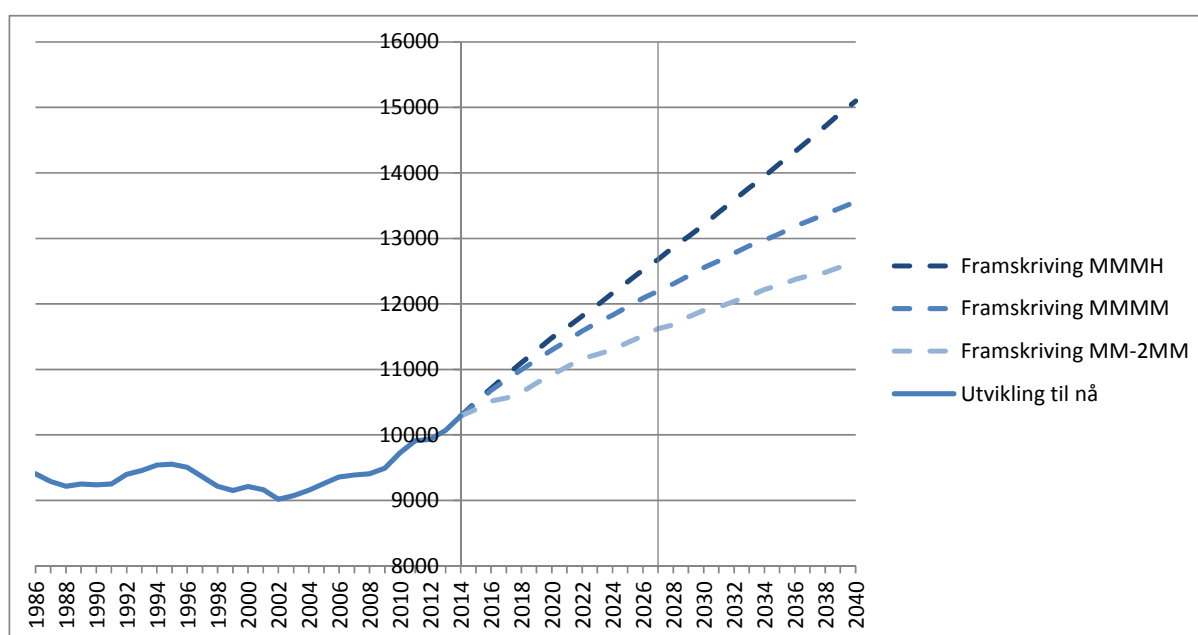
Når vi ser framover er det først og fremst utviklingen i de marine næringene som har potensiale til å påvirke næringsutviklingen i disse tre kommunene, både oppdrett, fiskeindustri og nye marine næringer. For Kvalsunds del vil selvsagt en eventuell oppstart av

kobberutvinning i Nussir få store konsekvenser og ringvirkninger, men det er mer usikkert i hvilket omfang etableringen vil gi tilflytting, og hvor mye av arbeidskraften som blir basert på pendling (Muotka 2011). En eventuell vindkraftutbygging vil også gi ringvirkninger, men betydelig mye mer i anleggsfasen enn driftsfasen. I og med at Kvalsund er så integrert i Hammerfest BA-region, må disse evt. etableringene også ses i en større geografisk kontekst, altså hvordan den vil påvirke næringsutvikling og arbeidsmarked i hele BA-regionen, og kanskje også andre deler av Vest-Finnmark, bl.a. Alta og Porsanger som er nærmeste nabokommuner i sør.

2.3 Befolkningsframskrivninger av totalbefolkning i Hammerfestregionen

2.3.1 Framskrivinger av folketall i Hammerfest

I hovedalternativet, eller 0-alternativet, der alle parametrene er satt til middels (MMMM), er folketallet i Hammerfest forventet å stige, men stigningstakten vil langsomt avta. I perioden fram til 2027, som er tidsperspektivet i samfunnsplanen, vil folketallet i dette framskrivingsalternativet vokse med 1900 personer, noe som innebærer en årlig veksttakt på 1,3 prosent. I perioden 2027-2040 vil veksten fortsette og folketallet nå 13.600, men veksttakten avtar gradvis, og vil gjennomsnittlig for denne perioden være på 0,8 prosent årlig i 0-alternativet. Til sammenligning vokste folketallet i perioden 2002-14 med 1,1 prosent årlig i Hammerfest kommune, mens det de siste fem årene, perioden 2009-14, har vokst med 1,6 prosent.

Figur 2.2: Folketallsutvikling i Hammerfest 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

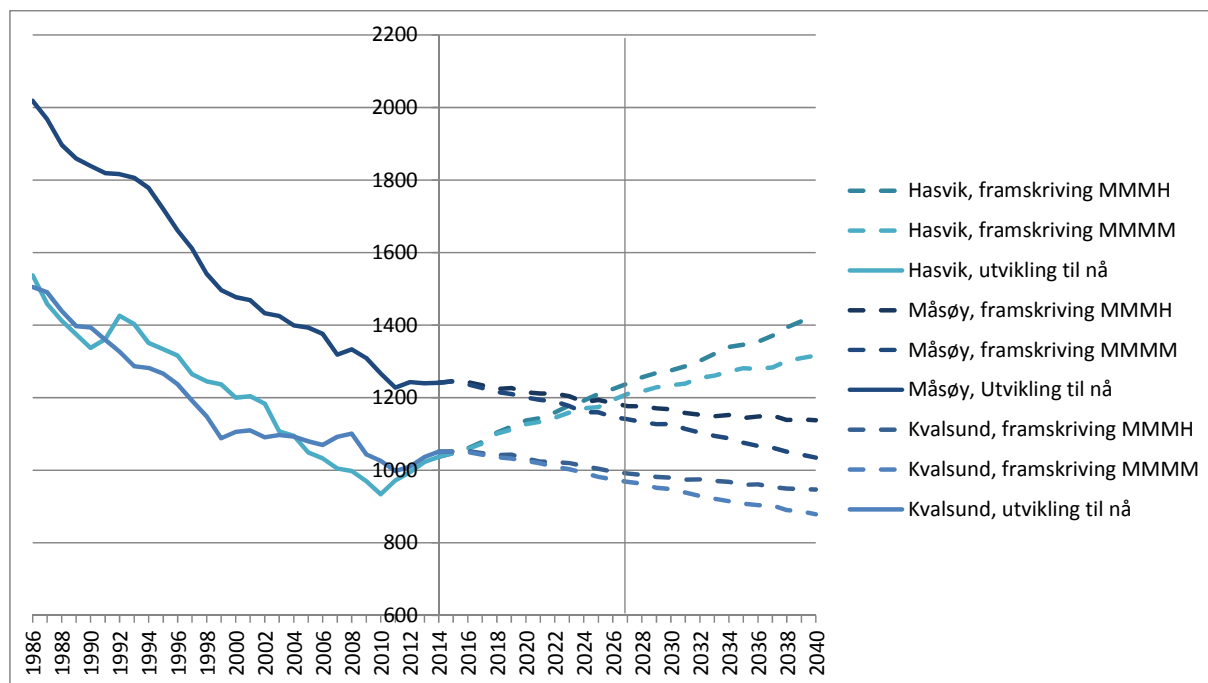
I hovedalternativet er det altså forutsatt at det er innenlandsk flyttebalanse, eller faktisk litt netto tilflytting. Dersom flyttemønsteret med den negative innenlandske nettoutflyttingen vi har sett de siste fem årene holder seg, vil den framtidige befolkningsutviklingen ligge nærmere vårt konstruerte alternativ MM-2MM. I samfunnsplanperioden til 2027 vil folketallet da vokse med 1300 personer, som tilsvarer en årlig veksttakt på knapt 1,0

prosent. Veksten vil i dette alternativet også avta etter 2027 og folketallet i Hammerfest være på 12.600 i 2040. Veksttakten avtar til gjennomsnittlig 0,6 prosent årlig.

Framskrivingsalternativet med høy innvandring (MMMH) gir høyere og mer jevn vekst i folketall enn hovedalternativet. I samfunnsplanperioden fram til 2027 forventes en vekst på nærmere 2400 personer, noe som betyr at veksttakten i Hammerfest i gjennomsnitt vil være på 1,6 prosent, altså samme vekst som de siste fem årene. I det lange perspektivet til 2040 vil folketallet i dette alternativet nå 15.100, og veksttakten i perioden 2027-2040 vil med 1,4 prosent være nesten den samme som i samfunnsplanperioden. Utgangsparameteren for innvandring er satt litt lavere enn den observerte innvandringen til Hammerfest de siste fem år, så dersom innvandringen holder seg litt over nivået på parametrene, kan dette også gi enda litt mer vekst enn kurvene viser, anslagsvis 200-300 i samfunnsplanperioden. Mot 2040 kan effekten dobles, men det er mer usikkert, og de fleste nasjonale framskrivninger viser noe nedgang i innvandringen framover, bare i alternativet med høy innvandring (MMMH) blir nivået omtrent slik det har vært de siste fem årene (Tønnesen, Cappelen og Skjerpen 2014). Vår vurdering er derfor at det også er usikkert om Hammerfest vil få vesentlig mer innvandring enn framskrivingene viser, og har ikke funnet grunnlag for å justere framskrivingsalternativene av den grunn.

2.3.2 Framskrivinger av folketall i Kvalsund, Hasvik og Måsøy

Framskrivingene for de tre nabokommunene viser klart ulike trender, de viser klar vekst i Hasvik, mens de i Kvalsund og Måsøy gir folketallsnedgang.

Figur 2.3: Folketallsutvikling i Kvalsund, Hasvik og Måsøy 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i to framskrivingsalternativer

Her er det hovedalternativet (MMMM) og alternativet med høy innvandring (MMMH) som er vist, men forskjellen mellom dem er bare forskjell i veksttakt (Hasvik) eller nedgang

(Kvalsund og Måsøy). Om vi ser på perioden fram til 2027, viser utviklingsbanene at folketallet i Hasvik kan stige fra dagens vel 1000 til omkring 1200, mens det i Måsøy vil gå ned til under 1200 og i Kvalsund ned til under 1000.

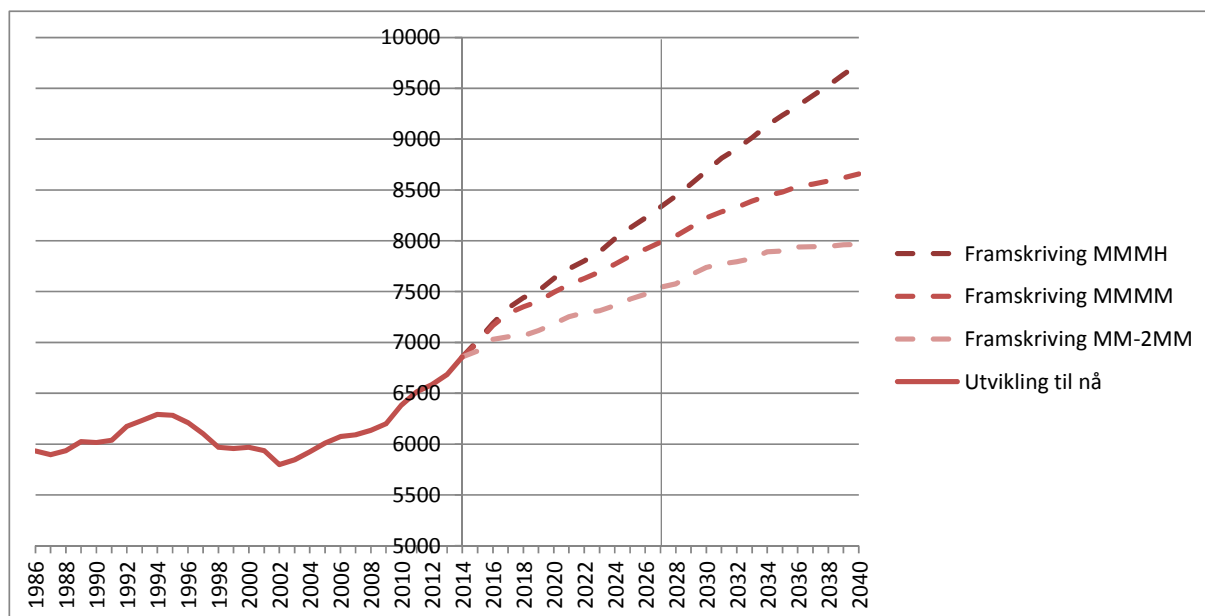
Det er klart at Hasviks gunstige utvikling de siste fire-fem årene, basert på stor innvandring, i stor grad styrer retningen på framskrivingsalternativene for denne kommunen. Dersom vi legger siste femårsperiode til grunn har faktisk innvandringen til Hasvik vært større enn det som er forutsatt også i alternativet med høy innvandring, så dersom innvandringen holder seg på dette nivået, vil veksten kunne bli enda større. Vi vurderer det likevel som mest sannsynlig at innvandringsnivået går noe ned, og at veksten neppe overstiger alternativet med høy innvandring (MMM). Vi ser også tydelig i figuren at befolkningsutviklingen fram til 2010 var nesten utelukkende negativ, og det er usikkert om det trendbruddet vi har hatt de siste fire-fem årene er varig. Hvordan den videre næringsutviklingen innen fiskeri og marine næringer blir, vil være avgjørende for den videre befolkningsutviklingen i Hasvik.

For de to øvrige kommunene er det både mindre gunstig utvikling i denne siste femårsperioden, samt mer aldrende befolkning enn Hasvik, som gir en klart nedadgående folketallskurve i framskrivingene. For begge kommunene gjelder også at den faktiske utviklingen de siste fem årene har vært mer negativ enn parametrene som styrer befolkningsframskrivingsalternativene, da Kvalsund har hatt lite innvandring og Måsøy betydelig innenlandsk netto utflytting. For begge disse kommunene kan derfor den faktiske folketallsutviklingen bli mer negativ enn utviklingsbanene for hovedalternativet (MMMM), dersom det ikke skjer store endringer nærings- og sysselsettingsutviklingen i kommunene. For Kvalsunds del er framskrivingene slik sett mest usikre. Etablering av kobberutvinning i Nussir vil endre forutsetningene vesentlig, og det samme kan en sterkere integrering i Hammerfest BA-region, der den forventede befolkningsveksten i Hammerfest i noen grad sprer seg til Kvalsund.

2.4 Befolkningsframskrivinger av personer i og utenfor yrkesaktiv alder i Hammerfestregionen

2.4.1 Framskrivinger av befolkningen i yrkesaktiv alder i Hammerfest

I denne framskrivingen har vi valgt å se på aldersspennet 20-69 år som yrkesaktiv alder, begrunnet med at vi ser framover i tid, og flere og flere fortsetter å jobbe etter dagens pensjonsalder på 67 år. I dag er det et flertall som er i arbeid i aldersgruppene fra 18 til 64 år, mens andelen er under 50% i yngre og eldre årskull. Den er imidlertid klart stigende blant de som er 65 år og eldre, og det forventes fortsatt stigende yrkesdeltakelse blant disse. De fleste under 20 år er fortsatt under utdanning i videregående skole, mens mange i første del av 20-årene er i høyere utdanning, og yrkestilknytningen i denne aldersfasen er preget av deltidssysselsetting. Det er imidlertid naturlig å sette den nedre grensen for yrkesaktiv alder til 20 år, da de som tar en yrkesfaglig utdanning kan gå ut i full jobb i når de er 20 år.

Figur 2.4: Antall personer i yrkesaktiv alder (20-69 år) i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer

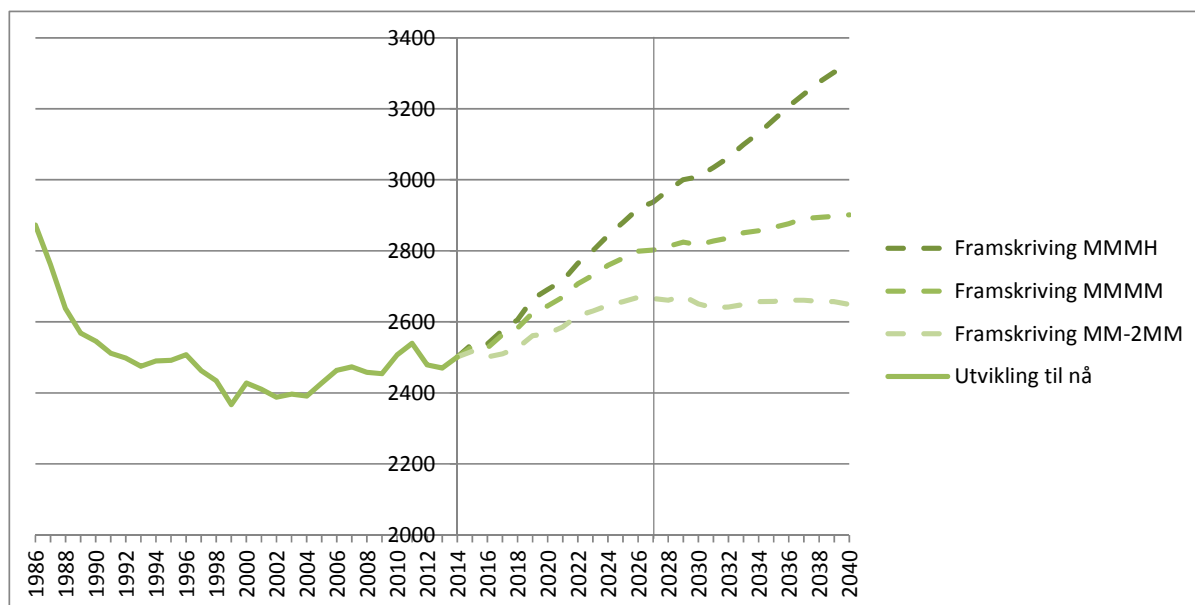
Både utviklingslinjen til nå, og de forventede utviklingsbaner framover for befolkningen i yrkesaktiv alder, følger i stor grad utviklingstrekkene for folketallet totalt. Forskjellen er at det på grunn av aldring og økt levealder forventes noe svakere vekst i yrkesaktiv befolkning i alle framskrivingsalternativene. Legger vi hovedalternativet med middels på alle parametre (MMMM) til grunn, vil antallet i yrkesaktiv alder øke med vel 1100 personer eller 1,2 prosent årlig til 2027. Den videre veksten vil være lavere, og veksttakten halvert til 0,6 prosent som gjennomsnitt for perioden 2027-2040.

I alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM), omtrent på nivået som siste femårsperiode i Hammerfest, vil veksten i yrkesaktiv befolkning være vesentlig svakere enn i hovedalternativet. Veksten til 2027 er i dette alternativet på knappe 700 personer eller bare ca. 0,7 prosent årlig i gjennomsnitt. Den videre veksten flater etter hvert ut utover på 2030-tallet i dette alternativet.

Veksten vil derimot være klart høyere i befolkningsframskrivingsalternativet med høy innvandring (MMMH), og i samfunnsplanperioden til 2027 snakker vi om en vekst på opp mot 1500 personer i yrkesaktiv alder, noe som tilsier en gjennomsnittlig årlig vekst på 1,5 prosent. Veksttakten avtar også noe i dette alternativet i perioden 2027-2040, men vil i gjennomsnitt være så høy som 1,2 prosent årlig. Dette alternativet forutsetter altså en innvandring som over lang tid holder seg nesten på det nivået vi har sett i Hammerfest, Nord-Norge og landet de siste fem-sju årene.

2.4.2 Framskrivinger av befolkningen utenfor yrkesaktiv alder i Hammerfest

Antallet barn/unge i alderen 0-19 år har i over 20 år vært ganske stabilt i Hammerfest, med en svak tendens til vekst det siste tiåret.

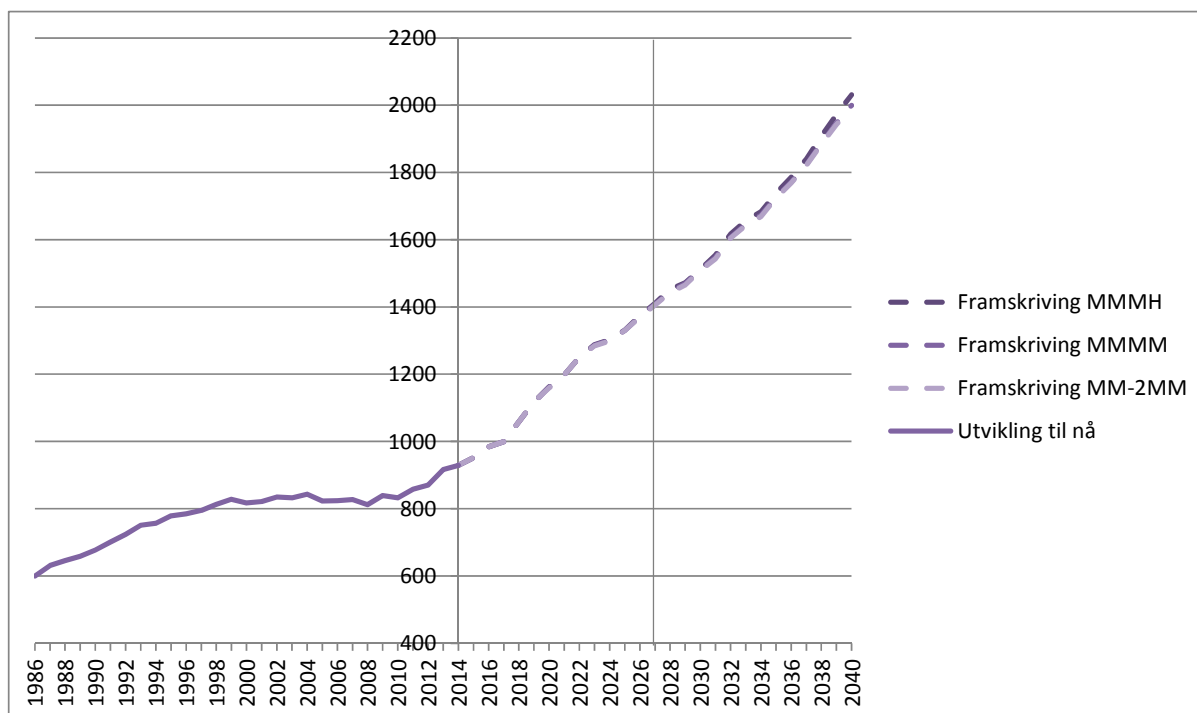

Figur 2.5: Antall barn/unge (0-19 år) i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer

Når vi ser framover i tid viser de tre befolkningsframskrivingsalternativene klart forskjellige utviklingstrekk. I samfunnsplanperioden til 2027 er veksten stor i alternativet med høy innvandring (MMMH), men også god i alternativet med middel innvandring (MMMM). Alternativet med netto utflytting innenlands, men fortsatt middels innvandring, (MM-2MM) gir svakere vekst i antall barn og unge fram til 2027. Etter 2027 er det ingen vekst i antallet barn/unge i alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM), mens veksten i antall barn og unge er svak hovedalternativet (MMMM). I alternativet med høy innvandring (MMMH) fortsetter veksten i antall barn/unge omtrent som før 2027. Utviklingen i antall barn/unge er altså på lang sikt tydelig forskjellig mellom befolkningsframskrivingsalternativene.

Utviklingen i antall barn/unge er avhengig av hvor mange barn som fødes, og i alternativene over er det altså forutsatt uendra fruktbarhet, altså at gjennomsnittlig antall barn hver kvinne får holder seg på dagens nivå. Forskjellen mellom alternativene kommer derfor av antall og andel kvinner i fødealder, i hovedsak i aldergruppa 20-39 år. Denne aldersgruppa forventes i alternativet med høy innvandring (MMMH) å øke klart mer enn i hovedalternativet (MMMM), og enda mer enn alternativet med innenlandsk nettoutflytting (MM-2MM).

I de eldre aldersgruppene, de som ikke lenger er i arbeidslivet, forventes stor økning, og her er det svært små forskjeller mellom befolkningsframskrivingsalternativene for Hammerfest. Historisk ser vi at antallet over 70 år økte på 1990-tallet, men deretter holdt seg stabilt de første ti årene på 2000-tallet. Antallet har igjen begynt å stige, og forventes å stige kraftig i samfunnsplanperioden. Denne veksten som vi så vidt er startet på er knyttet til at de store etterkrigskullene i den nærmeste tiårsperioden går inn i alderdommen.

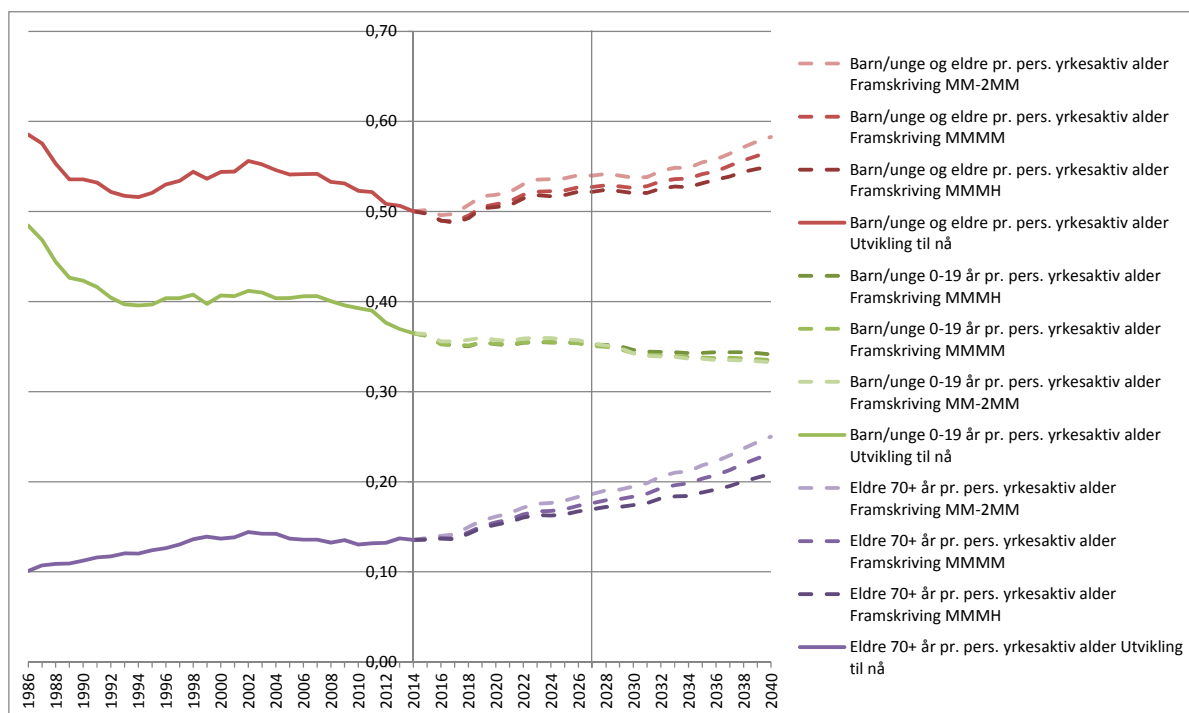

Figur 2.6: Antall eldre (70+ år) i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer

Veksten vil ifølge framskrivingene også fortsette etter 2027, og nå 2000 eldre over 70 år i 2040. I dag er dette antallet vel 900, og i 2027 passerer det 1400. Som vi ser av utviklingsbanene er de nærmest identisk for befolkningsframskrivingene, noe som også viser at veksten i antall eldre kommer nærmest uansett hvilke forutsetninger som legges til grunn. Så eldrebølgen kan vi altså være svært sikker på.

Noe svakere vekst i befolkningen i yrkesaktiv alder enn totalt påvirker også forholdet mellom "nærende" og "tærende" befolkning. Barn og unge i alderen 0-19 år, og eldre over yrkesaktiv alder, utgjør på en måte en "omsorgsmengde" for de som er i yrkesaktiv alder. Forholdet mellom denne "omsorgsmengden" og befolkningen i yrkesaktiv har endret seg, og vil endre seg, om enn i litt ulik grad avhengig av befolkningsframskrivingsalternativ.

Totalt sett er det i dag akkurat dobbelt så mange i yrkesaktiv alder som summen av barn/unge og eldre i Hammerfest, så brøken for antallet utenfor yrkesaktiv alder pr. person i yrkesaktiv alder er altså i dag på 0,50. Denne brøken har blitt redusert noe i løpet av det siste tiåret, da befolkningsveksten har vært størst blant de som er i yrkesaktiv alder, og veksten liten i antallet barn/unge. I hovedalternativet (MMMM) og alternativet med høy innvandring (MMMh) forventes brøken å gå ned noen få år, før den gradvis øker igjen. Økningen i perioden fram mot 2027 er ikke dramatisk, og brøken vil da være på 0,52-53. Brøken vil kunne øke noe mer mot slutten av perioden, og i hovedalternativet (MMMM) nå 0,57 i 2040. Med høy innvandring (MMMh) vil det komme flere i yrkesaktiv alder, og brøken vil ikke stige så mye. Brøken vil øke mest dersom alternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) slår til, da manglende innflytting først og fremst rammer befolkningen i yrkesaktiv alder. I dette alternativet vil brøken i 2027 være på 0,54 og i 2040 0,58 unge/eldre pr. person i yrkesaktiv alder.

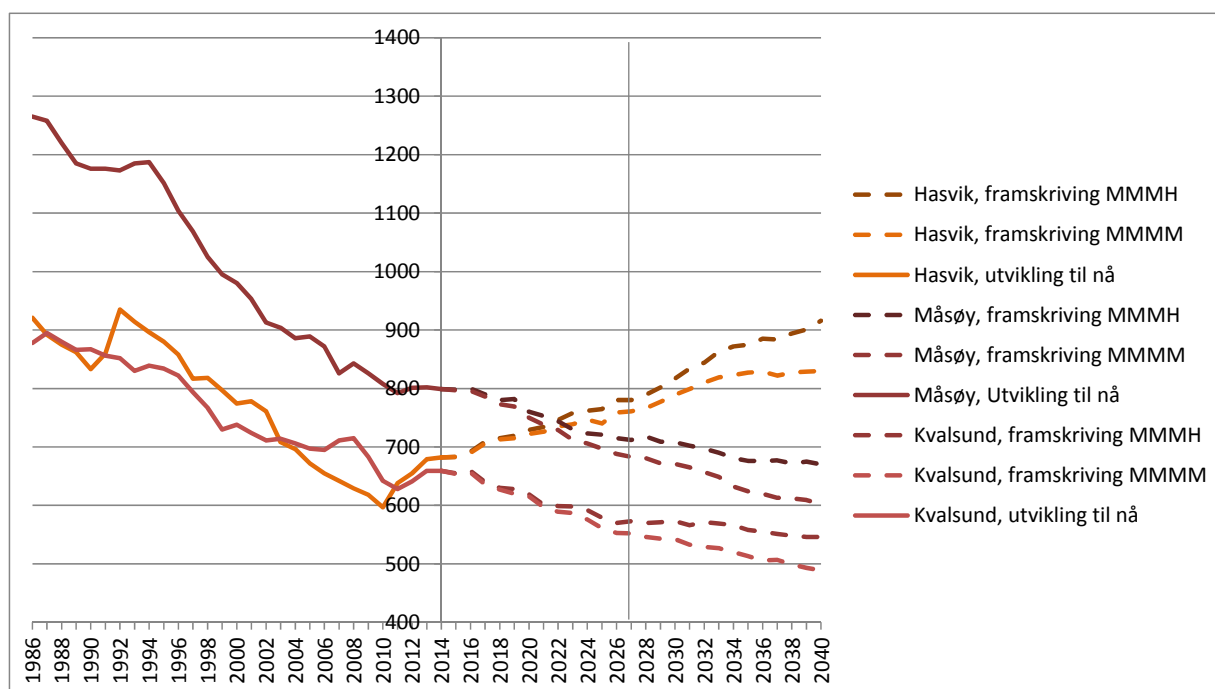
Figur 2.7: Brøk som viser antall barn/unge (0-19 år), antall eldre (70+ år) pr. person i yrkesaktiv alder (20-69 år) i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer

Det er forventet økning i antall eldre som slår ut mest, og mens det i dag er 0,14 eldre over 70 år pr. person i yrkesaktiv alder, vil denne brøken i hovedalternativet (MMMM) stige til 0,18 i 2027 og 0,23 i 2040. I alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM) vil det stige mer, i alternativet med høy innvandring (MMM) mindre. Brøken for antallet barn/unge pr. person i yrkesaktiv alder vil derimot endres lite fra dagens tall på 0,36, og ved slutten av samfunnsplanperioden i 2027 forventes den å være 0,35 i alle tre framskrivingsalternativene. I 2040 vil den være 0,34 i to av framskrivingsalternativene, og 0,33 i alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM). Det er altså endringen i antall eldre som vil slå mest ut, og andelen disse vil utgjøre av den befolkningen som ikke er i yrkesaktiv alder vil øke kraftig. I dag utgjør de eldre (70+ år) 28 prosent, mens barn/unge altså utgjør over 70 prosent av befolkningen utenfor yrkesaktiv alder. I 2027 vil de eldre utgjøre om lag en tredjedel, og i 2040 omkring 40 prosent, høyest dersom alternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) legges til grunn. Omsorgsmengden for befolkningen som er i yrkesaktiv alder vil som en følge av eldrebølgen vris fra stor overvekt av barn/unge i dag, til en situasjon der de eldre utgjør større og større del av denne omsorgsmengden.

2.4.3 Framskrivinger av befolkningen i yrkesaktiv alder i Kvalsund, Hasvik og Måsøy

Framskrivingene av befolkningen i yrkesaktiv alder i Kvalsund, Hasvik og Måsøy følger i hovedsak de samme utviklingstrekkene som for totalbefolkningen. Men aldring gjør at veksten i befolkningen i yrkesaktiv alder i Hasvik blir litt svakere enn for totalbefolkningen, og nedgangen i befolkningen i yrkesaktiv alder i Måsøy og Kvalsund litt større enn for totalbefolkningen. Med de usikkerheter vi har diskutert for befolkningsframskrivingene for

disse tre kommunene, kan vi forvente en nedgang i befolkningen i yrkesaktiv alder på inntil 100 i perioden til 2027 i både Måsøy og Kvalsund, mens Hasvik kan få en vekst på knappe 100 i yrkesaktiv alder.

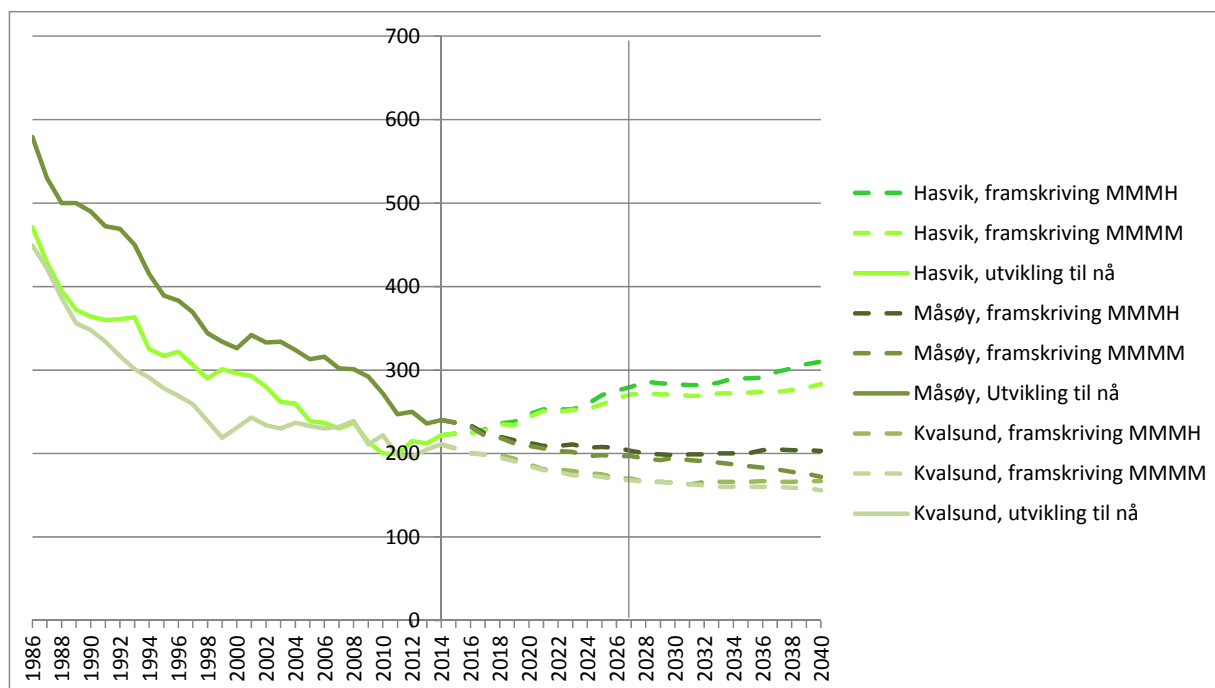

Figur 2.8: Antall personer i yrkesaktiv alder(20-69 år) i Kvalsund, Hasvik og Måsøy, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i to framskrivingsalternativer

Usikkerheten er som nevnt stor i små kommuner, og utviklingsbanene som tilsier vekst i Hasvik er basert på en relativt kort periode med vekst. Før veksten startet i 2010 var det nesten 20 år med sammenhengende nedgang i befolkning i yrkesaktiv alder, og i hovedsak også tilsvarende nedgang i sysselsetting. Om den perioden vi har hatt de siste fire-fem år er representativ for den videre utvikling gjenstår å se. For Kvalsund er utviklingsbanene nedadgående omtrent i samme takt som den har vært historisk, men her er usikkerheten knyttet til en mulig etablering. Dersom kobberutvinning i Nussir starter opp, vil det kunne gi et betydelig trendbrudd som gir vekst i stedet for nedgang i befolkning, særlig i befolkning i yrkesaktiv alder. Hvor stort dette trendbruddet blir, er avhengig av i hvilken grad etableringen fører til tilflytting eller innpendling.

2.4.4 Framskrivinger av befolkningen utenfor yrkesaktiv alder i Kvalsund, Hasvik og Måsøy

Antallet barn/unge er blitt halvert på 20-25 år i alle de tre kommunene, en reduksjon som er mye større enn reduksjonen i folketall. Dette har som vi så i første kapitlet gitt en svært aldrende befolkning, særlig i Måsøy og Kvalsund. Hasvik har på grunn av innvandring fått en liten vekst i antallet barn/unge de siste årene, og er den av de tre kommunene med minst aldringsproblemer.

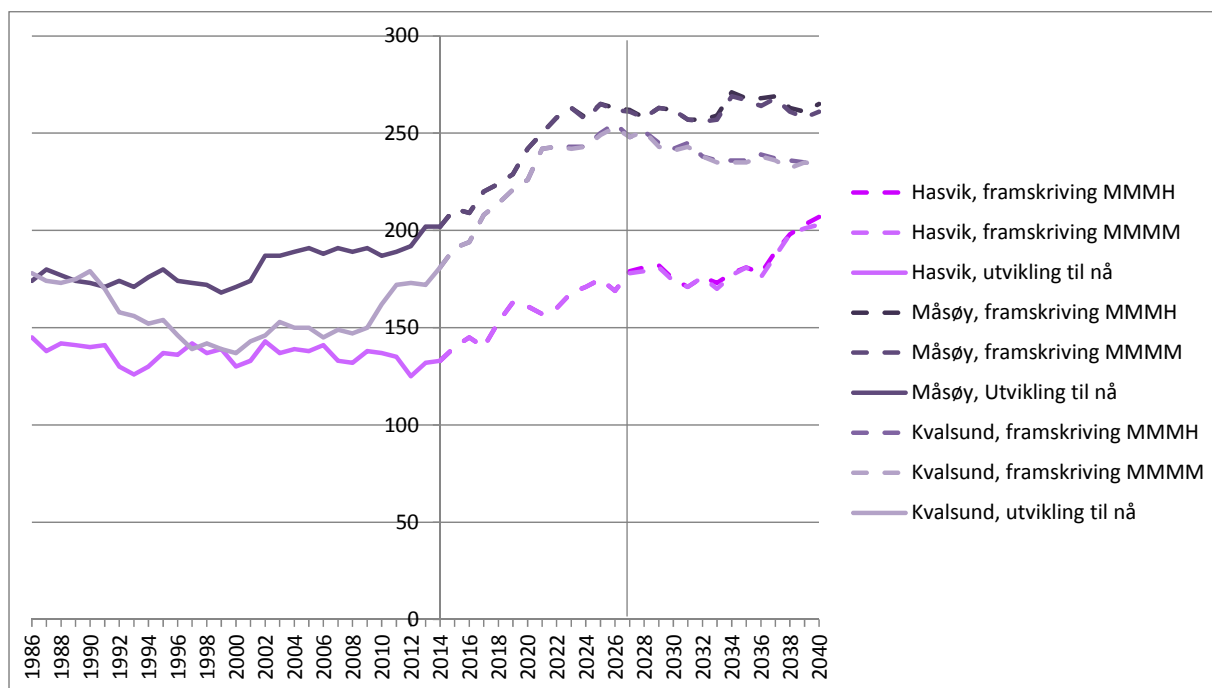

Figur 2.9: Antall barn/unge i alderen 0-19 år i Kvalsund, Hasvik og Måsøy, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i to framskrivingsalternativer

Når vi ser framover er det også Hasvik som ifølge befolkningsframskrivingene er den eneste kommunen som kan forvente vekst i antallet barn/unge. Det må igjen understrekes at grunnlaget for disse utviklingsbanene er den endringa i befolkningsutvikling og –struktur som den siste perioden med stor innvandring har bidratt til. Skal Hasvik få denne veksten i barn/unge er det basert på at innvandringen fortsetter, evt. at den innenlandske tilflyttingen øker.

For Måsøy og Kvalsund er det ifølge befolkningsframskrivingene forventet fortsatt nedgang i antallet barn/unge, i alle fall i perioden fram til 2027. Nedgangen er ikke dramatisk, og den flater ut litt omkring 2027. Den videre utvikling er særlig usikker, men hovedalternativet indikerer svak nedgang også etter 2027. Eventuelle endringer i næringsutvikling og samfunnsutvikling i kommunene vil kunne påvirke disse utviklingsbanene vesentlig. Utviklingen i antall eldre har de siste 20-30 årene vært stabil eller økt litt, mens folketallet helt til for få år siden gikk ned i alle tre kommunene. Eldrebølgen har altså kommet til disse kommunene, og i Kvalsund og Måsøy har det absolutte antallet eldre også begynt å øke de siste ti-femten årene.

Når vi ser framover er det forventet kraftig økning i antall og andel eldre i Kvalsund og Måsøy de neste 8-10 årene, men så forventes antallet å stabilisere seg. I Hasvik forvente også økning, men svakere og mer jevn økning enn i de to øvrige kommunene. Det er nesten ingen forskjell mellom befolkningsframskrivingsalternativene, så den forventede økningen i antallet eldre i disse kommunene kan vi være ganske sikre på vil komme.

Figur 2.10: Eldre i alderen 70+ år i Kvalsund, Hasvik og Måsøy, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i to framskrivingsalternativer

Omsorgsmengden, i form av antallet barn/unge og eldre sett i forhold til befolkningen i yrkesaktiv alder, har endret seg og vil endre seg som følge av endringene i befolkningsstruktur. Omsorgsmengden var høy i disse kommunene omkring 1990, på grunn av store barnekull, men gikk klart tilbake i løpet av 1990-årene og var ved tusenårsskiftet på det laveste. Det var da 0,5 barn/unge og eldre pr. person i yrkesaktiv alder i Kvalsund og Måsøy, mens tallet i Hasvik på grunn av litt større barnekull var 0,55 omkring år 2000. Utover 2000-tallet økte omsorgsmengden til dagens nivå på ca. 0,6 i Kvalsund og 0,55 i Måsøy, mens dette tallet har gått ned de siste årene i Hasvik til et nivå like over 0,5.

Når vi ser framover i tid forventes omsorgsmengden å stige kraftigst i Kvalsund, der den ifølge befolkningsframskrivingsalternativene i 2027 vil være et sted mellom 0,7 og 0,8, på grunn av stor vekst i antall eldre, og nedgang i befolkning i yrkesaktiv alder. I Måsøy vil den også stige, men ikke så kraftig, og vil i 2027 være på omkring 0,65. I Hasvik blir det svakere økning i omsorgsmengden, den vil nærme seg 0,6, men ligge under, og faktisk gå ned etter 2027, dersom vi legger disse befolkningsframskrivingene til grunn.

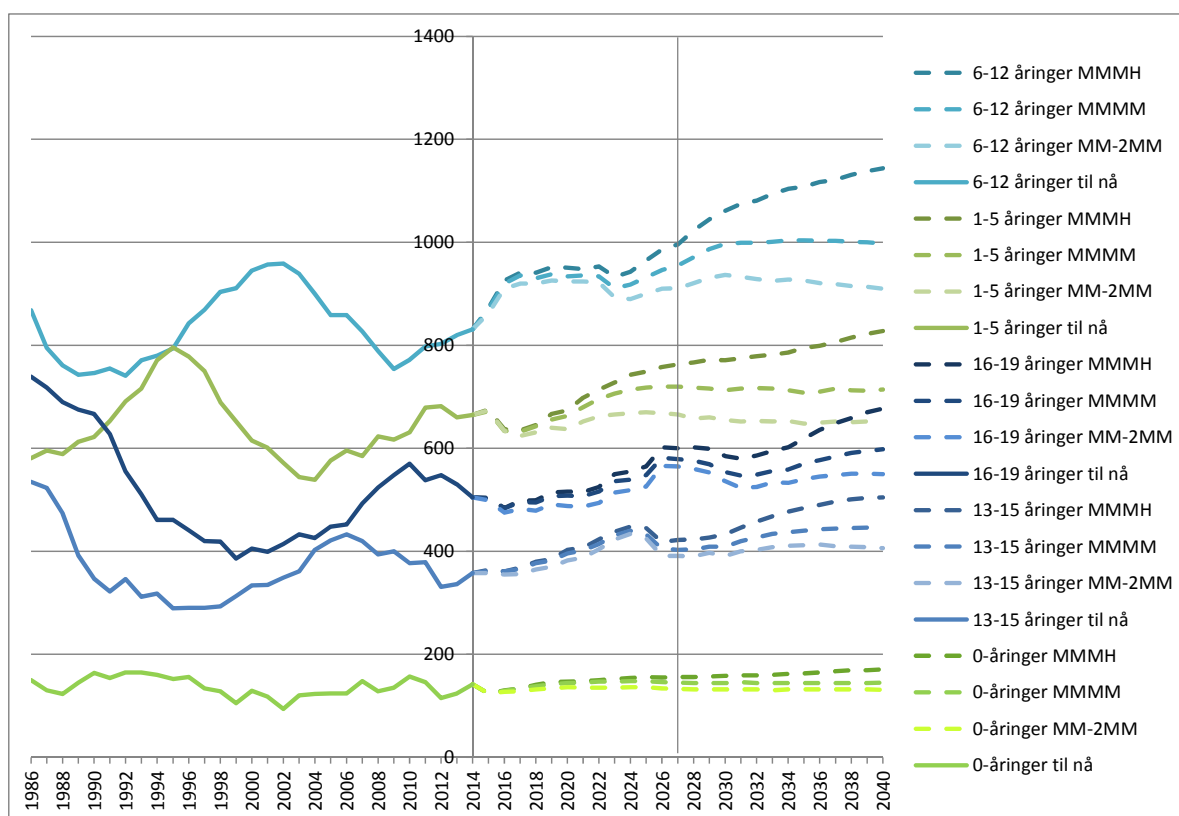
2.5 Befolkningsframskrivinger i detaljerte aldersgrupper i Hammerfest

I dette avsnittet skal vi se nærmere på de enkelte aldersgruppene, både innen barn/unge, befolkningen i yrkesaktiv alder, og blant de eldre. Denne analysen er avgrenset til Hammerfest kommune, da det er Hammerfest kommune som er hovedfokus i rapporten. I tillegg har kommunen en størrelse som gjør at det ikke er så stor usikkerhet knyttet til detaljerte framskrivinger, mens vi vurderer usikkerheten som for stor til slik detaljering for de tre nabokommunene.

2.5.1 Framskrivinger av ulike aldersgrupper av barn og unge i Hammerfest

De ulike aldersgruppene av barn/unge forventes å utvikle seg noe forskjellig i Hammerfest, blant annet avhengig av dagens kohortstørrelser. I tidsperspektivet for samfunnsplanperioden til 2027, er mange av de som da vil være ungdom allerede født, og her varierer årskullstørrelsen noe. Når en ser lenger fram i tid er det de forventede fødselstallene som ligger til grunn, og da er usikkerheten større.

I figuren er både historisk utvikling og framskrivingsalternativene fordelt på 0-åringer (spebarn/fødte), barnehagealder (1-5 år), barneskolealder (6-12 år), ungdomsskolealder (13-15 år) og videregående skole alder (16-19 år). Den historiske utviklingen viser hvordan barnetallet i de ulike alderskategorier har gått i bølger etter årskullstørrelser i Hammerfest, og hvordan de store kullene født tidlig på 1990-tallet har skapt topper i de ulike aldersgruppene. Antallet barnehagebarn var på topp midt på 1990-tallet, antallet barn i barneskolealder på topp like etter år 2000, kullene i ungdomsskolealder var størst omkring 2006 og kullene i videregående skolealder omkring 2010.

Figur 2.11: Antall barn/unge i ulike aldersgrupper i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

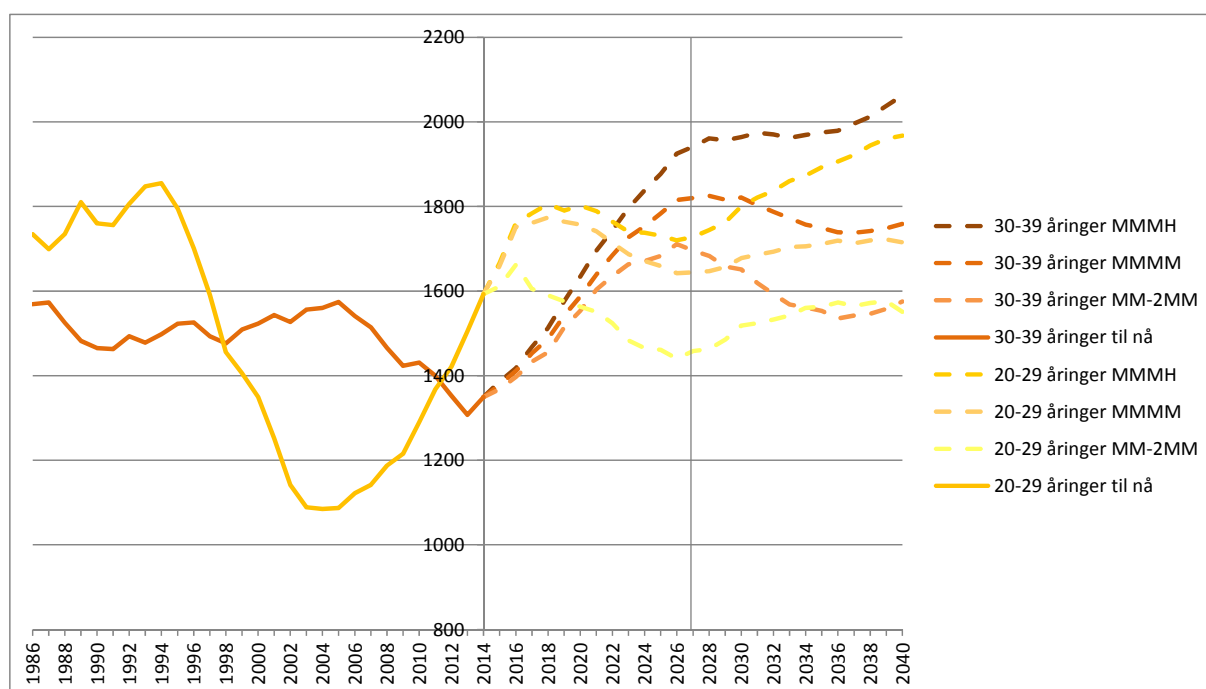
Når vi ser framover forventes vekst i alle aldersgrupper, men med noen bølger som bl.a. relaterer seg til ulike årskullstørrelser blant de født på 2000-tallet. I samfunnsplanperioden til 2027 kan en forvente klar økning i antall barnehagebarn, bortsett fra de nærmeste få årene. I barneskolealder vil økningen være stor de nærmeste årene, mens det deretter vil bli tilnærmet stabil utvikling fram til 2027. Antallet barn i ungdomsskolealder vil øke mer gradvis, men få en liten midlertidig nedgang mot slutten av samfunnsplanperioden. Antallet

elever i videregående skole forventes også å øke gradvis, men i motsetning til ungdomsskolealdergruppa øker disse i videregående skole litt mer i antall mot slutten av samfunnsplanperioden.

Litt forskjell er det på de tre befolkningsframskrivingsalternativene fram til 2027, der alternativet med høy innvandring (MMM^H) gir størst vekst i barnetall, og alternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) gir minst vekst i barnetall. Forskjellene er størst for barnehage og barneskolebarn, der alternativet med høy innvandring gir klar vekst, mens alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM) gir lite vekst til 2027. Forskjellene mellom befolkningsframskrivingsalternativene øker etter 2027, og gjelder alle aldersgrupper. For alle aldersgrupper av barn og unge gjelder at det bare er alternativet med høy innvandring (MMM^H) som på lang sikt gir vesentlig vekst.

2.5.2 Framskrivinger av unge grupper i yrkesaktiv alder i Hammerfest

Innenfor befolkningen i yrkesaktiv alder er det også av interesse å se hvordan de ulike aldersgruppene har utviklet seg, og forventes å utvikle seg i befolkningsframskrivingene. Vi har valgt å fokusere på utviklingen i tiårsgrupper innenfor de som er i yrkesaktiv alder. I aldersgruppene 20-39 år skiller vi også mellom kjønn.

Figur 2.12: Antall personer i tiårige aldersgrupper 20-29 år og 30-39 år i yrkesaktiv alder i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

Den historiske utviklingen viser tydelig svingningene i tiårsgruppene over tid, som delvis skyldes størrelser på tiårskull, og delvis ulik flytteatferd i ulike tiårskull, og selvsagt ulik flytteatferd etter aldersfaser. Grupper i alderen 20-29 år er delvis under utdanning, og mange flytter ut av Hammerfest i denne fasen. Dette er også det tiåret de fleste etablerer seg i arbeidslivet, og det kan resultere i tilbakeflytting. Den historiske utviklingen i antall 20-29-

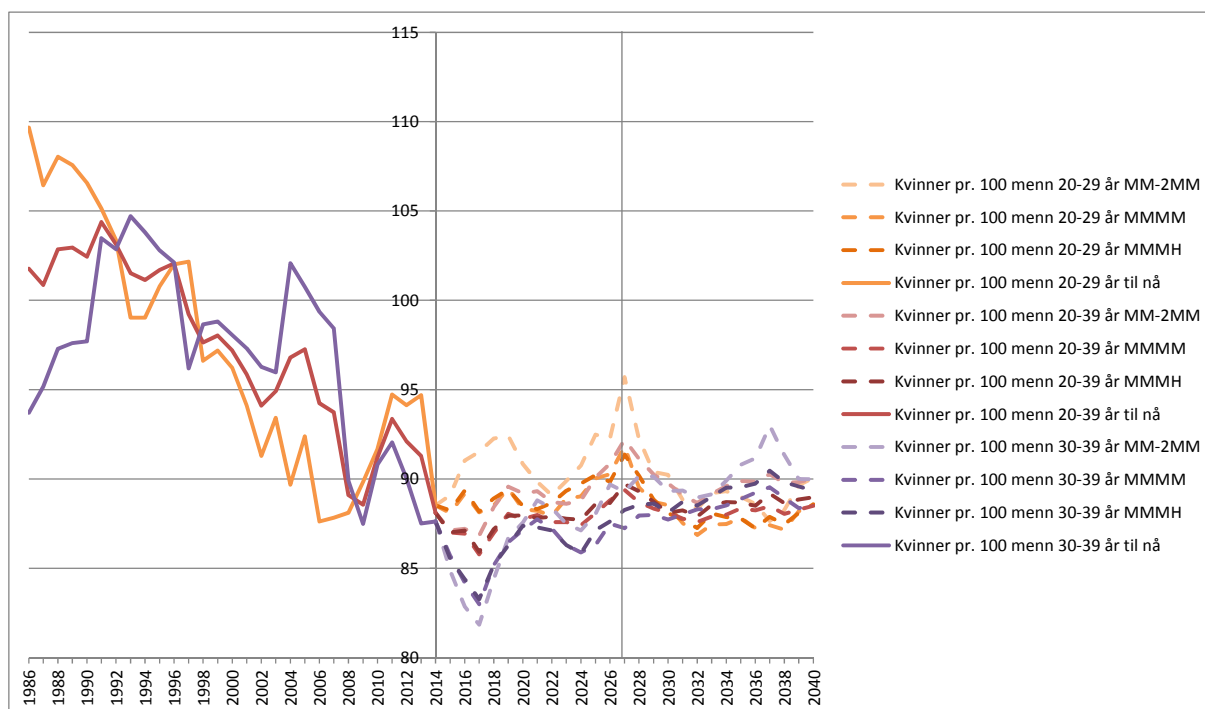
åringene reflekterer både forskjeller i årskullstørrelser og flytteatferd. De store kullene født omkring 1970 var i denne aldersfasen på 1990-tallet, mens de små kullene født omkring 1980 var i denne fasen det første tiåret på 2000-tallet, og stor utflytting på slutten av 1990-tallet bidro også til å redusere denne tiårsgruppa. Større kull født på 1990-tallet har sammen med betydelig tilflytting siste tiåret gitt økt antall i aldersgruppa 20-29 år.

Aldersgruppa 30-39 år har hatt mye mer stabil utvikling, men nedgangen vi har sett det siste tiåret kommer av at de små kullene født omkring 1980 har gått inn i aldersgruppa. Nedgangen i kullstørrelser har altså overskygget den betydelige netto tilflytting vi har hatt i dette tiårskullet. De store kullene født omkring 1970 ser vi igjen som en topp omkring 2005, men grunnen til at toppen ikke er større er utflyttingen på slutten av 1990-tallet som reduserte dette tiårskullet.

Når vi ser framover i tid er det selvsagt mye usikkerhet, og usikkerheten øker til lenger fram en ser, og er særlig knyttet til flytting og innvandring. Men kullstørrelsene og utgangspunktet i dag har også betydning for den framtidige utviklingen. Antallet personer i 20-årene forventes i framskrivingsalternativene med middels (MMMM) og høy innvandring (MMMH) å holde seg noenlunde stabilt i samfunnsplanperioden til 2027, med en liten bølgebevegelse som først gir klar vekst, men deretter litt nedgang. Alternativet med større innenlandsk utflytting enn innflytting gir derimot klar nedgang i antall personer i 20-årene, og nedgangen starter om få år. Nettoflytting innenlands påvirker altså særlig antallet personer i 20-årene. Etter 2027 gir alle framskrivingsalternativene noe vekst igjen i antall 20-29-åringene, og selv om veksten som forventet er størst i alternativet med høy innvandring (MMMH), er det klar vekst også i de to andre alternativene.

Antallet 30-39-åringene forventes å stige kraftig i alle framskrivingsalternativer i samfunnsplanperioden. Hovedårsaken til dette er den kraftige veksten Hammerfest har hatt i antallet i aldersgruppa 20-29 det siste tiåret. Disse kullene som nå er store i Hammerfest, og som i løpet av det neste tiåret vil bli 30-39 år, vil altså gi stor vekst i aldersgruppa fram mot 2027. Veksten blir særlig stor med høy innvandring (MMMH) og minst med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM). Deretter forventes mer stabile utviklingstrekk, i hovedalternativet (MMMM) blir det en liten nedgang fram mot 2040, i alternativet med innenlandsk netto utflytting (MM-2MM) litt større nedgang, mens framskrivingsalternativet med høy innvandring (MMMH) derimot gir en liten vekst også mot 2040.

I aldersgruppene 20-29 år og 30-39 år er kjønnsbalansen også en viktig faktor. Hammerfest hadde god kjønnsbalanse i disse aldersgruppene på 1990-tallet, og faktisk kvinneovervekt enkelte perioder, men i løpet av de siste ti-femten årene har det blitt et kvinneunderskudd, og det er nå i underkant av 90 kvinner pr. 100 menn i aldersgruppene 20-39 år i Hammerfest. Dette har først og fremst skjedd fordi tilflyttingen i disse aldersgruppene og kullene har vært større blant menn enn kvinner. Både blant menn og kvinner har det vært større innflytting enn utflytting, men særlig innvandringen har bidratt til flere menn enn kvinner i disse aldersgruppene.

Figur 2.13: Kvinner pr. 100 menn i aldersgruppene 20-39 år i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

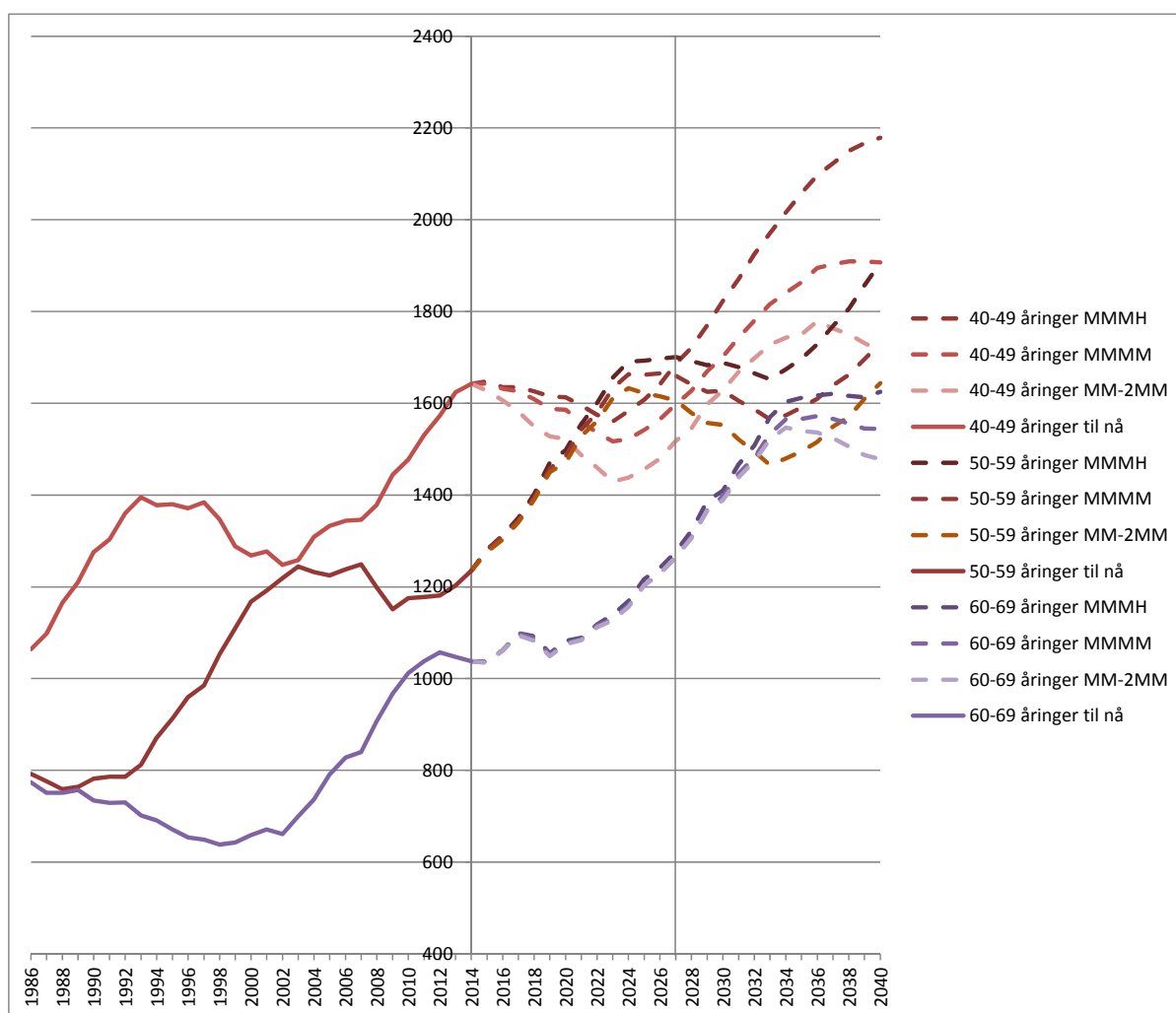
I befolkningsframskrivingene ligger det ikke an til store endringer i kjønnsbalansen i disse aldersgruppene, antallet kvinner pr. 100 menn forventes å ligge i underkant av 90. Det er overraskende lite forskjell mellom framskrivingsalternativene for denne indikatoren, men i den grad kjønnsbalansen utvikler seg positivt er det i alternativet med litt netto utflytting innenlands. Det er altså en tendens til at flytting og innvandring påvirker kjønnsbalansen i litt negativ retning, og at dette gjelder både innenlandsk og utenlandsk tilflytting. Dette har nok sammenheng med at den tilflyttingen Hammerfest har hatt de siste årene har hatt overvekt av menn, og det ser altså ut til å gjelde både innenlandsk innflytting og innvandring.

2.5.3 Framskrivinger av "middelaldrende" grupper i yrkesaktiv alder i Hammerfest

40-49-åringene er den tiårsgruppa som har vokst mest i Hammerfest, selv om det også en periode var litt nedgang i denne aldersgruppa. Veksten på 1980-tallet skyldes de store etterkrigskullene som da kom inn i denne aldersgruppa, mens veksten det siste tiåret skyldes at det i dag er de store årskullene født omkring 1970 som nå er i 40-årene. Tilflyttingen det siste tiåret har i tillegg forsterket denne veksten.

Antallet 50-59-åringene har også vokst, og her er etterkrigsgenerasjonen viktigste årsak, da disse kom inn i aldersgruppa i løpet av 1990-tallet. Det er lite flytting blant de over 50 år, så i denne aldersgruppa har flyttekonjunktorene hatt liten betydning. Den store etterkrigsgenerasjonen er også årsak til veksten i antall 60-69-åringene, og her har veksten kommet på 2000-tallet. I denne aldersgruppa kan dødeligheten begynne å bli en faktor, men om vi sammenligner vekstkurven for 50-59-åringene på 1990-tallet med vekstkurven for 60-69-åringene på 2000-tallet ser de svært like ut, og dødeligheten kan ikke ha betydd mye.

Antallet 40-49-åringer vil ifølge befolkningsframskrivingene ikke øke i samfunnsplanperioden, det er i stedet forventet en nedgang i denne aldersgruppa i alle framskrivingsalternativene i ca. 10 år framover, størst nedgang dersom den innenlandske netto utflyttingen fortsetter som de siste årene. I dag utgjøres denne aldersgruppa av det største tiårskullet i Hammerfest, de født omkring 1970, men blir i løpet av de neste ti-tolv år erstattet av de mindre kullene født omkring 1980. På lengre sikt, etter 2027, forventes derimot kraftig økning, noe som skyldes at de store kullene født omkring 1990 da når denne aldersgruppa. Veksten blir betraktelig høyere med høy innvandring (MMMH) enn med middels innvandring (MMMM), og med noe netto utflytting innenlands (MM-2MM) blir det lite vekst etter 2030.

Figur 2.14: Antall personer i tiårige aldersgrupper 40-49 år, 50-59 år og 60-69 år i yrkesaktiv alder i Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-27-40 i tre framskrivingsalternativer.

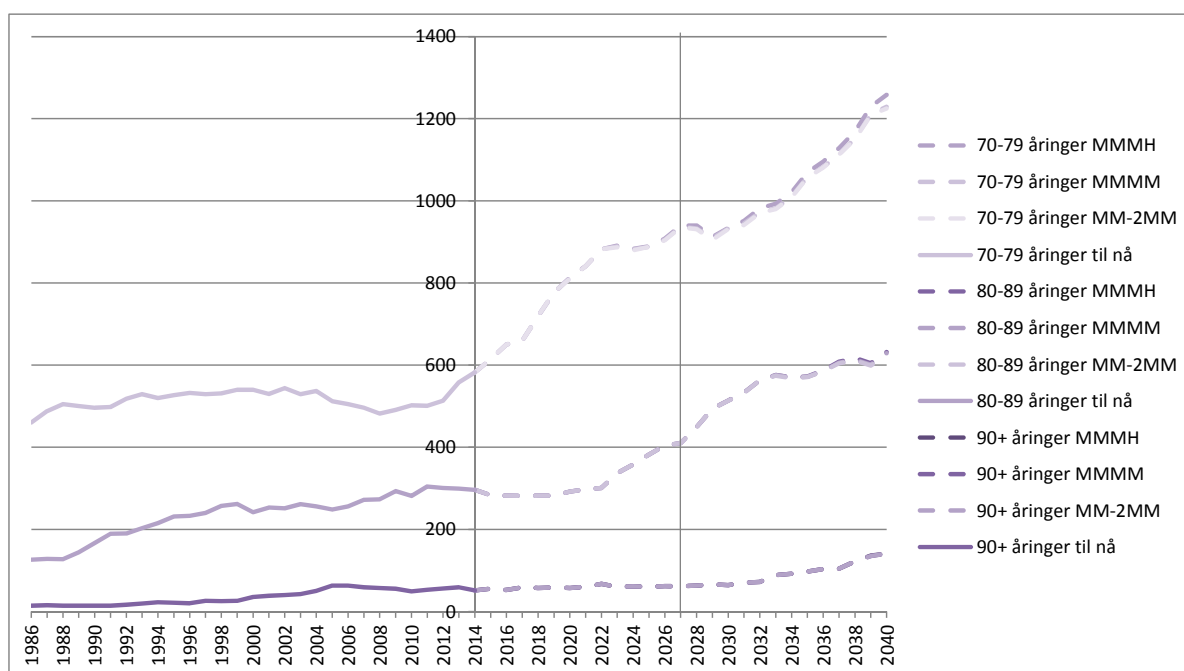
Aldersgruppene over 50 år forventes det også stor vekst i, og her er forskjellene mellom framskrivingsalternativene mindre, da flytting og innvandring har mindre betydning. Veksten i aldersgruppa 50-59 forventes å bli stor i samfunnsplanperioden, da de store kullene født omkring 1970 går over i 50-årene. Den videre utvikling etter 2027 tyder på mer stabilt antall i denne aldersgruppa, men igjen litt vekst mot slutten av perioden. Forskjellene mellom

framskrivingsalternativene blir tydeligere etter samfunnsplanperioden, der det er alternativet med høy innvandring (MMM) som gir videre vekst. Aldersgruppa som omfatter 60-69-åringene vil ifølge framskrivingene vokse noe i samfunnsplanperioden, men den store veksten kommer i hovedsak etter 2027, og skyldes at de store årskullene født omkring 1970 da kommer i denne alderen. For denne aldersgruppa er det små forskjeller mellom framskrivingsalternativene, og de blir seint synlige.

For å oppsummere den forventede utviklingen i antall personer i yrkesaktiv alder, vil vi i samfunnsplanperioden se en klar vekst i 30-39-åringer og 50-59-åringer, mens de andre gruppene vil være mer stabile i antall. På lengre sikt, i perioden 2027-2040, er det aldersgruppa 40-49 år som trolig vil vokse mest, aldersgruppene over 50 år vil vokse noe, mens det forventes mindre vekst i aldersgruppene 20-39 år. Ved høy innvandring vil aldersgruppene 20-39 år også vokse litt.

2.5.4 Framskrivinger av ulike grupper eldre i Hammerfest

De ulike aldersgruppene over 70 år vil vokse i Hammerfest, men tidspunktet for veksten vil være ulikt. I samfunnsplanperioden er det antallet 70-79-åringer som vil vokse mest. Denne aldersgruppa har over lang tid vært stabil i antall i Hammerfest, men veksten i aldersgruppa har startet og antallet vil øke kraftig den neste tiårsperioden. Etter en stabil periode omkring 2027 forventes en ny kraftig økning fram mot 2040. Befolkningsframskrivingene viser en fordobling av antallet i denne aldersgruppa fram mot 2040.

Figur 2.15: Antall eldre over 70 år i tiårige aldersgrupper Hammerfest, utvikling 1986-2014, og befolkningsframskriving 2014-40 i tre framskrivingsalternativer.

Aldersgruppa 80-89 år har hatt betydelig vekst allerede, og her forventes ikke så stor vekst før etterkrigsgenerasjonen når denne alderen om ca. ti års tid. I løpet av samfunnsplanperioden til 2027 vil vi se noe vekst i antallet 80-89-åringer, men den største veksten vil komme etterpå. Til 2040 forventes det også en fordobling av antallet 80-89-

åringer sammenlignet med i dag. Antallet over 90 år er og vil forbli beskjedent, men antallet har økt prosentvis mye som følge av økningen i levealder. I framskrivingene vil veksten være beskjeden i samfunnsplanperioden, men øke mot slutten av perioden når etterkrigsgenerasjonen blir over 90 år. Befolkningsframskrivingsalternativene som er brukt her er basert på en gradvis økning i gjennomsnittlig levealder på 3-4 år til 2040, og dette gir effekter for alle aldersgrupper over 70 år, men særlig for aldersgruppene over 80 år.

2.6 Framtidsbilder og framskrivingsalternativer for Hammerfest

Avslutningsvis i denne utredningen vil vi forsøke å knytte sammenheng mellom befolkningsframskrivingsalternativene og noen mulige framtidsbilder for Hammerfest, og da spesielt den videre utvikling av petroleumsnæringen. Vi har valgt å gjøre det ved å synliggjøre hva de ulike framskrivingsalternativene vil bety for utviklingen av befolkningen i yrkesaktiv alder, og hvilken utvikling i arbeidsmarkedet en må ha for å sysselsette befolkningen i yrkesaktiv alder. Dette relateres så til de tre mulige framtidsbildene for Hammerfest, i en drøfting av samsvaret mellom framtidsbildene og framskrivingsalternativene. Tidsperspektivet i denne drøftingen er primært samfunnsplanperioden fram til 2027.

2.6.1 Framskrivingsalternativer av yrkesaktiv befolkning for Hammerfest

De tre befolkningsframskrivingene gir alle vekst i befolkningen i yrkesaktiv alder fram mot 2027. I dag er det knapt 6900 personer i alderen 20-69 år i Hammerfest, mens det ved slutten av samfunnsplanperioden i 2027 ifølge befolkningsframskrivingene vil være mellom 7500 (alternativ MM-2MM med netto innenlandsk utflytting), 8000 (hovedalternativet MMMM) og 8300 (alternativet med høy innvandring MMMH) personer i denne aldersgruppa. Når vi ser lenger fram, mot 2040, er det større forskjell mellom alternativene, fra 8000 i alternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM), via 8700 i hovedalternativet (MMMM) til hele 9700 i alternativet med høy innvandring (MMMH).

Antallet sysselsatte med arbeidssted i Hammerfest var ved utgangen av 2013 på 5900, og i tillegg kommer ca. 300 utlendinger som arbeider i byen, men som er bosatt i hjemlandet. Antallet sysselsatte blant de som er bosatt i Hammerfest (inklusive de som kan ha arbeid i andre kommuner og fylker), var ved utgangen av 2013 på 5700. Noen av disse var under 20 år, og noen 70 år eller eldre, så antallet sysselsatte i alderen 20-69 år var på knapt 5400. Dette gir en sysselsettingsandel på ca. 78 prosent, blant de bosatte i Hammerfest, litt høyere blant menn enn kvinner.

I befolkningsframskrivingene for Hammerfest i samfunnsplanperioden til 2027 er det forventet vekst på henholdsvis knappe 700 (alternativet MM-2MM), vel 1100 (hovedalternativet MMMM) og nesten 1500 personer (alternativet med høy innvandring MMMH) i yrkesaktiv alder (20-69 år). Denne veksten forutsetter en tilsvarende vekst i arbeidsmarkedet. Dersom vi forutsetter en yrkesdeltakelse på ca. 80 prosent i aldersgruppa 20-69 år i 2027, betyr det at det i 2027 bør være 500 (MM-2MM), 900 (hovedalternativet MMMM) eller 1200 flere arbeidsplasser i dag for at den nye befolkningen i Hammerfest skal være sysselsatt i minst like stor grad som i dag.

2.6.2 Samsvar mellom framtidsbilder og framskrivingsalternativer for Hammerfest?

Spørsmålet er så hva som skal til for at Hammerfest skal kunne få denne sysselsettingsveksten, og hvor godt sysselsettingsbehovet i framskrivingsalternativene samsvarer med de tre mulige framtidsbildene vi har trukket opp? At det er mulig med en vekst på omkring 1000 sysselsatte på 12-13 år, har utviklingen i Hammerfest etter år 2000 vist. Siden 2001 har antallet sysselsatte etter arbeidssted (utenom utlendinger på korttidsopphold) økt med 1300, mens antallet sysselsatte etter bosted har økt med 900. Denne perioden har imidlertid vært en spesiell periode for Hammerfest, først med anleggsfasen til Snøhvit, og deretter den første driftsfasen for Snøhvit parallelt med etableringen av ENI's driftsorganisasjon for Goliatfeltet. Ligger det en lignende utvikling i noen av framtidsbildene?

- A. Dette framtidsbildet innebærer ingen nye etableringer i petroleumsvirksomheten i Hammerfest. Det forventes likevel noe vekst i sysselsettingen i petroleumsvirksomheten både når det gjelder oppkoblingen av Snøhvit anlegget mot nye felt og i forbindelse med oppstarten av produksjonen på Goliatfeltet. Ellers vil dette gi noe effekt innen leverandørindustrien som følge av mer aldersrelatert vedlikehold av disse anleggene, samt at tjenestenæringer og offentlig tjenesteyting får noe vekst som følge av generell befolkningsvekst – spesielt med økningen i antall eldre. Det mest sikre er økt arbeidskraftbehov innen helse- og sosialsektoren. Sysselsettingsveksten i dette framtidsbildet kan være i nærheten av det sysselsettingsbehovet som vi ser dersom befolkningsframskrivingsalternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) vil slå til. Men sysselsettingsveksten i dette framtidsbildet ligger langt under veksten i yrkesaktiv befolkning i de to mer optimistiske befolkningsframskrivingene. Dersom drastiske hendelser som større nedbygging ved sykehuset, og delvis også nedbygging i industridelen av oppdrettsvirksomheten (slakteri o.l.) skjer, så vil antagelig også dette laveste framtidsalternativet være for optimistisk.
- B. Framtidsbildet der Tog 2 til Snøhvit bygges og settes i drift, vil innebære en kraftig økning i produksjonen og gi en merkbar økning i sysselsettingen. Ekstraordinær aktivitetsøkning vil særlig gjelde utbyggingsfasen av Tog 2. Her vil det altså både være snakk om en anleggsfase og en driftsfase, og i dette framtidsbildet forutsettes at anleggsfasen er i første del og driftsfasen i siste del av samfunnsplanperioden. Utviklingstrekkene ellers forutsettes som i 0-alternativet i Framtidsbilde A, og det totale sysselsettingsbehovet blir klart større, særlig i utbyggingsfasen av Tog 2. Sammenlignet med befolkningsframskrivingene vil trolig dette framtidsbildet ligge nærmere, og kanskje også i utbyggingsfasen overgå den veksten som forventes i sysselsatte i hovedalternativet (MMMM). Problemet på sikt er at Tog 2 vil bidra til tidligere tømming av gassressursene, og forkorte levetida for anlegget, og dermed skape større nedgang når produksjonen avsluttes. En kan imidlertid også tenke seg at et Tog2 kan bygges med ledig transportkapasitet og gi rom for utnyttelse av eventuelle andre gassfunn i Barentshavet, og slik forlenge varigheten av ressursuttaket.

- C. Framtidsbildet der det skjer videre feltutbygging i Barentshavet som kan få ringvirkninger i Hammerfestregionen, vil i tilfelle det slår til, først få effekt mot slutten av samfunnsplanperioden. Det er Johan Castbergfeltet og andre felt vest/nordvest av Hammerfestbassenget og Loppahøyden. Det kan få vesentlige effekter i Hammerfest, selv om mulig utbygginger skjer ved ilandføring til Nordkapp, i alle fall for forsynings- og helikoptertjenester. Veldig avgjørende er om driftsorganisasjonen legges til Hammerfest. Det vil også tiltrekke seg ytterligere lokalisering av leverandørindustri til Finnmark – herunder ved at en da også samlet når et høyere kritisk aktivitetsnivå i Barentshavet som er tilstrekkelig for å investere i og etablere tyngre og kunnskapsintensive vedlikeholds- og engineeringtjenester. Utbygging av nye felt tar tid, og en må regne med 5-10 års feltutvikling fra vedtak om utbygging til et felt er i drift. Oppbygging av drifts- og baseorganisasjoner vil starte før, men tidsfaktoren og usikkerhet om hvor mye ringvirkninger dette vil gi i Hammerfest gjør dette framtidsbildet vanskeligere å konkretisere. Trolig ligger sysselsettingsveksten i dette framtidsbildet et sted mellom sysselsettingsbehovet i alternativet med litt større innenlandsk utflytting enn innflytting (MM-2MM) og hovedalternativet (MMMM). Mye avhenger av om det blir gjort nye funn i nærheten av eksisterende funn, og av hvordan myndigheter og oljeselskap velger evt. å bygge ut de aktuelle feltene. Da kan en også se for seg en befolkningsvekst som er større enn hovedalternativet (MMMM).

Framtidsbilde A tilsier altså en sysselsettingsvekst omtrent som den som forutsettes i befolkningsframskrivingsalternativet med netto utflytting innenlands (MM-2MM), mens de to andre framtidsbildene ligger nærmere hovedalternativet (MMMM), men med ulike faser, og der Framtidsbilde C er mest usikkert, men med en høy potensiell oppside som er avhengig av funn i havet og beslutninger som både tas i private styrerom og av politiske myndigheter. Befolkningsframskrivingen med høy innvandring (MMMh) samsvarer ikke med noen av framtidsbildene, hvis en ikke da får en svært stor vekst i ny olje og gass-virksomhet i Barentshavet, samtidig med at de fleste beslutninger om teknologivalg og lokaliseringer blir i favør av Hammerfest.

Vi skal heller ikke glemme eller utelukke at det kan skje vesentlige endringer i Hammerfest og nabokommunene i andre næringer og sektorer som kan få betydning for sysselsettingsutviklingen i regionen. Potensialet i marine næringer er stort i nord (Winther et.al 2013), og er basert på fornybare ressurser. Og det er også vekstmuligheter i fornybar energi, mineralnæringen og reiseliv/kulturnæringer. I dag er det imidlertid lite som tyder på at disse næringene vil gi vesentlig sysselsettingsvekst i regionen, med unntak av evt. oppstart av kobberutvinning i Nussir i Kvalsund. Innenfor marine næringer forventes eventuell vekst i oppdrett og nye næringer å gå parallelt med omstrukturering i tradisjonelle fiskerinæringen. Det er derfor i dag få holdepunkter for at andre næringer skal gi vekstimpulser på linje med petroleumsnæringen. Da er det kanskje mer sannsynlig at offentlige investeringer i sykehus, ny flyplass, veg og annen infrastruktur vil bidra med slike vekstimpulser. Men evt. fravær av offentlige investeringer, særlig innenfor sykehussektoren, kan faktisk gi impulser til nedgang i stedet for vekst.

Referanser

- Angell, E, M. Aure, I. Lie, T. Ringholm, V. Nygaard (2013): *Attraktive lokalsamfunn og arbeidsmarkedsregioner i Nord-Norge*. Rapport 2013:7, Norut Alta-Áltá.
- Didriksen, T-A et al. (2013). *Sektoranalyse av mineralnæringen i Nord-Norge: Status og potensial mot 2030*. Vista analyse og SWECO.
- Enger, A. et al. (2013). *Sektoranalyse av reiselivsnæringen i Nord-Norge*. Menon og Nordlandsforskning.
- Espelien, A. et al. (2013). *Sektoranalyse av annen industri og næringsvirksomhet i Nord-Norge*. Menon.
- Halvorsen, K.W et al. (2013). *Sektoranalyse av fornybar energi i Nord-Norge*. Analyse og strategi, Multiconsult og Kunnskapsparken Bodø.
- Lie, I., I. B. Nilssen og L. H. Vik (2013): Kompetanse og arbeidskraftbehov i næringslivet i Finnmark. Norut Alta Arbeidsnotat 2013:1004. www.norut.no
- Karlstad S., I. Lie og I. B. Nilssen (2011): Konjunkturbarometer Hammerfest. Vår 2011. Norut Alta Rapport 2011:3. www.norut.no
- Kunnskapsparken Bodø (2014): Levert 2013.
- Muotka, J. S. (2011): Delutredning samfunn tilknyttet reguleringsplan med KU. Konsekvensutredning for planlagt gruvedrift i Nussir og Ulveryggen i Kvalsund kommune. Bedriftskompetanse.
- Rogne, A. F. og M. Tønnessen (2014): Hvor godt treffer befolkningsframskrivingene for kommunene? Økonomiske analyser 4/2014. SSB. www.ssb.no
- Roksvaag K. og I. Texmon (2012). Arbeidsmarkedet for helse- og sosialpersonell fram mot 2035. Dokumentasjon av beregninger med HELSEMOD 2012. Rapporter 2012/14. Statistisk sentralbyrå.
- Statistisk sentralbyrå (2014): Registerbasert sysselsettingsstatistikk (RegSyss). Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere. www.ssb.no
- Statistisk sentralbyrå (2014): Befolkningsstatistikk; befolkningsstruktur, befolkningsendringer, innvandrere, befolkningsframskrivninger. www.ssb.no
- Tønnessen, M, Å. Cappelen og T. Skjerpen (2014): Befolkningsframskrivninger 2014-2100: Inn- og utvandring. Økonomiske analyser 4/2014. SSB. www.ssb.no
- Winther, U. et al. (2013). *Sektoranalyse for de marine næringene i Nord-Norge*. SINTEF, Norut og Havforskningsinstituttet.
- Aase, K. N., M. Tønnessen og A. Syse (2014): Befolkningsframskrivingene. Dokumentasjon av modellene BEFINN og BEFREG. Statistisk sentralbyrå, Notater 2014/23. www.ssb.no

Vedleggstabeller

Befolkningsframskriving alternativet med netto innenlandsk utflytting (MM-2MM) Hammerfest kommune 2014-2027 fordelt på kjønn og alder

2004 Hammerfest MM-2MM	Antall årskul	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
0 år		73	64	65	65	67	67	68	68	67	67	68	68	67	67
1-5 år	5	355	354	328	315	319	330	326	333	337	337	338	339	337	336
6-12 år	7	415	438	469	486	492	486	496	491	485	485	456	460	471	469
13-15 år	3	184	188	181	177	179	184	182	196	207	204	241	232	203	197
16-19 år	4	264	251	242	237	243	254	249	244	251	252	263	276	301	315
20-24 år	5	409	411	415	404	376	358	361	355	344	350	358	348	346	354
25-29 år	5	436	441	455	434	451	461	458	462	462	431	410	411	403	391
30-34 år	5	371	384	396	421	427	437	441	450	446	457	455	454	452	450
35-39 år	5	348	356	368	367	362	374	387	399	422	430	438	441	450	446
40-44 år	5	429	414	392	365	351	357	365	377	381	380	389	398	408	430
45-49 år	5	425	433	441	453	455	437	424	406	387	377	378	385	394	398
50-54 år	5	345	350	367	378	397	421	434	442	455	459	442	430	414	395
55-59 år	5	271	275	281	308	320	335	344	361	370	390	413	425	434	447
60-64 år	5	275	277	270	257	259	258	267	272	296	307	324	333	349	358
65-69 år	5	251	260	275	288	266	257	263	253	244	245	246	252	257	283
70-74 år	5	177	192	204	199	218	227	235	247	259	240	232	238	229	221
75-79 år	5	109	103	112	129	145	149	159	169	168	183	192	200	210	222
80-84 år	5	71	75	74	67	75	79	76	83	96	108	111	120	129	125
85-89 år	5	46	42	44	44	39	39	43	42	37	43	47	44	49	57
90+ år	10+	14	16	14	13	14	18	18	21	20	18	21	22	22	19
Sum		5268	5324	5399	5407	5455	5528	5596	5671	5724	5772	5822	5876	5925	5980
Kvinner															
0 år	1	69	60	62	63	65	67	68	67	68	68	68	68	67	66
1-5 år	5	310	320	306	309	312	310	311	319	325	329	330	331	331	330
6-12 år	7	416	424	441	434	428	440	428	433	437	429	434	440	439	442
13-15 år	3	174	170	174	179	186	186	200	192	197	189	193	193	188	194
16-19 år	4	241	248	233	245	236	237	239	243	243	262	256	250	265	250
20-24 år	5	385	372	374	343	340	342	340	330	331	324	325	330	327	349
25-29 år	5	363	387	418	424	423	415	404	404	387	378	372	372	364	364
30-34 år	5	327	327	328	338	348	368	389	415	420	420	408	398	395	380
35-39 år	5	303	301	305	307	318	335	336	339	347	356	370	390	414	420
40-44 år	5	413	416	382	359	328	316	314	316	322	331	344	347	348	358
45-49 år	5	375	364	391	405	415	418	419	388	370	341	327	326	329	332
50-54 år	5	329	340	343	341	359	374	362	391	405	413	415	414	388	370
55-59 år	5	290	311	312	314	314	320	331	335	331	349	363	353	379	394
60-64 år	5	260	245	260	273	275	284	307	308	308	308	312	322	327	325
65-69 år	5	252	252	257	276	282	250	238	251	264	267	274	297	296	299
70-74 år	5	177	191	199	209	213	240	240	244	263	268	238	231	242	253
75-79 år	5	119	128	135	122	143	162	176	181	192	196	218	219	223	239
80-84 år	5	102	98	92	98	98	97	107	111	100	120	134	147	152	158
85-89 år	5	77	68	72	72	70	67	66	61	68	66	66	71	74	70
90+ år	10+	37	39	38	46	43	40	39	39	47	42	40	38	40	42
Sum		5019	5061	5122	5157	5196	5268	5314	5367	5425	5456	5487	5537	5588	5635
Begge kjønn 0 år	1	142	124	127	128	132	134	136	135	135	135	136	136	134	133
1-5 år	5	665	674	634	624	631	640	637	652	662	666	668	670	668	666
6-12 år	7	831	862	910	920	920	926	924	924	922	893	890	900	910	911
13-15 år	3	358	358	355	356	365	370	382	388	404	423	434	425	391	391
16-19 år	4	505	499	475	482	479	491	488	487	484	514	519	526	566	565
20-24 år	5	794	783	789	747	716	700	701	685	675	674	683	678	673	703
25-29 år	5	799	828	873	858	874	876	862	866	849	809	782	783	767	755
30-34 år	5	698	711	724	759	775	805	830	865	866	877	863	852	847	830
35-39 år	5	651	657	673	674	680	709	723	738	769	786	808	831	864	866
40-44 år	5	842	830	774	724	679	673	679	693	703	711	733	745	756	768
45-49 år	5	800	797	832	858	870	855	843	794	757	718	705	711	723	730
50-54 år	5	674	690	710	719	756	795	796	833	860	872	857	844	802	765
55-59 år	5	561	586	593	622	634	655	675	696	701	739	776	778	813	841
60-64 år	5	535	522	530	530	534	542	574	580	604	615	636	655	676	683
65-69 år	5	503	512	532	564	548	507	501	504	508	512	520	549	553	582
70-74 år	5	354	383	403	408	431	467	475	491	522	508	470	469	471	474
75-79 år	5	228	231	247	251	288	311	335	350	360	379	410	419	433	461
80-84 år	5	173	173	166	165	173	176	183	194	196	228	245	267	281	283
85-89 år	5	123	110	116	116	109	106	109	103	105	109	113	115	123	127
90+ år	10+	51	55	52	59	57	58	57	60	67	60	61	60	62	61
Sum		10287	10385	10515	10564	10651	10796	10910	11038	11159	11228	11309	11413	11513	11615

Befolkningsframskriving hovedalternativet (MMMM) Hammerfest kommune 2014-2027
fordelt på kjønn og alder

[illegible]

Befolkningsframskriving alternativet med høy innvandring (MMMh) Hammerfest kommune 2014-2027 fordelt på kjønn og alder

2004 Hammerfest		Antall årskull		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
MMMh	Menn	0 år		73	64	67	69	73	75	75	76	78	79	79	80	79	80
		1-5 år	5	355	352	328	319	324	343	346	358	367	373	380	385	390	392
		6-12 år	7	415	443	478	493	498	495	505	497	493	481	480	489	507	513
		13-15 år	3	184	191	185	186	189	193	194	207	219	239	243	238	216	212
		16-19 år	4	264	255	249	249	258	270	267	263	270	276	285	299	320	331
		20-24 år	5	409	432	449	457	437	414	419	412	399	404	414	408	408	415
		25-29 år	5	436	453	481	491	519	531	537	538	536	515	502	502	498	488
		30-34 år	5	371	384	395	423	437	457	467	487	494	512	521	524	528	525
		35-39 år	5	348	363	374	378	389	389	405	417	438	452	468	479	498	506
		40-44 år	5	429	419	400	381	373	383	390	404	409	411	422	436	445	466
		45-49 år	5	425	437	448	464	469	457	448	437	421	417	424	430	441	450
		50-54 år	5	345	352	369	382	405	432	445	456	472	479	468	462	451	439
		55-59 år	5	271	277	283	309	320	338	350	365	379	400	427	439	450	466
		60-64 år	5	275	277	270	259	263	261	268	273	299	310	327	336	352	363
		65-69 år	5	251	260	275	290	269	256	265	256	246	250	250	258	262	286
		70-74 år	5	177	192	204	199	218	227	237	247	259	243	235	238	231	223
		75-79 år	5	109	103	112	129	145	149	159	169	168	183	192	200	210	222
		80-84 år	5	71	75	74	67	75	79	76	83	96	108	111	120	129	125
		85-89 år	5	46	42	44	44	39	39	43	42	37	43	47	44	49	57
		90+ år	10+	14	16	14	13	14	18	18	21	20	18	21	22	22	19
		Sum		5268	5387	5499	5602	5705	5809	5914	6009	6100	6193	6296	6389	6486	6578
	Kvinner	0 år	1	69	60	63	65	68	71	72	72	72	73	75	76	76	76
		1-5 år	5	310	323	309	316	321	324	328	340	347	355	363	364	368	371
		6-12 år	7	416	429	448	448	443	457	446	451	460	452	463	476	479	483
		13-15 år	3	174	173	176	182	191	192	209	200	204	199	205	207	202	210
		16-19 år	4	241	249	235	249	241	244	249	252	255	274	270	266	282	269
		20-24 år	5	385	387	401	389	394	390	389	374	374	366	369	372	371	386
		25-29 år	5	363	394	430	447	456	455	457	465	455	445	453	449	443	439
		30-34 år	5	327	331	335	347	362	383	407	431	443	449	450	455	458	454
		35-39 år	5	303	308	314	320	334	347	355	359	369	383	399	419	441	456
		40-44 år	5	413	422	388	373	351	341	339	344	351	362	375	380	387	397
		45-49 år	5	375	370	399	417	433	434	436	410	394	370	362	362	368	373
		50-54 år	5	329	340	348	346	365	381	373	399	416	426	430	433	410	394
		55-59 år	5	290	312	312	313	312	330	330	335	334	351	366	359	386	402
		60-64 år	5	260	247	260	274	276	284	308	308	309	309	315	323	326	326
		65-69 år	5	252	252	257	276	284	251	241	252	264	270	277	300	301	301
		70-74 år	5	177	191	199	209	213	239	241	244	263	269	238	232	244	254
		75-79 år	5	119	128	135	122	143	162	176	181	192	196	218	219	223	241
		80-84 år	5	102	98	92	98	98	97	107	111	100	120	134	147	152	158
		85-89 år	5	77	68	72	72	70	67	66	61	68	66	66	71	74	70
		90+ år	10+	37	39	38	46	43	40	39	39	47	42	40	38	40	42
		Sum		5019	5121	5211	5309	5398	5479	5568	5628	5717	5787	5868	5948	6031	6102
	Begge kjønn	0 år	1	142	124	130	134	141	146	147	148	150	152	154	156	155	156
		1-5 år	5	665	675	637	635	645	667	674	698	714	728	743	749	758	763
		6-12 år	7	831	872	926	941	941	952	951	948	953	933	943	965	986	996
		13-15 år	3	358	364	361	368	380	385	403	407	423	438	448	445	418	422
		16-19 år	4	505	504	484	498	499	514	516	515	525	550	555	565	602	600
		20-24 år	5	794	819	850	846	831	804	808	786	773	770	783	780	779	801
		25-29 år	5	799	847	911	938	915	986	994	1003	991	970	955	951	941	927
		30-34 år	5	698	715	730	770	799	840	874	919	937	961	971	979	986	979
		35-39 år	5	651	671	688	698	714	736	760	776	807	835	867	898	939	962
		40-44 år	5	842	841	788	754	724	724	729	748	760	773	797	816	832	863
		45-49 år	5	800	807	847	881	902	891	884	847	815	787	786	792	809	823
		50-54 år	5	674	692	717	728	770	813	818	855	888	905	898	895	861	833
		55-59 år	5	561	589	595	622	632	658	680	701	713	751	793	798	836	868
		60-64 år	5	535	524	530	533	539	545	576	581	608	619	642	659	678	680
		65-69 år	5	503	512	532	566	553	510	506	508	510	520	527	558	583	587
		70-74 år	5	354	383	403	408	431	466	438	491	522	512	473	470	475	477
		75-79 år	5	228	231	247	251	288	311	335	350	360	379	410	419	433	463
		80-84 år	5	173	173	166	165	173	176	183	194	196	228	245	267	281	283
		85-89 år	5	123	110	116	116	109	106	109	103	105	109	113	115	123	127
		90+ år	10+	51	55	52	59	57	58	57	60	67	60	61	60	62	61
		Sum		10287	10508	10710	10911	11103	11288	11482	11637	11817	11980	12164	12337	12517	12680

Postboks 1463
9506 Alta
Besøksadr. Kunnskapsparken, Markedsgata 3

Internett: www.norut.no/alta/
E-post: post@finnmark.norut.no
Telefon +47 78 45 71 00
Telefaks +47 78 45 71 01
Foretaksnummer NO 983 551 661 MVA

Norut Alta er et forskningsinstitutt i forskningskonsernet Norut